

Dysgu Cymraeg

Sylfaen – Foundation (A2) Fersiwn 2 (Gogledd Cymru – North Wales)

www.dysgucymraeg.cymru

Dysgu
Learn

Croeso i'r cwrs Sylfaen.

Er mwyn dysgu'n llwyddiannus, mae mynychu dosbarthiadau'n rheolaidd yn bwysig dros ben, yn ogystal â dysgu'r eirfa ym mhob uned, ymarfer y patrymau a defnyddio'ch sgiliau newydd. Er mwyn eich helpu chi i ymarfer, mae 'na lawer o weithgareddau ar-lein sy'n cyd-fynd â'r cwrs yma ar www.dysgucymraeg.cymru. Mae Duolingo a Say Something in Welsh hefyd yn ddefnyddiol iawn i ymarfer rhwng gwrsi. Mae 'na unedau Gwaith catref, canllawiau gramadegol a rhestr o'r eirfa yng nghefn y llyfr yma. Mae'r llyfr yn dŵad yn rhydd yn hawdd iawn. Mi ddylech chi ei roi o mewn ffeil ac mi fyddwch chi'n medru ychwanegu unrhyw beth bydd eich tiwtor yn ei roi i chi. Gwrandewch ar Radio Cymru, gwyliwch S4C a darllenwch! Mi fydd eich tiwtor hefyd yn deud wrthoch chi am lawer o gyfleoedd i ymarfer a defnyddio'ch Cymraeg chi.

Pob lwc!

Welcome to Sylfaen/Foundation level.

To be a successful learner, you need to attend class regularly, learn the vocabulary in the units as you go along, practise the language patterns and use your new skills. To help you practise, you can access learning materials specifically designed to accompany this course at www.learnwelsh.cymru. Duolingo and Say Something in Welsh are also useful for practice between lessons. There are homework sections for each unit, a grammar guide and a comprehensive list of the vocabulary at the back of this book. The book will come apart easily. Place it in a file and then you will be able to add any additional materials your tutor will give you. Listen to Radio Cymru, watch S4C and read! Your tutor will inform you regularly of the numerous opportunities available to practise and use your Welsh.

Good luck!

Dyma'r symbolau byddwch chi'n gweld yn y llyfr. Here are the symbols you will see in the book.

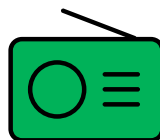
Sgwrs
(Dialogue)

Gemau dis
(Dice games)

Help llaw
(Explanations)

Robin Radio

Darllen
(Reading)

Gwranddo
(Listening)

Cefndir
(Background)

Ysgrifennu
(Writing)

Arholiad
(Exam)

Cynnwys

Uned	Teitl	Nod/ <i>Aim</i>	Cynnwys newydd/ <i>New content</i>	Pwnc siarad
1	Croeso'n ôl	Adolygu cyffredinol, efo pwyslais ar yr amser gorffennol yn benodol/ <i>General revision with particular emphasis on the past tense</i>		Siopa
2	Dw i'n nabod rhywun sy'n...	Gofyn cwestiynau a siarad am bobl eraill/ <i>Asking questions and talking about others</i>	sy	Chwaraeon
3	Mi faswn i'n hoffi...	Mynegi dymuniad/ <i>Expressing a wish</i>	mi faswn i, mi faset ti, mi fasai fo/hi, mi fasen ni, mi fasech chi, mi fasen nhw	Dysgu Cymraeg
4	Taswn i'n gyfoethog...	Mynegi dymuniad neu fwriad/ <i>Expressing a wish or intention</i>	taswn i, taset ti, tasai fo/hi, tasen ni, tasech chi, tasen nhw	Diddordebau
5	Mi ges i fy ngeni	Siarad am gael eich geni a'ch magu/ <i>Talking about being born and raised</i>	mi ges i fy ngeni mi gest ti dy eni mi gaeth o ei eni mi gaeth hi ei geni mi gaethon ni ein geni mi gaethoch chi eich geni mi gaethon nhw eu geni	Teulu a ffrindiau
6	Adolygu ac ymestyn	Adolygu unedau 2-5/ <i>Revision of units 2-5</i>	mi weles i mi welest ti mi welodd o/hi mi welon ni mi weloch chi mi welon nhw	Yr ardal
7	Dw i'n meddwl bod...	Mynegi barn/ <i>Expressing an opinion</i>	dw i'n meddwl bod... dw i'n meddwl fod o dw i'n meddwl bod hi dw i'n meddwl bod nhw	Rhaglenni teledu/radio/ffilmiau

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content	Pwnc siarad
8	Arddodiaid (Prepositions)	Dysgu sut i ddefnyddio arddodiaid/ <i>Learning how to use prepositions</i>	i ar at	Darllen
9	Mwy o arddodiaid (More prepositions)	Dysgu sut i ddefnyddio arddodiaid/ <i>Learning how to use prepositions</i>	am wrth	Anifeiliaid
10	Wnei di agor ffenest?	Mynegi bwriad, cynnig gwneud rhywbeth a gofyn cymwynas/ <i>Expressing an intention, offering to do something and asking a favour</i>	mi wna i, wnei di?, mi wneith o/hi, mi wnawn ni, wnewch chi?, mi wnân nhw	Penwythnosau
11	Mi a i i'r dosbarth yfory	Trafod lle fyddwch chi'n mynd yn y dyfodol/ <i>Discussing where you will go in the future</i>	mi a i, mi ei di, mi eith o/hi, mi awn ni, mi ewch chi, mi â'n nhw	Teithio
12	Mi ga i dost i frecwast yfory. Ga i dost i frecwast yfory?	Gofyn am ganiatâd a'i roi/ <i>Asking for and giving permission</i>	mi ga i, mi gei di, mi geith o/hi, mi gawn ni, mi gewch chi, mi gân nhw	Technoleg
13	Un flwyddyn, dwy flynedd, tair blynedd	Trafod cyfnodau o amser/ <i>Discussing periods of time</i>	un flwyddyn dwy flynedd tair blynedd pedair blynedd pum mlynedd chwe blynedd saith mlynedd wyth mlynedd naw mlynedd deg mlynedd	Gwaith
14	Adolygu ac ymestyn	Adolygu ac ymarfer ymadroddion ar gyfer trefnu digwyddiadau/ <i>Revision and useful phrases for arranging events</i>	mi ddo i, mi ddoi di, mi ddaw o/hi, mi ddown ni, mi ddowch chi, mi ddôn nhw	Y flwyddyn nesa

Uned	Teitl	Nod/ <i>Aim</i>	Cynnwys newydd/ <i>New content</i>	Pwnc siarad
15	Disgrifio	Disgrifio pobol a phethau/ <i>Describing people and things</i>	Pa mor dal dach chi? mor dal â	Cymdogion
16	Mae hi'n oerach heddiw!	Cymharu ansoddeiriau/ <i>Comparison of adjectives</i>	talach, mwy, llai, gwell, gwaeth	Dw i ddim yn hoffi...
17	Y wlad gynhesa? Y wlad oera!	Cymharu ansoddeiriau/ <i>Comparison of adjectives</i>	tala, mwya, lleia, gorau, gwaetha	Hoff lefydd a hoff bethau
18	Pwy? Be? Faint? Pryd? Sut? Lle? Pam?	Cyfnewid gwybodaeth ffeithiol a phersonol/ <i>Exchanging factual and personal information</i>		Dathlu
19	Trowch i'r dde	Cyfarwyddo a chyfeirio/ <i>Giving directions and instructions</i>	Mwynhewch! Dos â... Tyrd â...	Bwyd
20	Ydw! Oes! Do!	Ymarfer atebion/ <i>Practising answers</i>		Y tŷ
21	Gwyliau	Adolygu ac ymestyn/ <i>Revision and extension</i>		Gwyliau

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys newydd/ New content	Pwnc siarad
22	Mi ddylet ti fynd!	Dysgu sut i gynghori/ <i>Learning how to give advice</i>	mi ddylwn i mi ddylet ti mi ddylai fo/hi mi ddysten ni mi ddylech chi mi ddysten nhw	Darllen
23	Mi hoffwn i, Mi fedrwn i	Mynegi dymuniad a'r gallu i wneud rhywbeth <i>Expressing a wish and the ability to do something</i>	mi hoffwn i mi hoffet ti mi hoffai fo/hi mi hoffen ni mi hoffech chi mi hoffen nhw mi fedrwn i mi fedret ti mi fedrai fo/hi mi fedren ni mi fedrech chi mi fedren nhw	Byw'n iach
24	Y cynta(f), yr ail, y trydydd	Dysgu'r trefnolion/ <i>Learning ordinal numbers</i>	cynta(f) – degfed	Dyddiau Ysgol
25	Pan o'n i'n blentyn...	Adolygu ffurfiau gwahanol ar y gorffennol/ <i>Revising different forms of the past tense</i>		Pan o'n i'n blentyn
26	Y Dyfodol	Adolygu'r dyfodol/ <i>Revising the future tense</i>		

Uned 1 – Croeso'n ôl

Nod yr uned ydy...

Adolygu *Revision*

Geirfa

● enwau benywaidd	<i>feminine nouns</i>
● enwau gwrywaidd	<i>masculine nouns</i>
● berfau	<i>verbs</i>
● ansoddeiriau	<i>adjectives</i>
● arall	<i>other</i>

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

archfarchnad(oedd) *supermarket(s)*

meithrinfa *crèche(s),*
(meithrinfeydd) *nursery (-ies)*

Sbaeneg *Spanish*

sedd(i) *seat(s)*

colli *to lose, to miss*

cropian *to crawl*

gwarchod *to protect,*
to babysit

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

cefn gwlad *the countryside*

diwedd *end*

dyfodol *future*

iogwrt *yoghurt*

nifer(oedd) *a number*
(numbers)

cyfleus *convenient*

a deud y gwir *to be honest*

mwy nag unwaith *more than once*

Rhaid cropian cyn cerdded *You must walk before you can run*

yn aml *often*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pwy dach chi?

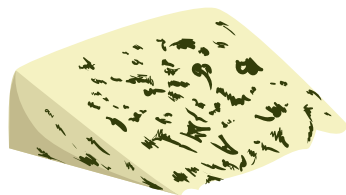
Dudwch wrth y dosbarth. Sgwennwch frawddegau llawn.

Enw	
byw yn	
dŵad o	
gwaith	
hoffi	
ddim yn licio	

Holiadur

Enw	byw yn	dŵad o	gwaith	hoffi	ddim yn licio

Disgrifiwch un person o'r dosbarth fel hyn:
Dyma Siôn. Mae o'n byw yn...

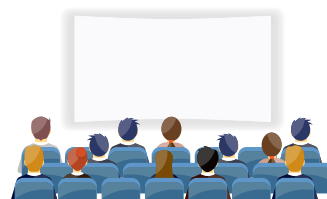
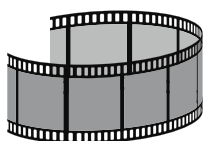
Dŵad o – Ymarfer y Treigladd Meddal

Mae iogwrt Llaeth y Llan yn dŵad o Lanefydd.

Mae caws Perl Wen yn dŵad o Genarth.

Mae cwrw Twt Lol yn dŵad o Bontypridd.

Mae gwin Pant Du yn dŵad o Ddyffryn Nantlle.

Yn y gorffennol (*past*)

Mi wnes i brynu coffi ddoe.

Mi wnes i ddŵad i'r dosbarth ar y bws.

Mi es i i'r sinema neithiwr.

Be wnest ti ddoe?

Sut wnaethoch chi ddŵad i'r dosbarth?

Pryd wnaethoch chi godi heddiw?

Ddoe

Enw	codi	prynu	mynd

Sgwrs 1 – Nant Gwrtheyrn

”

- A:** Croeso'n ôl o'r gwyliau.
B: Gwyliau, wir! Mi wnes i gwrs Cymraeg yn Nant Gwrtheyrn.
A: Gest ti amser da?
B: Do, diolch. Mi ges i amser da iawn ond dw i wedi blino.
A: Be wnest ti ddysgu?
B: Mi wnes i ddysgu llawer o eiriau newydd.
A: Efo pwy wnest ti siarad?
B: Mi wnes i siarad efo'r bobl ar y cwrs ac efo pobol yn y siopau ym Mhwllheli.
A: Wnest ti brynu rhywbeth?
B: Do, mi wnes i brynu cardiau Cymraeg. Roedd 'na gardiau Cymraeg hyfryd yn y siopau.
A: Dw i isio mynd i Nant Gwrtheyrn. Pryd mae'r cwrs nesa?

Canolfan dysgu Cymraeg
yng ngogledd Cymru ydy
Nant Gwrtheyrn –
www.nantgwrtheyrn.cymru

Gofyn cwestiwn

Wnest ti aros yn Ffrainc am bythefnos?
Wnest ti gyrraedd adre am bump o'r gloch ddoe?
Wnaethoch chi adael y bag ar y trê?
Wnaethoch chi yfed gormod o goffi ddoe?

Do.**Naddo.**

Gêm

DECHRAU	Wnest ti godi'n gynnar ddoe?	Wnest ti brynu rhywbeth ddoe?	Wnest ti yfed coffi ddoe?
Wnest ti fwyta ffrwythau ddoe?	Wnest ti edrych ar y teledu ddoe?	Wnest ti wrando ar y radio ddoe?	Wnest ti yrru ddoe?
Wnest ti ffonio rhywun ddoe?	Wnest ti weld ffrind ddoe?	Gest ti ebost ddoe?	Gest ti bost ddoe?
Wnest ti ddarllen papur newydd ddoe?	Est ti allan neithiwr?	Est ti am dro ddoe?	Wnest ti siarad Cymraeg ddoe?
Wnest ti weld ffrindiau ddoe?	Est ti i'r sinema mis diwetha?	Est ti i'r gampfa mis diwetha?	YN ÔL I'R DECHRAU

Gêm - Llongau rhyfel (*Battleships*)

aros yn y tŷ	codi'n gynnar	aros tan y diwedd	yfed y llefrith
gyrru i'r gwaith	gweld y rhaglen	mynd i'r gwely'n hwyr	gwneud y gwaith cartre
prynu rhywbeth	ffonio'r bôs	edrych ar y teledu	darllen y papur

Siaradwch

Ar dy wyliau diwetha di:

Lle est ti?	Be wnest ti fwyta?
Pryd est ti?	Be wnest ti yfed?
Lle wnest ti aros?	Be wnest ti brynu?

Gwrando

Gwrandewch ar y gerdd: 'Rap Cwestiynau' gan Aneirin Karadog.
Mewn grwpiau, atebwch a siaradwch:

1. Pa lefydd sy yn y rap?

2. Dach chi wedi bod yn y llefydd yn y rap? Dach chi'n hoffi'r llefydd yma?
Pam/Pam ddim?

3. Ffeindiwch o leia (*at least*) pedwar cwestiwn yn y rap.

4. Gofynnwch gwestiwn o'r rap i'r tiwtor.

Sgwrs 2 – Yn ôl yn y gwaith

Dafydd: Croeso'n ôl i'r gwaith.

Siân: Diolch yn fawr. Mae'r flwyddyn wedi hedfan!

Dafydd: Sut mae'r babi?

Siân: Da iawn, diolch. Mae hi efo Taid heddiw.

Dafydd: Fydd hi efo dy dad bob dydd?

Siân: Na fydd. Mi fydd hi yn y feithrinfa dydd Mercher, dydd lau a dydd Gwener – mi wnaeth hi ddechrau wythnos diwetha. Mi fydd Dad yn gwarchod dydd Llun a dydd Mawrth, a gyda'r nos weithiau.

Dafydd: Ydy hi'n cropian eto?

Siân: Cropian, wir! Mae hi'n cerdded! Mi wnaeth hi ddechrau cerdded pan oedd hi'n naw mis oed.

Dafydd: Wyt ti wedi colli'r gwaith?

Siân: Naddo, a deud y gwir. Ond dw i wedi colli pawb yn y swyddfa. Be ydy'r newyddion?

Dafydd: Wel...lle dw i'n dechrau? Efo'r parti Nadolig?

Siân: Ia, grêt, ond rhaid i ni gael paned gynta...

Adolygu – y dyfodol

Mi fydda i yn yr archfarchnad dydd Sadwrn.

Lle fyddi di heno?

Lle fyddwch chi yfory?

Mi fydd Sam yn y tŷ heno.

Siaradwch – Yr wythnos nesa

”

Enw	dydd Llun	dydd Mawrth	dydd Mercher	dydd lau	dydd Gwener	dydd Sadwrn	dydd Sul

Siopa

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y thema 'siopa'.

”

Siaradwch

- Lle dach chi'n prynu bwyd fel arfer? Pryd dach chi'n siopa am fwyd?
- Dach chi'n siopa'n aml?
- Lle dach chi'n prynu dillad fel arfer? Be brynoch chi ddiwetha?
- Lle dach chi'n siopa Nadolig fel arfer?
- Dach chi'n gyrru? Lle wnaethoch chi brynu eich car diwetha chi? Dach chi isio prynu car newydd?
- Dach chi'n siopa ar y we? Be dach chi'n brynu? Be wnaethoch chi brynu ddiwetha ar y we?
- Pryd fyddwch chi'n siopa nesa?

Ynganu – Radio Cymru

Dach chi'n gwrando ar Radio Cymru? Yn y car, yn y tŷ, wrth fynd am dro – ewch â Radio Cymru efo chi. Fyddwch chi ddim yn dallt popeth, ond mi fyddwch chi'n medru mwynhau cerddoriaeth Gymraeg. Mi fyddwch chi'n dŵad i ddallt mwy a mwy. Mae 'na rywbeth i bawb ar Radio Cymru!

Ac os dach chi'n hoffi darllen newyddion y dydd, ewch i Cymru Fyw.

Be ydy:

Welsh music

more and more

something for everyone

Siaradwch

- Dach chi'n mwynhau gwrando ar y radio?
- Lle dach chi'n gwrando ar y radio?
- Dach chi'n gwrando ar Radio Cymru?

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Robin wedi bod?

Sut mae Sbaeneg Robin?

Lle mae Anti Mair?

b) Gwrandewch am:

Croeso'n ôl i Gymru!

Welcome back to Wales!

Os dach chi ddim yn gwybod...

If you don't know...

Dw i newydd ddŵad yn ôl.

I've just come back.

c) Cyfieithwch:

I saw many things.

I spoke a lot of Welsh.

How is your Spanish?

Help llaw

Here are the past tense forms for four verbs:

Mynd	Dŵad*	Gwneud	Cael
Mi es i	Mi ddes i	Mi wnes i	Mi ges i
Mi est ti	Mi ddest ti	Mi wnest ti	Mi gest ti
Mi aeth o/hi	Mi ddaeth o/hi	Mi wnaeth o/hi	Mi gaeth o/hi
Mi aethon ni	Mi ddaethon ni	Mi wnaethon ni	Mi gaethon ni
Mi aethoch chi	Mi ddaethoch chi	Mi wnaethoch chi	Mi gaethoch chi
Mi aethon nhw	Mi ddaethon nhw	Mi wnaethon nhw	Mi gaethon nhw

* Mae **dŵad** yn newydd. Mi fyddwch chi hefyd yn gweld ac yn clywed **mi ddois i, mi ddoist ti, mi ddoth o, mi ddoth hi.**

Uned 2 – Dw i'n nabod rhywun sy'n...

Nod yr uned ydy...

Gofyn cwestiynau a siarad am bobl eraill *Asking questions and talking about others*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

Almaeneg	<i>German (iaith)</i>
camp(au)	<i>feat(s)</i>
Ffrangeg	<i>French (iaith)</i>
Eidaleg	<i>Italian (iaith)</i>
naid	<i>a jump</i>
pêl-fasged	<i>basketball</i>
pêl-rwyd	<i>netball</i>
sboncen	<i>squash</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

dart(iau)	<i>dart(s)</i>
hyfforddwr(-wyr)	<i>trainer(s)</i>
ymarfer corff	<i>physical education</i>

hyfforddi *to train*

byw *live, alive*

ar ben	<i>on top of</i>
chwarae teg	<i>fair play</i>
eleni	<i>this year</i>
holl	<i>all</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sy

Dach chi'n cofio?

Pwy sy'n medru helpu?

Be sy'n digwydd?

Faint sy'n mynd ar y bws?

Pa athro sy'n dysgu Cymraeg?

Pwy sy'n...?

Ysgrifennwch un enw (o'r rhestr) ym mhob bocs gwag:

edrych ar raglenni Cyw?	
gadael y tŷ heb frecwast yn y bore?	
chwarae dartiau?	
archebu bwyd ar y we?	
gweithio mewn meithrinfa?	
coginio bwyd Eidalaid?	
hyfforddi i fod yn athro?	
priodi flwyddyn nesa?	
byw yng nghefn gwlad?	
hoffi dysgu'r treigladau?	

Alaw Bethan Emyr Gareth Gruff Fflur Lowri Marc Siwan Trefor

Dach chi'n cofio?

Pwy sy wrth y drws?

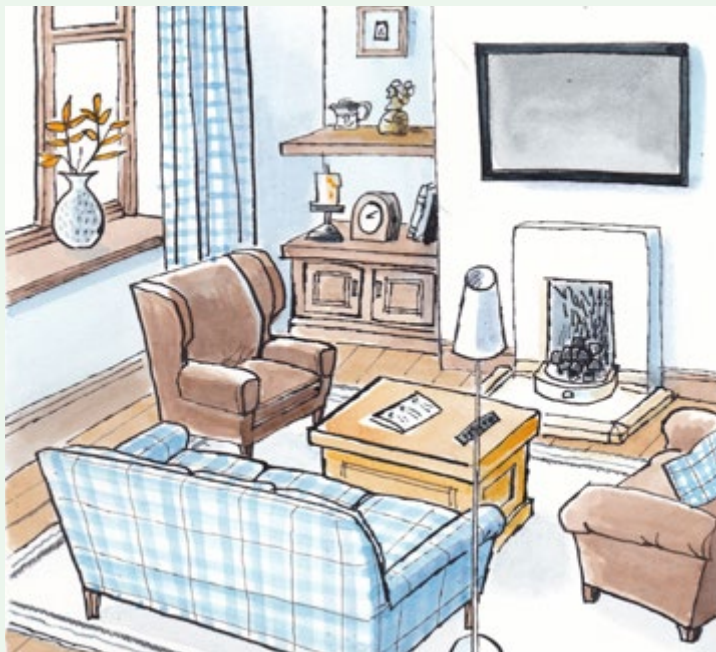
Be sy ar y teledu heno?

Faint sy yn y dosbarth?

Faint o lyfrau Cymraeg sgynnoch chi?

Pa gar sgynnoch chi heddiw?

Efo'ch partner, ysgrifennwch bum cwestiwn yn dechrau efo
Be sy...? am y llun yma:

Faint o bobl yn y dosbarth sy'n...?

	Dyfalu	Ateb	Sgôr
gyrru car coch?			
gweithio mewn swyddfa?			
mwynhau mynd i weld cerddoriaeth fyw?			
dŵad i'r dosbarth nesa?			
siarad Ffrangeg?			
siarad Almaeneg?			
canu'r piano?			
hoffi garddio?			

Sgwrs – Yn y swyddfa

- A:** Be sy'n digwydd yn y gwaith wythnos yma?
- B:** Dim byd diddorol, fel arfer.
- A:** Pwy sy'n gweithio penwythnos nesa?
- B:** Dim fi – Ceri, dw i'n meddwl.
- A:** Ceri? Ond mi wnaeth Ceri weithio penwythnos diwetha hefyd.
- B:** Bechod...
- A:** Pwy sy'n mynd i'r cyfarfod 'ta?
- B:** Pa gyfarfod?
- A:** Y cyfarfod yng Nghaerdydd efo staff yr Alban.
- B:** Dw i ddim yn gwybod.
- A:** Maen nhw wedi trefnu tocynnau i'r gêm rygbi a'r gig yn y stadiwm wedyn.
- B:** Wel, erbyn meddwl, dw i'n gweithio penwythnos nesa. Rhaid i mi fynd i Gaerdydd, felly.
- A:** Chwarae teg i ti!

Felly, dan ni'n defnyddio **sy** ar ôl **pwyl, be, faint, pa** o flaen berfau (*verbs*) ac arddodiaid (*prepositions*). Rŵan, dysgwch rywbeth newydd:

Dw i'n nabod rhywun sy'n byw yn Awstralia.	<i>I know someone who lives in Australia.</i>
Dw i'n nabod rhywun sy'n gweithio mewn ysbyty.	<i>I know someone who works in a hospital.</i>
Dw i'n nabod rhywun sy'n siarad Eidaleg.	<i>I know someone who speaks Italian.</i>
Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Mini.	<i>I know someone who drives a Mini.</i>
Dw i'n nabod rhywun sy'n chwarae pêl fasged.	<i>I know someone who plays basketball.</i>
Dw i ddim yn nabod neb sy'n byw yn Ffrainc.	<i>I don't know anyone who lives in France.</i>
Dw i ddim yn nabod neb sy'n gweithio mewn garej.	<i>I don't know anyone who works in a garage.</i>
Dw i ddim yn nabod neb sy'n siarad Almaeneg.	<i>I don't know anyone who speaks German.</i>
Dw i ddim yn nabod neb sy'n gyrru Ferrari.	<i>I don't know anyone who drives a Ferrari.</i>
Dw i ddim yn nabod neb sy'n chwarae pêl fasged.	<i>I don't know anyone who plays basketball.</i>

Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn y gemau Olympaidd?

Do you know anyone who has been in the Olympic Games?

Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn Wimbledon?

Do you know anyone who has been in Wimbledon?

Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi gwneud naid bynji?

Do you know anyone who has done a bungee jump?

Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi dringo Ben Nevis?

Do you know anyone who has climbed Ben Nevis?

Ydw. ☒

Nac ydw. ☐

Wyt ti'n nabod rhywun sy...?

	Enw ✓ neu ✗	Enw ✓ neu ✗	Enw ✓neu ✗
wedi bod yn Wimbledon?			
wedi bod yn y gemau Olympaidd?			
wedi gwneud naid bynji?			
wedi bod ar ben yr Wyddfa?			
wedi bod yn Ne America?			
wedi rhedeg marathon?			
wedi dysgu Cymraeg?			

Ydw. ☒

Nac ydw. ☐

Sy, Oedd, Fydd

Dw i'n nabod rhywun sy'n chwarae pêl-droed.

I know someone who plays football.

Dw i'n nabod rhywun oedd yn chwarae pêl-droed.

I know someone who used to play football.

Dw i'n nabod rhywun fydd yn chwarae pêl-droed dydd Sul.

I know someone who will be playing football on Sunday.

Efo'ch partner, edrychwch ar y lluniau a dudwch dair brawddeg, e.e.

Dw i'n nabod rhywun sy yn y theatr rŵan; Dw i'n nabod rhywun oedd yn y theatr ddoe; Dw i'n nabod rhywun fydd yn y theatr yfory.

Chwaraeon

**Efo'ch partner,
ysgrifennwch o leia
chwe gair ar y thema
'chwaraeon'.**

Siaradwch

- Be ydy'ch hoff chwaraeon chi i wyllo/i wneud?
- Sgynnoch chi hoff seren chwaraeon?
- Pan oeddech chi'n blentyn, pwy oedd eich hoff seren chwaraeon chi?
- Pan oeddech chi'n blentyn, be oedd eich hoff chwaraeon chi?
- Be doeddech chi ddim yn hoffi wneud mewn gwersi ymarfer corff yn yr ysgol?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n chwarae gemau bwrdd?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n mynd i sgio bob gaeaf?
- Be sy'n digwydd yn y byd chwaraeon eleni?

S4C

Darllenwch am S4C a llenwch y bylchau efo'ch partner chi.

Mi ddechreuodd S4C _____ mis Tachwedd 1982. Cyn hynny, _____ 'na raglenni Cymraeg ar BBC ac ar ITV. Roedd 'na lawer _____ bobl isio gweld y rhaglenni ar un sianel. Felly, ar ôl llawer o brotestio, mi gaethon ni S4C. Mae prif swyddfa S4C yng Nghaerfyrddin ond mae 'na swyddfydd yng Nghaerdydd ac yng Nghaernarfon hefyd. Mae tua chant o bobl yn gweithio _____ S4C.

_____ S4C ddim yn gwneud rhaglenni. Mae cwmnïau eraill yn gwneud y rhaglenni. Tan 2010, roedd rhai o raglenni Saesneg Channel 4 ar S4C, ond does 'na _____ rhaglenni Saesneg rŵan. Mae 'na lawer o raglenni ar S4C: mae Cyw yn ardderchog _____ blant, mae'r BBC yn gwneud rhaglenni newyddion i'r sianel, mae'r gwasanaeth chwaraeon _____ wych ac mae 'na ddrama am naw _____ bob nos Sul, fel arfer. Os dach chi'n colli'r rhaglenni ar y teledu, dach chi'n medru _____ eto ar CLIC: <https://www.s4c.cymru/clic/> ac ar BBC iPlayer. Mae sianel YouTube i bobl _____ dysgu Cymraeg: <https://www.youtube.com/c/S4CDysguCymraeg>.

_____ am wyllo un rhaglen bob wythnos?

Siaradwch

- Sut dach chi'n gwylio rhaglenni?
- Be ydy'ch hoff raglen chi ar hyn o bryd?
- Dach chi'n gwylio S4C? Dach chi'n nabod rhywun sy'n gwylio S4C?

Robin Radio

a) Atebwch:

Be sy'n digwydd yn Abercastell am y chwe mis nesa?

.....

Pam dydy pobol y siopau ddim yn hapus?

.....

Be sy'n digwydd yn Abercastell ar ddydd Sul fel arfer?

.....

b) Gwrandewch am:

ar y stryd fawr

on the main road

Lle yn union fydd y gwaith?

Where exactly will the work be?

y tu allan

outside

c) Cyfieithwch:

It won't be possible to park.

I have heard.

Nothing happens.

Help llaw

1. We use **sy** to convey who is.../which is... to link two parts of the sentence:

Dw i'n nabod rhywun. Mae o'n gweithio yn yr archfarchnad.
Dw i'n nabod rhywun **sy'n** gweithio yn yr archfarchnad.

2. In a question, we use **sy** after **Pwy/Be/Faint** and before an **indefinite** noun, verb, adjective or preposition:

Pwy sy'n athro?	Who is a teacher?
Pwy sy'n mynd?	Who is going?
Pwy sy'n oer?	Who is cold?
Pwy sy ar y bws?	Who is on the bus?

If there is a **definite** noun or pronoun we use **ydy**:

Pwy ydy'r athro?	Who is the teacher?
Be ydy'r pris?	What is the price?
Faint ydy o?	How much is it?

3. **Sy** is only used in the **present** tense. (Notice the treigladd meddal in the future tense):

Dw i'n nabod rhywun **oedd** yn chwarae golff.
Dw i'n nabod rhywun **fydd** yn chwarae golff.

Uned 3 – Mi faswn i'n hoffi

Nod yr uned ydy...

Mynegi dymuniad *Expressing a wish*

(mi faswn i, mi faset ti, mi fasai fo/hi, mi fasen ni, mi fasech chi, mi fasen nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

llywodraeth(au) *government(s)*

malwen
(malwod) *snail(s)*

milltir(oedd) *mile(s)*

oergell(oedd) *fridge(s)*

olwyn(ion) *wheel(s)*

popty (poptai) *oven(s)*

priodas(au) *wedding(s)*

rhewgell(oedd) *freezer(s)*

Yr Eidal *Italy*

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

cangarŵ(od) *kangaroo(s)*

cinio rhost *roast dinner*

crys(au) *shirt(s)*

mynydd(oedd) *mountain(s)*

plwg (plygiau) *plug(s)*

actio *to act (drama)*

chwilio (am) *to look (for)*

newid *to change*

diolchgar *grateful, thankful*

tramor *abroad*

tybed? *I wonder?*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adolygu sy

Dilynwch y patrwm:

Be ydy actor? Person sy'n actio.

actor	ffermwr	organydd	clerc
deintydd	garddwr	pianydd	awdur
cigydd	gweithiwr garej	gyrrwr lori	meddyg
gwerthwr tai	tiwtor	ficer	nofelydd
athro	nyrs	tafarnwr	peilot

Mi faswn i

Mi faswn i'n hoffi mynd i'r Eidal.

Mi faswn i'n hoffi dysgu Eidaleg.

Mi faswn i'n hoffi bwyta pitsa.

Mi faswn i'n hoffi yfed Prosecco.

I would like to go to Italy.

I would like to learn Italian.

I would like to eat pizza.

I would like to drink Prosecco.

Faset ti'n medru newid olwyn?

Faset ti'n medru newid plwg?

Fasech chi'n medru rhedeg milltir?

Fasech chi'n medru gwneud cacen briodas?

Would you be able to change a wheel?

Would you be able to change a plug?

Would you be able to run a mile?

Would you be able to make a wedding cake?

Baswn. ☒

Faswn i ddim yn licio mynd i'r Sahara.

Faswn i ddim yn licio dysgu dawnsio bol.

Faswn i ddim yn licio bwyta malwod.

Faswn i ddim yn licio yfed coffi du.

Na faswn. ☐

I wouldn't like to go to the Sahara.

I wouldn't like to learn to bellydance.

I wouldn't like to eat snails.

I wouldn't like to drink black coffee.

Gofynnwch y cwestiynau yma i'ch partner chi.

bwyta cig cangarw?	
nofio yn y môr ym mis Rhagfyr yng Nghymru?	
ffonio cwis ar y radio?	
aros mewn gwesty dros y Nadolig?	
mynd i noson dawnsio llinell?	
canu carolau yn y stryd?	
byw yng nghefn gwlad?	
hoffi dysgu'r treigladau?	
medru coginio cinio rhost?	

Mi fasai Bethan yn byw dramor.	<i>Bethan would live abroad.</i>
Mi fasai fo'n byw mewn carafán.	<i>He would live in a caravan.</i>
Mi fasai hi'n byw ar ben mynydd.	<i>She would live on top of a mountain.</i>
Mi fasai'r plant yn byw yn Llangrannog.	<i>The children would live in Llangrannog.</i>

Fasen ni ddim yn gwerthu ein tŷ ni.	<i>We wouldn't sell our house.</i>
Fasen ni ddim yn prynu jacwsi.	<i>We wouldn't buy a jacuzzi.</i>
Fasen nhw ddim yn gwerthu eu tŷ nhw.	<i>They wouldn't sell their house.</i>
Fasen nhw ddim yn prynu jacwsi.	<i>They wouldn't buy a jacuzzi.</i>

Be fasech chi isio a be fasech chi ddim isio? Ysgrifennwch y pethau yma yn y blwch. Mae un yno yn barod i chi.

Isio	Ddim isio
Mi fasen ni isio haul.	Fasen ni ddim isio gwesty mawr.

Atebion

Ar ôl ennill y loteri...

Faset ti'n dathlu?	Baswn./Na faswn.
Fasai fo'n prynu car newydd?	Basai./Naasai.
Fasai hi'n prynu tŷ newydd?	Basai./Naasai.
Fasech chi'n mynd i fyw yn y Bahamas?	Basen./Na fasen.
Fasen nhw'n ymddeol?	Basen./Na fasen.
Fasen nhw'n gwario'r holl bres?	Basen./Na fasen.

Be ydy'r ateb?

Faset ti'n licio sedd wrth y ffenest?	Basai.
Fasech chi'n mynd ar wyliau i Siberia?	Basai.
Fasai Ryan yn hoffi gweithio i'r llywodraeth?	Basen.
Fasai'r plant yn mwynhau mynd i'r ffair?	Baswn.
Fasen nhw'n talu'r bil?	Basen.
Fasai hi'n deud y gwir?	Basen.

Cwestiynau

Lle faset ti'n hoffi byw?	<i>Where would you like to live?</i>
Lle fasech chi'n hoffi byw?	<i>Where would you like to live?</i>
Be faset ti'n hoffi wneud?	<i>What would you like to do?</i>
Be fasech chi'n hoffi wneud?	<i>What would you like to do?</i>

Sgwrs – Siarad am y penwythnos

Twm: Be faset ti'n hoffi wneud penwythnos yma?

Teleri: Mae 'na sêl yn siop Lewis Hughes. Mi faswn i'n hoffi mynd yno i chwilio am fargen.

Twm: Be wyt ti isio?

Teleri: Mi faswn i'n licio prynu côt newydd.

Twm: Pa liw?

Teleri: Du, dw i'n meddwl, mi fasai côf ddu'n mynd efo popeth. Wyt ti isio prynu rhywbeth?

Twm: Nac oes, ond mi faswn i'n hoffi cael swper yn y dre.

Teleri: Lle faset ti'n hoffi mynd?

Twm: Mi fasai pitsa yn dda. Faset ti'n licio dŵad efo fi am fwyd?

Teleri: Pam ddim? Mi fasen ni'n medru mynd i'r sinema wedyn.

Twm: Be sy ymlaen, tybed?

Mi fasai'n well gen i...

Be sy'n well gen ti –
sudd oren neu sudd afal?

*What do you prefer –
orange juice or apple juice?*

Mae'n well gen i sudd oren.

I prefer orange juice.

Be sy'n well gen ti –
te neu goffi?

*What do you prefer –
tea or coffee?*

Mae'n well gen i de.

I prefer tea.

Be fasai'n well gen ti –
te neu goffi?

*What would you prefer –
tea or coffee?*

Mi fasai'n well gen i goffi.

I would prefer coffee.

Be fasai'n well gen ti –
cappuccino neu siocled poeth?

*What would you prefer –
cappuccino or hot chocolate?*

Mi fasai'n well gen i siocled poeth.

I would prefer hot chocolate.

Efo'ch partner, trafodwch:

Fasech chi'n hoffi mynd i Ffrainc? Mi fasai'n well gynnon ni fynd i'r Eidal.

Fasech chi'n hoffi mynd i'r sinema?

Fasech chi'n hoffi chwarae dartiau efo ni?

Fasech chi'n hoffi prynu ffôn newydd?

Fasech chi'n hoffi paned o de?

Fasech chi'n hoffi edrych ar y newyddion?

Dim ots

Does dim ots gen i.

I don't mind.

Doedd dim ots gen i.

I didn't mind.

Fydd dim ots gen i.

I won't mind.

Fasai dim ots gen i.

I wouldn't mind.

Dysgu Cymraeg

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair am 'ddysgu Cymraeg'.

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Siaradwch

- Pryd wnaethoch chi ddechrau dysgu Cymraeg?
- Lle oedd eich dosbarth cynta chi?
- Pwy oedd eich tiwtor cynta chi?
- Sut dach chi'n ymarfer Cymraeg y tu allan i'r dosbarth?
- Efo pwy dach chi'n siarad Cymraeg?
- Efo pwy fasech chi'n hoffi siarad Cymraeg?
- Fasech chi'n hoffi gweld rhywun enwog yn dysgu siarad Cymraeg? Pwy?

Yr Eisteddfod Genedlaethol

Mae'r Eisteddfod Genedlaethol yn digwydd yn y de a'r gogledd bob yn ail, yn ystod wythnos gynta mis Awst. Dach chi'n mynd i wyllo fideo o Eisteddfod Ceredigion yn 2022. Be mae pobol yn wneud yn y fideo? Ticiwch bob un:

☐ bwyta	☐ cadw'n heini	☐ canu	☐ chwarae clarinét
☐ chwarae rygbi	☐ chwerthin	☐ coginio	☐ cael paned
☐ darllen	☐ dawnsio	☐ ennill gwobrau mawr	
☐ perfformio	☐ yfed cwrw		

Diolch i EGC | Aled Llywelyn am y lluniau.

Dyma fap o'r Eisteddfod.
Lle fasech chi'n hoffi
mynd?

Robin Radio

a) Atebwch:

O le mae'r teulu'n dŵad?

.....

Be mae Siani isio?

.....

Sut maen nhw'n nôl y dodrefn?

.....

b) Gwrandewch am:

Mae'r cyngor wedi rhoi tŷ iddyn nhw.

The council has given them a house.

Mi faswn i wrth fy modd yn helpu.

I would be delighted to help.

c) Cyfieithwch:

They have nothing in the house.

We would like anything.

We have a van.

Help llaw

1. Dysgwch:

Mi faswn i	Faswn i ddim	Faswn i?	Baswn/Na faswn
Mi faset ti	Faset ti ddim	Faset ti?	Baset/Na faset
Mi fasai fo/hi	Fasai fo/hi ddim	Fasai fo/hi?	Basai/Na fasai
Mi fasen ni	Fasen ni ddim	Fasen ni?	Basen/Na fasen
Mi fasech chi	Fasech chi ddim	Fasech chi?	Basech/Na fasech
Mi fasen nhw	Fasen nhw ddim	Fasen nhw?	Basen/Na fasen

2. Mi faswn i comes from the verb **bod**:

- Dw i = *I am*
- Ro'n i = *I was*
- Mi fydda i = *I will (be)*
- Mi faswn i = *I would (be)*

3. Cofiwch, **treigladd meddal** efo cwestiwn: **Fasech chi?**

4. Cofiwch, **treigladd meddal** yn y negyddol (achos does 'na ddim T, C, P): **Faswn i ddim.**

5. Weithiau, mi fyddwch chi'n clywed pobol yn talfyrru (*abbreviate*):

Mi faswn i	'Swn i	Mi fasen ni	'Sen ni
Mi faset ti	'Set ti	Mi fasech chi	'Sech chi
Mi fasai fo/hi	'Sai fo/hi	Mi fasen nhw	'Sen nhw

6. Fel arfer, when we have a pattern where the person is changed at the end of the sentence rather than the beginning, we have the third person singular at the beginning:

Mae'n well gen i.	<i>I prefer.</i>
Roedd yn well gen i.	<i>I used to prefer.</i>
Mi fasai'n well gen i.	<i>I would prefer.</i>

Hefyd, mae 'na **dreigladd meddal** ar ôl **gen i**:

Mi fasai'n well gen i **goffi**.

Uned 4 – Taswn i'n gyfoethog...

Nod yr uned ydy...

Mynegi dymuniad neu fwriad *Expressing a wish or intention*

(taswn i, taset ti, tasai fo, tasai hi, tasen ni, tasech chi, tasen nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

ardal(oedd)	<i>area(s)</i>
cof	<i>memory</i>
cydweithwraig	<i>colleague</i>
elusen(nau)	<i>charity (-ies)</i>
lleuad	<i>moon</i>
potel(i)	<i>bottle(s)</i>
sesiwn (sesiynau)	<i>session(s)</i>
trafferth(ion)	<i>trouble(s)</i>

achub	<i>to save, to rescue</i>
cofrestru	<i>to enrol</i>
crio	<i>to cry</i>
dotio (ar)	<i>to love (rhywbeth)</i>
llosgi	<i>to burn</i>
papuro	<i>to paper</i>
pasio	<i>to pass</i>
suddo	<i>to sink</i>
syrthio	<i>to fall</i>
torheulo	<i>to sunbathe</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

cydweithiwr (cydweithwyr)	<i>colleague(s)</i>
cyfle(oedd)	<i>chance(s), opportunity (-ies)</i>
cynnig (cynigion)	<i>offer(s)</i>
hamdden	<i>leisure</i>
math(au)	<i>type(s), kind(s)</i>
oedolyn (oedolion)	<i>adult(s)</i>
pwrs (pyrsiau)	<i>purse(s)</i>
pwynt(iau)	<i>point(s)</i>
pwys(au/i)	<i>pound(s) (dim arian)</i>
pwysau	<i>weight, weights</i>
pythefnos	<i>fortnight</i>
reis	<i>rice</i>
twpsyn	<i>silly person</i>

addas	<i>suitable</i>
clasurol	<i>classical</i>
cyfoethog	<i>rich</i>
distaw	<i>quiet</i>
gwirfoddol	<i>voluntary</i>
iach	<i>healthy</i>
preswyl	<i>residential</i>
sbeislyd	<i>spicy</i>
unig	<i>only; lonely</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....
.....

.....
.....

Mi faswn i...taswn i...

Mi faswn i'n licio mynd i'r sinema heno.

I would like to go to the cinema tonight.

Mi faswn i'n licio mynd i'r sinema taswn i'n medru.

I would like to go to the cinema if I could/were able to.

Mi faswn i'n gweithio mewn ysgol taswn i'n medru.

I would work in a school if I could/were able to.

Mi faswn i'n rhedeg marathon taswn i'n medru.

I would run a marathon if I could/were able to.

Mi faswn i'n mynd ar wyliau yfory taswn i'n medru.

I would go on holiday tomorrow if I could/were able to.

Mi faswn i'n mynd ar gwrs preswyl taswn i'n medru.

I would go on a residential course if I could/were able to.

Faset ti'n hoffi mynd i weld gig Cymraeg taset ti'n medru?

Would you like to go to see a Welsh gig if you could/were able to?

Faset ti'n gweithio mewn ysgol taset ti'n medru?

Would you work in a school if you could/were able to?

Fasech chi'n rhedeg marathon tasech chi'n medru?

Would you run a marathon if you could/were able to?

Fasech chi'n mynd ar wyliau yfory tasech chi'n medru?

Would you go on holiday tomorrow if you could/were able to?

Fasech chi'n mynd ar gwrs preswyl tasech chi'n medru?

Would you go on a residential course if you could/were able to?

Baswn. ☒

Na faswn. ☐

Holiadur

Enw	✓	✗
mynd i Sadwrn Siarad		
mynd i gwrs preswyl Cymraeg		
gwneud <i>Park Run</i> dydd Sadwrn		
mynd i weld cyngerdd clasurol		
helpu mewn bore coffi		
helpu peintio tŷ ffrind		
helpu elusen i godi pres		
mynd ar wyliau i'r lleuad		

Tasai...

Tasai Tara'n ymddeol, mi fasai hi'n symud tŷ.

If Tara retired, she would move house.

Tasai Tara'n torheulo, mi fasai hi'n llosgi.

If Tara sunbathed, she would burn.

Tasai Non yn trio nofio, fasai hi'n suddo?

If Non tried to swim, would she sink?

Tasai Lewis yn trio'r prawf gyrru, fasai fo ddim yn pasio.

If Lewis tried the driving test, he wouldn't pass.

Efo'ch partner, darllenwch y paragraff:

Taswn i'n ennill y loteri, mi faswn i'n rhoi hanner y pres i elusennau. Mi faswn i'n cael parti mawr i'r teulu a chydweithwyr yn y clwb rygbi. Faswn i ddim yn ymddeol ond mi faswn i'n torri fy oriau i yn y gwaith ac yn gwneud gwaith gwirfoddol. Faswn i ddim yn symud tŷ, ond mi faswn i'n cael rhywun i bapuro'r lolfaf – mae'n ofnadwy. Taswn i'n medru, mi faswn i'n agor banc bwyd yn neuadd y pentref.

Eto efo'ch partner, ysgrifennwch y paragraff eto. Ysgrifennwch am Dafydd:

Tasen ni'n clywed jôc, mi fasen ni'n chwerthin.

If we heard a joke, we would laugh.

Tasen ni'n ymddeol, mi fasen ni'n teithio.

If we retired, we would travel.

Tasech chi'n trio sgïo, fasech chi'n syrthio?

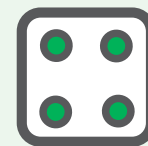
If you tried to ski, would you fall?

Tasen nhw'n gweld ffilm drist, fasen nhw ddim yn crio.

If they saw a sad film, they wouldn't cry.

1 – fi
2 – ti
3 – hi

4 – ni
5 – chi
6 – nhw

2 = Taset ti'n nofio, faset ti'n suddo?

1	torheulo	chwarae pêl-droed	suddo	sgorio
2	nofio	ennill y loteri	llosgi	chwerthin
3	sgio	gweld ffilm drist	dysgu Ffrangeg	cysgu
4	clywed jôc	ymddeol	prynu...	ymlacio
5	yfed coffi du	symud i Ffrainc	deffro	syrthio
6	gwylio criced	ennill y loteri	crio	teithio

Sgwrs 1 – Siarad am fwyd

”

A: Does 'na ddim bwyd yn y eto!

B: Faset ti'n licio mynd allan am fwyd?

A: Na faswn, dim heno – dw i wedi blino ac mae 'na ar y teledu.

B: Be am gael têcawê, 'ta?

A: Iawn.

B: Mi faswn i'n licio .

A: O na, mae'r yn ddrud iawn – dim ond bara, , tipyn o sos tomato, cig a llysiau ydyn nhw!

B: Faset ti'n licio cyrri, 'ta?

A: Na faswn wir, dim ond a thipyn o gig, llysiau a sos sbeislyd ydy o.

B: Oes 'na bwynt gofyn fasai'n well gen ti fwyd Tsieineaidd?

A: Wel, mi fasai'n well gen i fwyd Tsieineaidd, a deud y gwir!

B: O'r gorau 'ta. Pwy sy'n mynd i ? Fi?

A: Ia, a phan wyt ti'n mynd, faset ti'n medru prynu o'r garej?

B: Baswn, wrth gwrs. Pa fath o win faset ti'n licio? Gwin coch?

A: Mi fasai'n well gen i win gwyn...

Siaradwch

”

- Tasech chi'n cael pryd têcawê nos Sadwrn, be fasech chi'n ddewis?
- Be fasech chi'n yfed efo'r bwyd?
- Be fasech chi ddim yn ddewis?

Mi faswn i... tasai...

Mi faswn i'n coginio tasai gen i amser.	<i>I would cook if I had time.</i>
Mi faswn i'n talu tasai gen i bres.	<i>I would pay if I had money.</i>
Mi faswn i'n aros tasai gen i waith.	<i>I would stay if I had work.</i>
Mi faswn i'n mynd i'r gêm, tasai gen i docyn.	<i>I would go to the game if I had a ticket.</i>
Mi fasai fo'n coginio tasai gynno fo amser.	<i>He would cook if he had time.</i>
Mi fasai hi'n talu tasai gynni hi bres.	<i>She would pay if she had money.</i>
Mi fasen ni'n aros tasai gynnon ni waith.	<i>We would stay if we had work.</i>
Mi fasen nhw'n mynd i'r gêm, tasai gynnyn nhw docynnau.	<i>They would go to the game if they had tickets.</i>

Efo'ch partner, unwch y ddau hanner.

1. Tasai gen i gof da,	a. mi faswn i'n yfed lemwn a mêl.
2. Tasai 'na newyddion,	b. mi faswn i'n mynd i'r cyngerdd.
3. Tasai gen i docyn,	c. mi faswn i'n gwneud fy ngwaith cartref i.
4. Tasai 'na dân yn y tŷ,	ch. mi faswn i'n cofio penblwyddi pawb.
5. Tasai hi'n braf,	d. mi faswn i'n cael diod oer o'r oergell.
6. Tasai gen i ddolur gwddw,	dd. mi faswn i'n eich ffonio chi.
7. Taswn i'n colli fy mhws i,	e. mi faswn i'n achub fy ffeil Gymraeg i.
8. Tasai gen i amser,	f. mi faswn i'n nofio yn y môr.
9. Taswn i isio diod,	g. mi faswn i'n ffonio'r banc.

Sgwrs 2 – Papuro

”

- A:** Pryd dan ni'n mynd i bapuro'r ystafell yma?
- B:** *Mi faswn i'n gwneud tasai gen i amser, ond...*
- A:** *Tasai gen ti amser, wir! Mae gen ti ddigon o amser i wyllo pêl-droed ac i chwarae dartiau.*
- B:** Rhaid i mi ymlacio tipyn bach weithiau.
- A:** Ymlacio! *Mi faswn i'n licio cael cyfle i ymlacio weithiau, ond rhwng y smwddio, y golchi, y glanhau, y coginio...*
- B:** Cofia am fy *sciatica* i. Be *taswn* i'n cael trafferth efo fy nghefn eto?
- A:** Trafferth efo dy gefn, wir! Coda o'r gadair 'na rŵan a dechreua stripio!
- B:** Ond mae'n oer. Be *taswn* i'n cael niwmonia?
- A:** Stripio'r papur wal, y twpsyn!

Darllen a siarad

Hwyl wrth gadw'n heini!

Cyfle i ddechrau'r flwyddyn efo hobi newydd iach!

Tasech chi'n mynd i un o'r cyrsiau yma, pa un fasech chi'n ddewis? Pam?

Pa un fasech chi **ddim** yn ddewis? Pam?

Zumba

Dach chi'n hoffi dawnsio? Dach chi isio colli pwysau?

Dewch i'r dosbarth Zumba yn neuadd y Ganolfan Hamdden bob nos lau am 8pm.

Cost: £4.50 yr awr.

Mi fydd y sesiwn gynta'n dechrau ar 6 Ionawr, am 15 wythnos.

Croeso cynnes i bawb.

Dawnsio Bol

Dewch i gael llawer o hwyl yn y dosbarthiadau dawnsio bol.

Bob nos Lun rhwng 7 a 9 o'r gloch, am 10 wythnos.

Bargen am £5! Mi fydd y sesiwn gynta ar 24 Ionawr.

Dewch â ffrind!

Mi fydd y dosbarth yn neuadd Canolfan Hamdden Abercastell.

Dosbarth loga

Cyfle i chi ymlacio wrth gadw'n heini.

Dewch i'r sesiwn gynta yn neuadd y Ganolfan fore Mercher 16 Ionawr am 11.30am.

Cwrs 10 wythnos, £3 y sesiwn.

Cofiwch wisgo dillad addas.

Oedolion yn unig.

Nofio i oedolion

Dach chi'n medru nofio? Dach chi isio dysgu?

Dewch am wersi yn y pwll nofio bob nos Lun rhwng 7 a 9 o'r gloch.

Cost y cwrs ydy £100 am 20 wythnos.

Ffoniwch y Ganolfan i gofrestru ac i dalu am y cwrs. Rhaid i chi dalu cyn 1 Ionawr.

Mi fydd y sesiwn gynta ar 18 Ionawr, ac mi fydd y cwrs yn gorffen ym mis Mehefin.

Sgwrs 3 – Taswn i'n un deg wyth oed eto...

Efo'ch partner, cyfieithwch y ddeialog yma. Defnyddiwch **chi**.

A: *What would you do if you were 18 again?*

B: *I would travel around the world.*

A: *Interesting! Where would you start?*

B: *I would start in Dubai.*

A: *I see. Where would you go afterwards?*

B: *I would go to New Zealand.*

A: *What would you do there?*

B: *I would work on a farm.*

A: *Very good! How long would you go for?*

B: *I would go for six months.*

Siaradwch

- Be oedd yn bwysig i chi pan oeddech chi'n un deg wyth oed?
- Be fasech chi'n wneud tasech chi'n un deg wyth oed eto?
- Dach chi'n nabod rhywun sy tua un deg wyth oed rŵan?

Diddordebau

Efo'ch partner, ysgrifennwch dair brawddeg am ddiddordebau.

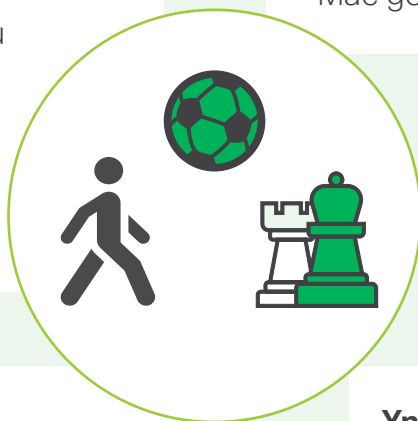
1.
2.
3.

Geirfa

- chwaraeon
- darllen – nofelau
- mynd i'r sinema/theatr
- cerdded
- teithio – gwyliau
- garddio
- cerddoriaeth
- mynd allan efo ffrindiau
- cyfrifiaduron – y we
- hanes
- siopa
- dysgu Cymraeg
- gwaith gwirfoddol

Cyffredinol

- Dw i'n hoffi...
- Dw i'n mwynhau...
- Dw i'n hoffi... yn fawr iawn
- Dw i wrth fy modd yn...
- Dw i'n dotio ar...
- Dw i'n hoff o...
- Mae gen i ddiddordeb mewn...

Be nesa?

- Wythnos nesa, mi fydda i'n...
- Tasai gen i amser/ddigon o bres, mi faswn i'n...

Yn y gorffennol...

- Pan o'n i'n ifanc...
- Cyn i mi gael plant...
- Cyn priodi...
- Ro'n i'n arfer...
- Wythnos diwetha...

Siaradwch am eich diddordebau chi – rŵan, pan oeddech chi'n blentyn, a be fasech chi'n hoffi wneud yn y dyfodol.

Tafwyl

Mae'r Eisteddfod ym mis Awst yn ŵyl genedlaethol. Gŵyl yng Nghaerdydd ydy Tafwyl ond mae pobol yn teithio yma o bob rhan o Gymru. Gŵyl i ddathlu'r iaith Gymraeg ydy hi.

1. Dach chi'n mynd i wyllo fideo o Tafwyl. Dudwch un peth am Tafwyl wrth eich partner chi.
2. Siaradwch am y lluniau yma. Be sy yn y llun? Be sy'n digwydd?

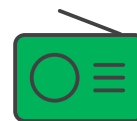

Diolch i ffotoNant am y lluniau ac i Tafwyl, Menter Caerdydd, am y fideo.

3. Gwylwch y fideo eto ond y tro yma mae 'na sgript hefyd. Atebwch y cwestiynau.

- 1.** Lle mae Tafwyl, fel arfer?
- 2.** Pa fath o gerddoriaeth sy yn Tafwyl, er enghraifft?
 - a)
 - b)
 - c)
- 3.** Be fasech chi'n medru wneud ym Mhabell Llais?
- 4.** Pa fwydydd weloch chi?
- 5.** Be dach chi **ddim** yn cael wneud yn Tafwyl?
- 6.** Tasech chi'n mynd i Tafwyl, be fasech chi'n hoffi wneud?
.....

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Anti Mair wedi bod ar wyliau?

Ydy Anti Mair isio ymddeol?

Pryd fydd Anti Mair yn ôl yn y gwaith?

b) Gwrandewch am:

Roedd y tywydd yn grasboeth!

The weather was scorching!

Taswn i yn eich lle chi...

If I were in your place...

Ro'n i'n colli gweithio.

I missed working.

c) Cyfieithwch:

I would go back tomorrow.

If you were to retire...

The carnival has finished.

Help llaw

1. *If* is included in the form **taswn**. There is no need to say **os**.

Mi faswn i'n dŵad taswn i'n medru. *I would come if I could.*
 Mi faswn i'n helpu taswn i ddim yn gweithio. *I'd help if I wasn't working.*

2. Weithiau dach chi'n clywed *shortened versions*:

taswn i	'swn i
taset ti	'set ti
tasai fo/hi/Ceri/y plant	'sa fo/'sa hi/ 'sa Ceri/ 'sa'r plant
tasen ni	'sen ni
tasech chi	'sech chi
tasen nhw	'sen nhw

3. tasai gen i _____ *if I had* _____
 tasai gynnyn nhw _____ *if they had* _____

*The third person singular verb is always at the beginning with this pattern.
 Look at the other tenses:*

Mae gen i gur pen
 Roedd gen i gur pen
 Mi fydd gen i gur pen
 Mi fasai gen i gur pen
 Tasai gen i gur pen

4. Pan dach chi'n deud **if** yn Gymraeg, mae amser dau hanner y frawddeg yn cytuno. Mae hyn yn wahanol yn Saesneg:

Mi faswn i'n mynd **tasai** hi'n braf.
I would go if it were fine. (lit. if it would be fine)

Mi fydda i'n mynd os **bydd** hi'n braf.
I will be going if it is fine. (lit. if it will be fine)

Uned 5 – Mi ges i fy ngeni

Nod yr uned ydy...

Siarad am gael eich geni a'ch magu *Talking about being born and brought up*

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

acen(ion)	<i>accent(s)</i>
canrif(oedd)	<i>century (centuries)</i>
dinas(oedd)	<i>city (cities)</i>
llysfam(au)	<i>stepmother(s)</i>
merch(ed)	<i>daughter(s)</i>
oes(oedd)	<i>age(s) (amser)</i>
wyres(au)	<i>granddaughter(s)</i>
ysgol gyfun	<i>comprehensive school</i>
ysgol gynradd	<i>primary school</i>
ysgol uwchradd	<i>secondary school</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

llystad(au)	<i>stepfather(s)</i>
rhiant (rhieni)	<i>parent(s)</i>
ŵyr (wyrion)	<i>grandson(s), grandchild(ren)</i>
ysgariad(au)	<i>divorce(s)</i>

geni	<i>to be born</i>
magu	<i>to bring up</i>

anhygoel	<i>amazing</i>
cyffredin	<i>common; general</i>
gwahanol	<i>different</i>

beth bynnag *anyway*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi ges i fy ngeni

Dach chi'n cofio?

Mi ges i dost i frecwast.
 Be gest ti i ginio?
 Mi ges i fy ffôn symudol cynta i yn 2010.
 Pryd gaethoch chi eich swydd gynta chi?

Mi ges i fy ngeni yn Wrexham.
 Mi ges i fy ngeni mewn ysbyty.
 Mi ges i fy ngeni ym mis Mawrth.

*I was born in Wrexham.
 I was born in a hospital.
 I was born in March.*

Mi ges i fy magu mewn pentre.
 Mi ges i fy magu mewn teulu mawr.
 Mi ges i fy magu yng Nghymru.

*I was brought up in a village.
 I was brought up in a large family.
 I was brought up in Wales.*

Lle gest ti dy eni?
 Lle gest ti dy fagu?

*Where were you born?
 Where were you brought up?*

Enw	geni	magu

Lle gaethoch chi eich geni?
 Lle gaethoch chi eich magu?

*Where were you born?
 Where were you brought up?*

y gwanwyn

mis Mawrth
 mis Ebrill
 mis Mai

yr haf

mis Mehefin
 mis Gorffennaf
 mis Awst

yr hydref

mis Medi
 mis Hydref
 mis Tachwedd

y gaeaf

mis Rhagfyr
 mis Ionawr
 mis Chwefror

Mi gaethon ni ein geni yn y gwanwyn.
 Mi gaethon ni ein geni yn yr haf.
 Mi gaethon nhw eu geni yn yr hydref.
 Mi gaethon nhw eu geni yn y gaeaf.

*We were born in spring.
 We were born in summer.
 They were born in autumn.
 They were born in winter.*

Mi gaeth fy nhad i ei eni yng ngogledd Cymru.

My father was born in north Wales.

Mi gaeth fy ŵyr i ei eni yng ngogledd Cymru.

My grandson was born in north Wales.

Mi gaeth o ei eni yng ngogledd Cymru.

He was born in north Wales.

Mi gaeth fy mam i ei eni yng ngogledd Lloegr.

My mother was born in the north of England.

Mi gaeth fy wyres i ei eni yng ngogledd Lloegr.

My granddaughter was born in the north of England.

Mi gaeth hi ei eni yng ngogledd Lloegr.

She was born in the north of England.

Pa ganrif?

Pryd gaeth John ei eni?

When was John born?

Pryd gaeth o ei eni?

When was he born?

Pryd gaeth Siân ei eni?

When was Siân born?

Pryd gaeth hi ei eni?

When was she born?

Mi gaeth o ei eni yn y ganrif ddiwetha.

He was born in the last century.

Mi gaeth o ei eni yn y ganrif yma.

He was born in this century.

Mi gaeth hi ei eni yn y ganrif ddiwetha.

She was born in the last century.

Mi gaeth hi ei eni yn y ganrif yma.

She was born in this century.

1. Bob 2. Martha 3. Nia 4. Jac 5. Dafydd 6. Mari 7. Gwyn 8. Angharad 9. Mabon
10. Idris 11. Mali

Blynyddoedd

Sut dach chi'n deud y blynyddoedd yma yn Gymraeg?
Gweithiwch efo'ch partner.

1926

1939

1945

1962

1973

1980

2000

2001

2002

2014

Holiadur

Llenwch y bylchau drwy ofyn cwestiynau, e.e.

Lle gaeth Gareth Bale ei eni?/Pryd gaeth Laura Ashley ei geni?

Cofiwch am y treigladrwytynol ar ôl **yn!**

Partner A

Enw	Lle?	Pryd?
Dylan Thomas		1914
Shirley Bassey	Caerdydd	
Anthony Hopkins		1937
Rhys Ifans	Hwlfordd	
Colin Jackson		1967
Catherine Zeta-Jones	Abertawe	
Gareth Bale	Caerdydd	
Richard Burton		1925
Aneurin Bevan		1897
Huw Stephens	Caerdydd	
Tom Jones	Trefforest	
Laura Ashley		1925
Roald Dahl	Caerdydd	
Lloyd George		1863
George Everest	Crucywel	
Tanni Grey-Thompson		1969
Mam Delia Smith	Pen Llŷn	
Tad Bob Marley		1882
Nain Hillary Clinton		1883
Taid Russell Crowe	Wrecsam	

Partner B

Enw	Lle?	Pryd?
Dylan Thomas	Abertawe	
Shirley Bassey		1937
Anthony Hopkins	Margam	
Rhys Ifans		1967
Colin Jackson	Caerdydd	
Catherine Zeta-Jones		1969
Gareth Bale		1989
Richard Burton	Pont-rhyd-y-fen	
Aneurin Bevan	Tredegar	
Huw Stephens		1981
Tom Jones		1940
Laura Ashley	Merthyr	
Roald Dahl		1916
Lloyd George	Manceinion	
George Everest		1790
Tanni Grey-Thompson	Caerdydd	
Mam Delia Smith		1919
Tad Bob Marley	Prestatyn	
Nain Hillary Clinton	Pennsylvania (roedd ei rhieni hi'n dŵad o Ferthyr Tudful)	
Taid Russell Crowe		1907

Lle gaeth Shirley Bassey, Colin Jackson, Gareth Bale, Roald Dahl a Tanni Grey-Thompson eu geni?

Lle gaeth Catherine Zeta-Jones a Dylan Thomas eu geni?

Pryd gaeth Shirley Bassey ac Anthony Hopkins eu geni?

Pryd gaeth Rhys Ifans a Colin Jackson eu geni?

Darllen

Mae Russell a Kylie yn cyfarfod ar awyren o Gaerdydd i Sydney.

Russell: Helô Kylie, sut wyt ti ers oesoedd?

Kylie: Wel sut wyt ti, Russell? Dw i ddim wedi dy weld di ers dyddiau *Neighbours*.

Russell: Lle wyt ti'n mynd, 'ta?

Kylie: Dw i'n mynd adre i weld y teulu yn Awstralia. Mi gest ti dy eni yn Awstralia, on'd do?

Russell: Naddo, yn Wellington, Seland Newydd.

Kylie: Mi ges i fy ngeni yn Awstralia, wrth gwrs. Ond mi gaeth mam ei geni ym Maesteg. Mae gen i deulu yng ngogledd Cymru hefyd.

Russell: Wel, byd bach. Mi gaeth fy nhaid i ei eni yn Wrecsam.

Kylie: Gest ti dy fagu yn Awstralia, 'ta?

Russell: Do, yn Sydney, am dipyn, ac wedyn mi aethon ni'n ôl i Seland Newydd.

Kylie: Wel, mi ges i fy magu yn Melbourne.

Russell: Wel, dan ni'n medru bod yn 'Gymdogion' ar yr awyren, beth bynnag.

Efo'ch partner, ffeindiwch ddau beth sy'n gyffredin am Kylie a Russell, a dau beth gwahanol. Atebwch mewn brawddegau.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

Sgwrs – Yn y Clwb Cymraeg yn Llundain

A: Lle gest ti dy eni?

B: Mi ges i fy ngeni yn Ysbyty Abercastell.

A: Wel, wel, Mi ges i fy ngeni yn Ysbyty Trecastell. Ddim yn bell.

B: Wel, wir, byd bach! Lle est ti i'r ysgol 'ta?

A: Mi es i i'r ysgol yn Nhre Castell, wrth gwrs. Lle est ti i'r ysgol?

B: Mi es i i'r ysgol gynradd yn Abercastell ac i'r ysgol uwchradd Gymraeg yn Nhre Castell.

A: Wel, wir! Es i ddim i'r ysgol Gymraeg ond mi es i i'r ysgol yn Nhre Castell hefyd.

B: Lle ddechreuest ti ddysgu Cymraeg, 'ta?

A: Yn y coleg yn Nhre Castell mewn dosbarth nos. Mi ges i fy nysgu gan Rhiannon Roberts.

B: Anhygoel! Rhiannon Roberts ydy fy mam i!

A: Wel, wir, byd bach!

B: Diod arall?

A: Dim diolch. Roedd hi'n athrawes ofnadwy.

Teulu a ffrindiau

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair am eich teulu chi neu eich ffrindiau chi.

Lluosog (*Plurals*)

Does 'na ddim patrwm i luosog (*plurals*) geiriau'r teulu.

Rhaid i chi ddysgu be dach chi angen!

Unigol	Lluosog
mam	mamau
tad	tadau
chwaer	chwiorydd
brawd	brodyr
merch	merched
mab	meibion
cyfnither	cyfnitherod
cefnder	cefndryd
wyres	wyresau
ŵyr	wyrion
llystad	llystadau
llysfam	llysfamau

Gofynnwch i'r tiwtor os dach chi angen geiriau gwahanol.

Siaradwch

**Siaradwch am aelod o'r teulu, ffrind da, cydweithiwr neu gydweithwraig.
Cofiwch ddeud:**

- lle gaeth y person ei eni
- lle gaeth y person ei fagu
- be ydy/oedd gwaith y person
- be mae/oedd o/hi'n hoffi wneud.

Gwrando a gwylio

Edrychwch ar y fideo a sgwennwch ddau beth am dair o'r merched – lle gaethon nhw eu geni/magu.

Dyma enwau'r llefydd byddwch chi'n clywed. Dach chi'n gwybod lle maen nhw?

Abertawe	Caerfyrddin	Castell-nedd
Dinbych	Lerpwl	Luton
Llanelwy	Mancot	Yr Wyddgrug

Enw:

1a.

1b.

Enw:

2a.

2b.

Enw:

3a.

3b.

Yr Anthem Genedlaethol

Dyma sgwrs rhwng Radio Rocio a James James.

Radio Rocio: Pwy dach chi?

James: James James dw i. Neu James James o'n i. Dw i wedi marw rŵan.

Radio Rocio: Lle oeddech chi'n byw?

James: Ro'n i'n byw ym Mhontypridd.

Radio Rocio: Be oeddech chi'n hoffi wneud?

James: Ro'n i'n hoffi ysgrifennu cerddoriaeth.

Radio Rocio: Wrth gwrs. Ac mi wnaethoch chi ysgrifennu'r alaw ar gyfer 'Hen Wlad Fy Nhadau'. Tipyn o gamp!

James: Do. Un dydd yn 1856, ro'n i'n cerdded ar hyd afon Rhondda ac mi ddaeth yr alaw.

Radio Rocio: Pwy wnaeth ysgrifennu'r geiriau?

James: Fy nhad i, Evan James. Mi wnaeth pobol ganu'r gân am y tro cynta yng Nghapel Tabor, Maesteg yn 1856.

Radio Rocio: Ers pryd mae hi'n anthem genedlaethol?

James: Mi wnaeth pobol ddechrau edrych arni hi fel anthem ar ôl yr Eisteddfod Genedlaethol ym Mangor yn 1874.

Radio Rocio: Diolch yn fawr, James. Mae fy mhlant i'n mynd i Ysgol Evan James ym Mhontypridd.

Be ydy:

along the River Rhondda

for the first time

since when?

Dyma'r geiriau:

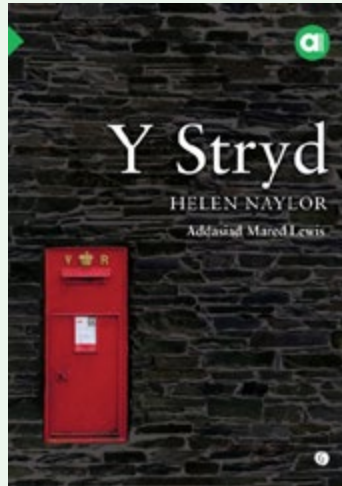
Mae hen wlad fy nhadau yn annwyl i mi,
Gwlad beirdd a chantorion, enwogion o fri,
Ei gwrol ryfelwyr, gwladgarwyr tra mad,
Dros ryddid collasant eu gwaed.
Gwlad! Gwlad! Pleidiol wyf i'm gwlad,
Tra môr yn fur i'r bur hoff bau,
O bydded i'r hen iaith barhau.

Amdani

Rŵan, dach chi'n medru darllen *Y Stryd* gan Helen Naylor. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

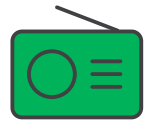
Dyma'r clawr a'r paragraff cynta.

Mae Stryd y Parc yn stryd yn Llandudno, gogledd Cymru.

Un nos Wener ym mis Mawrth, am chwech o'r gloch, roedd pobl yn dod adre o'r gwaith fel arfer. Roedd y plant ysgol adre'n barod.

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Marlon a Chuck?

Be mae Ffiffi isio wneud?

i)

ii)

b) Gwrandewch am:

Mae eich Cymraeg chi'n ardderchog.

Your Welsh is excellent.

Os ca' i ddeud.

If I may say.

Mae hi isio newid ei henw.

She wants to change her name.

c) Cyfieithwch:*She is very well, thanks.**She has red hair.**She burns in the sun.***Help llaw****Y Goddefol – The Passive Voice**

To create the passive pattern (when something happens to the subject), you need to combine 2 familiar elements:

I had + pronoun (e.e. fy, dy, eich) and relevant mutation + verb =

Mi ges i + fy + ngeni

*The concise past tense form of the verb **cael** 'to have' is:*

mi ges i	mi gaethon ni
mi gest ti	mi gaethoch chi
mi gaeth o/hi	mi gaethon nhw
mi gaethon nhw	

Mi fyddwch chi hefyd yn gweld **cafodd o/hi** weithiau.

In order to be confident using this passive voice, you have to be able to use the past tense of cael and the possessive pronouns:

Mi ges i fy ngeni (tr. trwynol)	Mi gaethon ni ein geni
Mi gest ti dy eni (tr. meddal)	Mi gaethoch chi eich geni
Mi gaeth o ei eni (tr. meddal)	Mi gaethon nhw eu geni
Mi gaeth hi ei geni (tr. llaes)	
Mi gaethon nhw eu geni	

Uned 6 – Adolygu ac Ymestyn

Nod yr uned ydy...

Adolygu ac ymestyn *Revision and extension*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

addysg	<i>education</i>
amserlen(ni)	<i>timetable(s)</i>
ffaith (ffeithiau)	<i>fact(s)</i>

addurno	<i>to decorate</i>
cymdeithasu	<i>to socialise</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

adloniant	<i>entertainment</i>
arfordir(oedd)	<i>coast(s)</i>
bwthyn (bythynnod)	<i>cottage(s)</i>
cimwch (cimychiaid)	<i>lobster(s)</i>
cranc(od)	<i>crab(s)</i>
cymeriad(au)	<i>character(s)</i>
dyddiadur(on)	<i>diary (diaries)</i>
llwybr(au)	<i>path(s)</i>

amyneddgar	<i>patient</i>
blasus	<i>tasty</i>
lleol	<i>local</i>

bob yn ail	<i>every other</i>
y llall (y lleill)	<i>the other(s)</i>
yn ystod	<i>during</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gêm o gardiau

				
A	Be sy'n well gynnoch chi – bath neu gawod?	Lle gaethoch chi eich magu?	Gaethoch chi eich geni yn yr haf?	Be wnaethoch chi brynu ddiwetha ar y we?
2	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gyrru car trydan?	Dach chi'n berson amyneddgar?	Lle gaethoch chi eich geni?	Be oeddech chi'n hoffi wneud mewn gwersi chwaraeon yn yr ysgol?
3	Dach chi'n mwynhau cymdeithasu?	Lle gaeth eich ffrind gorau chi ei fagu/ magu?	Pa ffilm fasech chi'n hoffi gweld yn y sinema?	Tasech chi'n cael cynnig malwod mewn bwyty, fasech chi'n bwyta un?
4	Lle dach chi'n siopa Nadolig fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy wedi bod yn India?	Tasech chi'n cael mynd am noson i ddinas, i le fasech chi'n mynd?	Faint o'r gloch aethoch chi i'r gwely neithiwr?
5	Fasech chi'n hoffi gwyliau sgio neu wyliau ar lan y môr?	Dach chi'n mwynhau adloniant byw?	Lle fasech chi'n hoffi byw, tasai gynnoch chi lawer o bres?	Sgynnoch chi feic?
6	Tasech chi'n medru addurno unrhyw ystafell yn y tŷ, pa un fasai hi?	Tasech chi'n cael pwdin rŵan, be fasech chi'n ddewis?	Fasech chi'n medru rhedeg marathon?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gwneud karate/taekwondo/ jiwdo?
7	Be dach chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr chi?	Tasech chi'n gweld hysbyseb am gwsr ioga am ddim, fasech chi'n mynd?	I le aethoch chi mewn awyren ddiwetha?	Fasech chi'n hoffi mynd i noson bingo?
8	Tasai gynnoch chi fwy o amser, be fasech chi'n licio wneud?	Be doeddech chi ddim yn hoffi wneud mewn gwersi chwaraeon yn yr ysgol?	Be fasech chi'n hoffi wneud penwythnos yma?	Lle gaeth eich mam chi ei magu?
9	Tasech chi'n cael tocyn am ddim, fasech chi'n mynd i weld <i>Hamlet</i> ?	Dach chi'n cadw dyddiadur?	Dach chi'n licio bwyd môr fel cimwch a chranc?	Tasech chi'n ennill raffl, be fasech chi'n hoffi ennill?
10	Efo pwy fasech chi'n hoffi cael pryd o fwyd? (person enwog)	Be sy'n digwydd yn y byd chwaraeon eleni?	Tasech chi'n cael paned rŵan, be fasech chi'n ddewis?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n gweithio mewn garej?
Jac	Faint o'r gloch wnaethoch chi godi heddiw?	Be ydy'ch gwaith chi?	Be sy ar eich 'playlist' chi?	Dach chi'n mwynhau siopa yn y sêls?
Brenhines	Oeddech chi'n casglu rhywbeth pan oeddech chi'n blentyn?	Dach chi'n mynd i gampfa o gwbl?	Lle dach chi'n prynu dillad fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n byw yng Nghanada?
Brenin	Lle dach chi'n prynu bwyd fel arfer?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n canu mewn côr?	Dach chi'n byw neu fasech chi'n licio byw ar yr arfordir?	Be fyddwch chi'n wneud ar ôl y dosbarth?

Adolygu

Be ydy'r cwestiwn?

.....	Mi ges i fy ngeni yn Abergele.
.....	Mi ges i fy magu yn Aberystwyth.
.....	Mi gaeth o ei eni yn y de.
.....	Mi gaeth fy llystad i ei fagu ym Mhrestatyn.
.....	Mi gaeth hi ei geni yng Nghaernarfon.
.....	Mi gaeth fy llysfam i ei magu yn Llandudno.

Yr amser gorffennol (*The past tense*)

Dach chi'n cofio?

Helpa! Ymolcha! Coginia! Ymlacia! Edrycha! Siarada!
 Helpwch! Ymolchwch! Coginiwch! Ymlaciwch! Edrychwch! Siaradwch!

I wneud gorchmynion (*commands*), rhaid i chi wybod be ydy bôn y berfau (*the stem of the verbs*).

Dysgwch rŵan:

helpu	mi helps i	coginio	mi goginies i	edrych	mi edryches i
ymolchi	mi ymolches i	ymlacio	mi ymlacies i	siarad	mi siarades i

Mi ymolches i ddoe. *I washed yesterday.*

Mi yrres i ddoe. *I drove yesterday.*

Mi ganas i ddoe. *I sang yesterday.*

Mi fwytes i ddoe. *I ate yesterday.*

Mi fwytes i siocled ddoe. *I ate chocolate yesterday.*

Mi fwytes i sglodion ddoe. *I ate chips yesterday.*

Mi fwytes i frechdan ddoe. *I ate a sandwich yesterday.*

Mi fwytes i gaws ddoe. *I ate cheese yesterday.*

Mi goginies i bysgod ddoe. *I cooked fish yesterday.*

Mi wylies i *Pobol y Cwm* ddoe. *I watched Pobol y Cwm yesterday.*

Mi weithies i yn y tŷ ddoe. *I worked in the house yesterday.*

Mi ymlacies i yn y tŷ ddoe. *I relaxed in the house yesterday.*

Mi ddarllenes i lyfr neithiwr.

I read a book last night.

Mi chwaraees i efo'r plant neithiwr.

I played with the children last night.

Mi edryches i ar y teledu neithiwr.

I watched television last night.

Mi arhoses i yn y tŷ neithiwr.

I stayed in the house last night.

Fwytest ti siocled ddoe?

Did you eat chocolate yesterday?

Ddarllenest ti bapur newydd ddoe?

Did you read a newspaper yesterday?

Welest ti ffrind ddoe?

Did you see a friend yesterday?

Yfest ti goffi ddoe?

Did you drink coffee yesterday?

Do. ☒

Naddo. ☐

Gêm

DECHRAU	Godest ti'n gynnar ddoe?	Brynest ti rywbeth ddoe?	Yfest ti goffi ddoe?
Fwytest ti ffrwythau ddoe?	Edrychest ti ar y teledu ddoe?	Wrandawest ti ar y radio ddoe?	Yrrest ti ddoe?
Ffoniest ti rywun ddoe?	Welest ti ffrind ddoe?	Gest ti ebost ddoe?	Gest ti bost ddoe?
Ddarllenest ti bapur newydd ddoe?	Est ti allan neithiwr?	Est ti am dro ddoe?	Siaradest ti Gymraeg ddoe?
Welest ti ffrindiau ddoe?	Est ti i'r sinema mis diwetha?	Est ti i'r gampfa mis diwetha?	YN ÔL I'R DECHRAU

Edrychoch chi ar y teledu neithiwr?

Did you watch television last night?

Arhosoch chi yn y tŷ neithiwr?

Did you stay in the house last night?

Yfoch chi lefrith neithiwr?

Did you drink milk last night?

Brynoch chi rywbeth neithiwr?

Did you buy something last night?

Do. ☒

Naddo. ☐

Gêm - Llongau rhyfel (*Battleships*)

aros yn y tŷ	codi'n gynnar	aros tan y diwedd	yfed y llefrith
gyrru i'r gwaith	gweld y rhaglen	mynd i'r gwely'n hwyr	gwneud y gwaith cartre
prynu rhywbeth	ffonio'r bôs	edrych ar y teledu	darllen y papur

Deialogau

A: Be welest ti ar y teledu ddoe?

A: Be brynoch chi ddoe?

B: Mi weles i'r newyddion.

B: Mi brynes i fara.

A: Pryd welest ti'r newyddion?

A: Lle brynoch chi fara?

B: Mi weles i'r newyddion am ddeg o'r gloch.

B: Mi brynes i fara yn siop y pentre.

Fo, hi a'r plant

Mi edrychodd Sam ar *Pobol y Cwm* ddoe.

Sam looked at Pobol y Cwm yesterday.

Mi brynodd o fara ddoe.

He bought bread yesterday.

Mi fwytodd hi frechdanau ddoe.

She ate sandwiches yesterday.

Mi ddarllenodd y plant lyfr ddoe.

The children read a book yesterday.

Be wnaeth Sam ddoe?

Partner A

8.00am	Codi
9.00am	
10.15am	Bwyta brecwast yn y swyddfa
11.15am	
1.30pm	Prynu brechdanau o'r siop
2.30pm	
5.00pm	Gyrru adre
10.00pm	

Partner B

8.00am	
9.00am	Gyrru i'r gwaith
10.15am	
11.15am	Ysgrifennu ebost at y bôs
1.30pm	
2.30pm	Ffonio swyddfa Bangor
5.00pm	
10.00pm	Darllen y papur

Ni a Nhw

Mi edrychon ni ar y teledu neithiwr.	<i>We looked at the television last night.</i>
Mi wrandawon ni ar y radio neithiwr.	<i>We listened to the radio last night.</i>
Mi arhoson ni yn y tŷ neithiwr.	<i>We stayed in the house last night.</i>
Mi chwaraeon ni <i>Monopoly</i> neithiwr.	<i>We played Monopoly last night.</i>

Mi edrychon nhw ar y teledu neithiwr.	<i>They looked at the television last night.</i>
Mi wrandawon nhw ar y radio neithiwr.	<i>They listened to the radio last night.</i>
Mi arhoson nhw yn y tŷ neithiwr.	<i>They stayed in the house last night.</i>
Mi chwaraeon nhw <i>Monopoly</i> neithiwr.	<i>They played Monopoly last night.</i>

Efo'ch partner, llenwch y bylchau:

1. Mi _____ ni ar ôl i ni godi bore 'ma.
2. Mi _____ ni wythnos diwetha.
3. Mi _____ ni ddoe ond fyddwn ni ddim heddiw.
4. Mi _____ nhw ddillad penwythnos diwetha.
5. Mi _____ nhw yn yr Eisteddfod.
6. Mi _____ nhw eu ffrindiau nhw ddoe.

1 – fi	golchi'r car	darllen y papur
2 – ti	ffonio ffrind	smwddio
3 – fo	cerdded i'r gwaith	golchi dillad
4 – ni	chwarae pêl-droed	chwarae rygbi
5 – chi	aros yn y tŷ	gwrando ar y radio
6 – nhw	edrych ar y teledu	gwylio ffilm

Ynganu – Darllenwch yn uchel

Darllenwch y darn yma i'ch partner. Os dach chi'n ddynes, chi ydy Llinos Llywarch. Os dach chi'n ddyn, chi ydy Llion Llywarch.

Helô, Llinos Llywarch/Llion Llywarch dw i. Dw i wedi prynu tafarn y Llew Llwyd. Cogydd dw i. Mi ddysges i sut i goginio yn y coleg yn Llandrindod, ac wedyn yn Llundain mewn gwesty mawr. Mi ges i fy ngeni a fy magu yma yn Llanilltud. Mi benderfynes i werthu fy nghaffi i ar lan y môr yn Llandudno a phrynu'r Llew Llwyd yn Llanilltud.

Mae polisi arbennig yn y Llew Llwyd – rhaid i bawb sy'n gweithio yma siarad Cymraeg. Mae rhai o'r staff wedi dysgu yn y coleg. Dan ni'n defnyddio bwyd lleol pan dan ni'n medru, ac mae'r llysiau i gyd yn dŵad o'r ardd. Dan ni'n coginio bwyd blasus o Gymru a phitsas, achos mae fy mhartner i'n dŵad o'r Eidal! Mae'n hapus yma yng Nghymru ond mae'n bell i fynd i weld y teulu. Mae bwydlen y Llew Llwyd yn Gymraeg a Saesneg wrth gwrs, ac mae 'na dipyn bach o Eidaleg hefyd!

Mi faswn i'n hoffi ennill seren Michelin yn y Llew Llwyd, a chael rhaglen goginio ar S4C. Taswn i'n cael seren Michelin a rhaglen deledu, mi faswn i'n medru agor y Llew Llwyd fel gwesty bach hefyd. Sgen i ddim digon o bres i wneud hynny eto, ond mae'n braf cael breuddwyd! Mae pob bwrdd yn y tŷ bwyta'n llawn yn y Llew Llwyd am y pythefnos nesa – dw i'n ddiolchgar iawn i'r bobol leol. Ella bydda i'n medru agor tŷ bwyta arall cyn bo hir – y Llew Llwyd yn Llanilltud a'r llall yn Llandudno.

Newidiwch y darn i sôn am Llinos/Llion – Dyma Llinos/Llion. Mae hi/o wedi prynu... Brawddeg bob yn ail!

Siaradwch

- Dach chi'n medru cofio tair ffaith am y darn?
- Be sy'n arbennig am y Llew Llwyd?
- Tasech chi'n prynu tafarn neu dŷ bwyta, be fasech chi'n wneud yno?
- Sgynnoch chi hoff dŷ bwyta?
- Lle aethoch chi i fwyta allan ddiwetha?

Y llall/Y lleill

Mae un cyfrifiadur yn y tŷ ac mae'r **llall** yn y gwaith.

Mae un plentyn yn yr ysgol ac mae'r **llall** yn y coleg.

Mae un rhaglen newyddion am naw o'r gloch ac mae'r **llall** am ddeg.

Mae un dosbarth yn y bore ac mae'r **llall** yn y prynhawn.

Mae rhai ffrindiau'n byw ym Mhwlheli ac mae'r **lleill** yn byw yn Llandudno.

Mae rhai llyfrau yn y swyddfa ac mae'r **lleill** yn y tŷ.

Mae rhai dosbarthiadau yn y llyfrgell ac mae'r **lleill** yn y coleg.

Mae rhai plant yn chwarae rygbi ac mae'r **lleill** yn chwarae hoci.

Siaradwch – Yr Ardal

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia 10 gair am y thema 'Yr ardal'.

Yr ardal

- Pryd symudoch chi i'r ardal yma?
- Be sy yn yr ardal? Oes 'na siop/theatr/ganolfan hamdden/bwll nofio/sinema/orsaf drenau/lwybrau cerdded yn yr ardal?
- Ydy hi'n hawdd cael addysg Gymraeg yn yr ardal?
- Be fasech chi'n hoffi weld yn yr ardal sy ddim yma ar hyn o bryd?
- Lle dach chi'n hoffi mynd am dro yn yr ardal?
- Lle dach chi'n hoffi mynd allan yn yr ardal?
- Dudwch rywbeth am eich hoff le chi yn yr ardal.
- Be fyddwch chi'n wneud nesa yn yr ardal?

Gwyllo a gwrando – Aberdaron ym Mhen Llŷn, Gogledd Cymru

1. **Gwylwch y ffilm heb sain (sound). Be dach chi'n weld?** Ysgrifennwch rai pethau dach chi'n gweld yn y blwch yma:

2. **Mae'r geiriau newydd yma yn darn. Parwch y gair â'r disgrifiad:**

amserlen	bwyd y môr
bwthyn	mae'n deud be sy'n digwydd
cranc a chimwch	rhywle i gerdded
llwybr	rhywle i fyw/aros

Gwylwch y ffilm a gwrandewch am y geiriau yma.

3. **Edrychwch ar y brawddegau yma:**

Roedd y **bardd** enwog RS Tomos yn ficer yno.

Mae'n bosib cael **cwch** i Ynys Enlli.

Mae'r **becws** yn fendigedig.

Mae'n **hardd** iawn.

Mae bws bach **arfordir Llŷn** ar gael.

Mae 'na **beiriant twll yn y wal** yn Abersoch.

Gwylwch y ffilm eto. Gwrandewch am y brawddegau yma. Be dach chi'n feddwl ydy ystyr y geiriau newydd?

4. Atebwch y cwestiynau:

1. Lle yn Aberdaron mae'r person yn aros?

.....

2. Faint o dafarnau sy yn Aberdaron?

.....

3. Pryd dach chi'n medru mynd i Ynys Enlli (*Bardsey Island*)?

.....

4. Be dach chi'n medru brynu yn y siopau? (2 beth)

.....

5. Lle dach chi'n medru mynd ar y bws bach?

.....

6. Pryd dach chi ddim yn medru defnyddio'r bws bach?

.....

7. Be sy ddim yn Aberdaron?

.....

8. Sut dach chi'n cael pres yn Aberdaron?

.....

5. Atebion: Be ydy'r ateb/ymateb (response)?

Mae'n braf iawn yma. _____

Oes amserlen gyda chi? (Sgynnoch chi amserlen?) _____

Dych chi'n dod (Dach chi'n dŵad) o Aberdaron yn wreiddiol?

Sgwrs – Ar y bws

Gyrrwr bws: Bore da. Croeso i Ben Llŷn a chroeso i'r bws. Mae hi'n braf, tydy?

Cerddwr: Ydy, wir. Ga i ddod ar y bws o Nefyn i Aberdaron? Dw i isio cael cinio ar lan y môr heddiw.

Gyrrwr bws: Cewch, wrth gwrs. Mae'n cymryd 45 munud.

Cerddwr: Gwych. Pryd mae'r bws yn mynd yn ôl o Aberdaron i Nefyn?

Gyrrwr bws: Am chwarter wedi pedwar.

Cerddwr: Perffaith. Dw i isio dŵad yn ôl i gael swper yn Nefyn achos dw i'n aros mewn bwthyn yna.

Gyrrwr bws: Dewch 'ta, ac ymlaciwch!

Cerddwr: Diolch!

Rŵan, defnyddiwch yr amserlen i wneud deialogau newydd.

Bysus Pen Llŷn					
Trefor	08:30	13:00	Llanbedrog	10:45	15:15
Nefyn	08:45	13:15	Abersoch	11:00	15:30
Morfa Nefyn	09:00	13:30	Aberdaron	11:45	16:15
Aberdaron	09:30	14:00	Morfa Nefyn	12:15	16:45
Abersoch	10:15	14:45	Nefyn	12:30	17:00
Llanbedrog	10:30	15:00	Trefor	12:45	17:15

Siaradwch

- Lle dach chi'n hoffi mynd am dro i lan y môr? Pam? Be dach chi'n hoffi wneud yna?
- Lle oeddech chi'n mynd i lan y môr pan oeddech chi'n blentyn?

Gwyllo – Ar Lan y Môr

Gwylwch y fideo o Siân James yn canu'r gân 'Ar Lan y Môr'.
Mae hi'n gân enwog.

1. Peidiwch ag edrych ar y geiriau. Faint o weithiau dach chi'n clywed 'ar lan y môr'?
2. Llenwch fylchau rhif 1 – i ymarfer y treigladau.
3. Llenwch fylchau rhif 2 – i ymarfer y berfau (*verbs*).

Ar lan y môr mae rhosys cochion,
Ar lan y môr mae lilis gwynion,
Ar lan y môr mae '..... (1) inne
Yn (2)'r nos a (2)'r bore.

Ar lan y môr mae carreg wastad
Lle bŵm yn (2) gair â'm cariad,
O amgylch hon mae teim yn (2)
Ac ambell sbrigyn o rosmari.

Llawn iawn yw'r môr o swnd a chregyn,
Llawn iawn yw'r wy o wyn a melyn,
Llawn iawn yw'r coed o ddail a blode,
Llawn iawn o (1) ydw inne.

Ar lan y môr mae cerrig gleision,
Ar lan y môr mae blodau'r meibion,
Ar lan y môr mae pob rhinwedde,
Ar lan y môr mae '..... (1) inne.

Cylchgronau

Llenwch y bylchau efo'ch partner chi.

Dach chi'n gwybod am *Lingo Newydd* (<https://lingo.360.cymru/lingo-newydd/>) i bobl _____ dysgu Cymraeg, ond mae llawer o gylchgronau _____ ar gael hefyd:

Golwg: Cylchgrawn _____ dŵad allan bob _____ lau ac yn trafod be _____ digwydd _____ Nghymru: yn y Senedd, yn y theatr, byd celf, llyfrau newydd ac ati.

Cyw: Comic i blant bach _____ Cyw. Mae 'na help i rieni sy _____ yn siarad Cymraeg.

Y Selar: Cylchgrawn am y byd canu pop i _____ ifanc yw *Y Selar*. Os dach chi'n edrych ar-lein, dach chi'n medru gweld pa gigs sy'n digwydd yng Nghymru.

Cara ac Y Wawr: _____ (2) gylchgrawn i ferched.

Ac os dach chi'n hoffi darllen ar y we, cofiwch am *BBC Cymru Fyw* a *Golwg 360*. Mae 'na ddarnau _____ ddysgwyr ar *Golwg 360* weithiau.

Mae'r cylchgronau yma'n anodd ar lefel Sylfaen ond erbyn cyrraedd y Cwrs Uwch, mi fyddwch chi'n medru eu darllen nhw. Ond os oes _____ chi blant, mae'n bosib darllen Cyw _____ nhw rŵan. Hefyd, mae 'na ormod _____ gylchgronau i ysgrifennu amdanyn nhw i gyd yma. Hwyl ar y darllen!

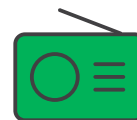

Siaradwch

- Dach chi'n darllen cylchgronau Saesneg?
- Dach chi'n darllen *Lingo Newydd*?
- Dach chi wedi gweld rhai o'r cylchgronau yn y darn?

Robin Radio

a) Atebwch:

O le mae Cara wedi symud?

Pwy sy'n dŵad i aros efo hi?

Be dach chi'n medru wneud yn y parc?

b) Gwrandewch am:

Mae'r olygfa'n fendigedig. *The view is lovely.*

Be tasai hi'n bwrw glaw? *What if it rained?*

Dydy hi byth yn bwrw glaw. *It never rains.*

c) Cyfieithwch:

Who is coming to stay?

He is eleven years old.

Does your brother like climbing?

Help llaw

1. Rŵan, dach chi wedi dysgu pob person yn y gorffennol cryno (*concise past*). Cofiwch, dach chi'n medru defnyddio **gwneud** hefyd:

Mi wel es i.	Mi wnes i weld.	Mi wel on ni.	Mi wnaethon ni weld.
Mi wel est ti.	Mi wnest ti weld.	Mi wel och chi.	Mi wnaethoch chi weld.
Mi wel odd o.	Mi wnaeth o weld.	Mi wel on nhw.	Mi wnaethon nhw weld.
Mi wel odd hi.	Mi wnaeth hi weld.		
Mi wel on nhw.	Mi wnaethon nhw weld.		

2. Y llall – Dach chi wedi dysgu **arall/eraill** yn barod:

y siop **arall** – *the other shop*

y siopau **eraill** – *the other shops*

Dysgwch rŵan:

y llall – *the other (one)*

y lleill – *the others*

Dw i wedi prynu'r llyfr yma ond dw i ddim wedi prynu'r **llall**.

Dw i'n hoffi'r llyfrau yma, ond dw i ddim yn hoffi'r **lleill**.

Mae un mab yn byw yng Nghaerdydd, ac mae'r **llall** yn byw yng Nghaernarfon.

Dw i'n medru gweld rhai o'r plant, ond lle mae'r **lleill**?

Uned 7 – Dw i'n meddwl bod...

Nod yr uned ydy...

Mynegi barn *Expressing an opinion*

(dw i'n meddwl bod..., dw i'n meddwl fod o, dw i'n meddwl bod hi, dw i'n meddwl bod nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

celf	<i>art</i>
comedi (comedïau)	<i>comedy</i> <i>(comedies)</i>
daearyddiaeth	<i>geography</i>
gwyddoniaeth	<i>science</i>
mathemateg	<i>maths</i>
natur	<i>nature</i>
realiti	<i>reality</i>
rhaglen ddogfen (rhaglenni dogfen)	<i>documentary</i> <i>(documentaries)</i>

rhegi *to swear, to curse*

mae'n debyg *it's likely, it seems*

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

arswyd	<i>horror</i>
cartŵn (cartwnau)	<i>cartoon(s)</i>
cefndir(oedd)	<i>background(s)</i>
dyddiad(au)	<i>date(s)</i>
ffantasi	<i>fantasy</i>
sebon	<i>soap</i>
trais	<i>violence</i>

cerddorol	<i>musical</i>
cyffrous	<i>exciting</i>
chwerw	<i>bitter</i>
doniol	<i>amusing, funny</i>
golygus	<i>handsome</i>
gwael	<i>poor (quality)</i>
gwyh	<i>excellent</i>
prydferth	<i>beautiful</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dw i'n meddwl bod...

Dw i'n meddwl bod rygbi yn iawn.

I think rugby is ok.

Dw i'n meddwl bod golff yn ddiflas.

I think golf is boring.

Dw i'n meddwl bod tennis yn ddiddorol.

I think tennis is interesting.

Dw i'n meddwl bod pêl-droed yn gyffrous.

I think football is exciting.

Be dach chi'n feddwl o rygbi?

What do you think of rugby?

Be dach chi'n feddwl o bêl-droed?

What do you think of football?

Be oeddech chi'n feddwl o ginio ysgol?

What did you think of school dinners?

Be oeddech chi'n feddwl o wersi mathemateg?

What did you think of maths lessons?

Ro'n i'n meddwl bod cinio ysgol yn flasus.

Ro'n i'n meddwl bod mathemateg yn hawdd.

Ro'n i'n meddwl bod gwyddoniaeth yn anodd.

Ro'n i'n meddwl bod hanes yn ddiflas.

Ro'n i'n meddwl bod cerddoriaeth yn iawn.

Ro'n i'n meddwl bod ymarfer corff yn ofnadwy.

Ro'n i'n meddwl bod daearyddiaeth yn ddiddorol.

Ro'n i'n meddwl bod celf yn fendigedig.

Lle mae Aled?

Dw i'n meddwl bod Aled yn gweithio.	<i>I think Aled is working.</i>
Dw i'n meddwl fod o'n gweithio.	<i>I think he's working.</i>
Dw i'n meddwl fod o'n brysur.	<i>I think he's busy.</i>
Dw i'n meddwl fod o yn y gêm.	<i>I think he's in the game.</i>
Dw i'n meddwl fod o ar wyliau.	<i>I think he's on holiday.</i>

Lle mae Elen?

Dw i'n meddwl bod Elen yn sâl.	<i>I think Elen is ill.</i>
Dw i'n meddwl bod hi'n sâl.	<i>I think she is ill.</i>
Dw i'n meddwl bod hi mewn cyfarfod.	<i>I think she is in a meeting.</i>
Dw i'n meddwl bod hi i ffwrdd.	<i>I think she is away.</i>
Dw i'n meddwl bod hi efo'r teulu.	<i>I think she is with the family.</i>

Lle mae pawb heddiw?	
Nain	
Taid	
Mam	
Dad	
Y bôs	
Y tiwtor	
Y babi	
Yr hyfforddwr	

mewn parti	mewn cyfarfod	allan
ar lan y môr	yn y dafarn	yn y parc
yn y gêm	ar wyliau	yn y feithrinfa

Dw i'n meddwl bod y plant yn dda.	<i>I think the children are good.</i>
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddistaw.	<i>I think they are quiet.</i>
Dw i'n meddwl bod nhw'n annwyl.	<i>I think they are sweet.</i>
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddiog.	<i>I think they are lazy.</i>
Dw i'n meddwl bod nhw'n ddoniol.	<i>I think they are funny.</i>
Dw i'n meddwl bod nhw'n olygus.	<i>I think they are handsome.</i>

Gêm ddis

Efo'ch partner, rhaid i chi wneud brawddegau, e.e.

Dis 1 – rhif 1 **Dis 2** – rhif 4 = Dw i'n meddwl bod Sam yn amyneddgar.

Dis 1	Dis 2
1 – Sam	1 – cerddorol
2 – Lyn	2 – doniol
3 – Eryl	3 – gwyh
4 – o	4 – amyneddgar
5 – hi	5 – distaw
6 – nhw	6 – diog

Sgwrs – Yn y llyfrgell

- Llyfrgellydd:** Nesa!
- Eryl:** Bore da. Dach chi'n brysur heddiw?
- Llyfrgellydd:** Ddim yn brysur iawn. Dw i'n meddwl bod y glaw yn cadw pobol adre.
- Eryl:** Mae gen i bedwar llyfr i ddwâd yn ôl heddiw. Dw i'n meddwl bod y dyddiad yn iawn.
- Llyfrgellydd:** O, mae'n ddrwg gen i, mae'r llyfrau yma'n hwyr.
- Eryl:** O diar! Faint o arian dach chi isio?
- Llyfrgellydd:** Pum deg pum ceiniog yr un – felly dwyl bunt dau ddeg.
- Eryl:** Dyma chi.
- Llyfrgellydd:** O, un munud, sgynnoch chi lyfr arall?
- Eryl:** Dw i ddim yn meddwl bod gen i un arall.
- Llyfrgellydd:** Dw i'n meddwl bod gynnoch chi eiriadur Cymraeg.
- Eryl:** Mae'n ddrwg gen i, mi wnes i anghofio! Dw i'n meddwl bod y geiriadur yn y bag efo'r ffeil dosbarth. Ga i gadw'r geiriadur am bythefnos arall?
- Llyfrgellydd:** Wrth gwrs, ga i eich cerdyn chi?
- Eryl:** Un munud, dw i'n meddwl bod y cerdyn yn fy mag i. Ydy! Dyma chi!
- Llyfrgellydd:** Diolch.
- Eryl:** Ga i'r tri llyfr yma yr wythnos yma, os gwelwch chi'n dda?
- Llyfrgellydd:** Cewch, wrth gwrs. Dyma chi.
- Eryl:** Diolch. Hwyl, ac mi fydda i'n ôl mewn pythefnos.
- Llyfrgellydd:** Hwyl.

Rhaglenni teledu/radio/Ffilmiau

”

Rhaglenni	Ffilmiau
dogfen	comedi
sebon	arswyd
realiti	ffantasi
newyddion	rhamantus
drama	cartŵn
hanes	
natur	
coginio	
cerddoriaeth	

Siaradwch

”

- Lle a phryd dach chi'n gwrandio ar y radio?
- Dach chi'n hoffi cael y radio yn y cefndir pan dach chi'n gwneud rhywbeth yn y tŷ?
- Pan oeddech chi'n ifanc, be oeddech chi'n hoffi ar y radio?
- Pan oeddech chi'n ifanc, be oeddech chi'n hoffi ar y teledu?
- Be dach chi'n hoffi wyllo ar hyn o bryd?
- Pwy ydy'ch hoff gymeriad chi mewn rhaglen neu ffilm?
- Oes 'na ormod o drais ar y teledu?
- Be wylloch chi ddoe?
- Dach chi'n gwyllo S4C?
- Oes 'na raglenni dach chi ddim yn hoffi?
- Oes 'na ormod o regi mewn rhaglenni?
- Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha? Be weloch chi?

Ynganu – Y Llyfrgell Genedlaethol

Mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn Aberystwyth ers 1907. Mae hi ar agor chwe diwrnod yr wythnos ac mae mynediad am ddim. Mae trysorau Cymru yn y Llyfrgell – llyfrau, celf a llawer mwy. Dach chi'n medru darllen y llyfrau yn yr Ystafell Ddarllen braf. Dewch i ddysgu am stori Cymru – mae 'na rywbeth i bawb.

Be ydy:

free entry

lots more

the Reading Room

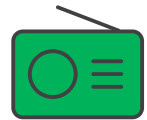
Wales' story

Siaradwch

- Dach chi'n defnyddio eich llyfrgell leol chi?
- Dach chi'n hoffi celf?
- Dach chi wedi bod yn y Llyfrgell Genedlaethol?

Robin Radio

a) Atebwch:

Be sy'n digwydd ar Fehefin y cynta?

Lle fydd Anti Mair nos Wener?

Ydy Robin yn mynd i wneud y bingo?

b) Gwrandewch am:

yn bell i ffwrdd

far away

Sgynnoch chi ddim dyddiadur?

Haven't you got a diary?

Ella bydda i'n mynd i Eisteddfod yr Urdd.

Perhaps I'll be going to the Urdd Eisteddfod.

c) Cyfieithwch:

May I ask...?

Phone again in May.

Are you free this Friday night?

Help llaw

1. Yn Saesneg: *I think (that) the book is good.*

Yn Gymraeg: dach chi'n deud **bod**:

Dw i'n meddwl + mae'r llyfr yn dda =

Dw i'n meddwl **bod** y llyfr yn dda.

2. **Bod** *changes with some pronouns:*

fod o (treigladd meddal ar ôl **ei** (gwr), fel brawd > ei frawd o)

bod hi (dim treigladd ar ôl **ei** (ben))

bod nhw (dim treigladd ar ôl **eu**)

3. **Bod** *can be past (imperfect tense) as well as present:*

Dw i'n meddwl bod hi'n dda.

I think she is good.

Ro'n i'n meddwl bod hi'n dda.

I thought she was good.

Uned 8 – Arddodiaid (*Prepositions*)

Nod yr uned ydy...

Dysgu sut i ddefnyddio'r arddodiaid **i, ar, at** *Learning how to use prepositions*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

derbynfa (-feydd) *reception(s)*

gwefan(nau) *website(s)*

neges(euon) *message(s)*

nofel(au) *novel(s)*

stori (storïau) *story (-ies)*

anfon *to send*

cyfarfod *to meet*

derbyn *to accept;
to receive*

dibynnu (ar) *to depend (on),
to rely (on)*

postio *to post*

rhoi gwybod (i) *to inform*

sylwi (ar) *to notice*

ymweld (â) *to visit*

ar yr un pryd *at the same time*

y dyddiau hyn *these days*

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

**cofiant
(cofiannau)** *biography
(biographies)*

gwahoddiad(au) *invitation(s)*

gweinidog(ion) *minister(s)*

**hunangofiant
(hunangofiannau)** *autobiography
(autobiographies)*

llythyr(au) *letter(s)*

**optegydd
(optegwyr)** *optician(s)*

parsel(i) *parcel(s)*

Eidalaidd *Italian (e.e. bwyd)*

ffeithiol *factual*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I – Dach chi'n cofio?

Rhaid **i mi** fynd.

Rhaid **i ti** fynd.

Rhaid **iddo fo** fynd.

Rhaid **iddi hi** fynd.

Rhaid **i ni** fynd.

Rhaid **i chi** fynd.

Rhaid **iddyn nhw** fynd.

Efo'ch partner, newidiwch y brawddegau. Dilynwch y patrwm:

Rhaid i Tom ganu. > Rhaid iddo fo ganu.

Rhaid i Siôn gofrestru. >

Rhaid i Margot ddawnsio. >

Rhaid i Anthony dderbyn. >

Rhaid i dîm Cymru ennill. >

Rhaid i Gwyn warchod. >

Rhaid i'r plant ymarfer. >

Rhaid i'r plant gael stori amser gwely. >

Rhaid i Sam anfon gwahoddiadau'r parti. >

Gofyn i

Dw i'n mynd i ofyn i Dafydd.

I'm going to ask Dafydd.

Dw i'n mynd i ofyn iddo fo.

I'm going to ask him.

Dw i'n mynd i ofyn iddi hi.

I'm going to ask her.

Dw i'n mynd i ofyn iddyn nhw.

I'm going to ask them.

Rhoi i

Rhaid i mi roi anrheg i Siân.

I've got to give Siân a present.

Rhaid i mi roi anrheg i ti.

I've got to give you a present.

Rhaid i mi roi anrheg i'r plant.

I've got to give the children a present.

Rhaid i mi roi anrheg i bawb.

I've got to give everyone a present.

Prynu i

Dach chi angen siopa! Rhaid i chi brynu anrheg i Aled (8 oed), Ffion (22 oed, sy'n mynd i deithio'r byd), eich tiwtor chi, Taid (70 oed) a Huw a Gwen sy'n priodi.

	chi				
Aled					
Ffion					
y tiwtor					
Taid					
Huw a Gwen					

Be mae pawb arall yn mynd i brynu iddyn nhw?
 Dach chi'n cytuno efo rhywun?
 Defnyddiwch y patrwm: 'Dw i'n mynd i brynu XX i Aled'.

Ar**Edrych ar**

Edrychwch ar S4C bob nos.
 Edrychwch arno fo.
 Edrychwch arni hi.
 Edrychwch arnyn nhw.

Look at S4C every night.
Look at him/it.
Look at her/it.
Look at them.

Gwranddo ar

Gwrandewch ar Radio Cymru bob dydd.
 Gwrandewch arna i.
 Gwrandewch arnon ni.
 Gwrandewch arnyn nhw.

Listen to Radio Cymru every day.
Listen to me.
Listen to us.
Listen to them.

edrych	✓ neu ✗	gwrando	✓ neu ✗
y ddrama (hi)		Robin Radio (fo)	
y papur newydd (fo)		y neges ffôn (hi)	
y gwaith cartref (fo)		y plant yn darllen (nhw)	
y cwestiynau (nhw)		y cyfweiliad (fo)	
y ffilm (hi)		y rhaglen radio (hi)	
y gêm (hi)		y tiwtor (hi/fo/nhw)	

At

Anfon at

Pwy anfonodd ebost?

Mi anfonodd John ebost **at Chris**.

Mi anfonodd John ebost **ata i**.

Mi anfonodd John ebost **atat ti**.

Mi anfonodd John neges **ato fo**.

Mi anfonodd John neges **ati hi**.

Mi anfonodd John lythyr **aton ni**.

Mi anfonodd John lythyr **atoch chi**.

Mi anfonodd John flodau **atyn nhw**.

John sent an email to Chris.

John sent an email to me.

John sent an email to you.

John sent a message to him.

John sent a message to her.

John sent a letter to us.

John sent a letter to you.

John sent flowers to them.

Sgwennu at

Wyt ti wedi sgwennu at Elen?

Mi sgwennes i ati hi ddoe.

Dw i'n sgwennu ati hi rŵan.

Dw i'n mynd i sgwennu ati

hi yfory.

Wyt ti wedi sgwennu at Emyr?

.....

.....

.....

Wyt ti wedi sgwennu at y plant?

.....

.....

.....

Wyt ti wedi sgwennu at y gweinidog?

.....

.....

.....

Wyt ti wedi postio cerdyn at Mari?

.....

.....

.....

	ddoe	yfory	X
y Prif Weinidog			
y cymdogion			
y tiwtor			
y pennaeth			

Mynd at

Pryd wyt ti'n mynd at y deintydd?
 Pryd wyt ti'n mynd at y doctor?
 Pryd wyt ti'n mynd at yr optegydd?
 Pryd wyt ti'n mynd at y rheolwr?

*When are you going to the dentist?
 When are you going to the doctor?
 When are you going to the optician?
 When are you going to the manager?*

Cofio at

Dw i'n mynd i weld Siôn yfory.
 Dw i'n mynd i weld Siân yfory.
 Dw i'n mynd i weld Siôn a Siân yfory.
 Dw i'n mynd i weld Siôn, Siân a'r plant yfory.

Cofia fi ato fo.
 Cofia fi ati hi.
 Cofia fi atyn nhw.

*Give him my regards.
 Give her my regards.
 Give them my regards.*

Cofia fi at bawb.

Give everyone my regards.

Edrych ymlaen at

Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:

Wyt ti'n edrych ymlaen at y parti?

Ydw, dw i'n edrych ymlaen ato fo.
 Nac ydw, dw i ddim yn edrych ymlaen ato fo.

Wyt ti'n edrych ymlaen at y briodas?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyfarfodydd?

Wyt ti'n edrych ymlaen at yr arholiadau?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y criced?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyfweliadau?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y ddrama?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y cyngerdd?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y gystadleuaeth?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y dosbarth?

Wyt ti'n edrych ymlaen at y ffair?

Negeseuon ebost – Llenwch y bylchau

PWYSIG: Neges i Eryl: Rhaid i mi ofyn ti am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae o'n meddwl bod pethau'n wael yn y swyddfa. Rhaid i ti ei gyfarfod o yn y dderbynfa. Rhaid i ti ofyn fo fynd y rheolwr data i gael yr holl ffigyrau. Wedyn rhaid i ti wneud paned fo. Wyt ti'n medru anfon ebost i ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

PWYSIG: Neges i Eryl: Rhaid i mi ofyn ti am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae hi'n meddwl bod pethau'n wael yn y swyddfa. Rhaid i ti ei chyfarfod hi yn y dderbynfa. Rhaid i ti ofyn hi fynd y rheolwr data i gael yr holl ffigyrau. Wedyn rhaid i ti wneud paned hi. Wyt ti'n medru anfon ebost i ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

PWYSIG: Neges i Miss Jones: Rhaid i ni ofyn chi am help. Mae Pat Phillips yn dŵad o'r brif swyddfa heddiw am ddeg o'r gloch. Mae o'n meddwl bod pethau'n wael yn y swyddfa. Rhaid i chi ei gyfarfod o yn y dderbynfa. Rhaid i chi ofyn fo fynd y rheolwr data i gael yr holl ffigyrau. Wedyn rhaid i chi wneud paned fo. Dach chi'n medru anfon ebost ni ar ôl y cyfarfod i ddeud sut aeth pethau? Diolch!

Llongau rhyfel

Wyt ti wedi...

gofyn i'r bôs? (fo/hi)	rhoi paned i Dafydd? (fo)	sgwennu nodyn ata i? (ti)	gwrando ar Robin Radio? (fo)	anfon cerdyn post at dy ffrind di? (fo/hi)
edrych ar luniau'r briodas? (nhw)	anfon neges at y bobol yn y dosbarth? (nhw)	gwrando ar y neges? (hi)	gofyn i'r rheolwr banc? (fo/hi)	gofyn i'r dosbarth? (nhw)
gwrando ar y gân newydd? (hi)	gofyn i Llinos? (hi)	anfon ebost at y bôs? (hi/fo)	rhoi'r parcel i'r cymdogion? (nhw)	edrych ar y ffilm Gymraeg? (hi)

Sgwrs ar y ffôn – Parti Pen-blwydd syrpréis!

Eryl: Helô, Jo. Eryl yma.

Jo: Wel, wel, dyna syrpréis! Sut wyt ti ers talwm?

Eryl: Dw i'n dda iawn, diolch, ond dw i'n trefnu parti syrpréis i Pat. Mae o'n hanner cant ym mis Awst.

Jo: Ydy o, wir? Pryd mae'r parti?

Eryl: Nos Sadwrn, Awst y cynta, yng nghlwb criced Bryncastell.

Jo: Dw i'n siŵr bydda i'n rhydd. Wyt ti wedi anfon y gwahoddiadau eto?

Eryl: Wel, dw i wedi anfon at ei ffrindiau coleg, ond roeddech chi'n gweithio i'r cyngor ar yr un pryd. Rwyd ti'n nabod ffrindiau gwahanol. Wyt ti'n medru rhoi gwybod iddyn nhw?

Jo: Be am blant Pat?

Eryl: Maen nhw'n gwybod yn barod, ond chwarae teg i Chris, mae'n bell iddo fo ddŵad o Ganada.

Jo: Be am anrheg iddo fo? Oes gen ti syniadau?

Eryl: Be am docyn llyfrau?

Jo: Syniad da!

Siaradwch – Darllen

Llyfrau	Arall
nofelau ffeithiol storïau taith coginio ffantasi cofiant/cofiannau hunangofiant/hunangofiannau	papurau newydd print papurau newydd ar y we cylchgrawn/cylchgronau gwefan/gwefannau

Sgwrs:

A: Be ddarllenoch chi ddiwetha?

B: Mi ddarllenes i Y Stryd.

A: Dw i'n gweld. Pwy sgwennodd y llyfr?

B: Helen Naylor oedd yr awdur.

A: Am be oedd y llyfr?

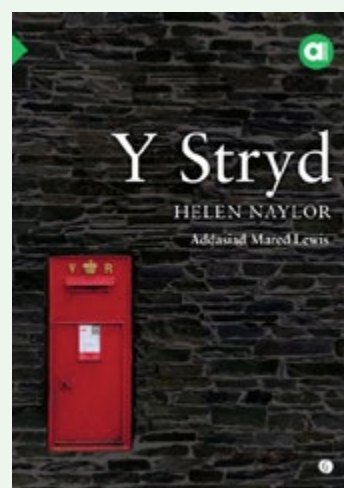
B: Hanes pobol sy'n byw ar yr un stryd.

A: Diddorol! Wnaethoch chi fwynhau'r llyfr?

B: Do, roedd o'n ardderchog.

A: Gwych. Ga i fenthyl y llyfr?

B: Cewch wrth gwrs, dyma chi.

- Dach chi'n hoffi darllen?
- Dach chi'n darllen papur newydd a/neu gylchgrawn?
- Pan oeddech chi'n blentyn, pa fath o lyfrau oeddech chi'n hoffi?
- Rŵan – lle dach chi'n darllen fel arfer? Pryd dach chi'n darllen fel arfer?
- Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg eto?
- Be oedd y llyfr diwetha wnaethoch chi ddarllen?
- Dach chi'n defnyddio llyfrgell o gwbl?
- Dach chi'n licio rhoi/derbyn llyfr fel anrheg?
- Dach chi'n hoffi gwrando ar lyfrau?
- Dach chi'n hoffi llyfrau prydferth fel llyfrau bwrdd coffi?

Guto Nyth Brân

Dach chi'n mynd i wyllo fideo sy'n deud hanes Guto Nyth Brân. Atebwch y cwestiynau:

Be oedd Guto'n medru wneud yn dda?

.....

Sut oedd ei gariad o yn ei helpu o?

.....

Be ddigwyddodd yn 1737?

.....

Be oedd amser Guto yn y ras?

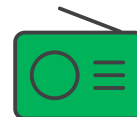
.....

Sut mae pobol yn cofio am Guto rŵan?

.....

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle fydd Robin yn mynd gynta?

Lle fydd o'n mynd wedyn?

Pam dydy Robin ddim isio mynd i'r syrjeri?

b) Gwrandewch am:

Dyna ddiwedd rhaglen arall. *That's the end of another programme.*

Does gen i'm ots. *I don't care.*

Pobol sy isio cwyno. *People who want to complain.*

c) Cyfieithwch:

What's the matter?

I've got to go to the dentist.

Give her my regards.

Help llaw

1. *Prepositions (arddodiaid) are small words which denote a relationship between things. They are often followed by a soft mutation. This is true of the 3 prepositions in Uned 8 – i, ar, at.*

2. *Prepositions can conjugate (change) before a pronoun:*

i	ar	at
i mi	arna i	ata i
i ti	arnat ti	atat ti
iddo fo	arno fo	ato fo
iddi hi	arni hi	ati hi
i ni	arnon ni	aton ni
i chi	arnoch chi	atoch chi
iddyn nhw	arnyn nhw	atyn nhw

3. *Here are some of the most familiar combinations of verbs and prepositions.*

i	ar	at
gofyn	edrych	mynd (person)
rhoi	gwrando	sgwennu (person)
dangos	gwenu	anfon (person)
cynnig	dibynnu	cofio
gweithio	sylwi	edrych ymlaen
mynd (lle)		

4. *The preposition **i** is very useful as it means **for** when referring to people, e.g.*

i'r plant	<i>for the children</i>
prynu anrheg i Dai	<i>to buy a present for Dai</i>
coginio i chi	<i>to cook for you</i>

5. **at** – Dan ni fel arfer yn defnyddio **at** efo **mynd** ac **anfon** o flaen pobol, ond **i** o flaen llefydd:

Dw i'n mynd **at** y meddyg.

Dw i'n mynd **i**r ysbyty.

Dw i'n anfon cerdyn **at** fy ffrind i.

Dw i'n anfon cerdyn **i** Awstralia.

Uned 9 – Mwy o Arddodiaid!

Nod yr uned ydy...

Dysgu'r arddodiaid **am** ac **wrth** *Learning more prepositions*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

buwch (buchod)	<i>cow(s)</i>
cwningen (cwingod)	<i>rabbit(s)</i>
cynffon(nau)	<i>tail(s)</i>
dafad (defaid)	<i>sheep</i>
gafr (geifr)	<i>goat(s)</i>
gwartheg	<i>cattle</i>
gwiwer(od)	<i>squirrel(s)</i>
gŵydd (gwyddau)	<i>goose (geese)</i>
hwyaden (hwyaid)	<i>duck(s)</i>
iâr (ieir)	<i>hen(s)</i>

anghytuno (â)	<i>to disagree (with)</i>
cwyno	<i>to complain</i>
sôn (am)	<i>to mention</i>
ymddiheuro	<i>to apologise</i>
ymuno (â)	<i>to join</i>

ger	<i>near</i>
heibio (i)	<i>past</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

aderyn (adar)	<i>bird(s)</i>
blawd	<i>flour</i>
bochdew(ion)	<i>hamster(s)</i>
ceiliog(od)	<i>cockerel(s)</i>
cyw(ion)	<i>chick(s)</i>
eliffant(od)	<i>elephant(s)</i>
jiráff (jiraffod)	<i>giraffe(s)</i>
llo (lloi)	<i>calf (calves)</i>
llew(od)	<i>lion(s)</i>
llwynog(od)	<i>fox(es)</i>
mochyn (moch)	<i>pig(s)</i>
mochyn cwta	<i>guinea pig</i>
mwnci (mwncïod)	<i>monkey(s)</i>
oen (ŵyn)	<i>lamb(s)</i>
pris(iau)	<i>price(s)</i>
teigr(od)	<i>tiger(s)</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Am

Rhaid i rywun fynd i'r cyfarfod yn Barcelona!

Be **am Bethan**?

What about Bethan?

Be **amdana i**?

What about me?

Be **amdanat ti**?

What about you?

Be **amdano fo**?

What about him?

Be **amdani hi**?

What about her?

Be **amdanon ni**?

What about us?

Be **amdanoch chi**?

What about you?

Be **amdany'n nhw**?

What about them?

Dan ni wedi bod yn siarad amdanoch chi.

We have been talking about you.

Dan ni wedi bod yn poeni amdanoch chi.

We have been worried about you.

Dan ni wedi bod yn chwilio amdanoch chi.

We have been looking for you.

Dan ni wedi bod yn aros amdanoch chi.

We have been waiting for you.

Defnyddiwch y brawddegau isod pan dach chi'n siarad am y tabl:

Dw i'n siarad am XX yn aml.

Dw i'n siarad am XX weithiau.

Dw i ddim yn siarad am XX yn aml.

Dw i ddim yn siarad am XX o gwbl.

Dach chi'n siarad am rygbi?

Ydw, dw i'n siarad amdano fo'n aml.

Siarad am...	yn aml	weithiau	ddim yn aml	ddim o gwbl
rygbi (fo)				
y gwaith (fo)				
y dosbarth Cymraeg (fo)				
y ddynes drws nesa (hi)				
y teulu (nhw)				
operâu sebon (nhw)				
(person yn y newyddion)				

WrthYdy hi wedi deud **wrth Delyth?***Has she told Delyth?*Ydy hi wedi deud **wrtha i?***Has she told me?*Ydy hi wedi deud **wrthat ti?***Has she told you?*Ydy hi wedi deud **wrthyn nhw?***Has she told them?***Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:**

Wyt ti wedi deud wrth Ben?

Do, dw i wedi deud wrtho fo.

Ydy Ben wedi deud wrth Beth?

.....

Ydy Beth wedi deud wrth y teulu?

.....

Ydyn nhw wedi deud wrth y lleill?

.....

Ond dw i ddim wedi deud wrth neb!

Llongau rhyfel**Wyt ti'n...?**

poeni am dy deulu di? (nhw)	deud wrth y tiwtor? (fo/hi)	aros am y plant? (nhw)	meddwl am y prawf? (fo)	aros am y bws? (fo)
meddwl am yr ysgariad? (fo)	siarad am dy waith di? (fo)	poeni am y Gwasanaeth Iechyd? (fo)	chwilio am dy bwrs di? (fo)	darllen am y brotest? (hi)
edrych ar y wefan? (hi)	edrych ar y rhaglen newydd? (hi)	meddwl am y penwythnos? (fo)	poeni am yfory? (fo)	gofyn am brisiau'r llyfrau? (nhw)
siarad am dy swydd di? (hi)	deud wrth y teulu? (nhw)	meddwl am y Nadolig? (fo)	poeni am yr arholiad? (fo)	siarad am y bobol drws nesa? (nhw)
gwrando ar y gân newydd? (hi)	chwilio am dy oriadau di? (nhw)	poeni am y treigladau? (nhw)	meddwl am symud tŷ? (fo)	gwrando arnon ni? (chi)

Efo

Dw i'n siarad efo fo.

I'm talking to him.

Dw i'n cytuno efo fo.

I agree with him.

Dw i'n anghytuno efo fo.

I disagree with him.

Dw i'n briod efo fo.

I'm married to him.

Ffeindiwch yr ateb:

1. Peidiwch â phoeni

a. wrth y staff

2. Mi wnes i ofyn cwestiwn

b. arnoch chi

3. Cofiwch fi

c. ar y teledu

4. Dw i'n gwranddo

ch. amdany'n nhw

5. Mi edryches i

d. at bawb

6. Mi wnes i ddeud

dd. iddo fo

Llenwi bylchau**Efo'ch partner, llenwch y bylchau yn y deialogau bach:**

A: Wyt ti'n meddwl _____ y teulu?

B: Ydw, dw i'n meddwl _____ nhw.

A: Faset ti'n deud _____ i?

B: Baswn, mi faswn i'n deud _____ ti, wrth gwrs.

A: Wyt ti wedi siarad _____ 'r gweinidog?

B: Do, dw i wedi siarad _____ hi.

A: Wyt ti wedi gofyn _____ 'r optegydd?

B: Ydw, mi wnes i ofyn _____ fo ddoe.

A: Dw i'n mynd i weld fy mrawd i yfory.

B: Cofia fi _____ fo.

A: Wyt ti'n mynd i edrych _____ y rhaglen?

B: Ydw, dw i'n mynd i edrych _____ hi ar Clic.

A: Wyt ti wedi sylwi _____ fy ngwallt i?

B: Do, dw i wedi sylwi _____ fo. Mae'n edrych yn hyfryd.

Sgwrs – Mynd i Seland Newydd

Crysau duon = *black shirts*, hefyd y Crysau Duon ydy'r enw Cymraeg am dîm rygbi Seland Newydd yr *All Blacks*

Ffôn yn canu

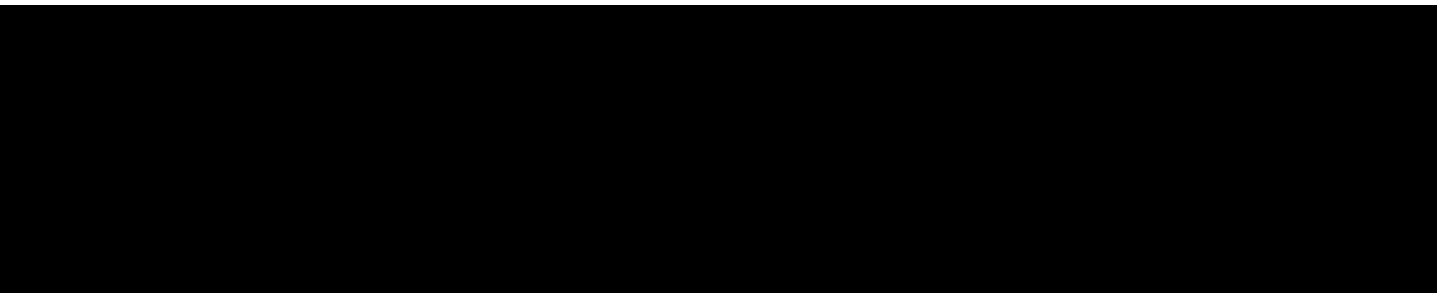
- Meinir:** Helô?
- Marc:** Helô, cariad, dw i'n ffonio o'r gwaith. Mae gen i newyddion cyffrous.
- Meinir:** Gwych! Be ydy dy newyddion di, cariad?
- Marc:** Rhaid i mi fynd i Seland Newydd am dri mis efo'r gwaith.
- Meinir:** Be? Faint o bobol sy'n mynd?
- Marc:** Dim ond fi.
- Meinir:** Pryd wyt ti'n mynd?
- Marc:** Ym mis Gorffennaf.
- Meinir:** Ond be amdana i?
- Marc:** Mi fyddi di'n iawn am dri mis.
- Meinir:** Be am y plant?
- Marc:** Dw i ddim yn poeni amdany'n nhw, mi fyddan nhw'n iawn.
- Meinir:** Ond sut fyddwn ni'n siarad efo ti?
- Marc:** Mi fydda i'n medru siarad efo chi drwy'r cyfrifiadur.
- Meinir:** Wel, mi fyddwn ni'n edrych ymlaen at sgwrs efo ti bob nos.
- Marc:** Ym...ia...wel, mi fydda i'n meddwl amdanoch chi yn yr haf yng Nghymru, achos mi fydd hi'n aeaf yn Seland Newydd!
- Meinir:** Ym, un munud!
- Marc:** Be, cariad?
- Meinir:** Ydy Cymru yn mynd ar daith rygbi i Seland Newydd ym mis Gorffennaf?
(*saib*)
- Marc:** Ydyn nhw? Mi anghofies i am y rygbi... wel, ella bydda i'n medru gweld un gêm ac mi fydda i'n medru prynu crysau duon i'r plant.
- Meinir:** Hy! Cofia fi at y Crysau Duon!
- Marc:** Cariad? Cariad?...

Gêm Arddodiaid

Dechrau

Yn ôl i'r
dechrau

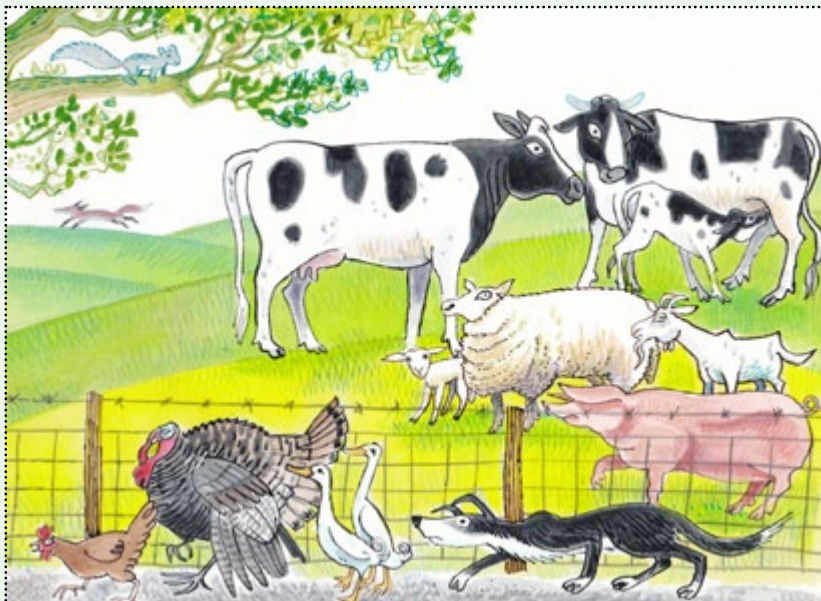
Siaradwch – Anifeiliaid

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair ar y thema **anifeiliaid** – dim enwau anifeiliaid!

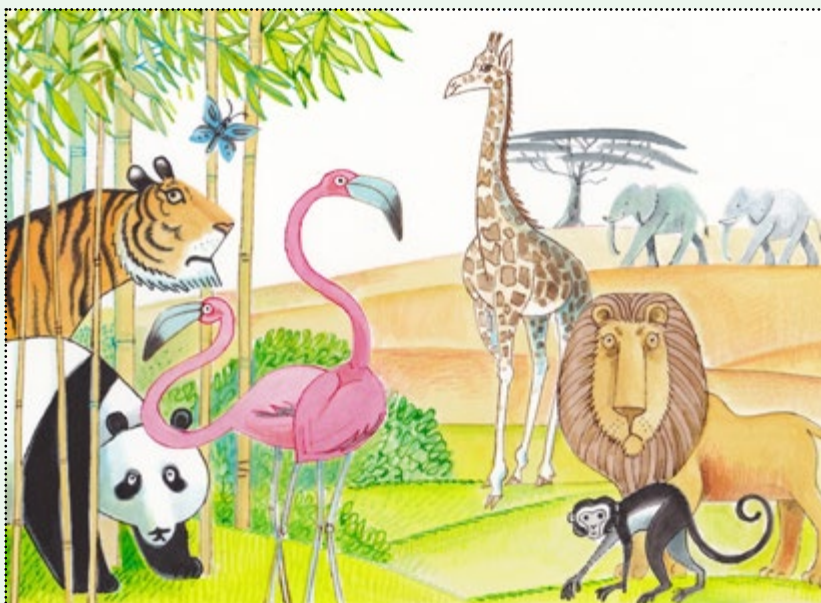
Efo'ch partner, sgwennwch enwau'r anifeiliaid anwes ger yr anifeiliaid.

- Sgynnoch chi anifail neu anifeiliaid anwes?
- Fasech chi'n licio cael anifail anwes/anifail anwes arall?
- Oedd gynnoch chi anifail/anifeiliaid anwes pan oeddech chi'n blentyn?

Efo'ch partner, sgwennwch enwau'r anifeiliaid fferm yma ger yr anifeiliaid.

- Dach chi'n byw ar fferm rŵan?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n byw ar fferm?
- Dach chi'n nabod rhywun sy'n cadw ieir yn yr ardd?
- Dach chi wedi byw ar fferm?
- Oes 'na rywun yn eich teulu chi wedi byw ar fferm?
- Fasech chi'n hoffi byw ar fferm?

- Sgynnoch chi hoff anifail 'egsotig'?
- Oes 'na unrhyw anifail dach chi ddim yn hoffi?
- Dach chi wedi gweld cangarŵ, panda neu sebra?

'Anifail anwes' gan Emyr Davies

'Gawn ni anifail anwes?'
Y cwestiwn mawr ges i;
'Wel, cewch... dw i'n dad caredig...
Cewch fwji, cath neu gi.'

Edrychodd Twm ar Mari
Â llygaid mawr y plant.
Daeth ateb ar ôl eiliad:
'Dim diolch. Eliffant!'

Be ydy'r lluosog? Gweithiwch efo'ch partner.

Anifail

cath

gwiwer

buwch

cwningen

ceiliog

eliffant

llwynog

teigr

mwnci

Anifeiliaid

Nesa, sgwennwch ansoddair (*adjective*) i ddisgrifio pob anifail – yr unigol (*singular*) a'r lluosog (*plural*).

Y Mabinogi

Dach chi'n mynd i wyllo ffilm am hen storïau o'r enw *Y Mabinogi*. Ysgrifennwch un peth am bob stori:

Stori 1 – Pwyll:

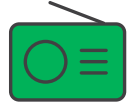
Stori 2 – Branwen:

Stori 3 – Manawydan:

Stori 4 – Math:

Robin Radio

a) Atebwch:

Be mae Robin yn wneud ar ddiwedd y rhaglen heddiw?

.....

Sut mae pobol yn cysylltu efo rhaglen Robin?

.....

Am be mae Alwen isio siarad?

.....

b) Gwrandewch am:

pobol arbennig iawn *very special people*

y rhai sy'n gwrandeo arnon ni *those who listen to us*

rhaid i chi gael rheswm *you must have a reason*

c) Cyfieithwch:

This programme is about you. (chi)

You told us. (chi)

nothing interesting

Help llaw

1. am and wrth both conjugate:

am

amdana **i**
 amdana**at ti**
 amdano **fo**
 amdani **hi**
 amdano**n ni**
 amdano**och chi**
 amdany**n nhw**

wrth

wrtha **i**
 wrtha**at ti**
 wrtho **fo**
 wrthi **hi**
 wrtho**n ni**
 wrtho**och chi**
 wrthy**n nhw**

2. am often means about:

e.e. poeni, siarad, cwyno, sgwennu, darllen, clywed, sôn.

Ond, dysgwch:	chwilio am	<i>to look for</i>
	anfon am	<i>to send for</i>
	talw am	<i>to pay for</i>
	aros am	<i>to wait for</i>

Uned 10 – Wnei di agor y ffenest?

Nod yr uned ydy...

Mynegi bwriad, cynnig gwneud rhywbeth a gofyn cymwynas

Expressing an intention, offering to do something and asking a favour

(mi wna i, wnei di? mi wneith o/hi, mi wnawn ni, wnewch chi? mi wnân nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

eitem(au) *item(s)*

ffafr(au) *favour(s)*

ffrog(iau) *dress(es)*

gôl (goliau) *goal(s)*

gwawr *dawn*

lawnt(iau) *lawn(s)*

llaw (dwylo) *hand(s)*

difetha *to spoil, to destroy*

ebostio *to email*

gofalu am *to look after,
to care for*

gosod *to put, to set*

gwrthod *to refuse*

pobi *to bake*

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

clecs *gossip*

creision *crisps*

cwsmer(iaid) *customer(s)*

emyn(au) *hymn(s)*

ffŵl (ffyliaid) *fool(s)*

twll (tyllau) *hole(s)*

dawnus *talented*

personol *personal*

ysgafn *light*

diolch byth *thank goodness*

materion cyfoes *current affairs*

mw y neu lai *more or less*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi wna i

Dach chi'n cofio?

Mi wnes i'r coffi.

Dysgwch rŵan:

Mi wna i'r coffi.

I'll make the coffee.

Mi wna i'r swper.

I'll make the supper.

Mi wna i'r smwddio.

I'll do the ironing.

Mi wna i'r siopa.

I'll do the shopping.

Yfory:

Mi wna i godi am saith o'r gloch.

I will get up at seven o'clock.

Mi wna i fwyta cinio am hanner dydd.

I will eat lunch at midday.

Mi wna i goginio swper am chwech o'r gloch.

I will cook supper at six o'clock.

Mi wna i wyllo rhywbeth am naw o'r gloch.

I will watch something at nine o'clock.

Mi wna i gysgu am ddeg o'r gloch.

I will sleep at ten o'clock.

Pryd wnei di godi yfory?

When will you get up tomorrow?

Pryd wnei di fwyta cinio yfory?

When will you eat lunch tomorrow?

Pryd wnei di gysgu yfory?

When will you sleep tomorrow?

Pryd wnei di edrych ar y teledu yfory?

When will you watch television tomorrow?

Enw	codi	bwyta cinio	cysgu

Wna i ddim codi'n gynnar yfory.

I won't get up early tomorrow.

Wna i ddim bwyta brecwast yfory.

I won't eat breakfast tomorrow.

Wna i ddim ebostio ffrind yfory.

I won't email a friend tomorrow.

Wna i ddim pobi cacen yfory.

I won't bake a cake tomorrow.

Edrychwch ar y geiriau yn y blwch. Fyddwch chi'n gwneud y pethau yma wythnos nesa? Rhwng nhw yn y bocs cywir. Wedyn, gweithiwch efo'ch partner i ddeud brawddegau yn y dyfodol (Mi wna i.../Wna i ddim) am wythnos nesa.

Wythnos nesa			
pobi cacen torheulo teithio ar drên	cyfarfod ffrindiau ffonio'r banc llnau'r tŷ	postio llythyr bwyta allan chwarae gêm ar y ffôn	papuro'r lolfa darllen llyfr Cymraeg siarad Cymraeg
Chi ✓		Chi ✗	
Eich partner chi ✓		Eich partner chi ✗	

Wnei di...?

Wnei di helpu efo'r gwaith?

Will you help with the work?

Wnei di dalu'r bil?

Will you pay the bill?

Wnei di roi lifft i mi?

Will you give me a lift?

Wnei di fenthyg dy gar di i mi?

Will you lend me your car?

Wna i (wrth gwrs). ✓

Na wna i (mae'n ddrwg gen i). ✗

benthyg £10 i mi?	bwydo'r adar?	trefnu cyfarfod?
llenwi'r tanc petrol?	bwydo'r gwningen i mi?	ymddiheuro?
siarad Cymraeg efo fi?	dŵad i'r cwrs preswyl efo fi?	golchi'r llestri?
agor y llenni?	gosod y bwrdd?	mynd â'r llyfr yn ôl i'r llyfrgell?
cario'r bocs i mi?	prynu peint o chwerw i mi?	gwarchod y plant i mi?
pasio'r bêl i mi?	papuro'r lolfa i mi?	newid plwg i mi?

Yn y ganolfan hamdden:

Mi wneith Ceri chwarae criced.

Ceri will play cricket.

Mi wneith Sam chwarae sboncen.

Sam will play squash.

Mi wneith Nerys nofio.

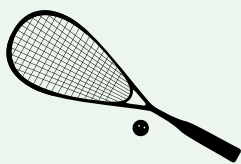
Nerys will swim.

Mi wneith Jo ddysgu jiwdo.

Jo will learn judo.

Ceri

Sam

Nerys

Jo

Ar ôl y dosbarth:

Mi wnawn ni yrru adre.

We will drive home.

Mi wnawn ni gerdded adre.

We will walk home.

Mi wnawn ni ymlacio.

We will relax.

Mi wnawn ni goginio.

We will cook.

Be wnewch chi rŵan?

What will you do now?

Be wnewch chi nesa?

What will you do next?

Be wnewch chi yfory?

What will you do tomorrow?

Be wnewch chi ar ôl y dosbarth?

*What will you do after class?***Rhaglenni Cymraeg y penwythnos:****Dydd Sadwrn****Cân y Wawr**

Eitemau am ffermio a natur, caneuon ysgafn

Mae gen i broblem

Cyngor Anti Mair

Tri brawd o Benmaenmawr

Drama drist (Mi fyddwch chi'n crio!)

Rygbi, rygbi!

Rhaglen am dimau rygbi Cymru

Y Goliau i gyd

Pêl-droed yng Nghymru a gwledydd eraill

Newyddion**Dysgwyr dawnus**

Rhaglen am ddysgwyr anhygoel a'u talentau arbennig

Noson Lawen iawn

Cerddoriaeth, comedi, eitemau ysgafn

Dydd Sul**Plant y Pentre**

Opera sebon i blant

Cwis y Ganrif

Cwis am hanes Cymru a'r byd

Newyddion**Bys ar y Pyls**

Rhaglen materion cyfoes. Be sy'n digwydd yng Nghymru y dyddiau hyn?

Cegin Catrin

Coginio a chlecs

Gardd Gareth a Gwyn

O'r ardd arbennig ar lan y môr ger Aberystwyth

Emynau Cymru

Emynau ac eitemau lleol o gapeli ledled Cymru

Taclo'r Treigladau

Cwrs gramadeg Cymraeg ar y radio cyn cysgu

Cyn y parti

Mi wnân nhw ebostio pawb.

They will email everyone.

Mi wnân nhw addurno'r ystafell.

They will decorate the room.

Mi wnân nhw brynu anrheg.

They will buy a present.

Mi wnân nhw bobi cacen.

*They will bake a cake.***Siaradwch efo'ch partner chi.**

Be wnân nhw...

cyn y Nadolig?

cyn y briodas?

cyn y gwyliau?

cyn hyfforddi i chwarae rygbi?

Holiadur**Be wnest ti a be wnei di?**

	Enw	Enw	Enw	Enw
dydd Sadwrn diwetha				
nos Sadwrn diwetha				
ddoe				
heno				
yfory				
dydd Sul nesa				

Ymarfer – Dilynwch y patrwm:

Dw i wedi colli fy ffôn i.

Be wnei di rŵan?

Mae Mair yn ymddeol heddiw.

.....

Mae o wedi colli'r bws.

.....

Does 'na ddim trydan yn y tŷ.

.....

Mae pawb wedi cael y sac.

.....

Mae'r tiwtor ar streic.

.....

Does 'na ddim bwyd yn yr oergell.

.....

Mae o'n cael trafferth efo'r gwaith cartre.

.....

Mae hi wedi torri ei choes hi.

.....

Dan ni wedi difetha'r lawnt.

.....

Ymarfer – Problemau!

Be sy'n bod? Dilynwch y patrwm:

Be sy'n bod ar y car?

Wneith o ddim dechrau.

Be sy'n bod ar y cyfrifiadur?

.....

Be sy'n bod ar y tomatos?

.....

Be sy'n bod ar y cwsmer?

.....

Be sy'n bod ar y bachgen?

.....

Be sy'n bod ar y tiwtor?

.....

Be wnei di ym mis...?

canu carolau (I)	torri'r lawnt (Ch)	anfon cerdyn Santes Dwynwen (M)
mynd i'r Eisteddfod Genedlaethol (E)	chwarae tric ffŵl Ebrill (M)	gwneud dyn eira (M)
mynd i barti nos Galan (G)	mynd i Wimbledon (A)	mynd i barti Nadolig (M)
prynu wy Pasg (H)	nofio yn y môr (T)	dringo'r Wyddfa (Rh)

Efo'ch partner, dilynwch y patrwm:

Wna i ddim canu carolau ym mis Ionawr, mi wna i ganu carolau ym mis Rhagfyr.

Gwranddo

Mae'r ferch yn gofyn chwe ffafr. Wnewch chi roi'r ffafrau yn eu trefn (in order)?

Mynd â hi i'r archfarchnad i siopa

Rhoi lifft adre iddi hi

Golchi ei ffrog hi

Benthyg ei hesgidiau hi

Rhoi lifft i Ceri

Rhoi lifft iddi hi i'r parti

Mae Mam yn gwrthod gwneud un ffafr. Pa un?

Sut fydd mam yn golchi'r ffrog?

Sgwrs – Helpu cymydog

Eryl: Helô Chris, sut wyt ti heddiw?

Chris: Iawn, diolch. Mae'n braf, tydy? Wyt ti'n brysur?

Eryl: Wel, a deud y gwir, dan ni'n mynd i ffwrdd wythnos nesa am bythefnos. Dan ni'n mynd i weld y mab. Mae o'n byw yn Glasgow ac yn gweithio fel athro Almaeneg.

Chris: Braf iawn.

Eryl: Wel, rhaid i ni fynd achos mae o wedi syrthio a thorri ei goes o. Wnei di gadw llygad ar y tŷ i ni?

Chris: Wna i, wrth gwrs. Ac mi wneith Sam helpu hefyd.

Eryl: Gwych. Wnewch chi roi bwyd a dŵr i'r gath bob dydd?

Chris: Dim problem. Mi wneith Sam roi bwyd i'r gath. Mae hi'n hoffi cathod.

Eryl: Hefyd, wnewch chi roi dŵr i'r tomatos os bydd hi'n boeth?

Chris: Wrth gwrs.

Eryl: Diolch yn fawr. Mi wna i ddŵad ag anrheg yn ôl i chi, haggis ella!

Siaradwch – Penwythnosau

Rhowch ✓ wrth ymyl pob gair sy'n wir am eich penwythnosau chi:

cysgu'n hwyr

cael brecwast yn y gwely

edrych ar y teledu

mynd allan

gwylio chwaraeon

siopa

gwneud gwaith tŷ

mynd allan i fwyta

**mynd i'r gwely'n
hwyr**

mynd i'r eglwys/i'r capel/i'r mosg/i'r synagog

gwneud gwaith gwirfoddol

- Be dach chi'n wneud dros y Sul fel arfer? Oes 'na rai pethau dach chi'n gwneud bob penwythnos? Dach chi'n mynd i eglwys/capel/mosg/synagog?
- Be wnaethoch chi penwythnos diwetha?
- Be fyddwch chi'n wneud penwythnos nesa?
- Be mae'n rhaid i chi wneud ar benwythnosau?
- Be fasai eich penwythnos perffaith chi (heb aros dros nos rhywle)?

Parciau Cenedlaethol Cymru

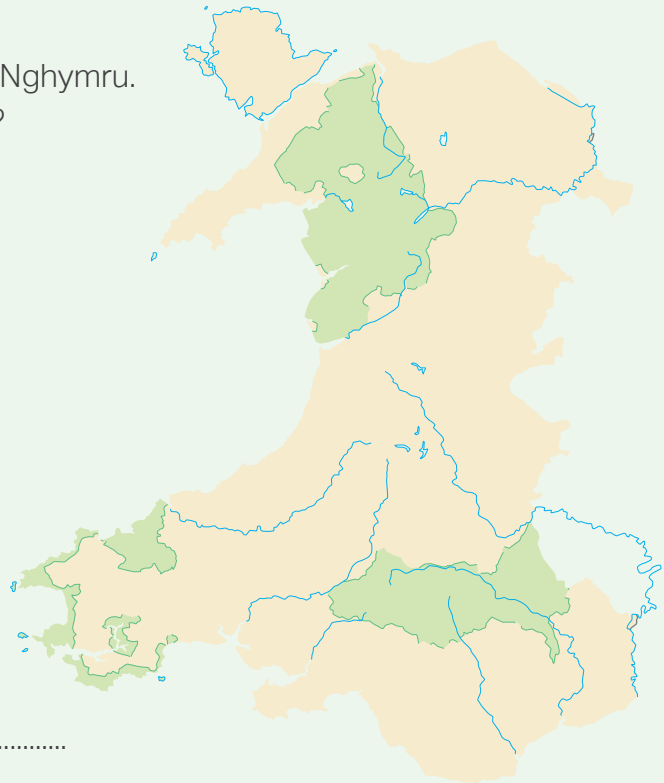
Mae 'na dri Pharc Cenedlaethol yng Nghymru.
Dach chi'n gwybod eu henwau nhw?

E _ _ _ _

Arfordir S _ _ B _ _ _ _

B _ _ _ _ B _ _ _ _ _

Dach chi'n mynd i wyllo
tri fideo byr am y parciau.

Parc 1 –

Be sy ym Mharc 1? Nodwch o leiaf (*at least*) 3 pheth:

.....
.....

Parc 2 –

Be sy ym Mharc 2 sy ddim ym Mharc 1?

.....

Parc 3 –

Un broblem yn y parciau ydy bod gormod o bobol yn cerdded ar y llwybrau.
Gwylwch Jamie Roberts yn helpu ym Mharc 3.

Be ydy enw'r mynydd?

Siaradwch

- Dach chi wedi bod yn un o'r Parciau Cenedlaethol yng Nghymru?

Amdani

Rŵan, dach chi'n medru darllen *Y Fawr a'r Fach* gan Siôn Tomos Owen. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Y Sgiw

(Ynyswen)

Es i i **Ysgol Gynradd** Gymraeg Ynyswen. Mae pump ysgol Gymraeg yn y Rhondda – Ynyswen, Bronllwyn, Bodringallt, Llwynycelyn a Llyn y Forwyn. Ynyswen oedd yr ysgol Gymraeg gyntaf i agor yn y cwm, yn 1950. Doedd dim llawer o blant yno ar y dechrau ac roedd rhaid i bobl weithio'n galed iawn i gael ysgol Gymraeg yma. Hefyd, dim ond plant gyda mam a thad yn siarad Cymraeg oedd yn cael mynd i'r ysgol Gymraeg newydd. Does dim rhaid i'r ddau siarad Cymraeg erbyn heddiw, diolch byth neu faswn i ddim wedi mynd i Ysgol Ynyswen o gwbl!

Y Sgiw – settle

Ysgol Gynradd – Primary School

Robin Radio

a) Atebwch:

Be ydy'r broblem yn y stiwdio heddiw?

.....

Pwy oedd yn canu ar y teledu nos Sul diwetha?

.....

Be wneith Llinos?

.....

b) Gwrandewch am:

wnewch chi ddim credu *you won't believe*

y cyfarchion pen-blwydd *the birthday greetings*

y ceisiadau *the requests*

c) Cyfieithwch:

What will we do?

Everyone likes gardening.

People will phone in.

Help llaw

1. Dysgwch amser dyfodol (*future*) **gwneud** – *to do/to make*

Mi wna i	Mi wnawn ni
Mi wnei di	Mi wnewch chi
Mi wneith o/hi	Mi wnân nhw
Mi wnân nhw	

Mi wna i'r gwaith.	<i>I'll do the work.</i>
Mi wna i'r coffi.	<i>I'll make the coffee.</i>

2. **Gwneud** is widely used with verb nouns to create sentences in the future:

Mi wna i helpu.	<i>I'll help.</i>
Mi wna i yrru.	<i>I'll drive.</i>

3. Notice the difference in the two ways of expressing the future:

Mi wna i gerdded.	<i>I'll walk.</i>
Mi fydda i'n cerdded yn Awstria.	<i>I'll be walking in Austria.</i>

4. The future tense of **gwneud** is also used to ask a favour:

Wnei di yrru heno?	Wna i/ Na wna i.
Wnewch chi yrru heno?	Wna i/Na wna i.

Eto, notice the difference:

Wnewch chi yrru heno?	<i>Will you drive tonight?</i>
Fyddwch chi'n gyrru heno?	<i>Will you be driving tonight?</i>

5. In statements, the future tense of **gwneud** is used to express a willingness to do something or to offer to do something (or not):

Mi wna i yrru.	<i>I'll drive. (I'm willing/offering to drive.)</i>
Wna i ddim golchi'r llestri.	<i>I won't wash the dishes. (I'm not willing/offering to wash the dishes.)</i>

Uned 11 – Mi a i i'r dosbarth yfory

Nod yr uned ydy...

Trafod lle fyddwch chi'n mynd yn y dyfodol *Discussing where you will go in the future* (mi a i, mi ei di, mi eith o/hi, mi awn ni, mi ewch chi, mi â'n nhw).

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

cadair olwyn *wheelchair(s)*
(cadeiriau olwyn)

fferi(s) *ferry (ferries)*

lori(s) *lorry (lorries)*

rheilffordd *railway(s)*
(rheilffyrdd)

senedd *parliament*

costio *to cost*

noddi *to sponsor*

sawl *several*

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

coleg(au) *college(s)*

cwch (cychod) *boat(s)*

eli haul *suncream*

gorffennol *past*

hofrennydd *helicopter(s)*
(hofrenyddion)

maes awyr *airport(s)*
(meysydd awyr)

opsiwn (opsiynau) *option(s)*

porthladd(oedd) *port(s)*

rhaeadr(au) *waterfall(s)*

tacsi(s) *taxi(s)*

tractor(au) *tractor(s)*

twnnel *tunnel(s)*
(twnelau/twneli)

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi a i

Dach chi'n cofio?

Mi es i i'r dre ddoe.

Dysgwch rŵan:

Mi a i i'r sinema yfory.

I'll go to the cinema tomorrow.

Mi a i i'r theatr yfory.

I'll go to the theatre tomorrow.

Mi a i i'r ganolfan hamdden yfory. *I'll go to the leisure centre tomorrow.*

Mi a i i'r archfarchnad yfory. *I'll go to the supermarket tomorrow.*

Neithiwr mi es i i'r gwely am ddeg o'r gloch. Heno mi a i i'r gwely am ddeg o'r gloch hefyd.

Lle ei di wythnos nesa?

Where will you go next week?

Lle ei di yfory?

Where will you go tomorrow?

Lle ewch chi wythnos nesa?

Where will you go next week?

Lle ewch chi yfory?

Where will you go tomorrow?

Mi a i i Gaerdydd.

I'll go to Cardiff.

Mi a i i nofio.

I'll go swimming.

Mi a i i redeg.

I'll go running.

Mi a i i siopa yn

I'll go shopping in

Holiadur – Lle ewch chi wythnos nesa?

Enw	Lle?	Sut?	Efo pwy?	Pryd?

Mi eith Sam i'r gwaith.

Sam will go to work.

Mi eith Sam i'r dafarn.

Sam will go to the pub.

Mi eith Sam i sgïo.

Sam will go skiing.

Mi eith Sam adre.

Sam will go home.

Lle eith Sam yfory?

Gweithiwch efo'ch partner chi i ddeud lle eith Sam yfory.

 9am	 10am	 12pm	 2pm
 4pm	 6pm	 8pm	 10pm

Awn ni ddim adre ar ôl y dosbarth.

We won't go home after class.

Awn ni ddim i'r gwaith ar ôl y dosbarth.

We won't go to work after class.

Ân nhw ddim i'r gwaith ar ôl y dosbarth.

They won't go to work after class.

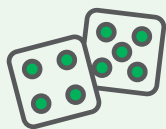
Ân nhw ddim i'r dafarn ar ôl y dosbarth.

They won't go to the pub after class.

Efo'ch partner, parwch y ddau hanner.

Os ewch chi i'r caffi,	mi wnewch chi ddysgu llawer – a chael peint a chreision.
Os eith hi allan heb eli haul,	mi wnei di weld llewod a jiraffod.
Os eith o i'r Sioe Fawr,	mi wnawn ni barcio yng nghanol y ddinas.
Os a i i'r gwely'n hwyr heno,	mi wnei di glywed y ceiliog bob bore.
Os ân nhw i'r ganolfan hamdden,	mi wneith o weld llawer o wartheg.
Os ewch chi i'r cwis tafarn,	mi wna i ddechrau coginio swper.
Os awn ni i'r gwaith,	mi wnewch chi brynu paned o de a bara brith.
Os a i i'r gegin,	mi wnân nhw chwarae sboncen.
Os ei di i'r swê,	wna i ddim codi'n gynnar bore fory.
Os awn ni i Gaerdydd yn y car,	mi wnawn ni weithio ar y cyfrifiadur.
Os ei di i aros ar y fferm,	mi wneith hi losgi.

Gêm ddis

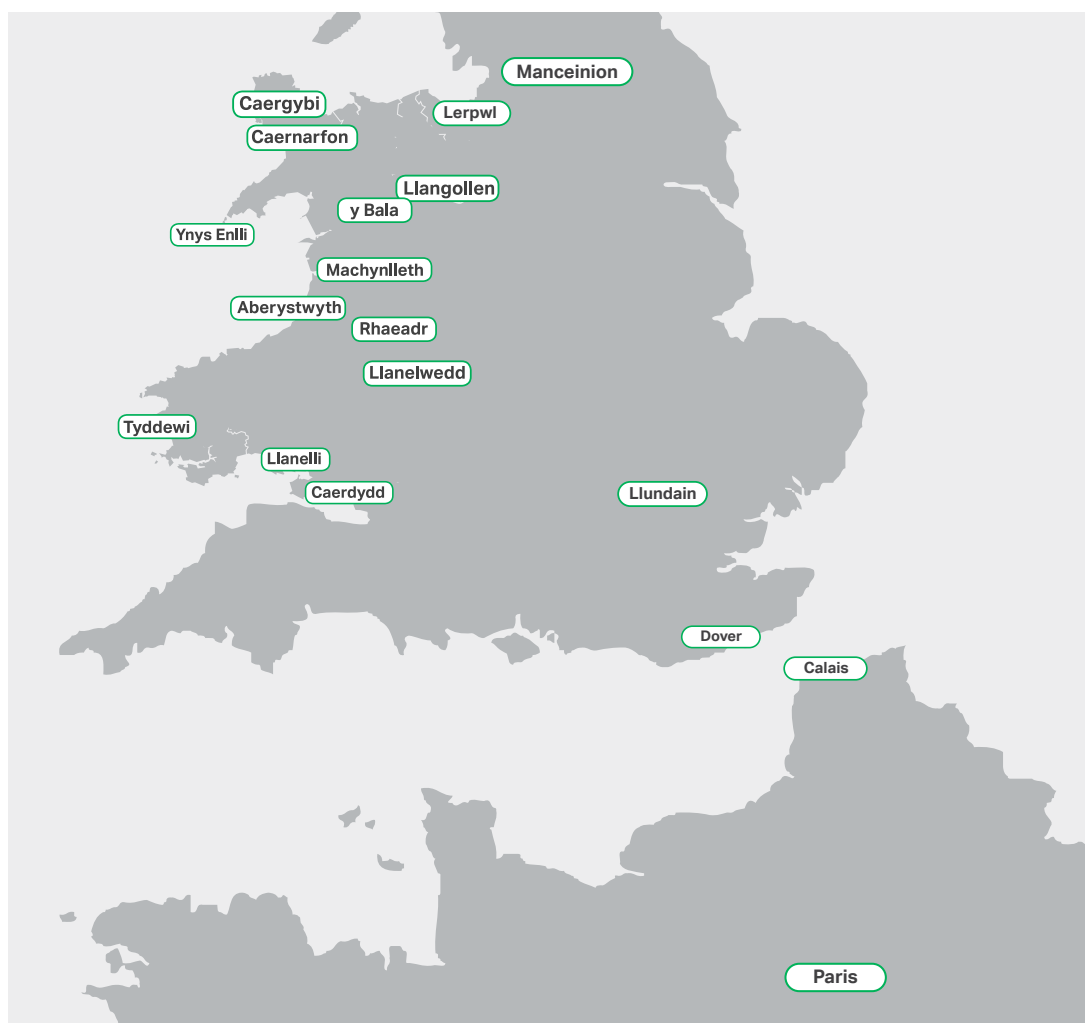
1 – fi 2 – ti 3 – fo 4 – ni 5 – chi 6 – nhw

Dilynwch y patrwm:

Rhif 5: Os ewch chi i, mi wnewch chi weld

Rhif 6: Os ân nhw i, mi wnân nhw weld

e.e. Os ewch chi i Gaerdydd, mi wnewch chi weld y Senedd.

Sgwrs – Mynd i Baris

Ceri: Dw i'n cael pen-blwydd arbennig eleni...

Eryl: Wyt, wrth gwrs! Be wyt ti isio wneud?

Ceri: Dw i isio mynd i am y penwythnos!

Eryl: Gwych, sut awn ni?

Ceri: Wel, dw i wedi bod yn edrych ar yr opsiynau. Mae sawl ffordd yn bosib!

Eryl: Fel be?

Ceri: Dan ni'n medru o'r maes awyr – dim ond £86 ydy'r awyren.

Eryl: Ond mi fydd rhaid i ni i'r maes awyr – ac mae parcio'n ddrud iawn yn y maes awyr!

Ceri: Wel, be am fynd ar y ? £85.50 ydy pris y a'r !

Eryl: Ond dw i'n mynd yn sâl ar y môr.

Ceri: Mae'n bosib mynd â'r drwy'r twnnel ond mae'n costio dwbl y pris – £160!

Eryl: Mae Dover yn bell ta beth. Mae'n cymryd oriau i yrru drwy Loegr, a mynd heibio ! Ych a fi! Be am y ?

Ceri: Wel, mae'r o Lundain yn £109 yr un, ac mi fasai rhaid i ni gael i Lundain wrth gwrs.

Eryl: Mae'r yn rhad.

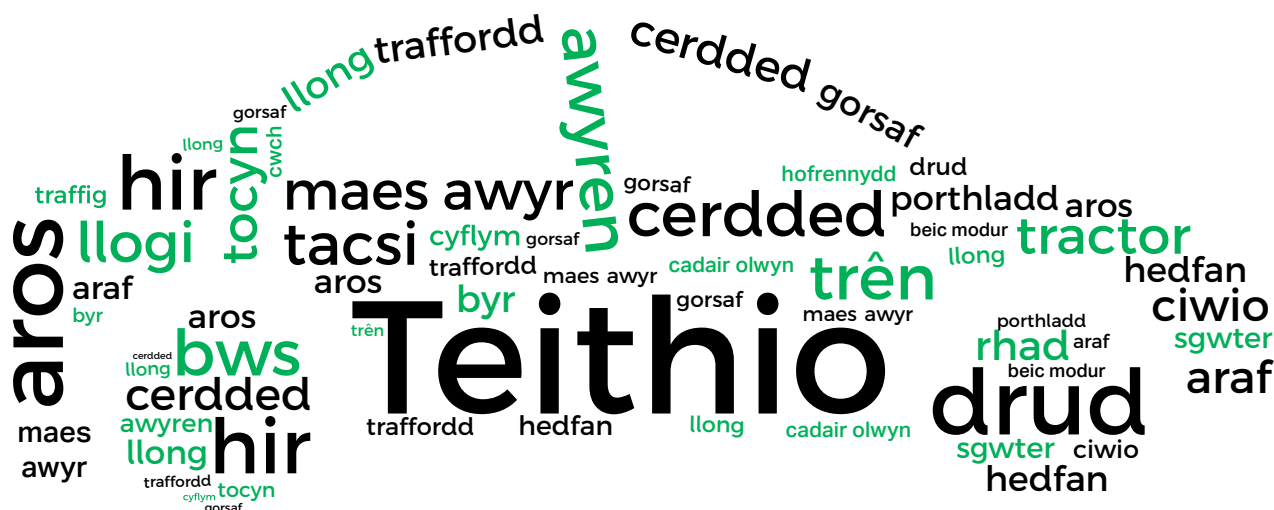
Ceri: Ydy, ond mi fasai'r yn cymryd amser hir iawn. Mi fasai rhaid i ni adael tua chwech o'r gloch y bore a chyrraedd yn y nos! Dim diolch!

Eryl: A deud y gwir, dw i'n meddwl bod Ynys Enlli yn braf iawn ym mis Tachwedd!

- Tasech chi'n cael cynnig mynd i Baris am y penwythnos (a fasai dim rhaid i chi dalu), sut fasech chi'n teithio yno?
- Tasech chi'n trefnu trip i Lundain, sut fasech chi'n mynd?
- Be fasech chi'n hoffi weld ym Mharis?
- Be fasech chi'n hoffi weld yn Llundain?

1.
2.
3.

- Sut dach chi'n hoffi teithio?
- Dach chi'n gyrru car?
- Dach chi'n hoffi gyrru ar draffordd neu ar ffyrdd yn y wlad? (Dach chi'n licio gweld llawer o geir eraill neu ddefaid yn croesi'r ffordd?)
- Dach chi'n hoffi mynd ar awyren? Pryd aethoch chi ar awyren ddiwetha? I le?
- Dach chi wedi bod mewn hofrennydd?
- Dach chi'n hoffi mynd ar drên? Pryd aethoch chi ar drên ddiwetha? I le?
- Pryd ewch chi ar drên neu awyren nesa?
- Pryd aethoch chi ar fws ddiwetha?
- Pryd aethoch chi ar gwch, llong neu fferi ddiwetha?
- Dach chi neu oeddech chi'n gyrru yn eich gwaith chi? (e.e. lori, tacsî, tractor)
- Sut oeddech chi'n mynd i'r ysgol pan oeddech chi'n blentyn?

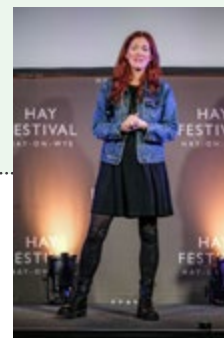
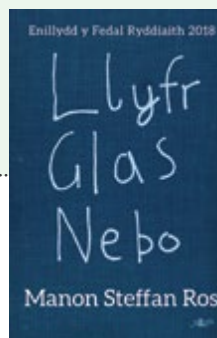
Manon Steffan Ros

Efo'ch partner, llenwch y bylchau i ddysgu am yr awdur Manon Steffan Ros.

Mae Manon Steffan Ros _____ awdur enwog. Mi _____ hi ei geni yn Rhiwlas yng Ngwynedd. Mi _____ hi i Ysgol Rhiwlas ac Ysgol Dyffryn Ogwen ym Methesda. Mae hi'n _____ yn Nhywyn. Mae hi'n ysgrifennu llyfrau _____ blant ac _____ oedolion. _____ hi'n ysgrifennu i ddysgwyr Cymraeg.

Teitl un o'r llyfrau ydy Llyfr *Glas Nebo*. Mi enillodd y nofel yn yr Eisteddfod Genedlaethol _____ Nghaerdydd yn 2018. Mae'r llyfr _____ gael yn Saesneg hefyd. *The Blue Book of Nebo* _____ teitl. Mi _____ (cyfieithu) Manon y llyfr ei hun. Mae'r nofel yn deud y stori am hogyn bach _____ enw Siôn, Rowenna ei fam o, a Dwynwen ei chwaer o.

Mae Manon yn hoffi pêl-droed ac yn ei _____ sbâr, mae hi'n hoffi gwyllo Lerpwl yn chwarae. Mae hi wedi ysgrifennu llyfrau _____ bêl-droed hefyd.

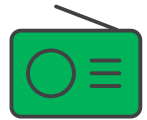

Siaradwch

- Mae Manon wedi ysgrifennu llyfr yn y gyfres Amdani. Dach chi'n darllen llyfrau Amdani?
- Be arall dach chi'n ddarllen yn Gymraeg?

Robin Radio

a) Atebwch:

I bwy mae Mair wedi bod yn codi pres?

.....

I bwy fydd Mair yn codi pres y tro nesa?

.....

Lle mae'r dudalen 'Rhoi i Redwyr'?

.....

b) Gwrandewch am:

Diolch am y gwahoddiad.
y degfed tro
os ca i ddeud...

*Thank you for the invitation.
the tenth time
if I may say so...*

c) Cyfieithwch:

*I am raising money for the
National Eisteddfod.*

.....

The Eisteddfod is in our county.

.....

Thank you for the opportunity.

.....

Help llaw

Dysgwch ddyfodol (*future tense*) **mynd:**

mi a i

mi awn ni

a i ddim

awn ni ddim

mi ei di

mi ewch chi

ei di ddim

ewch chi ddim

mi eith o/hi

mi â n nhw

eith o/hi ddim

â n nhw ddim

mi â n nhw

â n nhw ddim

Uned 12 – Mi ga i dost i frecwast yfory. Ga i dost, os gweli di'n dda?

Nod yr uned ydy...

Gofyn am ganiatâd a'i roi *Asking for and giving permission*

(mi ga i, mi gei di, mi geith o/hi, mi gawn ni, mi gewch chi, mi gân nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

cynulleidfa(oedd) *audience;
congregation*

Gwlad Groeg *Greece*

sgrin (sgriniau) *screen(s)*

technoleg *technology*

copïo *to copy*

diffodd *to switch off*

disgwyl *to expect*

esbonio *to explain*

smocio/ysmygu *to smoke*

trydar *to tweet;
to twitter*

hyderus *confident*

tywyll *dark*

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

bwystfil(od) *monster(s)*

cigydd(ion) *butcher(s)*

y cyfryngau *social media*

cymdeithasol

cytundeb(au) *contract(s)*

grawnfwyd(ydd) *cereal(s)*

grawnffrwyth *grapefruit*

llonydd *peace and quiet*

tŵr (tyrau) *tower(s)*

ar ben fy hun *on my own*

erbyn hyn *by now*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi ga i ...

Dach chi'n cofio?

Mi ges i gig moch i frecwast.

Dysgwch rŵan:

Mi ga i uwd i frecwast yfory. *I'll have porridge for breakfast tomorrow.*

Mi ga i ffrwythau i frecwast. *I'll have fruit for breakfast.*

Mi ga i dost i frecwast. *I'll have toast for breakfast.*

Mi ga i rawnfwyd i frecwast. *I'll have cereal for breakfast.*

Be gei di i frecwast? *What will you have for breakfast?*

Be gei di i ginio? *What will you have for lunch?*

Be gewch chi i ginio? *What will you have for lunch?*

Be gewch chi i swper? *What will you have for supper?*

Yfory...

Enw				
brecwast				
cinio				
swper				

Mi geith Huw dost i frecwast. *Huw will have toast for breakfast.*

Mi geith Huw frechdan i ginio. *Huw will have a sandwich for lunch.*

Mi geith Huw fwyd Eidalaidd i swper. *Huw will have Italian food for supper.*

Be geith Huw? *What will Huw have?*

Gofynnwch i'ch partner chi be geith Huw i lenwi'r bylchau yn y tabl.

Partner A

i frecwast	tost a phaned o goffi
ar ôl cyrraedd y gwaith	
am 11am	te a bisged
amser cinio	
am 3pm	paned arall o goffi a darn o gacen
am 6pm	
yn y dafarn	hanner peint o gwrw
cyn mynd i'r gwely	

Partner B

i frecwast	
ar ôl cyrraedd y gwaith	paned arall o goffi
am 11am	
amser cinio	brechdan gaws a dŵr
am 3pm	
am 6pm	cawl cig oen
yn y dafarn	
cyn mynd i'r gwely	siocled poeth a darn o gaws

Mi gawn ni amser cyffrous yn y gêm.

Mi gawn ni amser gwych yn Iwerddon.

Mi gân nhw amser diddorol yn Amsterdam.

Mi gân nhw amser tawel ar Ynys Enlli.

We'll have an exciting time in the game.

We will have a great time in Ireland.

They'll have an interesting time in Amsterdam.

They'll have a quiet time on Bardsey Island.

Efo'ch partner – Dilynwch y patrwm:

Mi eith Gwyn i Gaerffili.
 Mi wneith o weld y castell.
 Mi geith o gaws i fwyta.
 Mi geith o baned o de i yfed.

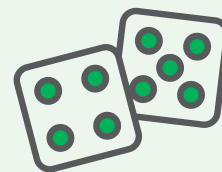

	Lle	Gweld	Bwyta	Yfed
A – Tom	Tokyo	kimonos	sushi	sake
2 – Nesta	Napoli	Vesuvius	pitsa	cappuccino
3 – Helen	Hong Kong	marchnad stryd	dim sum	te gwyrdd
4 – Idris	India	Taj Mahal	cyrri hwyaden	te chai masala
5 – Mair	Madrid	fflamenco	tapas	gwin Rioja
6 – Sara	Sydney	Y Tŷ Opera	barbeciw	lager
7 – Matt	Moscow	Y Kremlin	stroganoff	fodca
8 – Iwan	Inverness	bwystfil Loch Ness	hagis	wisgi
9 – Prys	Paris	Y <i>Mona Lisa</i>	croissant	siampên
10 – Bethan	Berlin	Wal Berlin	sauerkraut	cwrw
Jac – Jac	Jamaica	grwpiau <i>Reggae</i>	cyrri gafr	coctêl
Brenhines – Liz	Llundain	Tŵr Llundain	te prynhawn	te
Brenin – Wil	Gwlad Groeg	Y Parthenon	moussaka	ouzo

Cha i ddim post heddiw.	<i>I won't get any post today.</i>
Cha i ddim ebost heno.	<i>I won't get an email tonight.</i>
Cha i ddim llythyr yfory.	<i>I won't get a letter tomorrow.</i>
Cha i ddim byd.	<i>I won't get anything.</i>

Chei di ddim byd.	<i>You won't have anything.</i>
Cheith o ddim byd.	<i>He won't have anything.</i>
Chawn ni ddim byd.	<i>We won't have anything.</i>
Chewch chi ddim byd.	<i>You won't have anything.</i>
Chân nhw ddim byd.	<i>They won't have anything.</i>

- 1 – Mi a i i'r siop fara ond cha i ddim bara brith.
- 2 – Mi ei di i'r sinema ond chei di ddim popcorn.
- 3 – Mi eith o i'r siop lysiau ond cheith o ddim moron.
- 4 – Mi awn ni i'r swyddfa bost ond chawn ni ddim pres.
- 5 – Mi ewch chi i'r traeth ond chewch chi ddim lliw haul.
- 6 – Mi ân nhw i'r siop ddillad ond cân nhw ddim bargen.

Dach chi'n cofio?

Ga i <u>ffôn</u> newydd?	Cei/Na chei.
Ga i fenthyg <u>pres</u> ?	Cewch/Na chewch.

Dysgwch rŵan:

Gawn ni air?	Cewch.	<i>May we have a word?</i>	Yes.
Gawn ni ddiffodd y golau?	Cewch.	<i>May we switch off the light?</i>	Yes.
Gawn ni lonydd?	Na chewch.	<i>Can we have peace and quiet?</i>	No.
Gawn ni drafod hyn?	Na chewch.	<i>Can we discuss this?</i>	No.

Llongau rhyfel

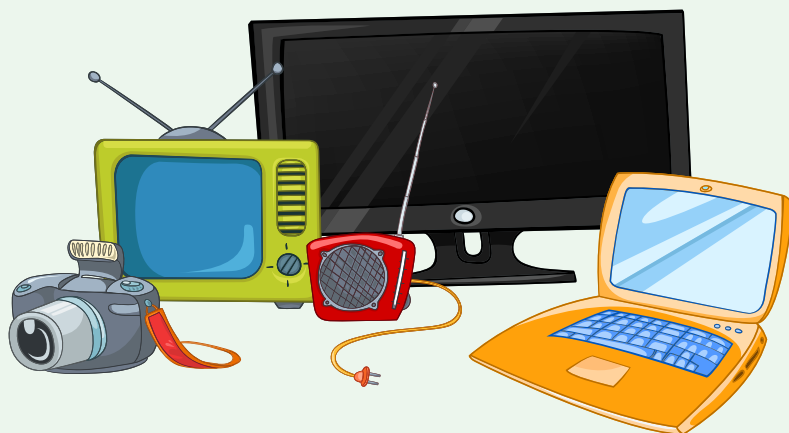
defnyddio eich ffôn chi?	copïo dy waith cartref di?	benthyg ugain punt?	eich helpu chi?	agor y drws?
benthyg dy gar di?	gwyllo rhywbeth heb drais?	benthyg dy eiriadur di?	mynd i gael coffi?	bod yn y gynulleidfa?
mynd i wersi celf?	mynd â rhywbeth o'r rhewgell?	diffodd y golau?	siarad Cymraeg efo chi?	gwyllo ffilm arswyd?
cau'r ffenest?	mynd am dro ar y llwybr?	gadael yn gynnar?	ymddiheuro?	smocio yma?

Sgwrs – Yn y siop ffonau

- Person y siop:** Ga i helpu?
- Cwsmer:** Cewch. Ga i air efo chi am y ffôn 'ma?
- Person y siop:** Cewch, wrth gwrs.
- Cwsmer:** Mi brynes i'r ffôn dau fis yn ôl yn y siop yma. Dydy o ddim yn gweithio o gwbl erbyn hyn. Roedd o'n ddrud iawn a dw i'n talu llawer am y cytundeb.
- Person y siop:** Be ydy'r broblem?
- Cwsmer:** Mae'r sgrin yn dywyll pan dw i'n tecstio, a dw i ddim yn medru clywed y llais pan mae rhywun yn ffonio.
- Person y siop:** Dw i'n gweld.
- Cwsmer:** Mae o'n gwneud sŵn "ping" pan dw i ddim yn disgwyl clywed "ping".
- Person y siop:** Ga i weld y ffôn?
- Cwsmer:** Cewch, wrth gwrs. Dyma chi.
- Person y siop:** Dach chi wedi trio diffodd y ffôn?
- Cwsmer:** Ym... do, wrth gwrs...
- Person y siop:** Ga i wneud?
- Cwsmer:** Cewch.
("ping")
- Person y siop:** Dyma chi. Mae popeth yn iawn rŵan.
- Cwsmer:** Diolch.
- Person y siop:** Ga i helpu efo rhywbeth arall? Ga i esbonio'r ffôn yn iawn i chi?
- Cwsmer:** Dim diolch. Dw i'n dallt popeth rŵan. Hwyl!
- Person y siop:** Hwyl! ... Tan y tro nesa!

Technoleg

Nodwch o leia 6 gair fydd yn eich helpu chi i siarad am dechnoleg:

Efo'ch partner, cyfieithwch y ddeialog yma. Defnyddiwch **chi**.

A: *Do you use technology?*

B: *Yes, I'm interested in technology.*

A: *Do you have lots of technological things?*

B: *Yes, I have a new phone.*

A: *Was the phone expensive?*

B: *Yes, but it is worth every penny.*

A: *Can I borrow the phone?*

B: *No, it is too expensive. What if you were to break the phone?*

A: *I will be very careful...*

Siaradwch

- Pa dechnoleg dach chi'n defnyddio bob dydd?
- Dach chi'n dda/hyderus efo technoleg?
- Os dach chi'n gweithio, sgynnoch chi gydweithiwr neu gydweithwraig sy'n dda efo technoleg?
- Dach chi'n hoffi defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol – Facebook, Trydar/ Twitter, Instagram, TikTok?
- Dach chi'n defnyddio technoleg i ddysgu Cymraeg?
- Dach chi'n defnyddio technoleg i gymdeithasu?
- Sut dach chi'n gwyllo rhaglenni teledu?

'Technoleg' gan Emyr Davies

Pan fydda i'n hen ofnadwy
A'r teulu wedi mynd,
Dw i'n gwybod erbyn hynny –
Y we fydd yma'n ffrind.

A bydda i'n dweud 'Alexa...
Ga i gwrw bach?' bob awr!
A bydd hi'n mynd i'r oergell –
Dw i'n edrych 'mlaen yn fawr.

Bydd hi'n glanhau'r carpedi,
Bydd hi'n cael bwyd o'r siop,
A bydd hi'n galw'r meddyg
Pan fydda i ar stop.

Hanes Tryweryn

Gwylwch y fideo ac atebwch y cwestiynau.

1. Be sy o dan ddŵr Tryweryn?
.....
2. Pa ddinas yn Lloegr oedd isio dŵr?
.....
3. Faint o bobol oedd yn byw yng Nghapel Celyn?
.....
4. Faint o ffermydd oedd yng Nghapel Celyn?
.....
5. Faint o bobol oedd yn medru siarad Cymraeg yn y pentref?
.....
6. Pryd agorodd argae (*dam*) Tryweryn?
.....

Siaradwch

- Dach chi wedi gweld y slogan 'Cofiwch Dryweryn'?
- Oeddech chi wedi clywed am yr hanes cyn gweld y ffilm?

Robin Radio

- a) **Atebwch:**
Be oedd y broblem efo *sat nav* Catrin?
.....
Be oedd y broblem efo ffôn Catrin?
.....
Mi gaeth Catrin gyfweiliad am swydd. Be oedd y swydd?
.....

b) Gwrandewch am:

Sut hwyl gest ti?
 Mae'n gas gen i dechnoleg.
 Gobeithio cei di well lwc y tro nesa.

*How did you get on?
 I hate technology.
 I hope you get better luck next time.*

c) Cyfieithwch:

May I ask why?

.....

My sat nav doesn't work in a storm.

.....

I didn't have a signal.

.....

Help llaw**1. Dysgwch:**

mi ga i mi gawn ni
 mi gei di mi gewch chi
 mi geith o/hi mi gân nhw
 mi gân nhw

2. *The verb **cael** has two functions.
 Firstly, it means 'to have' or 'to get':*

Mi geith o gawl. *He'll have soup.*

However, it is also used to ask for permission:

Ga i fynd i'r parti? *May I go to the party?*

3. *Notice the treigladaes following **na** – **na chei**.
 Hefyd, mae 'na dreigladaes llaes yn y frawddeg negyddol:*

Mi geith o amser da. **Cheith** o ddim amser da.

4. *As in the past tense, mae 'na dreigladaes meddal after a short form verb:*

tost = Mi ges i **dost**./Mi ga i **dost**.
 coffi = Mi ges i **goffi**./Mi ga i **goffi**.

Uned 13 – Un flwyddyn, dwy flynedd, tair blynedd

Nod yr uned ydy...

Trafod cyfnodau o amser *Discussing periods of time*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

Eryri	<i>Snowdonia</i>
gradd(au)	<i>degree(s)</i>
iaith (ieithoedd)	<i>language(s)</i>
myfyrwraig	<i>student</i>
sgwrs (sgyrsiau)	<i>conversation(s)</i>
treth(i)	<i>tax(es)</i>
Y Swistir	<i>Switzerland</i>

datblygu	<i>to develop</i>
-----------------	-------------------

hollol	<i>complete</i>
rhugl	<i>fluent</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

cyfreithiwr (cyfreithwyr)	<i>solicitor(s)</i>
eiliad(au)	<i>second(s)</i>
glanhäwr (glanhawyr)	<i>cleaner(s)</i>
glöwr (glowyr)	<i>miner(s)</i>
milfeddyg(on)	<i>vet(s)</i>
myfyriwr (myfyrwyr)	<i>student(s)</i>
peiriannydd (peirianwyr)	<i>engineer(s)</i>
plymwr (plymwyr)	<i>plumber(s)</i>
presennol	<i>(the) present</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Holiadur

Enw	yn wreiddiol	byw rŵan

Dysgwch:

un flwyddyn	chwe blynedd
dwy flynedd	saith mlynedd
tair blynedd	wyth mlynedd
pedair blynedd	naw mlynedd
pum mlynedd	deg mlynedd

Dw i'n byw yn yr ardal ers blwyddyn.	<i>I have been living in the area for a year.</i>
Dw i'n byw yn yr ardal ers dwy flynedd.	<i>I have been living in the area for two years.</i>
Dw i'n byw yn yr ardal ers tair blynedd.	<i>I have been living in the area for three years.</i>
Dw i'n byw yn yr ardal ers blynnyddoedd.	<i>I have been living in the area for years.</i>

Ers faint wyt ti'n byw yn yr ardal?

How long have you been living in the area?

Ers faint wyt ti'n dysgu Cymraeg?

How long have you been learning Welsh?

Ers faint dach chi'n gyrru?

How long have you been driving?

Ers faint dach chi'n gweithio?

How long have you been working?

y feithrinfa - Ro'n i yno am ddwy flynedd.

I was there for two years.

yr ysgol gynradd – Ro'n i yno am saith mlynedd.

I was there for seven years.

yr ysgol uwchradd – Roedd Rhys yno am saith mlynedd.

Rhys was there for seven years.

y coleg – Roedd Carys yno am ddwy flynedd.

Carys was there for two years.

y brifysgol – Roedd y plant yno am flynyddoedd.

The children were there for years.

Am faint oeddet ti'n byw yn Llandudno?

How long did you live in Llandudno for?

Am faint oeddech chi'n byw yn Abergele?

How long did you live in Abergele for?

Am faint oedd Marc yn byw ym Methesda?

How long did Marc live in Bethesda for?

Am faint oedd Cari yn byw yng Nghaerdydd?

How long did Cari live in Cardiff for?

	Dewi	Dona
1980-1985	Wrecsam	Y Rhyl
1985-1988	Abertawe	Y Rhyl
1988-1989	Abertawe	Bethesda
1989-1997	Treorci	Caernarfon
1997-2007	Glyn Nedd	Caernarfon
2007-2009	Pontypridd	Caernarfon
2009-2014	Caerdydd	Machynlleth
2014-2016	Caerdydd	Caerdydd
2016-presennol	Aberystwyth	Aberystwyth

Mi brynes i gar newydd bedair blynedd yn ôl.	<i>I bought a new car four years ago.</i>
Mi ges i swydd newydd bum mlynedd yn ôl.	<i>I got a new job five years ago.</i>
Mi wnes i symud tŷ chwe blynedd yn ôl.	<i>I moved house six years ago.</i>
Mi wnes i adael yr ysgol ddeg mlynedd yn ôl.	<i>I left school ten years ago.</i>

Mi enillon ni'r loteri bum mlynedd yn ôl.
Mi wnaethon ni ymddeol bum mlynedd yn ôl.
Mi brynon ni dŷ mawr iawn bedair blynedd yn ôl.
Mi aethon ni ar wyliau drud dair blynedd yn ôl.
Mi aethon ni'n ôl i'r gwaith ddwy flynedd yn ôl.

[illegible]

Darllen a siarad

Mae eich canolfan chi'n chwilio am diwtor newydd. I bwy fasech chi'n rhoi'r swydd? Darllenwch ac yna siaradwch.

Claudine dw i. Dw i'n dŵad o'r Swistir yn wreiddiol felly dw i'n siarad Ffrangeg ac Eidaleg, a thipyn bach o Almaeneg. Ar ôl gwneud gradd mewn mathemateg, mi symudes i i Gymru ddeg mlynedd yn ôl i weithio mewn canolfan ddringo. Mae gen i blentyn tair oed sy'n mynd i'r ysgol feithrin Gymraeg yn y pentre. Dw i wedi dysgu Cymraeg a dw i'n hollol rugl ond dw i'n siarad Ffrangeg efo Juliette, fy merch i, yn y tŷ. Dw i isio bod yn diwtor achos dw i'n hoffi ieithoedd yn fawr a dw i wedi mwynhau pob eiliad o'r gwersi Cymraeg! Dw i'n ddiolchgar iawn i'r tiwtoriaid.

Sara dw i. Dw i'n byw yn Abercastell efo fy nhad i a fy llysfam i ers deg mlynedd ond mi ges i fy ngeni yng Nghaerdydd. Ro'n i'n fyfyrwraig ym Mhrifysgol Abertawe lle ges i radd dosbarth cyntaf yn y Gymraeg. Mi wnes i gwrs ymarfer dysgu wedyn ym Mangor i ddysgu plant bach. Dw i'n gweithio i'r cyngor lleol ers blwyddyn, mwy neu lai. Ond dw i ddim isio gweithio mewn swyddfa, dw i isio datblygu fy sgiliau i a dysgu Cymraeg i bobol. Dw i'n gerddorol iawn, felly taswn i'n cael y swydd, mi faswn i'n dechrau côr i ddysgwyr.

Dafydd dw i. Cyfreithiwr wedi ymddeol dw i. Mi ymddeoles i bedair blynedd yn ôl – yn gynnwys wrth gwrs! Dw i'n cadw ieir rŵan ac mae gen i lawer o gywion. Ond dw i'n gweld isio gweithio. Dw i ddim wedi dysgu Cymraeg i neb ond dw i'n trefnu cwis, adloniant a sesiwn sgwrs yn y dafarn leol bob mis i ddysgwyr. Dw i'n dŵad o'r ardal yma'n wreiddiol. Dw i'n meddwl bod dysgwyr yn hoffi cael tiwtor sy'n byw'n lleol. Mae fy nheulu i'n byw yn yr ardal hefyd – y plant a'r wyrion. Dw i'n nabod llawer o gymeriadau diddorol yn yr ardal sy'n hapus i helpu dysgwyr.

I bwy fasech chi'n rhoi'r swydd?

.....

Pam?

.....

Efo'ch partner, ailsgwennwch baragraff 1: Claudine ydy hi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwranddo

Cyfweliad am swydd

1. Am faint oedd Mrs Roberts yn byw yn Llundain?
2. Ers faint mae hi'n byw yn yr ardal?
3. Pryd ddechreuodd hi ddysgu Cymraeg?
4. Pryd fydd hi'n medru cael y swydd, ella?

Sgwrs – Mae Hywel a Mari'n cyfarfod yn y stryd yng Nghaerdydd

Hywel: Wel, wel, Mari, sut wyt ti ers talwm?

Mari: Helô, Hywel, dw i'n dda iawn. Wyt ti wedi symud o Gaerdydd?

Hywel: Do, efo'r teulu. Ond dan ni wedi dŵad i Gaerdydd i weld Mam heddiw. Mae hi'n hoffi gweld yr wyrion. Mae hi yn y siop yn prynu rhywbeth i de.

Mari: Lle dach chi'n byw erbyn hyn?

Hywel: Dan ni'n byw yn ymyl Machynlleth.

Mari: Lle mae Machynlleth? Sori, mae fy naearyddiaeth i'n ofnadwy.

Hywel: Ddim yn rhy bell o Aberystwyth. Mi symudon ni ddwy flynedd yn ôl. Mae'r amser wedi hedfan.

Mari: Dach chi wedi setlo?

Hywel: Do, roedden ni'n byw yn Birmingham am dair blynedd cyn Caerdydd, felly mae'n braf byw yng nghefn gwlad Cymru. Mae'n brydferth iawn. Dan ni'n medru cadw ieir a gwyddau. Lle dach chi'n byw erbyn hyn? Yng Nghaerdydd, mae'n debyg?

Mari: Ia, wrth gwrs. A deud y gwir, faswn i ddim yn licio byw yn y wlad.

Hywel: Pam, tybed?

Mari: Merch y ddinas dw i.

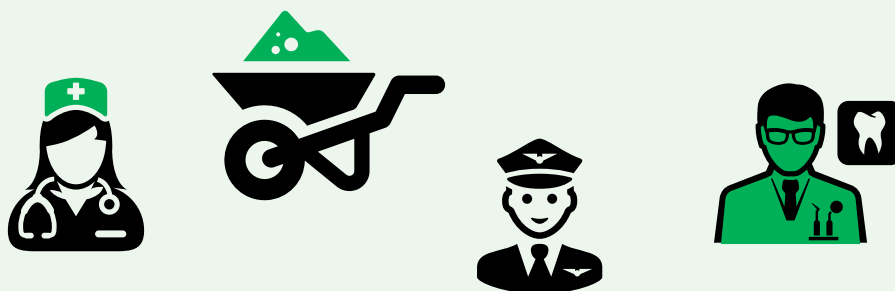
Hywel: Wel, braf dy weld di. Mae Mam yn dŵad allan o'r siop rŵan. Rhaid i mi fynd. Hwyl, Mari.

Mari: Hwyl, Hywel. Mwynha fyw yn y wlad yng nghanol y defaid a'r gwartheg.

Siaradwch – Gwaith

Sgwennwch o leia 10 gair ar y thema **Gwaith** (eich gwaith chi eich hun neu waith pobol eraill):

- Be ydy'ch gwaith chi? / Be oedd eich swydd ddiwetha chi?
- Ers faint dach chi'n gwneud y gwaith yma? / Am faint oeddech chi yn eich swydd ddiwetha chi?
- Be oedd eich swydd gynta chi?
- Be dach chi/oeddech chi'n hoffi am eich gwaith chi?
- Be dach chi/doeddech chi ddim yn hoffi am eich gwaith chi?
- Oedd gynnoch chi swydd pan oeddech chi yn yr ysgol?
- Edrychwch ar y swyddi yma. Efo'ch partner, trafodwch pa swydd fasech chi'n hoffi gwneud a pha swydd fasech chi **ddim** yn hoffi gwneud.

tiwtor Cymraeg

deintydd

garddwr

milfeddyg

peilot

glöwr

plymwr

glanhäwr

athro gyrru

nyrs

peiriannydd

actor

optegydd

cyfreithiwr

ffermwr

Y Fari Lwyd

Gwylwch y ffilm ac atebwch y cwestiynau:

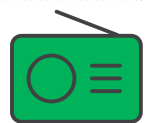
1. Ym mha fis dach chi'n medru gweld y Fari Lwyd?
.....
2. Be oedd yn digwydd yn y tai?
.....
3. Pam oedd pobol isio i'r Fari Lwyd alw yn eu tai nhw?
.....
4. Nodwch un peth sy'n wahanol am fynd â'r Fari Lwyd allan yn y gorffennol a rŵan.
.....
5. Sut dan ni'n gwybod bod y Fari Lwyd yn hen?
.....

Siaradwch

- Dach chi'n hoffi dathlu?
- Oes 'na bethau dach chi'n dathlu bob blwyddyn? Sut dach chi'n dathlu?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy oedd yn siarad Cymraeg efo Llinos?

Lle fydd Llinos ym mis Medi?

Be fydd yn digwydd mewn pum mlynedd?

b) Gwrandewch am:

Dw i'n eich clywed chi'n gofyn.

I hear you ask.

Mae hi'n ganol nos.

It's the middle of the night.

siwrne saff

safe journey

c) **Cyfieithwch:**

I moved twenty years ago.

She speaks Welsh fluently.

We have come to Wales for a month.

Help llaw

1. Dan ni'n defnyddio **blynedd** ar ôl rhif, ond dim ar ôl **un**:

un flwyddyn	chwe blynedd
dwy flynedd	saith mlynedd
tair blynedd	wyth mlynedd
pedair blynedd	naw mlynedd
pum mlynedd	deg mlynedd

The mutations look complicated but follow the common principles:

*Singular feminine nouns always mutate following **un** – un **f**erch (blwyddyn is a singular feminine noun).*

Dau and **dwy** always cause a treigladd meddal – dau **f**ab, dwy **f**erch

Tair and **pedair** never cause a mutation – tair punt, pedair punt

*Some like to remember the following to help them remember the mutation pattern: **f**ish **f**ingers, **b**aked **b**eans, **m**ore **b**read, **m**mmm! (the first letter of each word is the same as the mutation!)*

2. Notice how **pump** becomes **pum** and **chwech** becomes **chwe** before the word **blynedd** and other nouns.

pum mlynedd	chwe blynedd
-------------	--------------

3. We use **ers** when the action/activity is ongoing. We also use the present tense, which is different to English. Does 'na **ddim** treigladd ar ôl **ers**:

Dw i'n byw yng Nghaerdydd ers dwy flynedd.

We use **am** when the action/activity referred to is completed and in the past. Mae 'na **dreigladd meddal** ar ôl **am**:

Ro'n i'n byw yng Nghaerdydd am **ddwy** flynedd.

4. Ar ôl 10, it is easier to say XX **o flynyddoedd** (of years), e.e. tri deg saith o flynyddoedd.

5. Notice that there is a **treigladd meddal** on the number when we use yn ôl.

ddwy flynedd yn ôl.

Uned 14 – Adolygu ac ymestyn

Nod yr uned ydy...

Adolygu unedau 7–13. Trefnu mynd i ddigwyddiadau *Arranging to go to events*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

calon(nau)	<i>heart(s)</i>
cantores(au)	<i>singer(s)</i>
dawns(feydd)	<i>dance(s)</i>
gwisg(oedd)	<i>uniform(s), costume(s)</i>
santes(au)	<i>saint(s)</i>

bwcio	<i>to book</i>
gweddïo	<i>to pray</i>
gwylltio	<i>to lose one's temper</i>
lliwio	<i>to colour</i>

anffodus	<i>unfortunate</i>
creulon	<i>cruel</i>
cywir	<i>correct</i>
rhesymol	<i>reasonable</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

bardd (beirdd)	<i>poet(s)</i>
bedd(au)	<i>grave(s)</i>
canwr (cantorion)	<i>singer(s)</i>
cwt (cytiau)	<i>hut(s)</i>
grŵp (grwpiau)	<i>group(s)</i>
Norman(iaid)	<i>Norman(s)</i>
sant (saint)	<i>saint(s)</i>
teithiwr (teithwyr)	<i>traveller(s)</i>
twrci	<i>turkey</i>
tywod	<i>sand</i>
ymwelydd (ymwelwyr)	<i>tourist(s), visitor(s)</i>

gwisg ffansi	<i>fancy dress</i>
Noswyl Nadolig	<i>Christmas Eve</i>
sef	<i>i.e. (that is), namely</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gêm o gardiau

				
A	Ers faint dach chi'n dysgu Cymraeg?	I le ewch chi ar wyliau nesa?	Ers faint dach chi'n byw yn eich tŷ/fflat chi?	Dach chi'n/Dach chi wedi bod yn fyfyrwr?
2	Pryd aethoch chi ar drên ddiwetha?	Dach chi'n defnyddio TikTok?	Fasech chi'n hoffi gweithio tramor?	Be gewch chi i frecwast yfory?
3	Dach chi wedi actio mewn drama?	Be oedd eich swydd gynta chi?	Dach chi'n mwynhau hedfan?	Dach chi'n prynu dillad ail-law?
4	Fasech chi'n hoffi bod ar raglen realiti?	Efo pwy wnewch chi siarad Cymraeg wythnos nesa?	Oes 'na rywbeth gwael am eich tŷ/fflat chi?	Dach chi'n licio gwyllo cartwnau?
5	Pryd gaethoch chi barsel yn y post ddiwetha?	Dach chi'n defnyddio pwrw neu waled?	Fasech chi'n hoffi bod yn ganwr neu'n gantores enwog?	Am faint o'r gloch ewch chi i'r gwely heno?
6	Sut ewch chi ar wyliau nesa?	Fasech chi'n hoffi bod yn filfeddyg?	Oedd gynnoch chi anifail anwes pan oeddech chi'n blentyn?	Be ydy'ch hoff wefan chi?
7	Dach chi'n mwynhau defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol?	Be fasech chi'n achub o'r tŷ tasai 'na dân?	Dach chi'n darllen llyfrau ffeithiol?	Be dach chi'n wneud Noswyl Nadolig fel arfer?
8	Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha?	Dach chi'n licio llyfrau ffantasi?	Dach chi'n deithiwr da yn y car?	I le ewch chi ar ôl y dosbarth?
9	Dach chi'n bwcio pethau i wneud ar wyliau cyn mynd?	Be gewch chi i ginio dydd Sul?	Pryd ewch chi i ffwrdd dros nos nesa?	Be dach chi'n feddwl o operâu sebon?
10	Oes 'na ffilm yn y sinema fasech chi'n hoffi gweld?	Be oedd y cofiant neu hunangofiant diwetha ddarllenoch chi?	Sgynnoch chi ofn rhywbeth?	Fyddwch chi'n anfon ebost at rywun heddiw?
Jac	Be wnewch chi yfory?	Be ydy'ch hoff ffilm chi?	Oeddech chi'n hoffi darllen pan oeddech chi'n blentyn?	Fasech chi'n licio cael hyfforddwr personol?
Brenhines	Dach chi wedi gweld llwynog yn y stryd mewn tref?	Dach chi'n berson cerddorol?	Be wnewch chi penwythnos nesa?	Be wnewch chi wyllo dros y penwythnos?
Brenin	Be wnaethoch chi penwythnos diwetha?	Dach chi'n gwybod geiriau 'Calon Lân'?	Be sy'n digwydd yn y byd chwaraeon ar hyn o bryd?	Dach chi'n gweld gwiwerod yn eich ardal chi?

Adolygu – Be ydy'r cwestiwn?

-? Mi wna i godi am saith o'r gloch.
-? Mi wna i brynu blawd cyn y dosbarth.
-? Mi wna i bobî cacen ar ôl y dosbarth.
-? Mi a i i'r sinema yfory.
-? Mi a i i weld fy wŷr i dydd Sadwrn.
-? Mi ga i uwd i frecwast yfory.

Cael

Ga i gau'r ffenest?	Cei, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Geith o gau'r ffenest?	Ceith, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Gawn ni gau'r ffenest?	Cewch, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.
Gân nhw gau'r ffenest?	Cân, wrth gwrs. Mae hi'n oer yma.

Ga i gau'r ffenest?	Na chei, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n boeth yma.
Geith hi gau'r ffenest?	Na cheith, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n boeth yma.
Gawn ni gau'r ffenest?	Na chewch, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n boeth yma.
Gân nhw gau'r ffenest?	Na chên, mae'n ddrwg gen i. Mae hi'n boeth yma.

Cysylltwch y cwestiynau â'r atebion cywir.

Yn y tŷ

Ga i addurno fy ystafell wely i?	Na cheith, mae'n ddrwg gen i. Mae hi yn y gwaith.
Geith Dafydd ddŵad i fy mharti i?	Cei, ac mi wna i yrru yn Ffrainc.
Geith Anti Mair roi lifft i mi?	Na chewch. Rhaid i chi wneud eich gwaith cartref chi.
Ga i wario fy mhres poced i heddiw?	Na chewch. Dw i ddim isio anifail arall yn y tŷ.
Ga i liwio efo fy mhensiliau newydd i?	Na chei, dan ni ddim yn mynd i'r dre heddiw.
Geith Jac a fi fynd i'r parc?	Cei, wrth gwrs. Mae 'na baent yn y garej.
Ga i archebu esgidiau newydd ar y we?	Cei, wrth gwrs, ar ôl i ti orffen dy fwyd di.
Gawn ni chwarae ar yr X-box?	Na chei, maen nhw'n rhy ddrud.
Gawn ni fochdew neu fochyn cwta?	Ceith, wrth gwrs. Mi wna i ffonio ei fam o.
Ga i yrru i'r porthladd?	Cewch, wrth gwrs. Mae'r tywydd yn braf.

Cysylltwch y cwestiynau â'r atebion cywir eto.**Yn y gwaith**

Ga i archebu papur i'r swyddfa?

Ga i fenthyg eich ffôn chi?

Ga i ebostio'r gwesty rŵan?

Ga i gofrestru ar gwrs cyfrifiaduron?

Geith y bôs eich gweld chi am funud?

Geith Siân ac Aled weld y ffeil?

Ga i roi gwybod i chi yfory?

Mi gei di fynd allan i chwarae.

Mi gei di fynd i'r parc.

Mi gewch chi fynd i'r parc.

Mi gewch chi chwarae yn yr ardd.

Dw i ddim yn gwybod y manylion eto.

Dw i angen gwybod erbyn diwedd y dydd heddiw.

Sgen i ddim batri ar ôl.

Dw i ddim wedi gorffen efo hi eto.

Does 'na ddim ar ôl?

Mae'n bwysig dysgu pethau newydd.

Oes 'na broblem?

You may go out to play.

You may go to the park.

You may go to the park.

You may play in the garden.

Dw i ddim yn cael...

siarad Saesneg yn y dosbarth
Cymraeg.

smocio yn y tŷ.

bwyta yn y gwely.

.....

.....

Pan o'n i'n blentyn, do'n i ddim yn cael...

bwyta siocled yn ystod yr wythnos.

aros fyny yn hwyr.

chwarae wrth y rheilffordd.

.....

.....

Calendr y flwyddyn

Parwch y diffiniadau (definitions):

saith diwrnod	Dydd Calan
24 awr	Dydd Gŵyl Dewi
chwe deg eiliad	Nos Galan
chwe deg munud	Calan Mai
pedair wythnos	Calan Gaeaf
deuddeg mis	wythnos
deg mlynedd	munud
can mlynedd	diwrnod
25 Rhagfyr	blwyddyn
26 Rhagfyr	awr
31 Rhagfyr	mis
1 Ionawr	degawd
1 Mawrth	Dydd Nadolig
1 Mai	canrif
31 Hydref	Gŵyl San Steffan

Be wnewch chi flwyddyn nesa?

Dyma galendr o ddigwyddiadau eich menter iaith leol am y saith mis nesa. Mae mentrau iaith yn trefnu digwyddiadau Cymraeg.

Siaradwch efo'ch partner. Dilynwch y patrwm.

A: I le ewch chi ym mis xx?

B: Mi a i'r xx.

A: A finnau. Mi a i'r xx hefyd. **neu** Mi a i'r xx.

Oes 'na ddigwyddiad dach chi'n cytuno dach chi **ddim** yn hoffi?

mis Hydref	Parti Calan Gaeaf i deuluoedd yr ardal. Gwisg ffansi a gemau. Neuadd y dre, Abercastell.	Dawns Calan Gaeaf i bobol dros 18 oed – Tafarn y Bont, Abercastell. Gwobr i'r wisg ffansi orau!
mis Tachwedd	Noson Tân Gwylt! Parc Llanbryncastell. Tân gwylt a bwyd poeth gan ddynion tân Abercastell. £5.	Drama Gymraeg – <i>Cuddio yn y cwt</i> – clwb drama ardal Abercastell. Yn Theatr Bryncastell.
mis Rhagfyr	Gwasanaeth carolau Cymraeg yn Eglwys y dre, Llan castell ar Noswyl Nadolig.	Cinio twrci – clwb hen bobol Treicastell. Dewch i helpu ac i roi Parti Nadolig gwych i hen bobol yr ardal.
mis Ionawr	Cyngerdd Santes Dwynwen. Neuadd fawr Abercastell.	Disgo Santes Dwynwen. Dewch i ddawnsio – clwb nos y Bont, Bryncastell.
mis Chwefror	Dewch i weld gêm rygbi Cymru v Lloegr ar S4C. Clwb Rygbi Treicastell.	Cwis Tafarn. Yn y Llew Du, Abercastell. Gwobrau bendigedig!
mis Mawrth	Cinio Gŵyl Dewi. Gwesty'r Castell, Bryncastell. Cawl, cinio a bara brith am £15. Tocynnau ar gael yn y dderbynfa.	Cyngerdd clasurol yng Nghapel y Groes, Abercastell efo côr y capel a llawer mwy.
mis Ebrill	Noson gomedi Ffŵl Ebrill. Clwb Comedi'r Castell. Bar tan hanner nos. Oedolion yn unig!	Dewch i ddeud eich jôcs chi yn neuadd ysgol Abercastell. Llauer o hwyl i bawb o bob oed. Dim rhegi!

Sgwrs 1 – Bore coffi

Mae'r tiwtor yn trefnu bore coffi dydd Sadwrn nesa. Mi fydd y bore coffi yn yr ystafell ddosbarth.

Tiwtor: Dach chi'n cofio am y bore coffi i godi pres i Oxfam dydd Sadwrn? Pwy sy'n medru dŵad?

Ceri: **Mi ddo i.**

Eryl: Dw i ddim yn medru dŵad, mae'n ddrwg gen i, achos dw i'n gweithio. Ond mi **ddaw** fy chwaer i.

Tiwtor: Sam a Chris, be amdanoch chi?

Sam: **Mi ddown ni** ar ôl mynd â'r plant i'r wers jiwdo. Wyt ti isio help?

Tiwtor: Mae'n iawn, ond mi fasai cacen neu wobr raffl yn wych.

Chris: Mi ddo i â bara brith.

Tiwtor: Diolch yn fawr.

Chris: Mi fydd y plant yn medru helpu – maen nhw'n hoffi gwerthu tocynnau raffl!

Tiwtor: Bendigedig. Dewch i helpu Oxfam ac ymarfer siarad Cymraeg efo fi a fy ffrindiau i!

Be ydy:

mi ddo i

mi ddaw fy chwaer i

mi ddown ni

Dyfodol dŵad

Mi ddo i yn y car.

I'll come in the car.

Mi ddo i ar y bws.

I'll come on the bus.

Mi ddo i ar y trê.

I'll come on the train.

Mi ddo i ar y beic.

I'll come on the bike.

Sut ddowch chi i'r dosbarth?

How will you come to class?

Sut ddowch chi i'r parti?

How will you come to the party?

Sut ddoi di i'r parti?

How will you come to the party?

Sut ddoi di i'r gwaith?

How will you come to work?

Parti Gwisg Ffansi

Sut ddoi di i'r parti?

Fel be ddoi di i'r parti?

Mi ddo i ar y bws.

Mi ddo i fel Batman.

Mi ddo i fel ci efo cynffon hir.

Enw	Dŵad i'r parti sut?	Dŵad i'r parti fel...

Mi ddaw Ceri fel Batman.

Mi ddaw Sam fel canwr opera.

Mi ddaw o fel bachgen ysgol.

Mi ddaw Dafydd a Siân fel bwystfilod.

Ceri will come as Batman.

Sam will come as an opera singer.

He'll come as a schoolboy.

Dafydd and Siân will come as monsters.

Mi ddown ni i'r cyfarfod nesa.

Ddown ni ddim i'r cyfarfod nesa.

Mi ddôn nhw i'r cyfarfod nesa.

Ddôn nhw ddim i'r cyfarfod nesa.

We'll come to the next meeting.

We won't come to the next meeting.

They'll come to the next meeting.

They won't come to the next meeting.

Mi ddo i â bara brith.

Mi ddo i â llefrith.

Mi ddo i â bisgedi.

Mi ddo i â choffi.

I'll bring bara brith.

I'll bring milk.

I'll bring biscuits.

I'll bring coffee.

Efo'ch partner, darllenwch y brawddegau yn y tabl ac ysgrifennwch frawddegau i ymarfer **dŵad â**. Mae 'na rai yn y tabl yn barod.

	fi	Sam	Y staff
Mi fydd 'na raffl yn y bore coffi.	Mi ddo i â thocynnau.		
Mi fydd 'na barti yn y dosbarth.		Mi ddaw Sam â brechdanau.	
Dw i'n casglu i'r banc bwyd.			Mi ddôn nhw â reis.
Mae'r ysgol isio hen deganau.			
Mi fydd 'na barti gemau bwrdd yn y neuadd.			
Dw i'n mynd i wneud hamper Nadolig i Dafydd i godi ei galon o.			

Gwrando a gwylio – Talacharn yn Sir Gaerfyrddin

1. Edrychwch ar y fideo o Sir Gaerfyrddin a Thalacharn (*Laugharne*) heb y sain. Be dach chi'n weld? Ysgrifennwch rai o'r pethau dach chi'n gweld yn y blwch.

2. Mae'r geiriau newydd yma yn y darn. Llenwch y bylchau. Mae'r brawddegau i gyd yn dŵad o'r ffilm. Mae'n bosib bydd angen treiglo.

bedd Cwt Cychod Normaniaid sef ymwelwyr bardd

Roedd y _____ Dylan Thomas yn byw yna.

Mae _____ a Chymry wedi rheoli'r castell.

Roedd Cymro arall enwog yn byw yma, _____ Dylan Thomas.

Roedd o'n byw ger y môr yn y _____.

Mae ei _____ o yn eglwys Talacharn.

Mae 'na lawer o _____ yn dŵad yma drwy'r flwyddyn.

3. Atebwch y cwestiynau:

1. Be ydy enw *Pendine* yn Gymraeg?

.....

2. Mae 'na ddau gastell yn y fideo. Lle maen nhw?

.....

3. Pam mae Talacharn yn enwog?

.....

4. Lle wnaeth Dylan Thomas farw?

.....

5. Lle mae ei fedd o?

.....

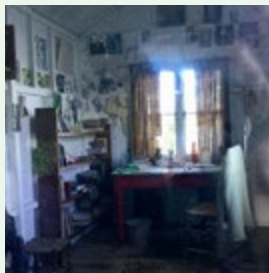
6. Mae 'na lawer o ymwelwyr o un rhan o'r byd yn dŵad i Dalacharn. O le?

.....

4. Lle mae'r lluniau yma? Ysgrifennwch y lle o dan y llun.

.....

.....

.....

Be oedd Dylan Thomas yn wneud yn y llefydd yma? Siaradwch efo'ch partner chi.

5. Cyn gwyllo dechrau'r fideo eto, llenwch y bylchau efo'ch partner chi.

Y _____ nesa, beth _____ fynd am dro i rywle newydd yng _____. Mae llawer _____ leoedd bendigedig yn y de a'r gogledd. _____ Sir Gaerfyrddin yn arbennig iawn. Dych chi'n gallu cerdded llwybr yr arfordir _____. Mhentywyn, traeth saith _____ o hyd. Neu, _____ am fynd _____ weld y castell yn Llansteffan?

Trefnu taith ddosbarth yn yr ardal

Lle awn ni?

Be wnawn ni yno?

Pryd awn ni?

Be wnawn ni weld yno?

Sut awn ni?

Be gawn ni i fwyta ac yfed yno?

O le awn ni?

Pryd ddown ni'n ôl?

Sgwrs 2 – Pen-blwydd Taid

”

Sam: Mae Taid yn dathlu ei ben-blwydd yn saith deg mis nesa.

Chris: Ydy. Be wnawn ni i ddathlu?

Sam: Be am fynd â fo i'r Llew Aur yn Llanbryncastell?

Chris: Pam wyt ti isio mynd i'r Llew Aur?

Sam: Dw i'n meddwl bod y Llew Aur yn gyfleus. Mi gawn ni ginio dydd Sul da yna. Ac mae Taid yn nabod y staff yn dda.

Chris: Ac mae'r cwrw'n eitha rhesymol.

Sam: Dw i'n hoff iawn o'r pwdinau hefyd – dw i wrth fy modd efo'r gacen gaws!

Chris: Mmmm – a finnau!

Sam: Mae'r pwll tywod yn dda yn yr ardd gwrw, mi wneith y plant chwarae'n hapus ac mi gawn ni lonydd!

Chris: Chawn ni ddim glaw, gobeithio.

Sam: Wel os ceith y plant bach bapur lliwio, ac os ceith y plant mawr eu ffonau symudol nhw, mi fyddan nhw'n hapus.

Chris: Rwyf ti'n iawn, yn anffodus. Pa anrheg gawn ni iddo fo?

Sam: Dydy o ddim isio dim byd, dim ond gweld y teulu!

Chris: Chwarae teg iddo fo. Mi ddo i â chacen.

Sam: Syniad da!

Siaradwch – Y flwyddyn nesa

”

Ticiwch bopeth byddwch chi'n wneud y flwyddyn nesa:

mynd ar wyliau

dathlu rhywbeth arbennig

mynd i ŵyl (e.e. yr Eisteddfod)

gwyllo chwaraeon

mynd i grŵp yn yr ardal (e.e. côr)

mynd ar drip (e.e. i siopa)

cerdded llwybr yr arfordir

dechrau hobi newydd

dysgu Cymraeg

Be fyddwch chi'n wneud flwyddyn nesa – yn y gwanwyn, yn yr haf, yn yr hydref ac yn y gaeaf?

Be dach chi'n wneud fel arfer amser Nadolig a dros y Pasg? Fyddwch chi'n gwneud rhywbeth gwahanol flwyddyn nesa?

Sut fyddwch chi'n ymarfer eich Cymraeg chi?

Dewi Sant

Radio Rocio: Be ydy'ch enw chi?

Dewi: Dewi dw i. Neu Dewi o'n i. Dw i wedi marw ers y flwyddyn 589. Mi wnes i farw ar Fawrth y cyntaf.

Radio Rocio: Lle oeddech chi'n byw?

Dewi: Ro'n i'n byw mewn ardal o'r enw Dyfed yn y de-orllewin efo fy rhieni i – Non a Sandde. Mi es i i'r ysgol yn Henfynyw yn ymyl Aberaeron.

Radio Rocio: Oeddech chi'n hoffi'r ysgol?

Dewi: O'n, yn fawr iawn. Roedd gen i athro da o'r enw Peulin. Doedd o ddim yn medru gweld, felly un dydd, mi wnes i roi i fy nwylo i ar ei lygaid o ac wedyn roedd o'n medru gweld.

Radio Rocio: Dw i wedi clywed stori amdanoch chi mewn pentre bach o'r enw Llanddewi Brefi.

Dewi: Siŵr o fod. Mi wnes i lawer o waith da ond mae pawb yn cofio am y stori yna. Mi es i i siarad mewn cyfarfod pwysig yn Llanddewi Brefi. Roedd 'na lawer o bobol yno a doedd pobol ddim yn medru fy ngweld i ac roedd hi'n anodd clywed hefyd. Ond pan ddechreuas i siarad, mi gododd y tir (*ground*) o dan fy nhraed i. Roedd pawb yn medru gweld a chlywed yn dda.

Radio Rocio: Wel Dewi, mae gen i newyddion da i chi. Dan ni'n dathlu Dydd Gŵyl Dewi yng Nghymru ar Fawrth y cyntaf. Mae pawb yn cofio amdanoch chi.

Dewi: Mae'n dda clywed hynny. Cofiwch, "Gwnewch y pethau bychain".

Be ydy:

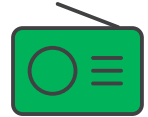
the first of March

very much

It's good to hear.

	Cywir	Anghywir
Roedd Dewi Sant yn dŵad o ogledd Cymru.		
Nan oedd enw mam Dewi.		
Mi aeth Dewi i'r ysgol yn Henfynyw.		
Michael Palin oedd enw athro Dewi.		
Roedd gan Dewi feicroffon yn Llanddewi Brefi.		
Roedd 'na lawer o bobol yn y cyfarfod yn Llanddewi Brefi.		
Mi gododd y tir o dan draed Dewi.		
Dan ni'n dathlu Dydd Gŵyl Dewi ym mis Chwefror.		

Robin Radio

a) Atebwch:

Pryd aeth Llinos ar wyliau ddiwetha?

.....

Pwy helpodd Radio Rocio pan oedd Robin ac Anti Mair i ffwrdd?

.....

Lle fydd Anti Mair ar ddydd Nadolig?

.....

b) Gwrandewch am:

munud ola *last minute*

Rwyd ti newydd symud tŷ. *You have just moved house.*

Gawn ni weld. *We'll see.*

hen bryd *high time*

c) Cyfieithwch:

I hate discussing the rota.

Will he come back with you?

His granny was from Wales.

Help llaw

1. Dyfodol **dŵad** – Mae dyfodol **dŵad** yn wahanol i'r berfau eraill achos dan ni'n defnyddio'r llythyren (*letter*) **o**, dim **a**:

gwneud	mynd	cael	dŵad
mi wna i	mi wnawn ni	mi a i	mi gawn ni
mi wnei di	mi wnewch chi	mi ei di	mi ddo i
mi wneith o/hi	mi wnân nhw	mi ewch chi	mi ddown ni
mi wnân nhw	mi eith o/hi	mi gei di	mi ddoi di
	mi ân nhw	mi geith o/hi	mi ddowch chi
	mi gân nhw	mi ddaw o/hi	mi ddôn nhw
		mi ddôn nhw	

2. Cofiwch: **dŵad/dod â** = *to bring*. Mae **â** yn achosi (*cause*) treigladau. Mae **â** yn troi yn **ag** o flaen llafariadau (*vowels*).

Mi ddo i â bisgedi.

Mi ddo i â choffi.

Mi ddo i **ag** afalau.

Uned 15 – Disgrifio

Nod yr uned ydy...

Disgrifio pobol a phethau *Describing people and places* (Pa mor dal dach chi? mor dal â)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

barf(au)	<i>beard(s)</i>
blows(us)	<i>blouse(s)</i>
cardigan(au)	<i>cardigan(s)</i>
daear	<i>earth</i>
modfedd(i)	<i>inch(es)</i>
pluen (plu)	<i>feather(s)</i>
sandal(au)	<i>sandal(s)</i>
sgarff(iau)	<i>scarf (scarves)</i>
sgert(iau)	<i>skirt(s)</i>
siaced(i)	<i>jacket(s)</i>
siwmpwr(i)	<i>jumper(s)</i>
troedfedd(i)	<i>foot (feet)</i>

chwyrnu	<i>to snore</i>
disgrifio	<i>to describe</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

croen	<i>skin</i>
crys T (crysau T)	<i>T shirt(s)</i>
drwm (drymiau)	<i>drum(s)</i>
locsyn (locsys)	<i>beard(s)</i>
mwstas(his)	<i>moustache(s)</i>
triongl(au)	<i>triangle(s)</i>
trowsus	<i>trousers</i>
tŷ teras (tai teras)	<i>terraced house(s)</i>

anobeithiol	<i>hopeless</i>
blewog	<i>hairy</i>
cyfeillgar	<i>friendly</i>
cyrliog	<i>curly</i>
isel	<i>low</i>
moel	<i>bald</i>
perylus	<i>dangerous</i>
tal	<i>tall</i>
trwm	<i>heavy</i>
uchel	<i>high</i>

dwywaith	<i>twice</i>
o dro i dro	<i>from time to time</i>
o'r diwedd	<i>at last, finally</i>
tair gwaith	<i>three times</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

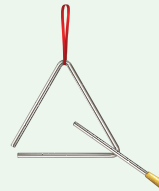
.....

.....

Disgrifio pethau

Mae'r car yn swnllyd.
 Mae'r car yn dawel.
 Mae'r car yn araf.
 Mae'r car yn gyflym.
 Mae'r car yn beryglus.

The car is noisy.
The car is quiet.
The car is slow.
The car is fast.
The car is dangerous.

Efo'ch partner, ysgrifennwch frawddegau am y lluniau yma, e.e.

Mae'r awyren yn gyflym ond mae'r beic yn araf.

swnllyd	tawel
tal	byr
trwm	ysgafn
mawr	bach

Disgrifio pobol

Edward

Bob

Rhys

Omar

Tim

Efo'ch partner, dewiswch frawddegau o'r blwch isod ac ysgrifennwch nhw o dan yr enw cywir. Mae un frawddeg yn barod i chi.

Edward

Mae gynno fo wallt golau.

.....

Omar

.....

.....

Bob

.....

.....

Tim

.....

.....

Rhys

.....

.....

Mae gynno fo wallt hir.	Mae gynno fo wallt byr.	Mae gynno fo wallt cyrliog.
Mae gynno fo wallt brown.	Mae gynno fo wallt syth.	Mae gynno fo farf.
Mae gynno fo wallt tywyll.	Mae gynno fo wallt golau.	Mae gynno fo sbectol.
Mae gynno fo ben moel.	Does gynno fo ddim gwallt.	Does gynno fo ddim sbectol.

Efo'ch partner, edrychwch ar y llun a llenwch y bylchau. Be ydy enwau'r merched?

Mae gan Delyth a Maya	wallt cyrliog.
Mae gan Katie a Monika	wallt syth.
Mae gan Monika a Delyth	ffôn symudol.
Mae gan Delyth a Samia	sgert hir.
Mae gan	fag melyn.
Mae gan a	siaced las.
Mae gan	wallt gwyn.
Mae gan a	wallt hir.
Mae gan	sbectol.
Mae gan	sgarff ddu.
Mae gan	fag glas golau.
Mae gan	gardigan binc.
Mae gan	sandalau.
Mae gan	fag coch.
Mae gan	siaced lwyd.
Mae gan	gylchgrawn.
Mae gan	sgert las.

Pa mor...?

Pa mor dal dach chi?	<i>How tall are you?</i>	Pum troedfedd.
Pa mor dal wyt ti?	<i>How tall are you?</i>	Pum troedfedd, pum modfedd.
Pa mor dal ydy o?	<i>How tall is he?</i>	Chwe throedfedd.
Pa mor dal ydy hi?	<i>How tall is she?</i>	Chwe throedfedd, dwy fodfedd.

Pa mor dda dach chi'n medru nofio?	Yn dda iawn.
Pa mor dda dach chi'n medru canu?	Yn eitha da.
Pa mor dda dach chi'n medru coginio?	Dw i ddim yn ddrwg.
Pa mor dda dach chi'n medru dawnsio?	Dw i'n anobeithiol.

Edrychwch ar y grid a gofynnwch y cwestiynau i o leia 5 o bobol.

Defnyddiwch y symbolau yma yn eich ateb chi:

✓ ✓ ✓	= da iawn
✓ ✓	= eitha da
✓	= ddim yn ddrwg
✗	= anobeithiol

	Enw	Enw	Enw	Enw	Enw
coginio					
nofio					
reidio beic					
siarad Ffrangeg					
canu					
codi yn y bore					
cysgu yn y nos					
cofio penblwyddi					
papuro					

Pa mor aml dach chi'n mynd ar wyliau?
 Pa mor aml dach chi'n mynd at y deintydd?
 Pa mor aml dach chi'n mynd i'r sinema?
 Pa mor aml dach chi'n teithio ar y trê?
 Pa mor aml dach chi'n smwddio?
 Pa mor aml dach chi'n hedfan?
 Pa mor aml dach chi'n gwisgo siaced?

Unwaith y flwyddyn.
 Dwywaith y flwyddyn.
 Tair gwaith y flwyddyn.
 Pedair gwaith y flwyddyn.
 Byth!
 Bob yn ail flwyddyn.
 O dro i dro.

Siaradwch – Pa mor aml dach chi'n...

yfed coffi?
 darllen papur newydd?
 mynd i'r gampfa/ganolfan
 hamdden?
 mynd am dro yn y wlad?
 prynu ffrwythau a llysiau?
 gwrando ar Radio Cymru?
 edrych ar S4C?

mynd i dafarn?
 mynd i dŷ bwyta?
 defnyddio'r popty i goginio?
 gwneud gwaith gwirfoddol?
 postio llythyr?
 gweld y wawr?
 defnyddio'r twll yn y wal?
 gwyllo rhaglenni materion cyfoes?

Efo'ch partner, cysylltwch y cwestiwn â'r ateb.

1. Pa mor bell dach chi'n cerdded bob dydd?	a. Tua ugain troedfedd.
2. Pa mor aml dach chi'n siopa am fwyd?	b. Chwe wythnos.
3. Pa mor drwm ydy'r deisen?	c. Bob tro mae o'n yfed cwrw.
4. Pa mor aml dach chi'n mynd at y deintydd?	ch. Bob wythnos.
5. Pa mor dal ydy jiráff?	d. Bob chwe mis.
6. Pa mor hir fydd y cyfarfod?	dd. Fel Tom Jones.
7. Pa mor hen dach chi?	e. Tua dwy filltir.
8. Pa mor hen ydy'r babi erbyn hyn?	f. Fel pluen.
9. Pa mor dda dach chi'n medru canu?	ff. Fel Geraint Thomas.
10. Pa mor dda dach chi'n medru nofio?	g. Bob pum munud.
11. Pa mor aml dach chi'n edrych ar eich ffôn chi?	ng. Peidiwch ag eistedd arni hi!
12. Pa mor dda dach chi'n medru reidio beic?	h. Dau gilogram.
13. Pa mor ysgafn ydy hi?	i. Fel pysgodyn.
14. Pa mor beryglus ydy'r wal?	j. Dros ddau ddeg un.
15. Pa mor aml mae o'n chwyrnu?	l. Tua dwy awr a hanner.

Cymharu

Dw i'n gwyllo S4C mor aml â phosib.

I watch S4C as often as possible.

Dw i'n gwneud y gwaith cartref mor aml â phosib.

I do the homework as often as possible.

Dw i'n pobi cacen mor aml â phosib.

I bake a cake as often as possible.

Dw i'n cyfarfod ffrindiau mor aml â phosib.

I meet friends as often as possible.

Dydy hi ddim mor gynnes â ddoe.

It's not as warm as yesterday.

Dydy hi ddim mor oer â ddoe.

It's not as cold as yesterday.

Dydy hi ddim mor wlyb â ddoe.

It's not as wet as yesterday.

Dydy hi ddim mor wyntog â ddoe.

It's not as windy as yesterday.

Mae hi'n swnllyd heddiw.

Ydy, ond ddim mor swnllyd â ddoe.

Mae hi'n brysur heddiw.

Mae hi'n ddiflas heddiw.

Mae hi'n dywyll heddiw.

Mae hi'n llawn heddiw.

Ydy'r Wyddfa'n uchel?

Ydy, ond ddim mor uchel â Ben Nevis.

Ydy *prosecco* yn ddrud?

Ydy hi'n oer heddiw?

Ydy rygbi'n gyffrous?

Ydy Abertawe'n fawr?

Ydy teithio ar y bws yn ddrud?

Ydy cathod yn flewog?

Ydy mwncïod yn gyflym?

Sgwrs – Mynd i Gaerdydd

Dyma sgwrs rhwng ffrindiau yng ngorsaf Caerdydd. Maen nhw ar eu ffordd i gêm rygbi.

Catrin: Gwych – yma o'r diwedd.

Dai: Pa mor hir oedd dy daith di?

Catrin: Pump awr! Mae dŵad o Landudno 'n cymryd drwy'r dydd. Roedd rhaid i mi newid yng Nghaer.

Dai: Dydy hi ddim yn rhy ddrwg o Gaerfyrddin – dim ond dwyr awr a chwarter.

Edrychwch ar yr amserlen a newidiwch y sgwrs.

Amseroedd trenau i Gaerdydd o brif orsafoedd Cymru	
Abertawe	1 awr
Wrecsam	2 awr, 15 munud
Bangor	4 awr
Abergwaun	3 awr
Aberystwyth	4 awr (newid yn Amwythig)
Llandudno	5 awr (newid yng Nghaer)
Y Rhyl	3 awr, 30 munud
Pwllheli	6 awr (newid yn Amwythig)
Casnewydd	15 munud

Cymdogion

Darllen – Ar fy stryd i

Dw i'n byw mewn tŷ teras. Mae 'na bum tŷ ar fy stryd i. Mae'r parc gyferbyn â ni.

Dw i'n byw yn rhif 5 ac mae gen i gymdogion cyfeillgar.

Yn rhif 1 mae Mario a Mair yn byw. Mae gynnyn nhw dri o blant – Gethin, Eva a Carlos. Mae Gethin yn chwarae'r drymiau yn dda iawn. Mae Mario yn dŵad o Golombia a Mair o Aberystwyth. Mi wnaethon nhw gyfarfod yn Llundain. Mi gaeth eu babi cynta nhw ei eni yno, ond mi symudon nhw yma cyn cael y ddau arall. Mae'r plant yn siarad Cymraeg efo Mair a Sbaeneg efo Mario. Mae 'na lawer o Sbaeneg yn y tŷ pan fydd teulu Mario'n ymweld.

Yn rhif 2 mae Mrs Casi Roberts. Mae hi'n dŵad o'r dre'n wreiddiol. Roedd hi'n byw yma efo'r gŵr, Owen, ond mae o wedi marw ers blynnyddoedd. Mae gynni hi blant ac wyrion yn yr ardal. Dw i'n mwynhau siarad Cymraeg efo Mrs Roberts achos dw i'n hoffi clywed yr acen leol yn fawr. Mae hi'n hoffi clywed y clecs am y bobol yn y stryd. Mae hi'n gwisgo sgarff ddel bob dydd.

Yn rhif 3 mae David a Dylan. Mae David o Lundain a Dylan o Gaernarfon. Mi symudon nhw yma o Gaerdydd llynedd. Maen nhw'n gweithio i'r llywodraeth. Does gynnyn nhw ddim plant. Dydy David ddim mor dal â Dylan, a dydy Dylan ddim mor hen â David. Mae gan David farf, ond sgan Dylan ddim barf. Mae Dylan yn siarad Cymraeg, wrth gwrs, ac mae David yn dysgu yn y dosbarth efo fi.

Yn rhif 4 mae'r teulu Tomos. Mae Julie a Jack yn dŵad yn wreiddiol o Abertawe. Dydyn nhw ddim yn siarad Cymraeg yn y tŷ ond mae Julie yn dysgu yn y gwaith, ac mae eu merch nhw, Lydia, yn mynd i'r ysgol leol ac yn siarad Cymraeg yn rhugl. Mae hi'n chwarae pêl fasged yn dda iawn.

A dw i yn rhif 5!

Atebwch y cwestiynau efo'ch partner.

1. Faint o bobol ar y stryd sy'n siarad Cymraeg yn rhugl?
2. Faint o bobol ar y stryd sy'n dysgu Cymraeg?
3. Faint o bobol ar y stryd sy ddim yn siarad Cymraeg?
4. Faint o bobol ar y stryd gaeth eu geni yng Nghymru?
5. Edrychwch ar y llun a dewiswch un person sy'n byw ar y stryd a disgrifiwch y person – sut mae o/hi'n edrych, be mae o/hi'n wisgo ac o le mae o/hi'n dŵad. Dach chi'n medru dyfalu'r oedran! Mi fyddwch chi'n disgrifio'r person i'r dosbarth.

Siaradwch

- Pwy ydy eich cymdogion chi?
- Disgrifiwch eich cymdogion chi. Ydyn nhw'n gyfeillgar?
- Dach chi'n nabod eich cymdogion chi'n dda?
- Be maen nhw'n wneud?
- Pa mor aml dach chi'n siarad efo nhw? Am be dach chi'n siarad?
- Ydyn nhw'n siarad Cymraeg?
- Dach chi'n cofio eich cymdogion chi pan oeddech chi'n blentyn?

Ynganu – Santes Dwynwen

Mae pawb yn gwybod am Dewi Sant ond mae gynnon ni Santes Cariadon yng Nghymru hefyd. Dwynwen ydy enw Santes y Cariadon a dan ni'n anfon cerdyn at ein cariad ni ar 25 Ionawr. Mae eglwys Santes Dwynwen yn Llanddwyn, Ynys Môn. Mae'n lle hyfryd iawn. Wrth gwrs, mae hi'n bosib anfon cerdyn Sant Ffolant at eich cariad chi ym mis Chwefror hefyd os dach chi'n rhamantus.

Amdani

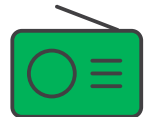
Rŵan, dach chi'n medru darllen *Yn ei gwsg* gan Bethan Gwanas.

Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi, neu ar www.gwales.com. Dyma'r paragraff cyntaf:

Roedd gan Dafydd Jones problem. A dweud y gwir, roedd gynno fo lawer o broblemau: roedd ei wraig wedi ei adael; roedd y peiriant golchi wedi torri; roedd malwod yn bwyta ei letys ac roedd y car wedi methu ei MOT (eto). Ond roedd gynno fo un problem oedd yn problem fawr ers blynyddoedd: roedd Dafydd yn cerdded yn ei gwsg.

Robin Radio

a) Atebwch

Be ydy problem Delyth, Carwyn a Geraint?

Pam mae Gavin Griffiths yn enwog?

Pa mor aml mae Gavin yn defnyddio'r jacwsi?

b) Gwrandewch am:

Pa fath o gymdogion sgynnoch chi?
y dyn ei hun
Mae'n anodd canolbwyntio.

*What kind of neighbours do you have?
the man himself
It's difficult to concentrate.*

c) Cyfieithwch:

Who is with us now?

I played a record for you.

How often does he go?

Help llaw

1. Treigladau

Mae ansoddeiriau (*adjectives*) yn treiglo'n feddal ar ôl **yn**:

Mae hi'n **brysur/gynnes/dal**.

Mae o'n **gyflym/drwm/ddiflas**.

Ond dydy **ll** a **rh** ddim yn treiglo:

Maen nhw'n **rhad/llawn**.

Mae 'na dreigladd meddal ar ôl enw **benywaidd unigol** (*feminine singular noun*):

llyfr cyffrous, ond ffilm **gyffrous**

ci du, ond cath **ddu**

tŷ llawn, ond ystafell **llawn**

llyfr rhad, ond nofel **rad**

2. Pa mor? I ddeud *how* + *adjective*, 'dan ni'n deud **Pa mor...?**

mawr > Pa mor **fawr**?

drud > Pa mor **ddrud**?

da > Pa mor **dda**? (*how good + how well*)

Mae 'na **dreigladd meddal** ar ôl **mor** ond ddim efo **ll** a **rh**:

Pa mor llawn?

Pa mor rhad?

3. mor _____ â = as _____ as

mor fawr â = *as big as*

mor hen â = *as old as*

Mae 'na **dreigladd llaes** ar ôl y gair **â**:

Dydy Abertawe ddim mor fawr â **Chaerdydd**.

Dydy coffi ddim mor rhad â **the**.

Dydy trydan ddim mor ddrud â **phetrol**.

Cofiwch! Dim **yn** cyn **mor**:

Mae hi mor hen â fi.

Mae **â** yn troi'n **ag** o flaen llafariad (*vowel*):

Dydy Cymru ddim mor fawr **ag** Awstralia.

Dydy hi ddim mor brysur **ag** arfer.

Uned 16 – Mae hi'n oerach heddiw!

Nod yr uned ydy...

Cymharu ansoddeiriau *Comparison of adjectives* (talach, mwy, llai, gwell, gwaeth)

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

erthygl(au)	<i>article(s)</i>
fferm(ydd)	<i>farm(s)</i>
llygoden fawr (llygod mawr)	<i>rat(s)</i>
neidr (nadoedd)	<i>snake(s)</i>
straen	<i>strain, stress, tension</i>
telyn(au)	<i>harp(s)</i>

bas	<i>bass; shallow</i>
ffasiynol	<i>fashionable</i>
heini	<i>fit</i>
lliwgar	<i>colourful</i>
poenus	<i>painful</i>
syml	<i>simple</i>
tenau	<i>thin</i>
tew	<i>fat</i>
tlawd	<i>poor, poverty-stricken</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

busnes(au)	<i>business(es)</i>
cais (ceisiadau)	<i>application(s)</i>
cais (ceisiau)	<i>rugby try (tries)</i>
cysylltiad(au)	<i>contact(s); connection(s)</i>
hiraeth	<i>longing</i>
oren(au)	<i>orange(s)</i>
pennill (penillion)	<i>verse(s)</i>
pry copyn (pryfaid cop)	<i>spider(s)</i>

astudio	<i>to study</i>
beicio	<i>to bike, to cycle</i>
penderfynu	<i>to decide</i>

cadw mewn cysylltiad	<i>to keep in touch</i>
hyd yn oed	<i>even</i>
o hyd	<i>still</i>
o'r blaen	<i>before</i>
yn y bôn	<i>basically</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Cymharu ansoddeiriau

Dw i'n dalach na chi.
Dw i'n fyrrach na chi.
Dw i'n gyflymach na chi.
Dw i'n gyflymach na phawb.

*I am taller than you.
I am shorter than you.
I am faster than you.
I am faster than everyone.*

Mae hi'n oerach heddiw.
Mae hi'n sychach heddiw.
Mae hi'n gynhesach heddiw.
Mae hi'n wlypach heddiw.

*It is colder today.
It is drier today.
It is warmer today.
It is wetter today.*

Mae eliffant yn dal.
An elephant is tall.

Mae jiráff yn dalach.
A giraffe is taller.

Mae Llundain yn bell.
London is far.

Mae Paris yn bellach.
Paris is further.

Mae Aberystwyth yn agos.
Aberystwyth is near.

Mae Llandudno yn agosach.
Llandudno is closer/nearer.

Mae dy ddwylo di'n oer.
Your hands are cold.

Mae dy draed di'n oerach.
Your feet are colder.

Mae Llundain yn ddrud.
London is expensive.

Mae Paris yn ddrutach.
Paris is more expensive.

Mae pasta'n rhad.
Pasta is cheap.

Mae tatws yn rhatach.
Potatoes are cheaper.

Efo'ch partner, edrychwch ar y lluniau ac ysgrifennwch frawddegau sy'n cymharu.

Dyma Helen a Delyth.

Mae Helen yn na Delyth. (hapus)

Mae Delyth yn na Helen. (trist)

Dyma Dafydd a Gwyn.

.....

.....

Teigr**Twm**

Dyma Teigr a Twm.

Mae Teigr yn (tew) na Twm.

Mae Teigr yn drymach na Twm.

Mae Twm yn denuach na Teigr.

Mae Twm yn (ysgafn) na Teigr.

Mae Caerdydd yn fwy nag Abertawe.

Mae Caerdydd yn llai na Llundain.

Mae pêl-droed yn well na rygbi.

Mae gwynt yn waeth na glaw.

Cardiff is bigger than Swansea.

Cardiff is smaller than London.

Football is better than rugby.

Wind is worse than rain.

Efo'ch partner, gorffennwch y brawddegau:

1. Mae Abertawe'n fawr.

Mae Caerdydd

2. Mae Llanrwst yn fach.

Mae Llanuwchllyn.....

3. Roedd Dracula yn ddrwg.

Roedd Frankenstein

4. Mae bwyd Ffrainc yn dda.

Mae bwyd Cymru.....

5. Roedd gôl Ramsay yn dda.

Roedd gôl Bale.....

6. Roedd Elvis yn canu'n dda.

Roedd Sinatra.....

7. Mae hwyaden yn nofio'n dda.

Mae pysgodyn.....

Gwranddo – Llenwch y bylchau

Llenwch y bylchau yn y penillion.

Doedd dim byd na siopa

O hyd, o'r blaen;

Roedd yn Ikea

Yn o straen.

Mae pethau'n o lawer

I fel fi'n y bôn:

Dw i'n prynu

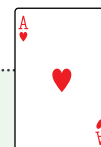
Mewn ar y!

Siaradwch

- Dach chi'n siopa ar-lein? Be dach chi'n brynu ar-lein?

Mwy o ansoddeiriau

Mae Mam yn hen.

Mae Nain yn hŷn.

Granny is older.

Mae plentyn yn ifanc.

Mae babi yn fengach.

A baby is younger.

Mae'r Wyddfa'n uchel.

Mae Ben Nevis yn uwch.

Ben Nevis is higher.

Mae Ben Nevis yn uchel.

Mae Everest yn uwch.

Everest is higher.

Mae llais alto yn isel.

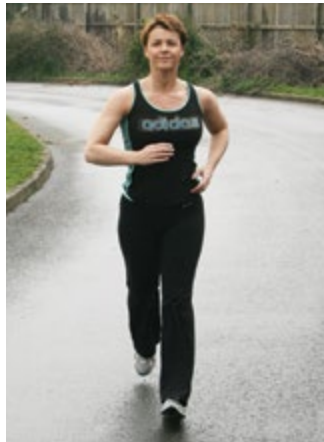
Mae llais bas yn is.

A bass voice is lower.

Mae tri yn rhif isel.

Mae un yn rhif is.

One is a lower number.

Mae hi'n fwy heini na fo.

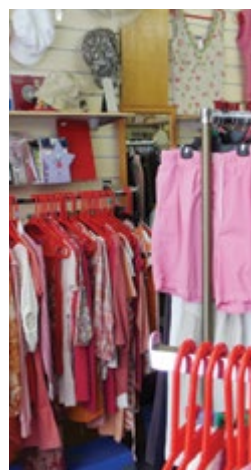

Mae o'n llai heini na hi!

Mae Jac yn fwy dawnus na Sam.
 Mae Sam yn fwy cyfoethog na Jac.
 Mae pêl-droed yn fwy diddorol na **ch**riced.
 Mae rygbi'n fwy cyffrous na **ph**êl-droed.
 Mae trombôn yn fwy swillyd na **th**elyn.
 Mae oren yn fwy blasus na **g**afal.

*Jac is more talented than Sam.
 Sam is richer than Jac.
 Football is more interesting than cricket.
 Rugby is more exciting than football.
 A trombone is noisier than a harp.
 An orange is tastier than an apple.*

Edrychwch ar y lluniau efo'ch partner a dudwch dair brawddeg am bob pâr.

Y dillad yn siop Steil a siop Oxfam (e.e. ffasiynol, newydd, drud, rhad).

Y tŷ a'r bwthyn (e.e. newydd, hen, bach, mawr, diddorol, drud, rhad).

Yr oriauwr ddu a'r oriauwr goch (e.e. lliwgar, mawr, bach, drud, rhad, diddorol).

Y car mawr a'r car bach (e.e. newydd, hen, ffasiynol, drud, rhad, cyflym, araf).

Y Tywydd

Sut oedd y tywydd ddoe?

Sut mae'r tywydd heddiw?

Roedd hi'n wlypach ddoe.

Mae hi'n sychach heddiw.

Roedd hi'n fwy stormus ddoe.

Mae hi'n llai stormus heddiw.

Roedd hi'n fwy cymylog ddoe.

Mae hi'n fwy heulog heddiw.

Roedd hi'n fwy gwyntog ddoe.

Mae hi'n llai gwyntog heddiw.

Ymarfer

Dewiswch un blwch o'r chwith ac un blwch o'r dde i wneud brawddegau, e.e. Mae cimwch yn fwy blasus na phasta.

pasta/ cimwch	Lloegr/ Cymru	pysur	cyffrous
Tŵr Blackpool/ Tŵr Eiffel	bara/ creision	diflas	blasus
rygbi/ criced	smwddio/ garddio	uchel	ffasiynol
Yr Wyddfa/ Ben Nevis	beicio/ nofio	drud	oer
telyn/ trombôn	siocled/ bara brith	rhad	anodd
Ferrari/ Mercedes	cwrw/ gwin	hardd	cynnes
Tenerife/ Y Sahara	Milan/ Paris	mawr	melys
dŵr tap/ dŵr potel	emynau/ caneuon roc	pell	cyflym

Sgwrs – Y Cyfweliad

A: Croeso i'r cyfweliad.

B: Diolch.

A: Felly, y cwestiwn cynta: Pam dach chi isio swydd newydd?

B: A bod yn onest, roedd y bôs diwetha'n ofnadwy.

A: O? Pam felly?

B: Roedd hi'n rhoi llawer o bwysau ar y staff. Dw i isio swydd efo llai o straen.

A: Dw i'n gweld. Felly pam dach chi wedi gwneud cais am y swydd yma?

B: Mae'r ganolfan yma'n fwy cyfleus na'r swyddfa lle dw i'n gweithio rŵan. Dw i'n medru cael bws i fama.

A: Unrhyw beth arall?

B: Dw i angen mwy o wyliau. Ac mae tiwtor Cymraeg yn cael llawer iawn o wyliau.

A: Wel, mae gwyliau'r haf yn hir....

B: A dw i angen mwy o bres i fynd ar wyliau, wrth gwrs. Dw i'n dlawd rŵan. Dw i angen bod yn fwy cyfoethog i gael gwyliau gwell.

A: Mae gwyliau **yn** bwysig, ond mae'r tymor yn bwysicach. Reit, cwestiwn dau. Barod?

B: Barod.

A: Dach chi'n berson amyneddgar?

B: Does 'na neb mwy amyneddgar na fi.

A: Iawn. Un cwestiwn arall. Dach chi'n hapus i weithio gyda'r nos?

B: Gyda'r nos? Dach chi'n fwy creulon na'r bôs diwetha! Mi fyddwch chi'n gofyn i mi weithio ar ddydd Sadwrn nesa! Dw i isio **llai** o waith, dim **mwyr** o waith. Hwyl i chi!

Darllen a gwrando

Gwrandewch a darllenwch ar yr un pryd. Wedyn, efo'ch partner, atebwch y cwestiynau.

Symud i Awstralia

Mae Beca Jones a'i theulu wedi symud i Awstralia i fyw. Yr wythnos diwetha, mi wnaethon nhw ddeud hwyl fawr wrth y teulu a'r cymdogion, cyn dal yr awyren i Melbourne. Pam felly mae mam ifanc wedi gadael fferm yng ngorllewin Cymru i weithio mewn ysbyty yn ne-ddwyrain Awstralia?

"Doedd ffermio ddim yn talu," meddai Beca, "roedd rhaid gwneud rhywbeth. Mae fy ngŵr i wedi bod yn Melbourne sawl gwaith yn y gorffennol, ond dw i erioed wedi teithio dramor. Mae fy mhiant i wedi teithio'n bellach na fi hyd yn oed! Ro'n i wedi bod yn meddwl am y peth am flynyddoedd a deud y gwir, ond ar ôl i ni golli llawer o anifeiliaid yn yr eira mawr y llynedd, mi wnaethon ni benderfynu... iawn, dyma'r amser! Roedd y gaeaf diwetha yn anodd a doedd gynnon ni ddim llawer o bres."

Sut gaethon nhw ddigon o bres i fynd i Awstralia, felly? "Mae'r ateb yn syml," meddai Beca, "gwerthu'r fferm. Doedd fy rhieni i ddim yn rhy hapus am hynny, a bod yn onest, achos mae'r fferm yn y teulu ers dros gan mlynedd. Doedd gynnyn nhw ddim ots bod eu merch nhw'n symud i wlad arall i fyw – roedden nhw'n poeni mwy am golli'r fferm."

Sut byddan nhw'n cadw mewn cysylltiad efo'r teulu yng Nghymru, felly? "Mi fyddwn ni'n medru siarad drwy Facetime, wrth gwrs. Dw i'n poeni y bydd y plant yn colli eu Cymraeg nhw. Dyna'r unig iaith maen nhw'n ei siarad yn y tŷ. Mae'n bwysig eu bod nhw'n dysgu siarad Saesneg, wrth gwrs. A chyn bo hir mi fyddan nhw'n gwneud ffrindiau newydd ac yn siarad efo acen Awstralaidd."

"Nid ni ydy'r teulu cynta i symud i Awstralia, ac mae gynnon ni le neis iawn i fyw. Mi fydd hiraeth am Gymru fach yn llai poenus pan fydd yr haul yn gynnes a'r tywydd yn braf, dw i'n siŵr!"

1. Chwiliwch am: *My children have travelled further than me.*

The longing for Wales will be less painful.

2. Be ydy'r ddwy ffordd o ddeud *to tell the truth*?

3. Chwiliwch am dair enghraifft o'r **treigladd trwynol** yn y darn.

4. Mi fydd Beca'n gweithio...

- a) mewn banc.
- b) ar fferm.
- c) mewn ysgol.
- ch) mewn ysbyty.

☐

5. Mae Beca wedi bod yn Awstralia...

- a) unwaith.
- b) ddwywaith.
- c) sawl gwaith.
- ch) ddim o gwbl.

☐

6. Mi wnaethon nhw golli anifeiliaid llynedd...

- a) achos yr eira.
- b) ar ôl eu gwerthu nhw.
- c) daeth TB ar y fferm.
- ch) doedd 'na ddim pres i'w bwydo nhw.

☐

7. Y broblem i fam a thad Beca ydy...

- a) ei bod hi'n symud dramor.
- b) ei bod hi'n gwerthu fferm y teulu.
- c) bod y plant yn mynd i siarad Saesneg.
- ch) defnyddio Skype.

☐

8. Adre mae'r plant yn sgwrsio...

- a) yn Gymraeg.
- b) yn Gymraeg a Saesneg.
- c) yn Saesneg.
- ch) efo acen Awstralaidd.

☐

Siaradwch

- Dach chi'n nabod rhywun sy wedi symud i wlad bell i ffwrdd?
- Dach chi wedi byw mewn gwlad sy'n bell o Gymru neu fasech chi'n hoffi gwneud hynny?

Siaradwch – Dw i ddim yn hoffi ...

Sgwrs 2

A: Be dach chi ddim yn hoffi fwyta?

B: Mae'n gas gen i dreiffl.

A: Pam? Mae treiffl yn fendigedig!

B: Dydy o ddim. Mae o'n rhy felys.

A: Wel, dw i wrth fy modd efo treiffl. Dach chi'n hoffi hufen iâ 'ta?

B: Ydw wir, mae hufen iâ'n flasus iawn.

A: Be ydy'ch hoff flas chi?

B: Mefus, dw i'n meddwl.

A: Wel wel, dw i'n cytuno!

Be dach chi ddim yn hoffi? Ysgrifennwch un peth dach chi ddim yn hoffi ym mhob categori yn y tabl a siaradwch!

Ydy'r bobol eraill yn y dosbarth yn cytuno? Siaradwch efo 5 o bobol a marciwch yn y tabl faint sy'n cytuno a faint sy'n anghytuno.

Ddim yn hoffi...	cytuno	anghytuno
cerddoriaeth		
bwyd		
diod		
tywydd		
lle		
person enwog		
chwaraeon		
rhaglen deledu		
ffilm		
gwaith tŷ		

Bethan Gwanas

Dach chi wedi dysgu am yr awdur Manon Steffan Ros yn barod. Y tro yma, dan ni'n cyfarfod Bethan Gwanas. Gwylwch y ffilm ac wedyn atebwch y cwestiynau.

1. Lle oedd Bethan yn byw pan oedd hi'n blentyn?

.....

2. Be ydy gwaith Bethan?

.....

3. Be oedd enw nofel gynta Bethan?

.....

4. Mae Bethan yn hoffi teithio. Pam mae hi wedi bod yn lwcus efo gwaith teledu?

.....

5. Faint o lyfrau lefel Sylfaen sgynni hi?

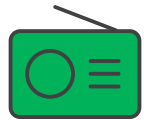
.....

Dach chi'n hoff o'r anifeiliaid yma?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae llawer o bobol isio gwybod sut fydd y tywydd yn yr ardal dros y penwythnos?

.....

Pryd fydd hi'n stormus?

.....

Be mae Robin yn mynd i wisgo dydd Sul?

.....

b) Gwrandewch am:

y bwletin tywydd

the weather bulletin

Allan â fo!

Out with it!

Mae'n ddrwg gen i ddeud.

I'm sorry to say.

c) Cyfieithwch:*better than last week**It will be worse tomorrow.**no colder than today*

.....

.....

.....

Help llaw

1. Yn Saesneg, dan ni'n defnyddio ansoddair (*adjective*) + **-er** to make comparisons, e.g. *tall – taller*.

Yn Gymraeg, dan ni'n defnyddio ansoddair + **-ach**.

tal > talach tew > tewach oer > oerach

2. I ddeud *taller* **than**, dan ni'n deud: talach **na**.

Mae 'na **dreigladd llaes** (t, c, p) ar ôl **na**:

Dw i'n dalach na **phawb**.

Mae **na** yn troi'n **nag** cyn llafariad (*vowels*):

Dw i'n dalach **nag** Angharad.

3. Rhad, gwlyb, teg. Os bydd ansoddair (*adjective*) yn gorffen efo **d, b, g**, mae'r llythyren yma (*this letter*) yn newid pan dan ni'n ychwanegu (*add*) **-ach**:

rh**ad** > rh**at**ach

gw**lyb** > gw**lyp**ach

te**g** > te**c**ach

4. Mawr, bach, da, drwg, uchel, isel, hen, ifanc. Mae'r wyth ansoddair yma'n afreolaidd (*irregular*). Rhaid i chi eu dysgu nhw'n iawn:

mawr > **mw**y (*bigger, more*)

bach > **llai** (*smaller, less*)

da > **gwell**

drwg > **gwaeth**

uchel > **uwch**

isel > **is**

hen > **hyn**

ifanc > **fengach**

Efo **ansoddeiriau hir**, a geiriau sy'n gorffen efo **-og** fel **cyfoethog, gwyntog, niwlog**, a rhai geiriau eraill fel **diflas**, defnyddiwch **mwyl/llai** o flaen yr ansoddair:

Mae fy chwaer i'n **fwyl cyfoethog** na fi.

Mi fydd hi'n **fwyl gwyntog** fory.

Roedd o'n edrych yn **llai diflas** ddoe.

5. Does 'na ddim treigladau ar ôl **mwyl** na **llai**. Mae **mwyl** yn treiglo'n feddal ar ôl **yn**, ond dydy **llai** ddim:

Mae hi'n **fwyl** gwyntog heddiw.

Mae hi'n llai cyfoethog na fo.

Uned 17 – Y wlad gynhesa? Y wlad oera!

Nod yr uned ydy...

Cymharu ansoddeiriau *Comparison of adjectives* (tala, mwya, lleia, gorau, gwaetha)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

cornel(i)	<i>corner(s)</i>
golygfa	<i>view(s),</i>
(golygfeydd)	<i>scenery</i>
sosban (sosbenni)	<i>saucepan(s)</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

dechreuwr (-wyr)	<i>beginner(s)</i>
maint (meintiau)	<i>size(s)</i>
powdr	<i>powder</i>
taldra	<i>height</i>

ffansïo	<i>to fancy</i>
rhannu	<i>to share</i>

call	<i>sensible</i>
plaen	<i>plain</i>
trefnus	<i>organised</i>

yn y pen draw	<i>eventually</i>
----------------------	-------------------

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adolygu Uned 16

Dechrau	tal	ffasiynol	da	pell
heini	drwg	rhad	lliwgar	mawr
drud	poenus	bach	trist	diddorol
uchel	hen	chwerw	isel	cyflym
swnllyd	cyffrous	araf	golygus	Yn ôl i'r dechrau

Cymharu ansoddeiriau eto

Geraint ydy'r tala.	<i>Geraint is the tallest.</i>
Geraint ydy'r cryfa.	<i>Geraint is the strongest.</i>
Geraint ydy'r hyna.	<i>Geraint is the oldest.</i>
Geraint ydy'r fenga.	<i>Geraint is the youngest.</i>
Ann ydy'r hyna.	<i>Ann is the oldest.</i>
Ann ydy'r fenga.	<i>Ann is the youngest.</i>
Ann ydy'r dala.	<i>Ann is the tallest.</i>
Ann ydy'r galla.	<i>Ann is the most sensible.</i>
Nhw ydy'r calla.	<i>They are the most sensible.</i>
Nhw ydy'r tala.	<i>They are the tallest.</i>
Nhw ydy'r tywylla.	<i>They are the darkest.</i>
Nhw ydy'r ysgafna.	<i>They are the lightest.</i>

Tim pêl-rwyd bechgyn Ysgol y Llan

	Dyddiad geni	Taldra	Cyflymder (amser 100m)
Siôn	1 Hydref 2010	4'10"	13 eiliad
Dafydd	3 Mawrth 2009	5'	13.3 eiliad
Aled	2 Mai 2010	4'8"	15 eiliad
Bryn	1 Rhagfyr 2008	4'10"	14 eiliad
Derec	3 Ionawr 2009	4'9"	14.2 eiliad
Martin	1 Rhagfyr 2010	5'1"	13.9 eiliad
Sam	3 Tachwedd 2009	4'9"	15.2 eiliad

Tim pêl-rwyd merched Ysgol y Llan

	Dyddiad geni	Taldra	Cyflymder (amser 100m)
Siân	2 Mai 2010	4'6"	14 eiliad
Nia	3 Tachwedd 2009	5'2"	14.3 eiliad
Angharad	3 Mawrth 2009	4'10"	16 eiliad
Elin	1 Rhagfyr 2010	4'10"	12.9 eiliad
Efa	1 Hydref 2010	4'9"	15 eiliad
Mandy	1 Rhagfyr 2008	4'11"	14.9 eiliad
Cara	3 Ionawr 2009	5'	13.6 eiliad

Fo ydy'r gorau.

He is the best.

Fo ydy'r gwaetha.

He is the worst.

Fo ydy'r mwya.

He is the biggest.

Fo ydy'r lleia.

He is the smallest.

Hi ydy'r orau.

She is the best.

Hi ydy'r waetha.

She is the worst.

Hi ydy'r fwya.

She is the biggest.

Hi ydy'r lleia.

She is the smallest.

Yn eich teulu/grŵp o ffrindiau chi...

Pwy ydy'r nofiwr gorau?

Gareth ydy'r gorau/Ann ydy'r orau.

	gorau	gwaetha
nofiwr		
dawnsiwr		
canwr/cantores		
gyrrwr		
cogydd		

Y Sosban ydy'r bwyty gorau.

Y Sosban is the best restaurant.

Y Sosban ydy'r bwyty gwaetha.

Y Sosban is the worst restaurant.

Siop y Gornel ydy'r siop ddruta.

Siop y Gornel is the most expensive shop.

Siop y Gornel ydy'r siop rata.

Siop y Gornel is the cheapest shop.

Caerdydd ydy'r ddinas fwyfa yng Nghymru.

Cardiff is the biggest city in Wales.

Tyddewi ydy'r ddinas leia yng Nghymru.

St Davids is the smallest city in Wales.

Caerdydd ydy'r ddinas fwyfa swmllyd.

Cardiff is the noisiest city.

Tyddewi ydy'r ddinas leia swmllyd.

St Davids is the least noisy city.

Pwy ydy'r tala yn y teulu?

Taid ydy'r tala.

Pwy ydy'r fenga yn y teulu?

Fy wyres i ydy'r fenga.

Pwy ydy'r mwya gofalus yn y teulu?

Siân ydy'r fwyfa gofalus.

Pwy ydy'r mwya trefnus yn y teulu?

Ei ydy'r mwya trefnus.

Ei ydy'r fwyfa trefnus.

1. Bob 2. Martha 3. Nia 4. Jac 5. Dafydd 6. Mari 7. Gwyn 8. Angharad 9. Mabon
10. Idris 11. Mali

Darllenwch y paragraff yma:

Mae gan Bob deulu mawr. Mae o'n wyth deg oed a fo ydy'r hyna yn y teulu. Ei wŷr newydd o, Idris, ydy'r fenga – mae o'n ddeg mis oed. Mae gwraig Bob, Martha, yn drefnus iawn. Hi ydy'r fwya trefnus yn y teulu. Mae hi'n trefnu pawb a phopeth. Mae hi'n helpu Mari a Gwyn efo'r teulu – mae gynnyn nhw bump o blant. Maen nhw'n byw mewn tŷ mawr – y mwya yn y stryd. Mae gynnyn nhw ddau gi a dwy gath hefyd. Dydy Martha ddim yn licio anifeiliaid, felly mae Jac yn mynd â'r cŵn am dro – fo ydy'r gorau efo'r anifeiliaid.

Pwy ydy'r hyna?

Pwy ydy'r fenga?

Pwy ydy'r mwya trefnus?

Pwy ydy'r gorau efo'r anifeiliaid?

Yn eich barn chi...

Be ydy...?

Enw	y llyfr gorau	y lle gorau i fynd am dro	y gân orau	y siop orau	y caffi gwaetha	y ffilm drista	y rhaglen fwya doniol

Caerdydd ydy'r lle prysura yng Nghymru?
Llandudno ydy'r lle dela yng Nghymru?

Llanrwst ydy'r lle gwlypa yng Nghymru?

Pwllheli ydy'r traeth gorau yng Nghymru?

Ia, Caerdydd ydy'r lle prysura.
Naci/Na, Llangollen ydy'r lle dela.
Naci/Na, Blaenau Ffestiniog ydy'r lle gwlypa.
Naci/Na, Prestatyn ydy'r traeth gorau.

Be dach chi'n feddwl? Gweithiwch efo'ch partner.

- Llangollen ydy'r lle dela?
- Eryri ydy'r ardal ddela?
- Llo ydy'r anifail dela?
- Mochyn ydy'r anifail tewa?
- Prestatyn ydy'r traeth gorau?
- Y Beatles ydy'r grŵp gorau?
- Wrecsam ydy'r tîm pêl-droed gorau?
- Maes awyr Gatwick ydy'r maes awyr gorau?
- Mis Awst ydy'r mis gorau?
- Dydd Sadwrn ydy'r diwrnod gorau?
- Llefrith gafr ydy'r llefrith gorau?
- Cymraeg ydy'r iaith hawdda?
- Almaeneg ydy'r iaith anodda?
- Gwlad Groeg ydy'r wlad gynhesa?
- Rice Krispies ydy'r grawnfwyd mwya blasus?

Ymarfer

Edrychwch ar y llun o Gareth, Ann a Geraint. Efo'ch partner, dudwch dair brawddeg yn eu cymharu nhw. Defnyddiwch **tal, hen, ifanc**.

Lle dan ni'n mynd am y penwythnos?

Mae Manceinion yn bell, mae Glasgow yn bellach, ond Caeredin ydy'r ddinas bella.

Mae Glasgow yn ddrud, mae Manceinion yn ddрутach, ond Caeredin ydy'r ddinas ddruta.

Mae Manceinion yn oer, mae Glasgow yn oerach, ond Caeredin ydy'r ddinas oera.

Mae Manceinion yn ddiddorol, mae Caeredin yn fwy diddorol, ond Glasgow ydy'r ddinas fwya diddorol.

Efo'ch partner, cymharwch y dinasoedd yma. Defnyddiwch **pell, drud, oer** a **diddorol**.

1.	Paris	Amsterdam	Berlin
2.	Barcelona	Lerpwl	Llundain

Grid cymharu

Mewn grwpiau o dri, dewiswch un o'r ansoddeiriau dan y grid i wneud tair brawddeg, e.e.

- Person 1: Mae bara'n rhad.
- Person 2: Mae reis yn rhatach.
- Person 3: Tatws ydy'r rhata.

pasta cinio rhost bwyd Mecsican	gwiwer dafad buwch	Barcelona Milan Paris	criced snwcer rygbi	cyrri corma cyrri findalw chili
hwfro garddio smwddio	Caernarfon Wrecsam Llandudno	bara tatws llefrith	Mercedes Rolls Royce Skoda	mynd i'r theatr darllen llyfr gwyllo ffilm

bach
prysur
drud cyffrous
agos ffasiynol cyflym
mawr diflas
blasus cyfleus pell
sbeislyd poeth
araf
diddorol

Daearyddiaeth – Mynyddoedd Cymru

Yr Wyddfa

Cadair Idris

Pen y Fan

Yr Wyddfa	1,085 metr
Tryfan	917 metr
Cadair Idris	893 metr
Pen y Fan	886 metr
Moel Hebog	783 metr
Yr Aran	747 metr

Efo'ch partner, cymharwch ddau fynydd. Dilynwch y patrwm:

Yr Wyddfa a'r Aran

Yr Wyddfa ydy'r mynydd ucha (*highest*). Yr Aran ydy'r mynydd isa (*lowest*).

Tryfan a Moel Hebog

.....

Cadair Idris a Moel Hebog

.....

Pen y Fan a'r Aran

.....

Yr Wyddfa a Tryfan

.....

Darllen

Sganiwch ac atebwch:

Cwrs Coginio

Addas i ddechreuwr.

Bob nos lau, 6.30–9pm. Dechrau 20 Medi.

Cwrs i oedolion. Lle i 10 o bobl yn unig.

Y cogydd Pierre Alain fydd y tiwtor. Mi fydd o'n dysgu sut i wneud bwyd o Ffrainc a sut i fwynhau gwin.

Ffi: £150 am ddeuddeg sesiwn, yn cynnwys pryd ar y diwedd i ddathlu.
Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cwrs Sbaeneg

Croeso i bawb... os dach chi'n siarad tipyn o'r iaith yn barod!

Bob nos lau, 7–9pm. Dechrau 20 Medi.

Os dach chi wedi gwneud cwrs blwyddyn gynta, neu os dach chi'n gwneud cwrs Sbaeneg yn yr ysgol, mi fydd 'na groeso i chi yn nosbarth Ann Jones. Lle i 15 o ddysgwyr.

Ffi: £80 am ddeuddeg sesiwn. Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cyfrifiaduron

Bob nos Fercher, 7–9pm. Dechrau 19 Medi.

Cwrs i bobl sy ddim wedi defnyddio'r cyfrifiadur o'r blaen. Dim ond lle i 10 sy ar y cwrs yma. Tiwtor: Glyn Davies. Dechreuwr yn unig.

Cwrs i bobl dros 60 oed yn unig.

Ffi: £50 am ddeuddeg sesiwn. Ffoniwch y coleg i gofrestru.

Cwrs ioga i'r teulu

Addas i bawb dros 6 oed. Does dim ots os dach chi ddim wedi gwneud ioga o'r blaen. Bob prynhawn lau, 5–7pm. Dechrau 20 Medi. Lle i 20 yn y neuadd.

Rhaid bod yn iach i wneud ioga, a rhaid dŵad â dillad addas i'r cwrs. Y tiwtor fydd Heini Williams.

Ffi: £60 am ddeuddeg sesiwn (£12 y plentyn). Ffoniwch y coleg i gofrestru.

1. Pa un ydy'r cwrs druta?

.....

2. Pa un ydy'r cwrs rhata?

.....

3. Pa gwrs sy ar gael i blant ifanc?

.....

4. Pa gwrs sy ddim yn addas i ddechreuwyr?

.....

5. Pa gwrs ydy'r hira?

.....

6. Pwy sy ddim yn cael mynd ar y cwrs cyfrifiaduron?

.....

7. Pam dydy hi ddim yn bosib gwneud y cwrs ioga a'r cwrs coginio?

.....

Siaradwch

- I ba gwrs fasech chi'n hoffi mynd? Pam?
- I ba un fasech chi **ddim** yn mynd? Pam?

Sgwrs 1 – Noson allan – Tŷ Bwyta Bangla Blasus

Fo: Reit, be wyt ti isio?

Hi: Pa un ydy'r cyrri poetha?

Fo: Findalw, wrth gwrs. Ond Madras ydy'r mwya blasus.

Hi: lawn, dw i isio Findalw cig oen – hyfryd iawn. Efo bara naan.
Be wyt ti isio?

Fo: Wel, dw i ddim yn rhy hoff o fwyd sbeislyd, be sy ddim yn boeth?

Hi: Tandwri – neu corma....

Fo: Corma i mi felly, un llysiau dw i'n meddwl. Efo reis plaen. Dyna'r rhata hefyd.

Hi: Wyt ti isio gwin neu gwrw? Cwrw ydy'r gorau efo cyrri fel arfer.

Fo: Dŵr tap i mi; dw i'n gyrru.

Hi: Wel, dw i'n mynd i drio'r gwin o India.

Fo: lawn, gawn ni dalu rŵan? Dw i isio mynd adre...

Hi: Wrth gwrs, wel, roedd y gwin yn fendigedig – y gwyn a'r coch! Ond y coch
oedd y mwya blasus, dw i'n meddwl!

Fo: Ia? Roedd y dŵr yn dda.

Hi: Felly be am rannu'r bil hanner a hanner...?

Fo: O diar... (Oes rhaid i ni?)

Bwydlen

Tŷ Bwyta Bangla Blasus

Cyrri Llysiau £5 / Caws + 50c / Cyw iâr + £1 / Cranc + £2 / Cig Oen + £3
(Pob pryd yn cynnwys reis/bara naan)

Tandwri
Corma
Madras
Findalw

Dŵr o Gymru	£1.00
Sudd mango o India	£1.50
Cwrw o Gymru	£3.00
Cwrw o India	£3.50
Prosecco	£6.00
Gwin gwyn o India	£5.50
Gwin coch o Awstralia	£6.00
Gwin coch o India	£5.50

Dewiswch fwyd a diod.

Siaradwch: Pwy sy wedi dewis y pryd druta/rhata/mwya sbeislyd?

I'ch helpu chi:
Dw i wedi dewis...
Pryd Dewi ydy'r rhata.
Fy mhryd i ydy'r mwya sbeislyd.

Sgwrs 2 – Yn yr archfarchnad

Gwrandewch ar Sgwrs 2 a llenwch y bylchau.

A. Mae hi'n ofnadwy o brysur yma.

B. Ydy. Nos Wener ydy'r noson bob amser. Dos i nôl powdr golchi, wnei di?

A. Pa faint wyt ti isio?

B. Yr un

A. Ond mae o'n costio dros bedair punt!

B. Dw i'n gwybod, ond dyna'r fargen yn y pen draw. Be wyt ti'n ffansio i ginio dydd Sul?

A. Dan ni ddim wedi cael stêc ers tipyn.

B. Stêc! Rhy ddrud o lawer. Bacwn ydy'r cig

A. Ond....

B. O, dos i nôl *Super-Whiskas*.

A. Wyt ti wedi gweld ei bris o? *Super-Whiskas* ydy'r peth yma. Be am *Paws*? Dim ond ugain ceiniog...

B. *Super-Whiskas* mae Pws yn licio, felly mae Pws yn cael *Super-Whiskas*. lawn?

A. Pwy ydy'r yn ein tŷ ni, fi ta'r gath?

B. Pws ydy'r

Llenwi'r bylchau

Efo'ch partner, llenwch y bylchau yn y brawddegau yma:

1. Dw i wedi colli fy _____ (trowsus) newydd.
 2. Ydy'r plant yn dod i'r parti heno? _____ (✓)
 3. _____ Gwen ddim yn y swyddfa ddoe, roedd hi'n brysur.
 4. Rhys ydy'r bachgen _____ (tal) yn y dosbarth.
 5. Cyn cael pwddin, _____ (bwyta) eich swper i gyd!
 6. Mae Aberaeron yn _____ (bach) na Chaerdydd.
 7. Rhaid i chi fynd _____ y meddyg.
 8. _____ (gwneud) ni ddim byd neithiwr.
 9. Basai hi'n mynd i Batagonia, _____ hi'n medru.
 10. Mae Siôn yn _____ (3) oed.
 11. Doctor ydy Tomos? _____ (✓)
 12. Mae llawer o _____ (athro) yn yr ysgol newydd.
- (Mae 'na ymarfer arall yn y Gwaith cartref.)

Siaradwch - Hoff lefydd a hoff bethau

I'ch helpu chi: Fy hoff le i ydy.../Dw i'n hoffi/Dw i'n hoff o

Hoff lefydd

Lle mae eich hoff le chi:

- yn yr ardal?
- yng Nghymru (tu allan i'r ardal)?
- yn y byd (tu allan i Gymru)?

Hoff bethau

Edrychwch ar y categorïau yn y grid a siaradwch yn eich grŵp chi.

bwyd	diod	dinas	tŷ bwyta
grawnfwyd	rhaglen deledu	tymor	pwddin
llyfr	actor	golygfa	ffilm
tywydd	anifail	blodyn	llwybr cerdded

Gwranddo

Gwrandewch ar yr eitem ac atebwch y cwestiynau.

1. Mi wnaeth Beca Huws gyrraedd adre am...

- a. hanner nos.
- b. un o'r gloch y bore.
- c. dau o'r gloch y bore.
- ch. tri o'r gloch y bore.

☐

2. Yng Nghymru, roedd y tywydd...

- a. yn braf.
- b. yn boeth.
- c. yn oer.
- ch. yn wlyb.

☐

3. Fel arfer, mae Beca'n mynd ar wyliau...

- a. efo'r plant.
- b. efo'r gŵr.
- c. efo'r gŵr a'r plant.
- ch. ar ei phen ei hun.

☐

4. Roedd Beca'n aros...

- a. mewn pabell.
- b. mewn gwesty.
- c. efo teulu.
- ch. mewn coleg.

☐

5. Mi wnaeth Beca fynd i Gatalonia achos roedd hi isio...

- a. dysgu'r iaith.
- b. ymlacio.
- c. mynd ar wyliau.
- ch. trefnu bws.

☐

6. Y flwyddyn nesa, mae Beca isio...

- a. trefnu bws i Gatalonia.
- b. aros adre.
- c. dysgu iaith arall.
- ch. ymlacio.

☐

Catrin Finch a'r delyn

Mae'r delyn yn bwysig iawn i Gymru. Mi ddaeth y delyn deires (*triple harp*) i Brydain, o'r Eidal, yn y 1600au ond dan ni'n meddwl amdani hi fel telyn Gymreig. Darllenwch gyfweiliad Radio Rocio efo Catrin Finch.

Radio Rocio: Pwy wyt ti?

Catrin: Catrin dw i, Catrin Finch. Dw i'n enwog am ganu'r delyn.

Radio Rocio: Pryd ddechreuest ti ganu'r delyn?

Catrin: Mi ddechreues i ganu'r delyn pan o'n i'n ifanc iawn – yn chwech oed. Roedd y teulu'n byw yn Llan-non yng Ngheredigion ac ro'n i'n cael gwersi yn Aberystwyth.

Radio Rocio: Pwy oedd dy athrawes delyn di?

Catrin: Mi ges i wersi efo Delyth Evans yn Aberystwyth am ddwy flynedd ond wedyn mi ddechreues i deithio i Gaernarfon – dros wyth deg milltir – i gael gwersi efo Elinor Bennett.

Radio Rocio: Oedd rhaid i ti ymarfer llawer?

Catrin: Oedd, llawer iawn. Ro'n i'n ymarfer am oriau bob dydd, ond ro'n i wrth fy modd. Mi basies i fy arholiad gradd wyth pan o'n i'n naw oed ac mi ganas i'r delyn yn Y Proms pan o'n i'n ddeg oed – y fenga erioed.

Radio Rocio: Rwyt ti wedi perfformio mewn llawer o gyngherddau. Wyt ti'n medru siarad am gyngerdd arbennig?

Catrin: Yn 2016, mi recordies i *Cantata Memoria* gan Karl Jenkins i gofio am blant Aberfan. Roedd cyngerdd yng Nghanolfan Mileniwm Cymru efo Michael Sheen a Siân Phillips – roedd o'n arbennig.

Radio Rocio: Dw i'n cofio'r cyngerdd. Roedd o'n arbennig iawn. Diolch yn fawr iawn i ti am y sgwrs.

Catrin: Croeso.

Be ydy:

harp teacher

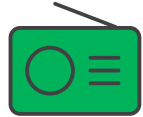
over eighty miles

grade eight exam

the youngest ever

The Wales Millennium Centre

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Barbara yn sôn am **chi** a **ti**?

O le symudodd Barbara?

Be mae Quentin Spielberg isio wneud?

b) Gwrandewch am:

Galwch fi'n Barbara.

Call me Barbara.

Dyma'r lle mwya rhamantus
yng Nghymru.

*This is the most romantic
place in Wales.*

y mynydd efo'r grug

the mountain with the heather

c) Cyfieithwch:

This is the prettiest place in Wales.

I don't drive, of course.

I feel very old...

Help llaw

1. Yn Saesneg, pan dan ni'n cymharu pethau, dan ni'n ychwanegu *the ending -est to some adjectives, e.g. tall – tallest.*

Yn Gymraeg, we add **-a**:

tal > tala

poeth > poetha

Os ydy o'n helpu, meddyliwch am y gair **fiesta**:

-est (yn Saesneg) = **-a** (yn Gymraeg).

2. Edrychwch ar y brawddegau isod (*below*). Notice the emphasis in the pattern:

Fi ydy'r tala yn y teulu.

Caerdydd ydy'r lle mwya yng Nghymru.

Richard Burton oedd yr actor gorau.

John fydd y capten.

Mae'r goddrych (*subject*) yn dŵad gynta ac mae'r ferf bob amser yn y **trydydd person unigol** (*singular*).

3. Cofiwch fod **treigladd meddal** efo merched/enwau benywaidd unigol (*feminine singular nouns*) ar ôl **y**. Felly:

Gareth ydy'r tala.

Mari ydy'r **dala**.

Y bachgen ydy'r tala.

Y ferch ydy'r **dala**.

ond

Y merched ydy'r tala.

4. Rhad, teg, gwlyb. Unwaith eto, os bydd ansoddair (*adjective*) yn gorffen efo **d, g, b**, mae'r llythyren yma (*this letter*) yn newid pan dan ni'n ychwanegu (*add*) **-a**:

rhad > rha**ta**

teg > teca

gwlyb > gwly**pa**

5. Dysgwch yr ansoddeiriau afreolaidd (*irregular*):

mawr > mwya (<i>biggest, most</i>)	bach > lleia (<i>smallest, least</i>)
da > gorau (<i>best</i>)	drwg > gwaetha (<i>worst</i>)
uchel > ucha (<i>highest</i>)	isel > isa (<i>lowest</i>)

6. Efo geiriau sy'n gorffen ag **-us**, ac **-og**, ac efo ansoddeiriau **hir**, rhaid i ni roi **mwya/lleia** o flaen yr ansoddair. Mae **mwya** a **lleia**’n treiglo’n feddal ar ôl enwau benywaidd unigol (*feminine singular nouns*).

y plentyn mwya swnllyd
 y noson fwya stormus
 y llyfr lleia diddorol
 y ffilm leia rhamantus

7. Achos bod pwyslais (*emphasis*) yn y patrwm, yr ateb i’r cwestiwn ydy **la** / **Naci** neu **Na**:

Siarad ydy’r peth pwysica? la.
 Abba oedd y grŵp gorau? Naci, y Beatles!

Felly dyma’r patrwm:

tal	talach	tala
drud	drutach	druta
teg	tecach	teca
gwlyb	gwlypach	gwlypa
mawr	mwya	mwya
bach	llai	lleia
da	gwell	gorau
drwg	gwaeth	gwaetha
uchel	uwch	ucha
isel	is	isa
diddorol	mwya diddorol	mwya diddorol

Uned 18 – Pwy? Faint? Be? Pryd? Sut? Lle? Pam?

Nod yr uned ydy...

Cyfnewid gwybodaeth ffeithiol a phersonol *Exchanging factual and personal information*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

coeden deuluol	<i>family tree</i>
cymuned(au)	<i>community (-ies)</i>
gwybodaeth	<i>information</i>
Gŵyl San Steffan	<i>Boxing Day</i>
heulwen	<i>sunshine</i>
seremoni (seremonïau)	<i>ceremony (ceremonies)</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

aelod(au)	<i>member(s)</i>
balŵn (balwnau)	<i>balloon(s)</i>
cwrt (cyrtiau)	<i>court(s) (chwaraeon)</i>
chwaraewr (-wyr)	<i>player(s)</i>
dathliad(au)	<i>celebration(s)</i>
jeli	<i>jelly</i>

chwythu	<i>to blow</i>
rhentio	<i>to rent</i>

erbyn	<i>by (amser)</i>
y rhan fwya	<i>the majority</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

YDY**Pwy ydy o?**

Pwy ydy'r person enwog?

Be ydy'r rhif?

Be ydy maint dy draed di?

Faint ydy'r tocyn?

Faint o'r gloch ydy hi?

Nelson Mandela.

Saith deg wyth.

Pump.

Ugain punt.

Chwarter wedi deg.

Pa mor bell ydy...?

Pa mor bell ydy'r ysgol?

Pa mor bell ydy'r orsaf?

Pa mor bell ydy'r archfarchnad?

Pa mor bell ydy'r arfordir?

Milltir.

Dwy filltir.

Tair milltir.

Pedair milltir.

SY**Pwy sy...?**

Pwy sy yn y llun?

Mae 'na fam, babi a nyrs yn y llun.

Be sy yn y llun?

Mae 'na fowch yn y llun.

Faint sy yn y llun?

Mae 'na bedwar yn y llun.

Pwy sy'n cerdded heibio?
Be sy'n digwydd yfory?
Faint sy'n chwarae mewn tîm pêl-rwyd?

Pwy sy wedi cael ysgariad?
Be sy wedi digwydd?
Faint sy wedi talu am y cwrs?

Mae John yn cerdded heibio.
Mae 'na gyfarfod yn y neuadd.
Mae 'na saith yn chwarae mewn tîm pêl-rwyd.

Mae John wedi cael ysgariad.
Mae rhywun wedi torri ffenest.
Mae pawb wedi talu.

MAE

Lle mae o?

Lle mae'r dosbarth?
Pryd mae'r dosbarth?
Faint o'r gloch mae'r dosbarth?

Yn y neuadd.
Nos Fercher.
O saith o'r gloch tan naw.

Edrychwch ar yr hysbysebion yma i ymarfer gofyn cwestiynau efo **lle, pryd a faint o'r gloch**.

Ffilm arswyd newydd Sinema'r dref Nos Fawrth 7.30pm	Cyngerdd Ysgol Gynradd Aberwylan Nos Wener 7.00pm	Gêm bêl-droed Parc Brynglas Dydd Sadwrn 3.00pm
---	---	--

Sut mae'r dosbarth?
Pam mae'r dosbarth yn cyfarfod gyda'r nos?

Da iawn.
Mae pawb yn gweithio yn ystod y dydd.

Parti Pen-blwydd Ffion

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner i lenwi'r grid:

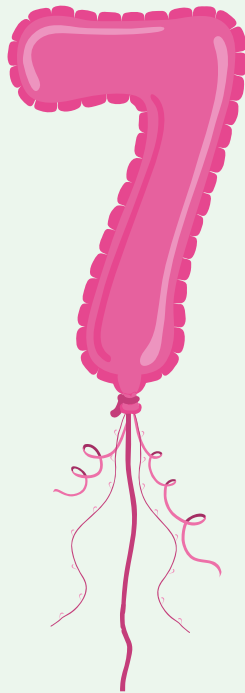
Partner A

Enw	oed	hoff fwyd	byw
Sara	7		
Llinos			Treffynnon
Gwen	8	jeli pinc	
Gwyn	6		
Gareth		pizza	Prestatyn
Catrin	6		Dinbych
Rhian		brechdan jam	
Marc	7	hufen iâ	
Elin			Yr Wyddgrug

Partner B

Enw	oed	hoff fwyd	byw
Sara		sglodion	Prestatyn
Llinos	6	hufen iâ	
Gwen			Dinbych
Gwyn		brechdan jam	Yr Wyddgrug
Gareth	8		
Catrin		ffrwythau	
Rhian	7		Treffynnon
Marc			Prestatyn
Elin	6	jeli oren	

Gofyn cwestiwn

Canolfan Hamdden Abercastell

Efo'ch partner, darllenwch yr hysbyseb am Ganolfan Hamdden Abercastell. Mae 'na fylchau yna. Pa gwestiynau dach chi'n medru gofyn i lenwi'r bylchau? Sgwennwch y cwestiynau.

Canolfan Hamdden Abercastell

Mae Canolfan Hamdden Abercastell ar agor! Mae'r cwrt sboncen, y gampfa a'r trac rhedeg ar gael. Erbyn mis (1.), mi fydd y pwll nofio'n barod. Prynawn Sul nesa, mae'r chwaraewr pêl-droed enwog, (2.), yn agor y ganolfan hamdden. Bydd mynediad am ddim i bawb! Mae'r seremoni'n dechrau am (3.) o'r gloch. Mae 'na baned a chacen am ddim i bawb yn y (4.) hefyd.

Cost mynd i'r ganolfan: £5 y sesiwn, neu £ (5.) y flwyddyn. Mae 'na bris arbennig i deuluoedd. I wybod mwy, ffoniwch y ganolfan ar (6.). Mae'n hawdd ffeindio'r ganolfan, dim ond (7.) milltir o'r ysgol uwchradd.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Cwestiynau personol

Be ydy'ch enw llawn chi?

Be ydy'ch rhif ffôn chi?

Be ydy'ch cyfeiriad chi?

Be ydy'ch cyfeiriad ebost chi?

Be ydy'ch dyddiad geni chi?

Ffion Eleri Jones.

07406 716269.

33 Bryn Castell, Llanaber.

ffion33@cymraeg.cymru

Mawrth y cynta, 1995.

Gwranddo

Gwrandewch ar y pedwar person a sgwennwch yr atebion yn y grid:

enw llawn	rhif ffôn	cyfeiriad	cyfeiriad ebost	dyddiad geni

Sgwrs – Ymwelydd

Ceri: Eryl...

Eryl: Ia, cariad...

Ceri: Mae gynnon ni ymwelydd wythnos nesa.

Eryl: Pwy?

Ceri: Miriam Morris, fy modryb i o Ganada.

Eryl: Wel, wel! Pam mae hi'n dŵad yma?

Ceri: Mae hi'n gobeithio gweld lle oedd ei hen nain hi'n byw.

Eryl: Sut mae hi'n dŵad yma?

Ceri: Ar y trê'n o Lundain. Mae hi isio mynd o gwmpas gogledd Cymru.

Eryl: Sut mae hi'n mynd i deithio o gwmpas?

Ceri: Mae hi wedi rhentio bws mini bach.

Eryl: Ydy hi'n medru gyrru?

Ceri: Wel...mae hi'n gobeithio byddi di'n medru cael gwyliau.

Eryl: Pam mae hi'n dŵad yma, 'ta?

Ceri: Mae hi isio ysgrifennu am y goeden deuluol. Ac mae hi isio dysgu Cymraeg.

Dathlu

Efo'ch partner, sgwennwch o leia chwe gair ar y thema **dathlu**:

Siaradwch

- Ym mha fis mae eich pen-blwydd chi?
- Sut wnaethoch chi ddathlu eich pen-blwydd diwetha?
- Be wnaethoch chi Nadolig diwetha?
- Pa un dach chi'n hoffi fwy – Noswyl y Nadolig, Dydd Nadolig, Gŵyl San Steffan, Nos Galan neu Ddydd Calan ?
- Dach chi'n dathlu unrhyw beth arall bob blwyddyn yn eich teulu chi neu yn eich cymuned chi?
- Dach chi'n dathlu Dydd Gŵyl Dewi?
- Fyddwch chi'n dathlu unrhyw beth arbennig yn ystod y flwyddyn nesa?
- Pryd aethoch chi i barti ddiwetha? Siaradwch amdano fo.
- Dach chi'n cofio un parti neu un dathliad yn arbennig? Siaradwch amdano fo.
- Dach chi'n licio adloniant mewn parti neu dach chi'n licio siarad?
- Be sy'n ffasiynol mewn parti y dyddiau hyn?
- Tasech chi'n cael gwahoddiad i siarad mewn parti neu mewn priodas, fasech chi'n derbyn neu fasech chi'n gwrthod?

Gwranddo

Gwrandewch ar y deialogau ac atebwch y cwestiynau:

1. Mae Jac isio help ei fam... ☐
 - a) i edrych ar ôl ei blant.
 - b) i fynd â'r plant i dŷ Tom.
 - c) i roi gwersi piano i'r plant.
 - ch) i wneud swper iddo fo.
2. Be fydd Tom yn ei wneud heno?
3. Mae Mrs Williams isio... ☐
 - a) anfon siec yn y post.
 - b) mynd ar wyliau yr wythnos nesa.
 - c) pasbort newydd.
 - ch) talu £20 dros y ffôn.
4. Be ydy pris pasbort newydd?
5. Mae'r cwsmer... ☐
 - a) isio blodau a tedi bêr.
 - b) isio codi'r blodau o'r siop.
 - c) isio mynd â'r blodau i'r ysbyty.
 - ch) isio i'r siop anfon blodau at ei chwaer.
6. Pam mae'r cwsmer isio blodau?

Yr Wyddfa

Oeddech chi'n gwybod... ?

Efo'ch partner, darllenwch y brawddegau am Yr Wyddfa. Llenwch y bylchau. Wedyn, ticiwch y blwch **O'n** neu **Nac o'n**. Oeddech chi'n gwybod hyn yn barod?

	O'n	Nac o'n
Yr Wyddfa ydy mynydd _____ Cymru – 3,560 troedfedd (1,085 metr).		
Mae 14 mynydd arall _____ 3,000 troedfedd yn Eryri.		
Ystyr 'gwyddfa' _____ bedd.		
Mi ddaeth Syr Edmund Hilary a Tenzing Norgay i Eryri i ymarfer dringo _____ mynd i Everest.		
Mae dros hanner miliwn o bobol yn dringo'r Wyddfa _____ blwyddyn. Mae 'na lawer _____ broblemau parcio yn yr ardal yn yr haf.		
Mae 'na drên yn mynd _____ ben yr Wyddfa. Mae'n teithio 4.7 _____ o Lanberis i ben yr Wyddfa.		
Mae 'na gaffi ar ben yr Wyddfa o'r _____ 'Hafod Eryri'.		
Mae 'na bobol yn _____ Ras yr Wyddfa bob blwyddyn – deg milltir o Lanberis i ben yr Wyddfa ac yn ôl.		

Siaradwch

- Dach chi'n hoffi cerdded/dringo?
- Dach chi wedi bod ar ben yr Wyddfa? Sut wnaethoch chi gyrraedd?
- Pryd aethoch chi i ben mynydd ddiwetha?

Amdani

Be am ddarllen un o lyfrau Blodwen Jones gan Bethan Gwanas? Mae 'na dri theitl ar gael: *Bywyd Blodwen Jones*, *Tri Chynnig i Blodwen Jones* a *Blodwen Jones a'r Aderyn Prin*. Dach chi'n medru prynu'r llyfrau o'ch siop Gymraeg leol neu ar www.gwales.com.

Robin Radio

a) Atebwch

Pam mae Barbara yn hoffi fflamingos?

.....

Be oedd hoff fwyd Barbara?

.....

Be ydy hoff liw Barbara?

.....

b) Gwrandewch am:

y dyddiau hyn

these days

y cwestiwn ola

the last question

Tybed wyt ti'n medru dyfalu?

I wonder can you guess?

c) Cyfieithwch:

I prefer Turkish Delight.

.....

What do you like doing?

.....

The news is so sad.

.....

Help llaw

Cofiwch:

1. Pwy?, Be?, Faint?:

*Before anything definite (enw person, y, pronoun), dan ni'n defnyddio **ydy**:*

Pwy ydy John?

Be ydy o?

Faint ydy'r tocyn?

*Before a preposition, verb or adjective, dan ni'n defnyddio **sy**:*

Pwy sy yn y llun?

Pwy sy'n dysgu? (dim treigladau efo berfau)

Pwy sy'n gyflym? (treigladau meddal efo ansoddeiriau, ond dim **ll** a **rh**)

2. Lle?, Pryd?, Sut?, Pam?:

Dan ni'n defnyddio **mae** ar ôl y geiriau yma:

Lle mae'r dosbarth?

Sut mae'r bwyd?

Pryd mae'r cyngerdd?

Pam mae o'n mynd?

3. Faint o'r gloch?

Byddwch yn ofalus:

Faint o'r gloch **ydy** hi?

Am faint o'r gloch **mae**'r dosbarth?

Uned 19 – Trowch i'r dde

Nod yr uned ydy...

Cyfarwyddo a chyfeirio *Giving directions and instructions*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

cylchfan(nau)	<i>roundabout(s)</i>
cyllell (cyllyll)	<i>knife (knives)</i>
darlith(oedd)	<i>lecture(s)</i>
fforc (ffyr)	<i>fork(s)</i>
ffordd osgoi (ffyrdd osgoi)	<i>by-pass(es)</i>
llwy(au)	<i>spoon(s)</i>
milfeddygfa (milfeddygfeydd)	<i>veterinary surgery(-ies)</i>
powlen(ni)	<i>bowl(s)</i>
rysâit (ryseitiau)	<i>recipe(s)</i>
ton(nau)	<i>wave(s)</i>

blasu	<i>to taste</i>
cyfarwyddo	<i>to direct, to instruct</i>
cyfeirio	<i>to direct</i>
gratio	<i>to grate</i>
pilio, plicio	<i>to peel</i>
taflu	<i>to throw</i>
ychwanegu (at)	<i>to add (to)</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

ciwb(iau)	<i>cube(s)</i>
corff (cyrff)	<i>body (bodies)</i>
cwpan(au)	<i>cup(s)</i>
chwys	<i>sweat</i>
gorchymyn (gorchmynion)	<i>command(s)</i>
goriad(au)	<i>key(s)</i>
perlysiau	<i>herbs</i>
pupur	<i>pepper</i>
safle (safleoedd) bws	<i>bus stop(s)</i>
stadiwm	<i>stadium</i>
tun(iau)	<i>tin(s)</i>

caled	<i>hard</i>
diweddar	<i>recent</i>
ffres	<i>fresh</i>
llysieuol	<i>vegetarian</i>
pren	<i>wooden</i>
traddodiadol	<i>traditional</i>

dal y lein	<i>to hold the line</i>
gair o gyngor	<i>word of advice</i>
papur bro	<i>papur Cymraeg lleol</i>
tra	<i>while</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....	
.....	
.....	

Gorchmynion

Dach chi'n cofio...?

Ychwanegu -wch at y berfenw	-wch yn lle'r llafariad ola	Ychwanegu -wch at fôn (<i>stem</i>) y ferf	Arall
eistedd eisteddwch	codi codwch	rhedeg rhedwch	mynd ewch
darllen darllenwch	bwyta bwytwch	cerdded cerddwch	dod/dwâd dewch
edrych edrychwch	canu canwch	aros arhoswch	gwneud gwnewch
achub achubwch	ffonio ffoniwch	cymryd cymerwch	troi trowch
	peidio peidiwch	dal daliwch	rhoi rhowch
	copïo copïwch		bod byddwch

Yn y dre

Efo'ch partner, edrychwch ar y map o'r dre.

Lle dach chi? Dewch allan o'r ysbyty. Ewch heibio'r ysgol uwchradd ar y chwith. Trowch i'r chwith ar y gylchfan. Mae'r ar y dde.

Allwedd:

1. Y ffordd osgoi	12. Y llyfrgell
2. Yr ysbyty	13. Yr eglwys
3. Yr ysgol uwchradd	14. Y mosg
4. Y ganolfan hamdden	15. Y banc
5. Y gylchfan fawr	16. Y dafarn
6. Y goleuadau traffig	17. Y pizzeria
7. Yr archfarchnad	18. Y safle bws
8. Yr ysgol gynradd	19. Y capel
9. Siop y cigydd	20. Y feddygfa
10. Y filfeddygfa	21. Y gylchfan fach
11. Y siop bysgod a sgloodion	22. Yr orsaf drenau

Mwynhewch y penwythnos!
 Mwynhewch y dathlu!
 Gadewch y llestri!
 Gadewch y bagiau!
 Gwrandewch ar y neges!
 Gwrandewch ar Radio Cymru!

Enjoy the weekend!
Enjoy the celebrating!
Leave the dishes!
Leave the bags!
Listen to the message!
Listen to Radio Cymru!

Coginio cawl – Cawl tomato cogydd diog

Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

..... dun o domatos. **(agor)**

..... y tomatos mewn powlen fawr. **(rhoi)**

..... y tomatos â chylllell. **(torri)**

..... hanner litr o ddŵr mewn sosban, efo ciwb stoc os dach chi isio. **(berwi)**

..... berlysiau sych yn y dŵr. **(rhoi)**

..... y tomatos at y sosban, a thipyn bach o bupur a halen. **(ychwanegu)**

..... bopeth â llwy bren. **(troi)**

..... y cawl i ferwi am bum munud. **(gadael)**

..... â gadael i'r cawl ferwi am fwy na phum munud, neu mi fydd o'n difetha. **(peidio)**

Tra mae'r cawl yn berwi, ddarn o gaws. **(gratio)**

..... y cawl mewn powlen. **(rhoi)**

..... y caws ar ben y cawl. **(rhoi)**

..... ! **(mwynhau)**

Gorchmynion

Wyt ti'n cofio...?

Ychwanegu -a at y berfenw	-a yn lle'r llafariad ola	Ychwanegu -a at fôn (<i>stem</i>) y ferf	Arall
eistedd eistedda darllen darllena edrych edrycha	codi coda bwyta bwyta canu cana ffonio ffonia esbonio esbonia bwcio bwcia gweddïo gweddïa	rhedeg rheda cerdded cerdda aros arhosa	mynd dos/cer dod/dwâd tyrd gwneud gwna troi tro rhoi rho bod bydd peidio paid

Gair o gyngor

Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

Annwyl Ceri,

Dyma llythyr oddi wrth dy nain di cyn i ti ddechrau fel myfyriwr yn y coleg. Dw i isio rhoi ychydig o gyngor i ti. Paid ag gormod o gwrw. Dwytt ti ddim wedi yfed llawer o'r blaen ac mae'n ddrwg i ti. Paid â bwyd o'r rhewgell bob tro – fwyd ffres. Paid â gormod o bres yn y mis cynta. Mae gen ti ffôn symudol newydd, felly cofia adre yn aml. i mewn ar nos Sul, neu mi fyddi di wedi blino bob bore dydd Llun. 'n gynnar bob bore yn yr wythnos, a i dy ddarlithoedd di. dy hun yn cymdeithasu ond plîs dipyn bach o astudio hefyd. â gwyllo gormod o raglenni realiti! yn ofalus! A yn hyderus hefyd – mae 'na ddigon yn dy ben di! Mi fyddi dî'n gadael y coleg efo gradd dda.

Sgwennwch y llythyr eto, y tro yma at Ceri ac Eryl.

Annwyl Ceri ac Eryl

Dyma llythyr oddi wrth eich nain chi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dos/Cer i'r dde wrth y twnnel.	<i>Go right by the tunnel.</i>
Dos/Cer i'r chwith ar y gylchfan.	<i>Go left on the roundabout.</i>
Dos/Cer i'r siop ar y ffordd.	<i>Go to the shop on the way.</i>
Dos/Cer adre yn syth.	<i>Go home straight away.</i>

Tyrd yma.	<i>Come here.</i>
Tyrd i fewn.	<i>Come in.</i>
Tyrd adre.	<i>Come home.</i>
Tyrd ata i.	<i>Come to me.</i>

Dos/Cer â'r biniau allan!	<i>Take the bins out!</i>
Dos/Cer â'r ci am dro!	<i>Take the dog for a walk!</i>
Dos/Cer â'r car i'r garej!	<i>Take the car to the garage!</i>
Dos/Cer â'r llythyr i'r ysgol!	<i>Take the letter to school!</i>

Tyrd â'r ffeil yma!	<i>Bring the file here!</i>
Tyrd â'r parcel yma!	<i>Bring the parcel here!</i>
Tyrd â'r llyfr yma!	<i>Bring the book here!</i>
Tyrd â'r ddogfen yma!	<i>Bring the document here!</i>

Edrychwch ar y lluniau. Dach chi'n mynd i wneud y pethau yma. Be dach chi angen i wneud y pethau yma?

e.e. **A:** Dw i'n mynd i wneud arholiad Cymraeg. **B:** Dos â beiro.

Dw i'n cerdded i fyny'r Wyddfa
dydd Sadwrn.

Dw i'n mynd i'r traeth dydd
Sadwrn.

Dw i'n mynd i Wlad yr lân ar wyliau.

Dw i'n mynd i llnau tŷ fy mab i.

Pryna fara!
 Pryna betrol!
 Pryna lefrith!
 Pryna flawd!

Buy bread!
Buy petrol!
Buy milk!
Buy flour!

Sgwrs – Yn y cyfarfod

Pennaeth: Bore da, bawb. Croeso i'r cyfarfod. Croeso arbennig i Twm Tomos o swyddfa Abercastell.

Twm Tomos: Diolch.

Pennaeth: Dach chi wedi bod yn Swyddfa Caerheli o'r blaen, Twm?

Twm Tomos: Naddo, erioed.

Pennaeth: Twm, dyma Llinos, Llion, Ffion, Rhian, Ryan, Rhys, Rhodri a Rhiannon.

Pawb: Helô, Twm.

Twm Tomos: Siaradwch yn araf, os gwelwch chi'n dda. Dw i ddim yn medru cofio enwau pawb.

Pennaeth: Peidiwch â phoeni. Reit, mae gynnon ni broblem fawr. Dw i isio dechrau efo'r ffigyrau yma. Trowch eich   chi ymlaen. Edrychwch ar y .

Twm Tomos: Esgusodwch fi, dydy'r yma ddim yn gweithio.

Pennaeth: Wel, edrychwch ar y efo Llinos, 'ta.

Twm Tomos: Diolch.

Pennaeth: Reit, edrychwch ar y .

Twm Tomos: Dw i ddim yn dallt graffiau'n dda iawn.

Pennaeth: Mae'n hawdd – mae 'na lai o werthu bob mis, yn arbennig ym mis Awst yn Abercastell. Dudwch wrthon ni be sy'n bod, Twm.

Twm Tomos: Wel, ro'n i ar fy mhen fy hun yn y swyddfa ym mis Awst. Roedd Siân yn sâl, mae Beti wedi cael ac roedd Gwyn yn gweithio yma.

Pennaeth: Yma, yn swyddfa Caerheli. Pam?

Twm Tomos: Achos roeddech chi a deg o bobl o'r swyddfa yma ar y cwrs 'Ymlacio gyda ' ar Ynys Madeira am fis.

Pennaeth: Dw i'n gweld. Wel, peidiwch â meddwl am ymlacio rŵan! Rhaid i ni weithio'n galed! Reit, amser dw i'n meddwl. Gwna i bawb, Ryan. Wedyn, dan ni angen trafod y parti Nadolig, Twm.

Bwyd
Darllen

Atebwch y cwestiynau efo'ch partner.

Y Gegin

Wrth yr eglwys, milltir o ganol y dre.

Y bwyd gorau o ffermydd lleol.

Ar agor:
11am-9pm (ar gau dydd lau).

£25 am ddau gwrs.
neu
2 gwrs am £20 os dach chi'n bwyta cyn 6:30pm.

Llysiau'r Llan

Yng nghanol y dre, drws nesa i'r llyfrgell ar y stryd fawr.

Tŷ bwyta llysieuol.

Ar agor (Llun-Sadwrn):
10:00-8:00 y nos.

Dau gwrs am £12 (yn cynnwys diod ddi-alcohol).

Bwydlen arbennig i'r plant.

Pizzeria Cambria

Newydd agor!
Yn y Ganolfan Siopa yn Stryd y Llan.

Os dach chi'n hoffi bwyd yr Eidal, dewch i flasw ein pizzas ni!

Popeth wedi ei goginio'n ffres gan ein cogydd ni, Giovanni Jones
Pryd o fwyd i ddau: £14.
Ar agor bob dydd o 11am tan ganol nos.

Potel o win am ddim efo copi o'r hysbyseb yma.

Caffi'r Cwm

Gyferbyn â'r orsaf.

Ar agor 8am-8pm bob dydd.
Bwyd syml am bris rhesymol.
Dim byd yn costio mwy na £6!

Brecwast llawn ar gael trwy'r dydd am £5.

Te/coffi am ddim efo brecwast cyn 9 o'r gloch.

1. Pa dŷ bwyta ydy'r druta?

.....

2. Lle fasech chi'n medru bwyta ar ôl 10 o'r gloch y nos?

.....

3. Lle dach chi **ddim** yn medru bwyta ar ddydd Sul?

.....

4. Sut dach chi'n medru cael gwin am ddim?

.....

5. Sut dach chi'n medru cael te neu goffi am ddim?

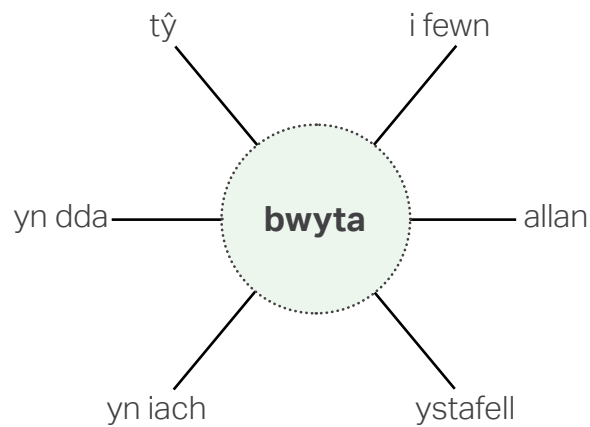
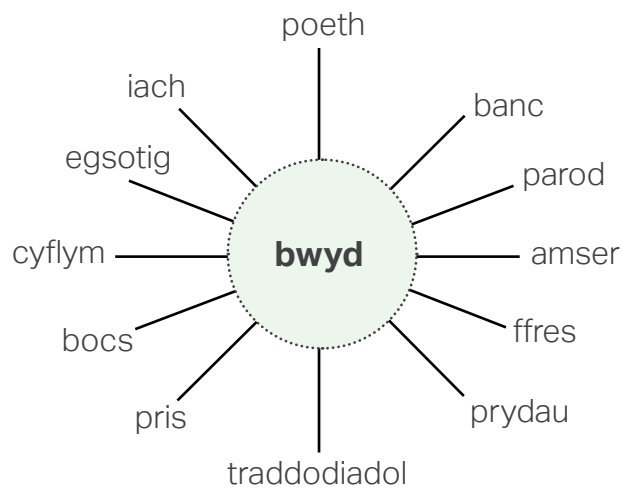
.....

Siaradwch

- I ba dŷ bwyta fasech chi'n mynd? Pam?
- I ba dŷ bwyta fasech chi **ddim** yn mynd? Pam?

Geirfa

Efo'ch partner, sgwennwch 6 brawddeg:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Siaradwch

- Be dach chi wedi fwyta heddiw?
- Be dach chi'n ffansio i swper yfory?
- Dach chi'n hoffi bwyta tu allan (picnic/barbeciw/ar y patio) neu dach chi'n hoffi bwyta tu mewn, yn y tŷ neu mewn tŷ bwyta?
- Be doeddech chi ddim yn hoffi fwyta pan oeddech chi'n blentyn? Dach chi'n bwyta'r bwyd yna rŵan?
- Tasech chi mewn tŷ bwyta rŵan, be fasech chi'n ddewis fel cwrs cynta, prif gwrs a phwddin?
- Disgrifiwch un pryd bwyd arbennig. Pam dach chi'n cofio'r pryd yna'n dda?
- Be dach chi'n fwyta dydd Nadolig fel arfer – twrci, cig arall, bwyd llysieuol neu fwyd figan?
- Ydy bwyta'n dda yn bwysig i ofalu am y corff?

Gofynnwch i bawb am eu hoff dŷ bwyta nhw yn yr ardal. Oes gan y dosbarth hoff dŷ bwyta?

Enw	Hoff dŷ bwyta?	Pam?

Gwrando

Gwrandewch ar y negeseuon ac atebwch y cwestiynau:

Neges 1

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae hi'n gweithio mewn _____

Mae gorïad yr ystafell fawr yn _____

Mae angen prynu _____

Neges 2

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae Dafydd wedi colli

Neges 3

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae hi'n byw yn _____

Mae hi isio _____

Mae hi'n gobeithio am _____

Neges 4

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae hi isio iddo fo ddŵad â _____

a) _____

b) _____

c) _____

Neges 5

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae o'n chwilio am berson i siarad ar Radio Cymru sy'n _____

a) _____

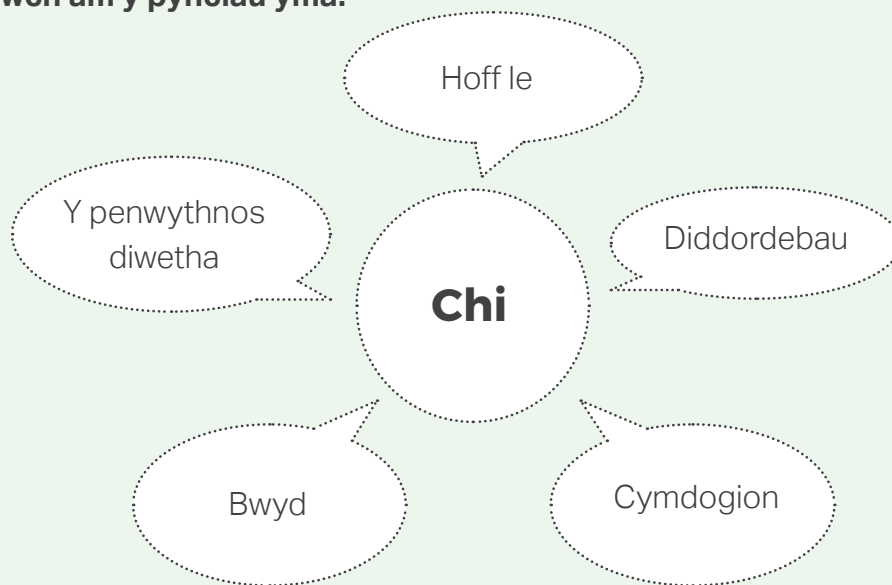
b) _____

c) _____

Siaradwch

Siaradwch am y pynciau yma.

Twm Siôn Cati

Gwylwch y ffilm am Twm Siôn Cati a chywirwch y ffeithiau (*correct the facts*) yn y brawddegau. Gweithiwch efo'ch partner chi.

1. Roedd Twm Siôn Cati'n byw yn Aberystwyth.
2. Mi gaeth o ei eni yn 1350.
3. Robin Hood De Cymru oedd o.
4. Roedd o'n dwyn oddi wrth y bobl dlawd.
5. Mae Dydd Twm Siôn Cati yn y gaeaf.
6. Mae plentyn yn ennill gwobr am wneud rhywbeth drwg.
7. Dach chi'n medru gweld sioe Twm Siôn Cati yn Nhregaron.

Robin Radio

a) Atebwch

I bwy mae Cwnstabl Jones yn gweithio?

Be sy'n bwysig i chi ei gau, yn ôl Cwnstabl Jones?

Lle yn y stryd dach chi angen parcio'r car?

b) Gwrandewch am:

cyngor doeth iawn
dim byd gwerthfawr
dwyn o dai

*very wise advice
nothing valuable
stealing from houses*

c) Cyfieithwch:

Leave your mobile phone number.

Make sure...

on the way to work

.....

.....

.....

Help llaw

1. Yn yr uned yma, dan ni'n ymarfer patrwm ddysgon ni yn Uned 20 Mynediad.

I roi gorchymyn (*command*), dan ni'n ychwanegu'r terfyniad (*ending*) **-wch** (chi) neu **-a** (ti) fel arfer, e.e.

eistedd	eisteddwch	eistedda
----------------	------------	----------

2. Mae **mynd** a **dŵad/dod** yn afreolaidd:

mynd	ewch Ewch allan!	dos/cer Dos/Cer â'r ci am dro.
-------------	---------------------	-----------------------------------

dŵad/dod	dewch Dewch yma.	tyrd Tyrd â gwobr raffl.
-----------------	---------------------	-----------------------------

gwneud	gwnewch Gwnewch eich gorau.	gwna Gwna dy waith cartre.
---------------	--------------------------------	-------------------------------

3. Mae **bod** ychydig yn wahanol hefyd:

bod	byddwch	bydd
------------	---------	------

4. Dan ni'n defnyddio **â** ar ôl **Peidiwch/Paid**:

Peidiwch â mynd. Paid â gadael.

Cofiwch y **treigladau** (**+h**) ar **t, c** a **p**:

Peidiwch â phoeni/pharcio .	Paid â chodi/thalu .
---------------------------------------	-----------------------------

Mae **â** yn troi yn **ag** o flaen llafariaid (vowels):

Paid **ag** aros.

5. Mae **treigladau meddal** pan fydd enw'n dŵad yn syth ar ôl gorchymyn:

papur	Pryna b apur.
tocyn	Cymerwch d ocyn.

Uned 20 – Ydw! Oes! Do!

Nod yr uned ydy...

Ymarfer atebion. *Practising answers.*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

atig(au)	<i>attic(s)</i>
coron(au)	<i>crown(s)</i>
gem(au)	<i>gem(s)</i>
lein(iau)	<i>line(s)</i>
meicrodon	<i>microwave</i>
seler(i)	<i>cellar(s)</i>
ystafell wydr (ystafelloedd gwydr)	<i>conservatory (conservatories)</i>

ar wahân (i) *separate (to);
apart (from)*

hwfro	<i>to Hoover</i>
sychu	<i>to dry</i>
tacluso	<i>to tidy</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

boeler(i)	<i>boiler(s)</i>
carped(i)	<i>carpet(s)</i>
dodrefn	<i>furniture</i>
dyfodol	<i>future</i>
fffermdy (ffermdai)	<i>farmhouse(s)</i>
glo	<i>coal</i>
gris(iau)	<i>step(s), stair(s)</i>
gwres canolog	<i>central heating</i>
newyddiadurwr (-wyr)	<i>journalist(s)</i>
olew	<i>oil</i>
to(eau)	<i>roof (roofs/rooves)</i>
trydanwr (-wyr)	<i>electrician(s)</i>
tŷ gwydr (tai gwydr)	<i>greenhouse(s)</i>

ar hyn o bryd	<i>at the moment</i>
ar-lein	<i>online</i>
fyny grisiau	<i>upstairs</i>
lawr grisiau	<i>downstairs</i>
uwchben	<i>above</i>
wrth ymyl	<i>near</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Atebion

Darllen

Wyt ti'n mwynhau darllen ar sgrin?	Ydw.
Oeddet ti'n mwynhau darllen pan oeddet ti'n blentyn?	O'n.
Fyddi di'n darllen wythnos nesa?	Bydda.
Faset ti'n hoffi darllen mwy o lyfrau ffeithiol?	Baswn.
Wyt ti wedi darllen llyfr Cymraeg?	Do.
Ddarllenest ti bapur newydd ddoe?	Do.
Sgen ti hoff fardd?	Oes.

Efo'ch partner, sgwennwch saith cwestiwn ar **siopa, chwaraeon** neu **gwyliau**.

1. Ydw.
2. O'n.
3. Bydda.
4. Baswn.
5. Do.
6. Do.
7. Oes.

Y Tywydd

Oes 'na law ar y ffordd?	Oes.
Ydy hi'n braf heddiw?	Ydy.
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd.
Fydd hi'n braf yfory?	Bydd.
Ydy hi wedi bwrw glaw heddiw?	Do.
Gyrhaeddodd y storm eich ardal chi?	Do.
Fasai tywydd braf yn codi eich calon chi?	Basai.

Pwy fydd yn medru mynd i'r cyfarfod a phryd?

X – ddim yn medru mynd

dim byd – yn medru mynd

Partner A

Enw	heddiw	yfory
John	X	
Jac		
Mari	X	
Siân		X
Awen	X	

Partner B

Enw	heddiw	yfory
John		X
Jac	X	
Mari		X
Siân	X	
Awen		X

Oes/Ydy

Oes gynnoch chi goffi?

Oes.

Ydy'r coffi'n gryf?

Ydy.

Sgwennwch ddau gwestiwn fel hyn bob tro.

ystafell wydr

.....

.....

plant

.....

.....

blows

.....

.....

drymiau

.....

.....

bwthyn

.....

.....

brechdanau

.....

.....

sandalau

.....

.....

Teithio

Dach chi'n mwynhau teithio?
Oeddech chi'n mynd dramor pan oeddech chi'n blant?
Fyddwch chi'n mynd ar drên wythnos nesa?
Fasech chi'n hoffi teithio mwy?
Dach chi wedi bod ar feic modur?
Aethoch chi ar fws wythnos diwetha?
Oes 'na broblemau ar y rheilffyrdd?

Ydan.
Oedden.
Byddwn.
Basen.
Do.
Do.
Oes.

Plant

Ydy'r plant yn hoffi Noswyl Nadolig?
Oedd y plant yn arfer darllen mwy?
Fydd y plant yn fwy heini yn y dyfodol?
Fasai'r plant yn hoffi mynd i'r ysgol ar fore Sadwrn?
Ydy'r plant wedi gwisgo eu sgarffiau?
Gododd y plant cyn y wawr heddiw?

Ydyn.
Oedden.
Byddan.
Basen.
Do.
Do!

Tasech chi'n gofyn i gant o bobol roi ateb yn y categorïau yma, be fasen nhw'n ddeud? Beasai'r ateb mwya poblogaidd?

lliw	
ffordd o deithio	
rhywbeth yn yr ystafell ymolchi	
rhywbeth sy'n dŵad mewn carton	
ffrwyth ar goeden	
rhywbeth sy'n dŵad mewn pâr	
rhywbeth yn y swyddfa bost	

Ymarfer

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb:

a.	Milfeddyg wyt ti?	i.	Wna i.
b.	Wnei di dacluso dy ystafell di?	ii.	Bydda.
c.	Ga i gerdded ar y carped newydd?	iii.	Oedd.
ch.	Wyt ti ar-lein ar hyn o bryd, tybed?	iv.	Oes.
d.	Ydy'r plant yn cysgu fyny grisiau?	v.	Byddan.
dd.	Fyddwch chi'n codi arian i elusen?	vi.	Oes.
e.	Fasech chi'n byw dramor?	vii.	Ydy.
f.	Fydd y staff yn anfon ebost?	viii.	Do.
ff.	Oes 'na ormod o drais ar y teledu?	ix.	Ydyn.
g.	Oedd 'na ddigon o opsiynau?	x.	Ydw.
ng.	Wnewch chi noddi fy mrawd i?
Mae o'n rhedeg marathon?	xi.	Gwnawn.
h.	Ydy'r cytundeb ar y ffordd?	xii.	Cei.
i.	Sgan y plant wallt cyrllog?	xiii.	Ia.
j.	Sgoriodd o gais?	xiv.	Baswn.

Nesa, sgwennwch gwestiynau:

1. Oes.
2. Ydy.
3. Cewch.
4. Wna i.
5. Bydda.

Ymatebion

Mae hi'n braf.

Ydy, wir.

Mae hi'n oer.

Ydy, wir.

Mae hi'n stormus.

Ydy, wir.

Mae hi'n niwlog.

Ydy, wir.

Mae 'na fwyd ar ôl.

Oes.

Mae 'na ddigon o fwyd ar ôl.

Oes.

Mae 'na ormod o fwyd ar ôl.

Oes.

Mae 'na ychydig o fwyd ar ôl.

Oes.

Mae o'n goffi cryf.

.....

Mae 'na goffi cryf yn y siop yma.

.....

Mae 'na eli haul yn y bag.

.....

Mae'r eli haul dros y brechdanau.

.....

Mae'r fferm yn hen iawn.

.....

Mae 'na fferm hyfryd yn yr ardal.

.....

Mae o'n hyfforddwr da.

.....

Mae 'na hyfforddwr da iawn yn y clwb rygbi.

.....

Mae 'na dwll yn y wal yn y pentre.

.....

Mae'r twll yn y wal yn y stryd nesa.

.....

Mae'r llong yn suddo.

.....

Mae 'na long ar y môr yn suddo.

.....

Sgwrs 1 – Symud i Aberystwyth

A: Mae gen i newyddion.

B:? Be?

A: Dw i'n symud i Aberystwyth.

B: Aberystwyth! Waw! Wyt ti wedi cael swydd newydd?

A:, dw i wedi cael swydd newydd yn y Llyfrgell Genedlaethol.

B: Llongyfarchiadau!

A: Diolch. Dw wrth fy modd efo Aberystwyth. Mi fydda i'n byw wrth ymyl y môr.

B: Wyt ti wedi cael rhywle i fyw?

A:, dw i wedi prynu tŷ.

B: Fydd rhaid i ti wneud llawer o waith ar y tŷ?

A:, dim ond prynu carpedi newydd.

B: Wel, dw i'n edrych ymlaen at gael gwahoddiad i ddod i aros, 'ta.

A: Wrth gwrs.

Sgwrs 2 – Mae'r boeler wedi torri!

A: Mae hi'n oer y bore 'ma!

B: Be sy'n bod? O na, dydy'r gwres canolog ddim yn gweithio! Fydda i ddim yn medru cael cawod.

A: 'r olew wedi gorffen?

B:, ond mae'r boeler yn oer.

A: Mi fydd rhaid i mi ffonio'r plymwr.

B: Pob lwc – mi fydd pawb isio plymwr heddiw – ac mae hi'n bwrw eira!

A:, yn drwm erbyn hyn. O wel, does dim rhaid i mi gael cawod achos fydda i ddim yn medru mynd i'r gwaith.

B: Rwyf ti'n medru hwfro'r tŷ. Mae'n ofnadwy yma.

A:

Y Tŷ - Darllen

Efo'ch partner, atebwch y cwestiynau:

Bryn Awel, Ffordd y Mynydd

Hen dŷ fferm,
tua phum milltir o Lanaber.

Dwy ystafell wely,
ystafell fyw, cegin,
dim ystafell ymolchi ar hyn o bryd.

Gardd fawr yn y cefn.

Rhaid cael ffenestri newydd cyn
symud i mewn.

Pris: £145,000

5, Stryd yr Eglwys

Tŷ modern:
popeth yn barod, a dim gwaith
i'w wneud.

Dwy ystafell wely, ystafell
ymolchi, ystafell fyw fawr,
cegin fodern, swyddfa,
ystafell deledu.

Digon o le i barcio.

Gardd fach yn y blaen. Dim ond
2 filltir o'r dre.

Pris: £250,000

Golwg y Mynydd

Tŷ newydd, ugain milltir o'r dre.

Chwech ystafell wely, cegin
fodern, ystafell fyw, gardd fach.

Garej newydd.

Pris: £203,000
(yn cynnwys carpedi a llenni)

Angen to newydd cyn symud
i mewn.

28, Y Stryd Fawr

Fflat fach, un ystafell wely
uwchben Caffi Dewi.
Pum munud o gerdded i ganol
tre Llanaber.

Patio bach yn y cefn.

Rhaid aros nes i'r tenant gael lle
newydd.

Yn addas fel cartre cynta.
Pris: £115,000

1. Pa un ydy'r tŷ druta?

.....

2. Pa un ydy'r tŷ agosa i'r dre?

.....

3. Tasech chi isio tyfu llysiau, pa dŷ fasai'r dewis gorau? Pam?

.....

4. Pam fasai teulu mawr isio prynu Golwg y Mynydd?

.....

5. Tasech chi isio symud i fewn yn gyflym, pa dŷ fasai'n rhaid i chi ddewis? Pam?

.....

6. Pa dŷ fasech chi'n brynu? Pam?

.....

7. Pa dŷ fasech chi **ddim** yn brynu? Pam?

.....

Y Tŷ – Geirfa

tŷ teras

tŷ pêr

tŷ ar wahân

Edrychwch ar y cwmwl geiriau ac ysgrifennwch bum brawddeg yn defnyddio o leia un gair o'r cwmwl ym mhob brawddeg.

1.
2.
3.
4.
5.

Siaradwch

- Pryd wnaethoch chi symud i'ch cartref presennol chi? O le?
- Disgrifiwch eich tŷ chi, e.e. pa fath o dŷ ydy o, faint o ystafelloedd i fyny'r grisiau a lawr grisiau, eich gardd chi.
- Pa fath o wres canolog sgynnoch chi? Ydy'r gwres yn dŵad o'r ddaear? Dach chi'n sychu dillad yn y tŷ neu ar lein ddillad yn yr ardd?
- Be dach chi'n licio a ddim yn licio wneud yn y tŷ, e.e. newid plwg, llunau, golchi ffenestri?
- Sgynnoch chi lanhäwr? Fasech chi'n licio cael glanhäwr?
- Pa un ydy eich hoff ystafell chi yn y tŷ? Pam?
- Oes gynnoch chi atig? Os oes, be sy yn yr atig?
- Tasech chi'n medru newid un peth am eich tŷ chi, be fasech chi'n hoffi wneud?
- Oes rhaid i chi wneud gwaith ar y tŷ eleni, e.e. addurno, adeiladu?
- Dach chi'n meddwl byddwch chi'n symud yn y deg mlynedd nesa? Pam? I le?
- Dach chi'n licio hen dai efo llawer o gymeriad neu dai newydd?
- Oeddech chi'n rhannu ystafell wely pan oeddech chi'n blentyn?

Ynganu - Hedd Wyn (1887-1917)

Mi gaeth Ellis Humphrey Evans ei eni ym mhentref Trawsfynydd yn 1887. Mi symudodd ei deulu o o'r pentref i fferm ychydig o filltiroedd i ffwrdd a dyna lle treuliodd o ei fywyd o. Enw'r fferm ydy Yr Ysgwrn. Roedd Ellis yn un o un ar ddeg o blant. Mi adawodd o'r ysgol yn bedair ar ddeg oed i weithio ar y fferm.

Bardd oedd Ellis ac roedd o'n ysgrifennu dan yr enw Hedd Wyn. Mi enillodd o lawer o gadeiriau mewn eisteddfodau lleol. Yn 1916, roedd rhaid i un o'r teulu fynd i'r Rhyfel (*war*). Roedd Ellis yn ddau ddeg naw oed ar y pryd a fo oedd y mab aeth i'r Rhyfel. Mi ysgrifennodd o gerdd (*poem*) o'r enw 'Yr Arwr' ac anfon y gerdd i'r Eisteddfod Genedlaethol. Mi enillodd o'r gadair, ond yn anffodus iawn, roedd o wedi marw yn y Rhyfel cyn yr Eisteddfod. Felly, Hedd Wyn ydy 'Bardd y Gadair Ddu'. I ddysgu mwy am Hedd Wyn, dach chi'n medru gwyllo'r ffilm *Hedd Wyn* neu ymweld â'r Ysgwrn. Mae'n ddiddorol iawn, ac mewn ardal fendigedig hefyd.

Be ydy:

a few miles away

in local eisteddfodau

at the time

to learn more

Amdani

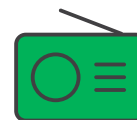

Rŵan, dach chi'n medru darllen *Teithio drwy Hanes* gan Jon Gower (CAA). Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi, neu ar www.gwales.com.

Mae'r newyddiadurwr Simon Jenkins yn disgrifio Erddig fel 'gem fawr yng nghoron tai cefn gwlad Cymru'. Dydy Erddig ddim mor drawiadol â Chastell Powis. Dydy e ddim mor gyffrous â gwyllo tân gwyllt yng Nghastell Caerdydd. Beth sydd yn Erddig ydy'r teimlad bod pobl go iawn wedi byw yma. Mae'r hanes yn dod yn fyw i ymwelwyr.

Robin Radio

a) Atebwch:

Lle mae Anti Mair wedi bod?

Pryd fydd Anti Mair ar y rhaglen?

Be ydy cyfeiriad ebost Robin?

b) Gwrandewch am:

ar ôl y daith

after the journey

ei thaith ddiweddara

her latest journey

Does 'na ddim byd arall.

There is nothing else.

c) Cyfieithwch:

I'll drive to the airport.

I'll ask the questions.

I'll look forward to hearing the questions.

Help llaw

1. Mae brawddegau yn Gymraeg yn dechrau efo berf (*verb*) fel arfer. Rhaid i chi wrando'n ofalus ar y ferf i wybod sut i ateb, e.e.

Ydy o'n mynd?

Ydy/Nac ydy.

Fyddwch chi'n mynd?

Bydda/Na fydda.

Fasen nhw'n gofyn?

Basen/Na fasen.

Do/Naddo ydy'r ateb i bob cwestiwn yn y gorffennol cryno (*concise past*).

Est ti?

Do/Naddo.

Glywodd hi?

Do/Naddo.

Welon nhw?

Do/Naddo.

Oes yn y cwestiwn = **Oes** yn yr ateb.

2. If there is any part of speech apart from a verb at the beginning of a question, then this is considered emphatic and the answer is **la/Naci/Na**.

Siân wyt ti?

la/Naci.

Brawd Siân wyt ti?

la/Naci.

3. We also respond with an answer to statements. Uned 20 concentrates on **Ydy** and **Oes**. **Ydy** is definite and **Oes** is indefinite.

Mae'r coffi yn gryf. (*The coffee is strong.*)

Ydy.

Mae 'na goffi cryf yn y caffi. (*There is strong coffee in the cafe.*)

Oes.

Mae hi'n stormus. (*It is stormy.*)

Ydy.

Mae 'na storm ar y ffordd. (*There is a storm on the way.*)

Oes.

Uned 21 – Gwyliau

Nod yr uned ydy...

Adolygu ac ymestyn *Revision and extension*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

antur	<i>adventure</i>
cymdeithas(au)	<i>society (-ies)</i>
cymdeithas rieni	<i>parents' association</i>
sbectol haul	<i>sunglasses</i>
twristiaeth	<i>tourism</i>
ysgol fabanod	<i>infant school</i>

clirio	<i>to clear</i>
cyhoeddi	<i>to announce</i>

ar fai	<i>to blame; at fault</i>
---------------	---------------------------

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

adroddiad(au)	<i>report(s)</i>
cyhoeddiad(au)	<i>announcement(s)</i>
dyffryn(noedd)	<i>valley(s)</i>
niwl(oedd)	<i>fog(s), mist(s)</i>
swyddog(ion)	<i>officer(s)</i>
sychwr gwallt	<i>hair dryer</i>

anturus	<i>adventurous</i>
bodlon	<i>willing; contented, satisfied</i>
canolog	<i>central</i>
coll	<i>lost</i>
gwag	<i>empty</i>
hen ffasiwn	<i>old-fashioned</i>
naturiol	<i>natural</i>
ychwanegol	<i>additional</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adolygu – Gêm o Gardiau

				
A	Pa mor bell dach chi'n byw o'r ysbyty agosa?	Be fyddwch chi'n ddathlu nesa?	Cymharwch ddau fis. (Defnyddiwch -ach)	Dudwch rywbeth am eich cymdogion chi.
2	Dudwch rywbeth am gydweithiwr neu gydweithwraig.	Os dach chi'n bwyta cig, dach chi wedi bwyta gŵydd?	Pa mor hen ydy eich ffôn chi?	Lle dach chi'n licio mynd i gael llonydd?
3	Dach chi wedi gyrru tractor?	Dach chi'n defnyddio Trydar?	Pa mor aml dach chi'n beicio?	Fasech chi'n mynd mewn hofrennydd?
4	Pwy ydy eich hoff ganwr/gantores chi?	Dach chi'n disgwyl parcel ar hyn o bryd?	Dudwch rywbeth am eich tŷ chi pan oeddech chi'n blentyn.	Pwy ydy'r fenga yn eich teulu chi?
5	Be ydy'r peth anodda am ddysgu Cymraeg?	Be ydy'ch taldra chi?	Be ydy'r rhaglen deledu orau ar hyn o bryd?	Be dach chi'n wneud ar-lein?
6	Pa mor hir ydy/oedd eich taith chi i'r gwaith?	Pa mor braf oedd hi ddoe?	Sgynnoch chi ofn llygod mawr?	Dach chi wedi bod yn Y Swistir?
7	Dach chi'n berson trefnus?	Pa mor aml dach chi'n golchi eich car chi?	Be wnaethoch chi nos Sadwrn?	Cymharwch ddwy dref. (prysur)
8	Cymharwch ddwy siop. (drud)	Dach chi'n cadw mewn cysylltiad efo ffrindiau ysgol?	Ydy'r bobl yn eich ardal chi yn gyfeillgar?	Dudwch rywbeth am eich tŷ/fflat chi.
9	Be doeddech chi ddim yn hoffi fwyta pan oeddech chi'n blentyn?	Dach chi'n chwynu?	Be wnaethoch chi ddathlu ddiwetha?	Pa mor brysur fyddwch chi penwythnos yma/nesa?
10	Pa fath o gerddoriaeth dach chi ddim yn hoffi?	Ym mha fis mae eich pen-blwydd chi?	Pa un ydy eich hoff dŷ bwyta chi?	Pa ddiod dach chi ddim yn hoffi?
Jac	Pwy ydy'r hyna yn eich teulu chi?	Dach chi wedi gyrru bws mini neu lori?	Pa fath o raglenni teledu dach chi ddim yn hoffi?	Dudwch rywbeth am eich hoff le chi yn yr ardal.
Brenhines	Be ydy'r peth pwysica wrth ddysgu Cymraeg?	Dudwch rywbeth am eich ffrind gorau chi.	Pwy ydy'r person prysura dach chi'n nabod?	Pa mor bell ydy'r orsaf drenau agosa o'ch tŷ chi?
Brenin	Oeddech chi'n hoffi gwersi celf pan oeddech chi yn yr ysgol?	Dach chi wedi gweld llew neu deigr?	Dach chi'n nabod rhywun sy'n canu'r delyn?	Pa mor brysur oeddech chi penwythnos diwetha?

Adolygu – Gwrando, darllen ac ynganu

Gwrandewch ar y cyhoeddiadau. (Dach chi'n medru eu darllen nhw yr un pryd.)
Lle fasech chi'n eu clywed nhw?

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Efo'ch partner, darllenwch yn uchel:

1. Diolch i bawb am ddŵad heno. Fy enw i ydy Carwyn Cartwright. Dan ni'n mynd i drafod y ffordd osgoi newydd. Y person cynta i siarad ydy Geraint Griffiths o'r Cyngor Cymuned.

2. Digwyddodd protest y tu allan i Neuadd y Sir heddiw. Roedd pum deg o blant a rhieni'n anghytuno efo penderfyniad y Cyngor i gau ysgol gynradd Coed-y-Glyn ym mis Medi. Mi ddeudodd Mrs Mari Morgan, o'r gymdeithas rieni, fod y Cyngor ar fai yn cau ysgol mor dda, efo llawer mwy o blant yn barod i ddechrau yn yr ysgol y flwyddyn nesa.

3. Y trên nesa i gyrraedd ydy'r gwasanaeth saith munud wedi wyth i Gaergybi, yn galw yn Wrecsam, Caer, Prestatyn, y Rhyl, Cyffordd Llandudno a Bangor. Mi fydd y trên yn cyrraedd Caergybi am hanner dydd. Cymerwch ofal wrth fynd ar y trên, mae bwlch rhwng y trên a'r platform.

4. Dyma'r bwletin tywydd. Mi fydd hi'n oerach heddiw na ddoe, ac yn fwy gwyntog. Ond mae'r niwl wedi clirio dros nos ac mi fydd 'na ddigon o haul, efo'r tymheredd yn cyrraedd un deg saith gradd. Mwynhewch y penwythnos!

5. Mi fydd y ddrama *Y Dyffryn Du* yn dechrau mewn pum munud, felly wnewch chi gymryd eich seddau chi, os gwelwch chi'n dda? Diffoddwch eich ffonau symudol cyn mynd i mewn. Diolch.

6. Tawelwch, os gwelwch chi'n dda. Y person nesa i ganu ydy Ffion Philips o Ffostrasol. Mae Ffion yn mynd i ganu 'Ffal-di-ral-di-ral'. Diolch yn fawr. Ydy'r beirniad yn barod? Caewch y drysau, os gwelwch chi'n dda.

Adolygu – Llenwi bylchau

Efo'ch partner, llenwch y bylchau:

1. Mae hi'n (oer) heddiw na ddoe.
2. Lle 'r cyfarfod heno?
3. Pa mor ydy'r plentyn? Pedair troedfedd, dwy fodfedd.
4. Pwy tiwtor eich cwrs chi?
5. (aros) os gwelwch chi'n dda!
6. Pwy gweithio yn y banc bwyd heddiw?
7. Caffi Coch ydy'r caffi (da) yn y dre.
8. ! (brysio) Mi fydd dy fws di yma mewn 5 munud!
9. Faint o'r gloch 'r ddrama'n gorffen?
10. Be bod?
11. Gawn ni ofyn cwestiwn? (✓)
12. Wyt ti'n mwynhau'r gwyliau? (✗)

Gwyliau

Baled y Bagiau Coll – Mae Gareth, Ann a Geraint yn cyfarfod ym maes awyr Caerdydd.

Dyma Ann o Aberdyfi,
Mae ei ches yn Lanzarote,
Efo Gareth o Gaerffili,
Mae ei fagiau yn Alicante.
Ond mae Geraint o Gaergybi
Wedi colli pawb o'r teulu:
Er ei fod o'n ôl yng Nghymru,
Mae pawb arall yn Miami!

Efo'ch partner, atebwch y cwestiynau:

Pwy sy wedi colli dillad?

Be mae Gareth wedi golli?

Pwy sy'n byw bella o Gaerdydd?

Pwy sy'n byw agosa i Gaerdydd?

Siaradwch

- Dach chi wedi colli rhywbeth ar wyliau?

Gwyllo a deall – Gwyliau antur

1. Dach chi'n mynd i wyllo darn am wyliau antur yn y gogledd. Ysgrifennwch eiriau dach chi'n meddwl byddwch chi'n clywed ar y fideo yn y blwch:

Gwylwch y fideo. Faint o'r geiriau glywoch chi?

2. Dyma bum gair newydd byddwch chi'n clywed yn y fideo:

antur

o fewn

chwarel

llyn

naturiol

Gwylwch y fideo eto a chywirwch y brawddegau. Mae 'na un broblem ym mhob brawddeg.

Yn ôl 'Lonely Planet', mae De Cymru yn lle gwych ar gyfer gwyliau antur.

Mae'r Wyddfa o fewn deg milltir i Lan-llyn.

Mae 'na chwarel ym Mlaenau Ffestiniog ac ym Mangor.

Llyn Tegid ydy'r llyn naturiol lleiaf yng Nghymru.

3. Gwylwch y ffilm eto. Ym mha drefn (*In which order*) mae'r gweithgareddau (*activities*) yn y lluniau'n codi?

4. Atebwch y cwestiynau:

i. Yn ôl y fideo, be ydy 'Lonely Planet'?

.....

ii. Be sy'n dda iawn yng Nglan-Ilyn?

.....

iii. Be dach chi'n medru wneud ar Llyn Tegid?

.....

iv. Be ydy'r tair ffordd bosib o gyrraedd pen yr Wyddfa?

.....

v. Be dach chi'n medru wneud yn y glaw yng Nglan-Ilyn?

.....

vi. Pam mae'r ardal yn dda i ddysgwyr Cymraeg?

.....

5. Mi fyddwch chi'n gwylio diwedd y fideo eto. Cyn gwylio, llenwch y bylchau efo'ch partner.

Os _____ hi'n bwrw glaw, mae llawer o _____ i wneud
yng Nglan-Ilyn, fel bowllo _____, dringo _____ ddringo,
nofio yn y _____, ac wrth gwrs ymweld _____ Bala a
Llanuwchllyn. Lle perffaith i ymarfer _____ Cymraeg.

6. Siaradwch:

- Be fasech chi'n licio wneud yng Nglan-Ilyn?
- Be fasech chi **ddim** yn hoffi wneud?

Ffaith!

Mae 'na rai pobol yn deud bod 'na fwystfil o'r enw Teggie yn byw yn Llyn Tegid!

Sgwrs – Yn y ganolfan dwristiaeth

Swyddog y Ganolfan: Bore da, croeso i Aber-pwll.

Berwyn Blin: Bore da, dan ni yma ar wyliau am bythefnos.

Swyddog y Ganolfan: Da iawn. Lle dach chi'n aros?

Berwyn: Yn y parc carafanau ar y bryn.

Swyddog y Ganolfan: Braf iawn! Dach chi'n gweld y môr o'r garafán?

Berwyn: Nac ydan, dydy'r niwl ddim wedi clirio o gwbl.

Swyddog y Ganolfan: Beth bynnag, sut dw i'n medru eich helpu chi?

Berwyn: Be dw i'n medru wneud efo'r teulu yma yn Aber-pwll?

Swyddog y Ganolfan: Mae 'na draeth enwog iawn yma, wrth gwrs, efo lle braf iawn i nofio.

Berwyn: Dw i ddim yn hoff o nofio yn y glaw. Oes 'na bwl nofio yma?

Swyddog y Ganolfan: Wel, nac oes, ond mae 'na bwl padlo ar y prom.

Berwyn: Dw i ddim yn licio padlo yn y glaw chwaith. Oes 'na sinema yma?

Swyddog y Ganolfan: Nac oes, ond dach chi'n medru benthycu DVDs o'r llyfrgell.

Berwyn: DVDs? Am hen ffasiwn! Oes 'na dafarn dda yn y pentre?

Swyddog y Ganolfan: Oes wir, y Llew Gwyn, efo bwyd blasus iawn.

Berwyn: O na, dw i wedi bod yna, doedden nhw ddim yn hoffi'r ci.

Swyddog y Ganolfan: Dach chi'n medru bwyta efo'r ci yn yr ardd gwrw.

Berwyn: Dw i ddim yn hoffi bwyta tu allan yn y glaw chwaith.

Swyddog y Ganolfan: Dach chi isio map efo llefydd picnic da yn yr ardal?

Berwyn: Nac oes, wir! Dw i ddim yn dŵad i Aber-pwll ym mis Tachwedd eto!

Darllen

Efo'ch partner, darllenwch yr hysbysebion gwyliau ac atebwch y cwestiynau:

Llundain

2-4 Hydref
Dwy noson yng ngwesty'r Hilton
yng nghanol y ddinas.
Sioe nos Sadwrn.
£295

(ddim yn cynnwys brecwast, ond
mae ar gael am £13.50).

Caerdydd

22-25 Hydref
(hanner tymor yr ysgol).
Aros am dair noson yng ngwesty'r
Angel yng nghanol y ddinas
(gwely a brecwast).

Tocynnau ar gael i weld sioe yng
Nghanolfan y Mileniwm
(cost tocyn yn ychwanegol).
£260

Stratford-Upon-Avon

5-8 Tachwedd
Nos lau, nos Wener a nos Sadwrn
mewn gwesty pedair seren
ychydig tu allan i'r dre.
Bws i'r theatr
£275
(gan gynnwys tocyn i'r theatr).

Paris

8-12 Tachwedd
Gwesty dwy seren yng nghanol
Paris am bedair noson.

Taith diwrnod i barc Eurodisney
£299
(gan gynnwys gwely, brecwast,
cinio a thocyn i Eurodisney).

1. Pa un ydy'r gwyliau hira?

2. Pa wyliau fasai'n gyfleus i deulu efo plant? Pam?

3. Pa westy sy ddim yn ganolog?

4. I gael be fasai'n rhaid i chi dalu mwy

a) yng Nghaerdydd?

b) yn Llundain?

Siaradwch

- Dach chi wedi bod yn Llundain, Paris neu Stratford-upon-Avon?
- Be oeddech chi'n feddwl o'r llefydd yma?
- Pa un o'r gwyliau sy'n apelio atoch chi? Pam?
- Pa un o'r gwyliau sy **ddim** yn apelio atoch chi? Pam?

Gwyllo 2

1. Mi fyddwch chi'n clywed y geiriau yma yn y fideo:
ffodus	Llydaw	treulio	Yr Unol Daleithiau
creigiau	Llydawes	gogleddol	cartrefol

Parwch y gair â'r diffiniad (*definition*):

cartrefol	ardal yng ngogledd Ffrainc
creigiau	America
ffodus	yn teimlo'n hapus i fod yn rhywle
gogleddol	lwcus
Llydaw	dach chi'n _____ amser mewn lle
Llydawes	dach chi'n medru eu dringo nhw ar lan y môr
treulio	yn y gogledd
Yr Unol Daleithiau	hogan sy'n dŵad o Lydaw

2. Gwylwch y siaradwyr yn siarad am le maen nhw'n hoffi mynd ar wyliau. Ysgrifennwch ddwy ffaith am dri o'r bobol.

1. Enw:

a)

b)

2. Enw:

a)

b)

3. Enw:

a)

b)

3. Yn y fideo, dach chi'n clywed:

Siân: Yr ymweliad yna oedd yr un **gorau oll**.

Siân: **Mi ddaru ni** dreulio mis yn crwydro o gwmpas yr Unol Daleithiau.

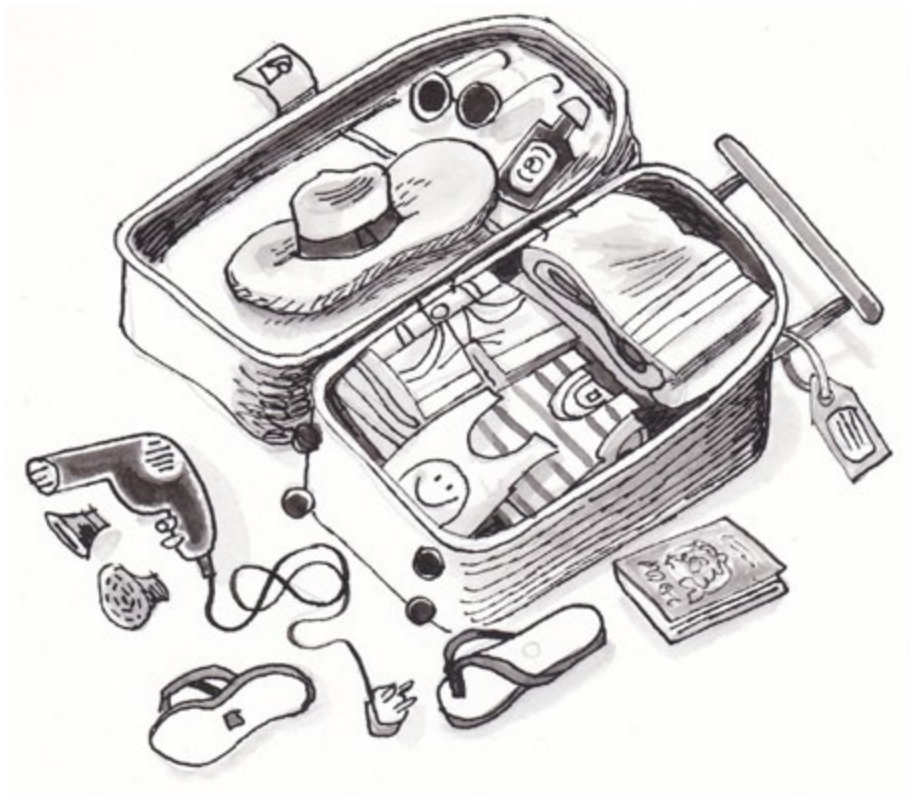
Siân: **Mi ddaru ni** gymryd trê.

Aneurin: **Sa i 'di bod** ers sbel fach.

Gwyliau

”

Efo'ch partner, dudwch be sy yn y ces.

Siaradwch

”

Mi fydd eich tiwtor chi'n gofyn i chi ddysgu un o'r cwestiynau yma. Gofynnwch y cwestiwn i bawb yn y dosbarth.

- Faint o'r pethau yma sy yn eich ces chi fel arfer?
- Be sy bob amser yn eich ces chi?
- Lle aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?
- Lle fyddwch chi'n mynd ar eich gwyliau nesa chi?
- Disgrifiwch y lle mwya diddorol dach chi wedi bod.
- Disgrifiwch y lle mwya prydferth dach chi wedi bod.
- Lle mae'r lle prysura dach chi wedi bod?
- Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau yn y dyfodol?
- Dach chi'n hoffi mynd ar wyliau i lefydd newydd, neu dach chi'n hoffi mynd yn ôl i'r un llefydd?
- Dach chi'n mynd i ffwrdd am benwythnos o dro i dro?
- Dach chi'n hoffi mynd yn y môr? Dach chi'n hoffi nofio neu aros yn y dŵr bas?
- Dach chi'n gwneud amserlen i fynd ar wyliau?
- Ydy trefnu gwyliau'n straen neu dach chi'n mwynhau?

Gwranddo

Gwrandewch ar yr eitem ac atebwch y cwestiynau:

1. Mae Hanna isio i bobl eraill...

- a. siarad amdani hi.
- b. aros adre.
- c. edrych ar y teledu.
- ch. ddwâd i chwarae bingo.

☐

2. Erbyn hyn, mae hi'n mynd i'r bingo...

- a. bob nos.
- b. efo hen ffrind.
- c. i chwilio am ŵr.
- ch. ar ei phen ei hun.

☐

3. Mae Hanna wedi ennill...

- a. potel o siampên.
- b. dim byd.
- c. gwyliau yn Fflorida.
- ch. llawer o bres.

☐

4. Yn y briodas, roedd...

- a. teulu a ffrindiau.
- b. ffrindiau o'r bingo.
- c. gweithwyr o'r ysbyty.
- ch. cacen arbennig.

☐

5. Dydy John ddim yn mynd i'r bingo achos...

- a. mae o'n casáu bingo.
- b. mae o yn y gwaith.
- c. mae o'n chwarae golff.
- ch. does gynnyn nhw ddim pres.

☐

6. Mae'r bingo yn Aberefail...

- a. ddwywaith yr wythnos.
- b. bob nos.
- c. ar y penwythnos.
- ch. dair gwaith yr wythnos.

☐

Yr Urdd

Mae'r Urdd i blant a phobl ifanc. Roedd yr Urdd yn gant oed yn 2022. Mascot yr Urdd ydy Mistar Urdd ac mae 'na gân o'r enw 'Hei Mistar Urdd'. Dach chi'n mynd i wyllo fideo ac mi fyddwch chi'n clywed y gân. Mae'r fideo'n edrych ar gan mlynedd o hanes yr Urdd. Nodwch o leiaf 5 peth mae'r plant a'r bobol ifanc yn gwneud efo'r Urdd yn y fideo.

Siaradwch

- Dach chi neu oeddech chi'n aelod o'r Urdd?
- Dach chi'n aelod o unrhyw grwpiau rŵan?
- Oeddech chi'n aelod o grŵp, e.e. Y Brownies neu'r Scouts, pan oeddech chi'n blentyn?

Siaradwch

Siaradwch am y pynciau yma.

Robin Radio

a) Atebwch:

Pwy ydy Alejandro?

Be fydd gwaith Alejandro?

Pa mor hir oedd gwyliau Anti Mair?

b) Gwrandewch am:

Dach chi'n ôl i aros?	<i>Are you back to stay?</i>
ambell waith	<i>sometimes</i>
ar ôl yr holl deithio	<i>after all the travelling</i>

c) Cyfieithwch:

We must live somewhere.

We enjoy travelling a lot.

So, where was the best country?

Uned 22 – Mi ddylet ti fynd!

Nod yr uned ydy...

Dysgu sut i roi cyngor *Learning how to give advice* (mi ddylwn i, mi ddylet ti, mi ddylai fo, mi ddylai hi, mi ddylen ni, mi ddylech, mi ddylen nhw)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

cadwyn(i)	<i>chain(s)</i>
ffi(oedd)	<i>fee(s)</i>
jar(iau)	<i>jar(s)</i>
prifddinas(oedd)	<i>capital city (-ies)</i>
siwt(iau)	<i>suit(s)</i>
sliper(i)	<i>slipper(s)</i>

canslo	<i>to cancel</i>
cloi	<i>to lock</i>
cwyno	<i>to complain</i>
dilyn	<i>to follow</i>
gwella	<i>to get better, to improve</i>
llogi	<i>to hire</i>
trwsio	<i>to repair, to mend</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

angladd(au)	<i>funeral(s)</i>
castell neidio	<i>bouncy castle</i>
clustdlws (clustdllysau)	<i>earring(s)</i>
drôr (droriau)	<i>drawer(s)</i>
gemwaith	<i>jewellery</i>
gwydr(au)	<i>glass(es)</i>
gwydraid	<i>glassful</i>
pen-blwydd priodas	<i>wedding anniversary</i>
pwnc (pynciau)	<i>subject(s)</i>
rhiwbob	<i>rhubarb</i>

arian *silver*

cofion *regards*
er enghraifft *for example*
rhag ofn *just in case*

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dach chi'n cofio...?

Mi fas**wn** i'n hoffi mynd i Wlad Groeg.

Fas**et** ti'n medru gwarchod y plant heno?

Mi fas**ai**'r plant yn dewis nofel ffantasi.

Mi fas**en** ni'n dewis dillad lliwgar.

Mi fas**ech** chi'n medru aros mewn bwthyn.

Mi fas**en** nhw'n dewis coffi.

Dydd Sul...

Mi ddylwn i ymlacio.

I should relax.

Mi ddylwn i hwfro.

I should Hoover.

Mi ddylwn i olchi dillad.

I should wash clothes.

Mi ddylwn i dorri'r lawnt.

I should cut the lawn.

Be ddylet ti wneud heno?

What should you do tonight?

Be ddylet ti wneud yfory?

What should you do tomorrow?

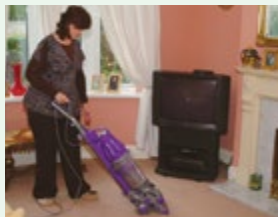
Be ddylet ti wneud dros y penwythnos?

What should you do over the weekend?

Be ddylet ti wneud wythnos nesa?

What should you do next week?

Enw	yfory	dydd Sul	nos Sul	wythnos nesa

Mi ddylai Sam gloi'r drws.
Mi ddylai fo olchi'r llestri.
Mi ddylai hi olchi'r car.
Mi ddylai'r plant gerdded i'r ysgol.

Mi ddysten ni helpu.
Mi ddysten ni adael.
Mi ddysten nhw adael.
Mi ddysten nhw aros.

*Sam should lock the door.
He should wash the dishes.
She should wash the car.
The children should walk to school.*

*We should help.
We should leave.
They should leave.
They should stay.*

Efo'ch partner, cysylltwch y ddau hanner.

Mae car y cymdogion yn y garej.
Mae peiriannau torri lawnt yn costio llawer.
Mae'r arholiad ddiwedd y mis.

Mae'r bochdew ar goll.
Mae'r cyfrifiadur wedi torri.
Mae hi wedi bwrw eira'n drwm dros nos.
Mae ffrindiau'n dŵad i swper nos Wener.
Mae hi'n sych heddiw, ond ychydig yn wyntog.
Dan ni wedi colli pob gêm y tymor yma.

Does neb yn gweithio yn y dderbynfa heddiw.
Dw i wedi bwcio gwyliau yng Ngwlad yr Iâ i ni.
Mi fydd y côr yn canu'r anthem.
Dan ni'n dlawd ar ôl y gwyliau.

Mi ddysten ni astudio mwy.
Mi ddysten ni ei drwsio fo.

Mi ddysten ni hyfforddi'n amlach a sgorio mwy o goliau.
Mi ddysten ni glirio'r llwybr yn yr ardd.
Mi ddysten ni gynnig lifft iddyn nhw.
Mi ddysten ni fynd â siwmperi mawr.
Mi ddysten ni sychu'r dillad ar y lein.
Mi ddysten ni aros i mewn y mis yma.

Mi ddysten ni ddysgu geiriau'r pennill cynta.
Mi ddysten ni hwfro a thacluso'r tŷ.

Mi ddysten ni rannu'r gwaith.

Mi ddysten ni edrych yn yr ardd.
Mi ddysten ni rannu un yn y stryd.

Rhoi cyngor

Dan ni'n newydd i'r ardal –

Lle ddylen ni fynd i brynu petrol?

.....
Mi ddylech chi fynd i Garej Gareth.

Lle ddylen ni fynd i ymarfer Cymraeg?

.....

Lle ddylen ni fynd am dro yn yr ardal?

.....

Lle ddylen ni fynd i weld ffilm?

.....

Lle ddylen ni fynd i gael pryd o fwyd da?

.....

Lle ddylen ni fynd i gael coffi da?

.....

Lle ddylen ni fynd i brynu llysiau?

.....

Lle ddylen ni fynd i dorri ein gwallt ni?

.....

Lle ddylen ni fynd i drwsio'r car?

.....

Lle ddylwn i fynd?

Enw	ymarfer Cymraeg	mynd am dro	cael pryd o fwyd blasus	prynu llysiau	torri gwallt

Prynu anrheg

- Be ddylech chi brynu yn anrheg
- a) i'r tiwtor?
 - b) i nain? (85 oed)
 - c) i Tomos? (6 oed)
 - ch) i'r gath?
 - d) i berson enwog?

Y Negyddol

- Ddylwn i ddim mynd allan heno.

Ddylwn i ddim gwario gormod dros y penwythnos.

Ddylwn i ddim mynd i'r dafarn wythnos nesa.

Ddylwn i ddim gweithio ar wyliau.

Ddylwn i ddim rhegi.
- I shouldn't go out tonight.*

I shouldn't spend too much over the weekend.

I shouldn't go to the pub next week.

I shouldn't work on holidays.

I shouldn't swear.

Edrychwch ar y rhestr isod ac ysgrifennwch bob un yn y golofn **Mi ddylwn i** neu **Ddylwn i ddim**:

- anfon llawer o gardiau Nadolig

diffodd y golau pan dw i'n gadael ystafell

taflu bwyd i'r bin

gwneud mwy o ymarfer corff

bwyta creision

codi'n gynnar ar ddydd Sadwrn

rhoi gwybod i'r bôs am y broblem

edrych ar y cyfryngau cymdeithasol bob dydd

talur bil treth

gwylltio

gwneud pethau peryglus
- bwydo'r adar yn y gaea

ebostio ffrindiau yn lle ffonio

torheulo

ffrio bwyd

siarad Cymraeg tu allan i'r dosbarth

bwyta llai o gig

torri'r lawnt bob wythnos yn yr haf

ysmygu

datblygu fy sgiliau i

bod yn greulon

bod yn gall

Mi ddylwn i ...	Ddylwn i ddim ...

Atebion

Ddylwn i fynd adre rŵan?	Dylet!	Na ddylet!
Ddylet ti fynd adre rŵan?	Dylwn!	Na ddylwn!
Ddylai Sam fynd adre rŵan?	Dylai!	Na ddylai!
Ddylen ni fynd adre rŵan?	Dylen!/Dylech!	Na ddylen!/Na ddylech!
Ddylech chi fynd adre rŵan?	Dylwn!/Dylen!	Na ddylwn!/Na ddylen!
Ddylen nhw fynd adre rŵan?	Dylen!	Na ddylen!

bwyta cacen hufen arall	cael gwydraid arall o win	cyrraedd y dosbarth yn hwyr
gofyn cwestiwn i'r tiwtor	prynu cyrri bob nos Sadwrn	ateb y ffôn symudol yn y cyfarfod
edrych ar y we bob pum munud	cofio gwneud y gwaith cartre	dal y bws adre
gyrru i siop y gornel	postio'r llythyr dosbarth cynta	edrych ar S4C
nofio yn y môr ym mis Chwefror	rhoi chwe siwgr yn y coffi	gyrru'n gyflym drwy'r pentre

Gwrando**Neges 1**

Oddi wrth: i:

Mi fydd y Cwrs Coginio'n dechrau

Mi ddylai hi ddod â

Rhaid talu'r ffi

Neges 2

Oddi wrth: i:

Mae'r trê yn

Mi ddylai fo roi

Rhaid iddo fo gofio

Neges 3

Oddi wrth: i:

Mi fydd y tacsî'n dŵad

Mi ddylai hi roi'r gorïad

Rhaid iddi hi bacio

Gofyn cwestiwn**Mynd am Dro**

Efo'ch partner, darllenwch yr hysbyseb. Mae 'na fylchau yna. Pa gwestiynau dach chi'n medru gofyn i lenwi'r bylchau? Ysgrifennwch y cwestiynau.

Mynd am dro

Bydd Clwb Cerddwyr Bryn Gwyn yn cerdded i _____ ddydd Sadwrn nesa.

Bydd y daith yn dechrau am _____ o'r gloch, o neuadd y dre.

Cost y daith: _____ y pen.

Mae'r daith yn _____ milltir ac yn cymryd dwy awr.

Bydd _____ yn siarad am hanes y castell ar ddiwedd y daith.

Siaradwch

”

Dan ni wedi siarad am lawer o bethau yn y cwrs Sylfaen.
Efo'ch partner, meddyliwch am frawddeg am y pynciau yma.
Defnyddiwch **Mi ddylwn i** neu **Ddylwn i ddim**.

Bwyd

.....

Cymdogion

.....

Darllen

.....

Siopa

.....

Gwaith

.....

Teithio

.....

Technoleg

.....

Y tŷ

.....

Teulu/Ffrindiau

.....

Y flwyddyn nesa

.....

Y penwythnos nesa

.....

Sgwrs – Siopa ar gyfer y briodas

Fo: Ddylwn i brynu'r rhain?

Hi: Na ddylet, wir! Mae gen ti ddigon o esgidiau du yn barod.

Fo: Be am y crys 'ma?

Hi: Faint o grysau gwyn plaen sy gen ti yn barod? Ddylet ti ddim prynu un arall. Mi wnawn ni brynu powdr golchi da i wneud y crysau'n wyn.

Fo: Mi fasai hi'n neis cael un newydd...

Hi: Ddylen ni ddim gwario gormod o bres, cofia am y gwyliau yn y Seychelles!

Fo: Rwyt ti'n iawn, mae'n siŵr. Ond rhaid i mi gael tei newydd. Be am hwn?

Hi: Ych a fi! Dw i ddim yn hoffi'r lliw arian o gwbl.

Fo: Pa liw ddylwn i gael, 'ta?

Hi: Mi ddylai oren fod yn iawn.

Fo: Oren? Ond dw i ddim yn hoffi oren.

Hi: Tyff.

Fo: Mi ddylwn i gael siwt newydd, beth bynnag. Mae trowsus fy siwt i'n rhy fyr. Dw i'n gwisgo'r siwt i'r gwaith o hyd ond dw i ddim isio priodi mewn trowsus sy'n rhy fyr.

Hi: Nac wyt, wrth gwrs, cariad. Mi ddylet ti a dy frawd logi siwt o siop Trefor Davies. Ac ella un i dy lystad hyd yn oed.

Fo: Ond...

Hi: Meddylia am y gwyliau yn y Seychelles!

Fo: O'r gorau. Ond ga i ofyn un cwestiwn?

Hi: Cei, wrth gwrs.

Fo: Faint fydd cost dy ffrog briodas di?

Hi: Hm... Paid â bod yn chwerw. Mi fydda i'n edrych yn anhygoel yn fy mhlu. Ac mi fyddi di'n edrych yn olygus yn dy dei oren di.

Siaradwch – Dillad

Efo'ch partner, ysgrifennwch o leia chwe gair ar y pwnc **dillad**.

- Dach chi'n dilyn y ffasiwn?
- Be sy bob amser yn eich cwpwrdd dillad/drôr chi?
- Oes gynnoch chi hoff ddillad?
- Oes 'na unrhyw ddillad dach chi **ddim** yn hoffi eu gwisgo?
- Dach chi'n hoffi gwisgo crys a thei/ffrog smart?
- Pa mor aml dach chi'n gwisgo cardigan/sgarff/siaced/crys T?
- Dach chi'n gwisgo gemwaith, er enghraifft cadwyn neu glustdlysau?
- Be ydy eich hoff liw chi? Dach chi'n gwisgo'r lliw yna'n aml? Dach chi'n gwisgo'r lliw yna heddiw?
- Be oedd lliw eich gwisg ysgol chi? Dach chi'n hoffi gwisgo'r lliw(iau) yna erbyn hyn?
- Dach chi'n sylwi ar ddillad pobol eraill?

Be ddylech chi wisgo i fynd i:

- gyfarfod efo'r rheolwr banc?
- cyfweliad i fod mewn cwmni dawns?
- parti pen-blwydd plentyn bach mewn canolfan hamdden efo castell neidio?
- priodas?
- angladd?
- noson mewn clwb nos?
- gêm rygbi ryngwladol?

Dafydd Iwan

Radio Rocio: Pwy dach chi?

Dafydd: Dafydd dw i, Dafydd Iwan. Jones ydy enw'r teulu ond dw i ddim yn defnyddio'r Jones.

Radio Rocio: Sgynnoch chi deulu?

Dafydd: Oes, dw i'n briod â Bethan. Mae gen i bump o blant, ac wyrion hefyd.

Radio Rocio: Lle dach chi'n byw?

Dafydd: Dw i'n byw yn Waunfawr yn ymyl Caernarfon ond dw i'n dŵad o Frynman yn Sir Gaerfyrddin yn wreiddiol.

Radio Rocio: A dach chi'n enwog iawn am ganu 'Yma o Hyd'.

Dafydd: Wel, ydw. Dw i wedi canu a gweithio dros Gymru a'r Gymraeg trwy fy mywyd i. Ond diolch i Gymdeithas Bêl-droed Cymru, yr FAW, mae 'na lawer iawn o bobol wedi clywed 'Yma o Hyd' rŵan – llawer o bobol sy ddim yn siarad Cymraeg. 'Yma o Hyd' oedd anthem tîm Cymru yng Nghwpan y Byd yn 2022 – fi a'r Wal Goch.

Radio Rocio: Sut oeddech chi'n teimlo pan ganoch chi 'Yma o Hyd' yn Stadiwm Dinas Caerdydd am y tro cynta?

Dafydd: Roedd o'n arbennig iawn. Roedd clywed pawb yn canu efo fi yn arbennig.

Radio Rocio: Ydy 'Yma o Hyd' yn gân newydd?

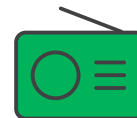
Dafydd: Nac ydy. Mi sgwennais i'r gân yn 1983. Ro'n i isio codi calonnau pobol a deud "Dan ni'n siarad Cymraeg – dan ni YMA O HYD".

Siaradwch

- Be sy'n codi eich calon chi?
- Dach chi'n gwybod geiriau 'Yma o Hyd'?
- Dach chi'n hoffi pêl-droed?
- Dach chi'n mynd i wyllo gemau pêl-droed?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam doedd Carys ddim angen car yn y brifddinas?

Pam mae Carys isio dysgu gyrru rŵan?

Be ydy cyfeiriad ebost Gari?

b) Gwrandewch am:

fel mae'n digwydd *as it happens*

i fod i *supposed to*

yr unig un *the only one*

c) Cyfieithwch:

The buses and trains were excellent.

You must learn to drive at once.

the first time

Amdani

Be am ddarllen *Ffenest a straeon eraill i ddysgwyr*? Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com. Dyma'r clawr a'r paragraff cynta:

Mel Jones dw i. Dw i'n gweithio i Teledu Gwalia. Weithiau mae'n ddiddorol iawn. Weithiau mae'n ddiflas. Ac weithiau mae'n wallgof...

Help llaw

1. Dyma'r patrwm yn llawn:

	Negyddol	Cwestiwn	Ateb
Mi ddylwn i	Ddylwn i ddim	Ddylwn i?	Dylwn/Na ddylwn
Mi ddylet ti	Ddylet ti ddim	Ddylet ti?	Dylet/Na ddylet
Mi ddylai fo/hi	Ddylai fo/hi ddim	Ddylai fo/hi?	Dylai/Na ddylai
Mi ddylen ni	Ddylen ni ddim	Ddylen ni?	Dylen/Na ddylen
Mi ddylech chi	Ddylech chi ddim	Ddylech chi?	Dylech/Na ddylech
Mi ddylen nhw	Ddylen nhw ddim	Ddylen nhw?	Dylen/Na ddylen

2. Mae 'na dreigladd meddal ar ôl y person: Mi ddylwn i **fynd**.
Ddylwn i **ddim** mynd.

3. Mae 'na dreigladd meddal efo cwestiwn: **Ddylech** chi fynd?

4. Mae 'na dreigladd meddal yn y negyddol: **Ddylet** ti ddim mynd.

Uned 23 – Mi hoffwn i, mi fedrwn i

Nod yr uned ydy...

Mynegi dymuniad a'r gallu i wneud rhywbeth *Expressing a wish and the ability to do something* (mi hoffwn i, mi fedrwn i)

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

awyr	<i>air; sky</i>
baner(i)	<i>flag(s)</i>
coedwig(oedd)	<i>forest(s)</i>
craig (creigiau)	<i>rock(s)</i>
draig (dreigiau)	<i>dragon(s)</i>
galwad(au)	<i>call(s)</i>
mynedfa (mynedfeydd)	<i>entrance(s)</i>
soser(i)	<i>saucer(s)</i>
sws(us)	<i>kiss(es)</i>

casáu	<i>to hate</i>
diswyddo	<i>to make redundant</i>
ffitio	<i>to fit</i>
gweiddi	<i>to shout</i>
gwnïo	<i>to sew</i>
hysbysebu	<i>to advertise</i>
meddwi	<i>to get drunk</i>
sgwrsio	<i>to chat</i>
treulio	<i>to spend time</i>

braidd	<i>rather</i>
Cymru am byth!	<i>Wales for ever!</i>
meddai	<i>he/she said</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

achos(ion)	<i>cause(s); case(s)</i>
bywyd(au)	<i>life (lives)</i>
cartref henoed (cartrefi henoed)	<i>old people's home(s)</i>
Gog(s)	<i>North Walian(s)</i>
Hwntw(s)	<i>South Walian(s)</i>
penelin(oedd)	<i>elbow(s)</i>
pen-glin (pengliniau)	<i>knee(s)</i>
pen ôl (penolau)	<i>bottom(s)</i>
rheswm (rhesymau)	<i>reason(s)</i>
tafarnwr (-wyr)	<i>innkeeper(s)</i>
tebot(au)	<i>teapot(s)</i>

anabl	<i>disabled</i>
balch	<i>proud; pleased</i>
brys	<i>pressing, urgent; emergency</i>
caredig	<i>kind</i>
cyhoeddus	<i>public</i>
Gwyddelig	<i>Irish (e.e. coffi)</i>
melys	<i>sweet</i>
poblogaidd	<i>popular</i>

mynd ati (i wneud rhywbeth)	<i>to go about (doing something)</i>
wrth ochr	<i>by the side of</i>
yn union	<i>exactly</i>

Geiriau pwysig i mi...

Mi hoffwn i.../Mi fedrwn i...

Mi hoffwn i fynd i Affrica.
 Mi hoffai hi fynd i America.
 Mi hoffen ni fynd i Ffrainc.
 Mi hoffen nhw fynd i'r Almaen.

*I would like to go to Africa.
 She would like to go to America.
 We would like to go to France.
 They would like to go to Germany.*

Lle hoffet ti fynd ar wyliau?

Where would you like to go on holiday?

Lle hoffech chi fynd ar wyliau?
 Lle hoffai fo fynd ar wyliau?

*Where would you like to go on holiday?
 Where would he like to go on holiday?*

Lle hoffen nhw fynd ar wyliau?

Where would they like to go on holiday?

Caerdydd

Cairo

Eryri

Wimbledon

Y Swistir

Gwlad Groeg

Yr Eidal

Ffrainc

Hoffet ti fynd i Affrica? *Would you like to go to Africa?* Hoffwn./Na hoffwn.
 Hoffech chi fynd i America? *Would you like to go to America?* Hoffen./Na hoffen.
 Hoffai hi fynd i Ffrainc? *Would she like to go to France?* Hoffai./Na hoffai.
 Hoffen nhw fynd i'r Almaen? *Would they like to go to Germany?* Hoffen./Na hoffen.

Mi fedrwn i redeg marathon. *I could run a marathon.*
 Mi fedrai fo redeg marathon. *He could run a marathon.*
 Mi fedren ni redeg marathon. *We could run a marathon.*
 Mi fedren nhw redeg marathon. *They could run a marathon.*

Fedrwn i ddim newid olwyn. *I couldn't change a wheel.*
 Fedrai fo ddim newid olwyn. *He couldn't change a wheel.*
 Fedren ni ddim newid olwyn. *We couldn't change a wheel.*
 Fedren nhw ddim newid olwyn. *They couldn't change a wheel.*

Fedrech chi gyrraedd yn gynnar? *Could you arrive early?* Medren./Na fedren.
 Fedret ti gyrraedd yn gynnar? *Could you arrive early?* Medrwn. /Na fedrwn.
 Fedrai hi gyrraedd yn gynnar? *Could she arrive early?* Medrai./ Na fedrai.
 Fedren nhw gyrraedd yn gynnar? *Could they arrive early?* Medren./Na fedren.

Holiadur

Enw	chwarae 'chopsticks' ar y piano	nofio can metr	deud yr wyddor yn Gymraeg	pobi cacen	sgwennu hunangofiant	chwarae'r triongl

Gwranddo

Gwrandewch ar y darn a gorffennwch y brawddegau:

1. Mi orffennodd Rhodri Hughes y ras mewn...

☐

- a. 1 awr. b. 1 awr 40 munud.
c. 2 awr. ch. 2 awr 40 munud.

2. Mae Rhodri'n cadw'n heini fel arfer drwy..

☐

- a. chwarae pêl-droed. b. nofio.
c. redeg. ch. fynd i'r gampfa.

3. Roedd Rhodri wedi gwisgo fel...

☐

- a. Batman. b. Superman.
c. Spiderman. ch. Superted.

4. Rhan fwya anodd y ras i Rhodri oedd...

☐

- a. y dechrau. b. bryn uchel.
c. y diwedd. ch. wrth y stadiwm.

5. Roedd Rhodri'n codi pres i...

☐

- a. Ambiwylans Awyr Cymru. b. Ysbyty Plant Cymru.
c. Oxfam. ch. Tenovus.

6. Eleni, mae Rhodri wedi codi...

☐

- a. llai na £200. b. £200.
c. £500. ch. dros £500.

Darllen

Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae dau bennawd ychwanegol amherthnasol. Rhowch y 'rhif neges' (**1.**, **2.**, ac ati) wrth y pedwar pennawd mwya addas yn y tabl yma:

*Choose the most likely heading as a subject for each e-mail message. There are two extra irrelevant headings. Put the 'message number' (**1.**, **2.**, etc.) next to the four most appropriate headings in this table:*

	Pwnc	Rhif neges
a.	Pen-blwydd arbennig	
b.	Noson mewn tafarn	
c.	Recordio cwis	
ch.	Archebu te prynhawn	
d.	Cyfarfod i drafod swyddi	
dd.	Ffitio ffrog briodas	

1. Oddi wrth: Gwilym Griffiths

I: Caffi 'Y Tebot a'r Soser', Bryncastell

Prynhawn da. Gwilym Griffiths yma o gartref henoed Craig y Dyffryn. Mi hoffem ni ddwâd i'r te prynhawn dydd Mercher nesa yn eich caffi chi. Mae Maisie James yn cael ei phen-blwydd yn gant oed! Mae'r hen bobol yn hoff iawn o bethau melys! Oes 'na fynedfa i'r anabl os gwelwch chi'n dda? Dydy Maisie ddim yn medru cerdded yn bell, ac mi fydd rhaid i mi barcio'n agos. Mae hi'n defnyddio cadair olwyn. Wnewch chi roi galwad i mi ar 07835 275179? Diolch.

2. Oddi wrth: Helen Roberts, Clerc y Dref

At: Sam Roberts, Aelod Cynulliad Abercastell

Bore da, Mr Roberts. Mi hoffwn i eich gwahodd chi i gyfarfod cyhoeddus brys prynhawn Gwener yma yn Neuadd y Dre. Os bydd y cwmni Gwyddelig yn prynu'r ffatri dillad isa, mi fydd rhaid i lawer o bobol symud i lwerddon neu gael eu diswyddo. Does 'na neb isio colli eu gwaith nhw cyn y Nadolig. Dach chi'n medru ateb yr ebost yma erbyn prynhawn 'ma os gwelwch chi'n dda? Diolch!

3. Oddi wrth: Ffion Clwyd, Teledu'r Goedwig

I: Papur Bro Abercastell

Os gwelwch chi'n dda, wnewch chi roi'r hysbyseb yma yn eich papur chi? Hoffech chi gael noson o chwerthin? Mae S4C yn recordio'r cwis poblogaidd *Pen ôl*, *Penelin*, *Pen-glin* ym muarth Tafarn y Plas Coch nos Wener, Mehefin yr ail. Dewch i weld tîm rygbi Porthmadog yn erbyn tîm pêl-droed Pontypridd yn cystadlu mewn gemau llawn hwyl. Gogs yn erbyn Hwntws! Mi fydd 'na ddigon o jôcs, efo'r tafarnwr enwog, Twm Tomos, yn arwain yn ei ffordd arbennig ei hun. Mynediad am ddim! Diolch!

4. Oddi wrth: Gwenno

At: Rhian

Helô Rhian, wyt ti'n barod am heno? Cyfarfod yn y dafarn am hanner awr wedi saith? Mi drefna i dacs'i'n ôl – ond dim meddwi, a dim cyrri ar ddiwedd y noson! Rwyt ti isio i dy ffrog briodas di ffitio!

Ymarfer Gofyn Cwestiwn

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi i lenwi'r bylchau.

Partner A

Dewch i'r gêm rygbi fawr nesa yng
 Mi fydd Cymru yn chwarae rygbi yn erbyn
 ar ddydd Sadwrn, y cynta.
 Cofiwch ddwâd â baneri Draig Goch!
 Cymru am byth!
 Mae o lefydd ar y bws.
 Bws yn gadael Bryncastell am y bore. Yn ôl cyn
 amser cau tafarn y Llew.
 Pris y tocynnau bws ydy Mi fydd y bws yn
 gadael o'r
 Rhaid i chi brynu tocyn i'r gêm eich hun!

Dewch i'r gêm bêl-droed fawr nesa yn Berlin.
 Mi fydd Cymru yn chwarae pêl-droed yn erbyn Yr Almaen ar ddydd Sadwrn,
Rhagfyr y cynta.
 Cofiwch ddwâd â digon o Ewros!
 Mae 25 o lefydd ar y bws.
 Bws yn gadael Bryncastell am 6 y bore ar y dydd Gwener. Mi fyddwn ni'n
 hedfan o Lerpwl. Yn ôl nos Sul tua 8 o'r gloch.
 Pris y tocynnau ydy £175 o'r Clwb Pêl-droed. Yn cynnwys y teithio i gyd a'r
 gwesty. Rhaid i chi brynu bwyd, diod a thocyn i'r gêm eich hun!

Partner B

Dewch i'r gêm rygbi fawr nesa yng Nghaerdydd.
 Mi fydd Cymru yn chwarae rygbi yn erbyn Seland Newydd ar ddydd
 Sadwrn, Mawrth y cynta.
 Cofiwch ddŵad â baneri Draig Goch!
 Cymru am byth!
 Mae 20 o lefydd ar y bws.
 Bws yn gadael Bryncastell am 7 y bore. Yn ôl cyn amser cau tafarn y Llew.
 Pris y tocynnau bws ydy £22. Mi fydd y bws yn gadael o'r Clwb Rygbi.
 Rhaid i chi brynu tocyn i'r gêm eich hun!

Dewch i'r gêm bêl-droed fawr nesa yn
 Mi fydd Cymru yn chwarae pêl-droed yn erbyn
 ar ddydd Sadwrn, y cynta.
 Cofiwch ddŵad â digon o Ewros!
 Mae o lefydd ar y bws.
 Bws yn gadael Bryncastell am y bore ar y dydd
 Gwener. Mi fyddwn ni'n hedfan o Yn ôl
 tua 8 o'r gloch.
 Pris y tocynnau ydy o'r
 Yn cynnwys y teithio i gyd a'r gwesty. Rhaid i chi brynu bwyd, diod a thocyn
 i'r gêm eich hun!

Gwranddo

Mae Ynys Llanddwyn yn lle arbennig ar Ynys Môn. Ystyr Llanddwyn ydy eglwys Dwynwen. Yma mae eglwys Dwynwen, santes cariadon Cymru.

Gwrandewch ar y gân yma – ‘Ynys Llanddwyn’, efo grŵp o’r enw Mynediad am Ddim yn canu.

Faint o weithiau dach chi’n clywed y gair **Hoffwn**?

Dach chi wedi bod yn Ynys Llanddwyn? Fasech chi’n hoffi mynd?

Siaradwch

Mewn grŵp, trafodwch lle hoffech chi fynd allan i ymarfer eich Cymraeg chi efo’r dosbarth cyn diwedd y cwrs. Mi fyddwch chi’n trafod fel dosbarth ac yn dewis y syniad gorau.

Ysgrifennu

Sgwennwch y nodyn yma efo’ch partner.

Helô

Dan ni’n trefnu cyngerdd i godi pres i yn

..... nos , Mehefin.

Mi fydd yn canu a

..... yn dawnsio. Mi fydd yn deud jôcs.

Fedret ti ddwâd â gwobr i’r raffl? Mi fasai yn grêt! Mi welâ i di yna!

Hwyl,

Sgwrs – Isio ffôn

A: Esgusodwch fi, fedrech chi helpu, os gwelwch chi'n dda?

B: Wrth gwrs.

A: Lle mae'r bocs ffôn agosa?

B: Bocs ffôn? Does 'na ddim un yn gweithio yn yr ardal yma ers oesoedd.

A: Dw i'n cofio defnyddio hen giosg coch yma pan o'n i yn ysgol y dre, ond dydy o ddim yma rŵan...

B: Arhoswch funud, hoffech chi fenthyg fy ffôn i?

A: Diolch, dach chi'n garedig iawn. Fydda i ddim yn hir.

B: Pwy dach chi isio ffonio?

A: Fy mab i... yn Seland Newydd.

B: O, dw i ddim yn meddwl...

A: Mae o'n chwarae rygbi yno.

B: Be ydy enw eich mab chi?

A: Barry Edwards.

B: Y Barry Edwards?

A: Ia, mae o'n chwarae rygbi yno efo tîm rygbi Cymru ar eu taith haf. Hoffech chi siarad efo fo?

B: Croeso i chi gael fy ffôn i, wrth gwrs! (Waw, Barry Edwards!)

A: Diolch.

Siaradwch – Byw’n iach

Efo’ch partner, sgwennwch o leia chwe gair ar y pwnc **byw’n iach**.

- Be dach chi’n wneud i fyw’n iach?
- Dach chi’n hoffi treulio amser yn yr awyr agored? Lle dach chi’n hoffi mynd?
- Dach chi’n gwneud unrhyw ymarfer corff?
- Be am eich deiet chi? Dach chi’n bwyta’n iach?
- Sut dach chi’n ymlacio?

Efo’ch partner chi, rhowch 5 cyngor i’r dosbarth ar sut i fyw’n iach. Defnyddiwch **Mi ddylech chi, Mi fedrech chi a Rhaid i chi**.

1.

2.

3.

4.

5.

Ymarfer Mi hoffwn i...

Dan ni wedi siarad am lawer o bethau yn y cwrs Sylfaen.

Efo'ch partner, sgwennwch frawddeg am y pynciau yma. Defnyddiwch

Mi hoffwn i.

Anifeiliaid

Dathlu

Diddordebau

Yr ardal

Chwaraeon

Gwyliau

Llwyau Caru

Efo'ch partner, llenwch y bylchau i ddysgu mwy am llwyau caru. Dewiswch y gair o'r rhestr. Ella bydd rhaid i chi dreiglo!

cariad canrifoedd dyddiad llong troedfedd pren

- _____ yn ôl, roedd dynion yn rhoi llwy garu i ferched i ennill eu calonnau nhw.
- Does neb yn siŵr pryd ddechreuodd pobol roi llwyau caru, ond mae 'na lwy yn Amgueddfa Sain Ffagan â'r _____ 1667 arni hi.
- Mae'r llwy yn dŵad o un darn o _____ fel arfer.
- Mae gynnon ni eiriau yn y Gymraeg a'r Saesneg, diolch i llwyau caru. Mae'r gair 'spooning' yn Saesneg a gair ar gyfer _____ (hogyn) yn y de ydy 'sboner'.
- Mae'r lluniau gwahanol ar y llwyau yn bwysig:
 un galon mae'r dyn wedi rhoi ei galon o i ferch
 dwy galon mae'r cwpl mewn cariad
 goriad yr agoriad i'r galon
 _____ mi fydd y cwpl yn hapus yn ystod eu bywydau nhw.
- Mae'r llwy garu fwya yn 25 _____.

Be ydy

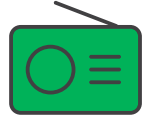
no-one is sure
thanks to love spoons
in love
the biggest love spoon

Siaradwch

- Oes 'na lwy garu yn eich tŷ chi?
- Dach chi wedi rhoi llwy garu i rywun?

Robin Radio

a) Atebwch:

Be fydd Robin yn yfed?

Be fydd Robin yn fwyta?

Sut helpodd Anti Mair ei
chymdogion hi?

b) Gwrandewch am:

Mae gen i syched ofnadwy.

I am terribly thirsty.

Mae hi braidd yn hwyr.

It's rather late.

Mae bywyd yn rhy fyr.

Life's too short.

c) Cyfieithwch:

I must try to live healthily.

I got it from my neighbours.

Every morning and every night.

Help llaw

1. Mae terfyniadau (*endings*) **Hoffi** a **Medru** yn yr amodol (*conditional*) yr un peth â **Mi ddylwn i** a **Mi faswn i**:

Mi hoff**wn** i

Mi fedr**wn** i

Mi hoff**et** ti

Mi fedr**et** ti

Mi hoff**ai** fo/hi

Mi fedr**ai** fo/hi

Mi hoff**en** ni

Mi fedr**en** ni

Mi hoff**ech** chi

Mi fedr**ech** chi

Mi hoff**en** nhw

Mi fedr**en** nhw

2. Mae ystyr (*meaning*) **Mi faswn i'n hoffi mynd** a **Mi hoffwn i fynd** yr un peth.

3. *This pattern is an excellent way of demonstrating the two ways of using verbs yn Gymraeg:*

i. Mi faswn i (*part of the verb bod*) + yn/wedi + **dim** treigladd ar y berfenw:

Mi faswn i'n hoffi darllen. (Dw i'n hoffi darllen. Ro'n i'n hoffi darllen.)

ii. Mi hoffwn i (*using hoffi itself instead of bod*) + **dim** yn/wedi + **treigladd meddal**:

Mi hoffwn i ganu. (Mi glywes i ganu.)

Uned 24 – y cynta(f), yr ail, y trydydd

Nod yr uned ydy...

Dysgu'r trefnolion *Learning ordinal numbers* (cynta(f) – degfed)

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

bioleg	<i>biology</i>
cemeg	<i>chemistry</i>
egwyl	<i>a break, break time</i>
ffiseg	<i>physics</i>
hosan (sanau)	<i>sock(s)</i>
lefel(au)	<i>level(s)</i>
sinc(iau)	<i>sink(s)</i>
storm(ydd)	<i>storm(s)</i>
stumog(au)	<i>stomach(s)</i>

chwysu	<i>to sweat</i>
hwyllo	<i>to sail</i>
pysgota	<i>to fish</i>

Cymreig	<i>Welsh (bwyd, diod ac ati)</i>
siomedig	<i>disappointing; disappointed</i>
swil	<i>shy</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

bocs bwyd (bocsys bwyd)	<i>food box(es)</i>
cae(au)	<i>field(s)</i>
cas pensiliau (casys pensiliau)	<i>pencil case(s)</i>
cerdyn credyd	<i>credit card</i>
coridor(au)	<i>corridor(s)</i>
disgybl(ion)	<i>pupil(s)</i>
gwaelod	<i>bottom</i>
haearn	<i>iron</i>
plât (platiau)	<i>plate(s)</i>
sŵn (synau)	<i>sound(s)</i>
tap(iau)	<i>tap(s)</i>
tywel(i)	<i>towel(s)</i>
yswiriant	<i>insurance</i>

ar goll	<i>lost</i>
awr ginio	<i>lunch hour</i>
cas beth	<i>pet hate</i>
cofion cynnes	<i>warm regards</i>
Cylch Meithrin	<i>pre-school nursery</i>
dŵad draw	<i>to come over</i>
dyna i gyd	<i>that's all</i>
oddi wrth	<i>from (person)</i>
wedi'r cyfan	<i>after all</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Y tŷ cynta

The first house

Yr ail dŷ

The second house

Y trydydd tŷ

The third house

Y pedwerydd tŷ

The fourth house

Y pumed tŷ

The fifth house

Mi brynes i'r tŷ cynta yn 1998.

Dyma'r car cynta.

Dyma'r ail gar.

Dyma'r trydydd car.

Dyma'r pedwerydd car.

Dyma'r pumed car.

Pryd wnest ti basio'r prawf gyrru?

Y tro cynta.

The first time.

Yr ail dro.

The second time.

Y trydydd tro.

The third time.

Y pedwerydd tro.

The fourth time.

Y pumed tro.

The fifth time.

Y chweched tro.

The sixth time.

Y seithfed tro.

The seventh time.

Y wythfed tro.

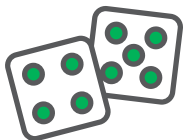
The eighth time.

Y nawfed tro.

The ninth time.

Y degfed tro.

The tenth time.

1 – 1af
4 – 4ydd

2 – 2il
5 – 5ed

3 – 3ydd
6 – 6ed

Faint o weithiau wyt ti wedi gweld *Titanic*?

Dyma'r tro cynta.

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yng Nghaerdydd?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn y caffi yma?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yng nghastell Caernarfon?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod mewn Sadwrn Siarad?

Faint o weithiau wyt ti wedi ennill raffl?

Faint o weithiau wyt ti wedi bwyta cimwch?

Faint o weithiau wyt ti wedi ymweld â'r Amgueddfa Genedlaethol?

Faint o weithiau wyt ti wedi hwylio o borthladd Caergybi?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn Rhaeadr Niagara?

Faint o weithiau wyt ti wedi bod yn Nhwrcri?

Unig blentyn ydy hi.

She is an only child.

Hi ydy'r ail blentyn yn y teulu.

She is the second child in the family.

Fo ydy'r trydydd plentyn yn y teulu.

He is the third child in the family.

Fo ydy'r pedwerydd plentyn yn y teulu.

He is the fourth child in the family.

Efo'ch partner, edrychwch ar y lluniau a siaradwch am y plant.

Penblwyddi

Pryd mae dy ben-blwydd di?

Ionawr y cynta.
 Chwefror yr ail.
 Mawrth y trydydd.
 Ebrill y pedwerydd.
 Mai'r pumed.
 Mehefin y chweched.
 Gorffennaf y seithfed.
 Awst yr wythfed.
 Medi'r nawfed.
 Hydref y degfed.
 Tachwedd yr unfed ar ddeg.
 Rhagfyr y deuddegfed.

Calendr Canolfan Iaith Cae'r Cymro – Dewch draw, ond mae'n well bwcio cyn dŵad!

Partner A

10 Ionawr	Sesiwn peintio plât neu wydr – yn barod at Santes Dwynwen! Croeso i ddechreuwr.
3 Chwefror	
1 Mawrth	Cinio Gŵyl Dewi – efo adloniant gan y gantores Cerys Church.
7 Ebrill	
6 Mai	Gemau i'r teulu (fel Rhoi'r Gynffon ar y Fuwch) – ar y maes chwarae
2 Mehefin	
9 Gorffennaf	Picnic canol haf (yng Nghanolfan Arddio Abercastell)
4 Awst	Taith i'r Eisteddfod Genedlaethol
8 Medi	
2 Hydref	
5 Tachwedd	Noson Guto Ffowc
10 Rhagfyr	

Calendr Canolfan Iaith Cae'r Cymro – Dewch draw, ond mae'n well bwcio cyn dŵad!

Partner B

10 Ionawr	
3 Chwefror	Parti croeso i ymwelwyr o Batagonia
1 Mawrth	
7 Ebrill	Parti Pasg
6 Mai	
2 Mehefin	Taith i Eisteddfod yr Urdd
9 Gorffennaf	
4 Awst	
8 Medi	Taith Gerdded o gwmpas y llyn, cyfle i bysgota neu i hwylio
2 Hydref	Sgwrs dros awr ginio yn y Ganolfan
5 Tachwedd	
10 Rhagfyr	Sesiwn gwneud hosan Nadolig (Mi fydd y sesiwn yn digwydd tair gwaith yn ystod y dydd.)

Ffurfiâu benywaidd (*Feminine forms*)

Y **flwyddyn** gynta

Yr ail **flwyddyn**

Y **drydedd flwyddyn**

Y **bedwaredd flwyddyn**

Y **bumed flwyddyn**

Sgwrs 1 – Astudio yng Nghymru

Efo'ch partner, cyfieithwch y ddeialog yma.

Mam: *I started in comprehensive/high school in the first year.*

Mab: *I started in comprehensive/high school in year 7.*

Mam: *I did O level in the fifth year.*

Mab: *I did GCSE in year 11.*

Mam: *I did A level in the sixth form.*

Mab: *I did AS in year 12 and A level in year 13.*

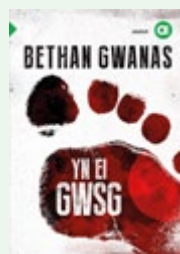
Mam a Mab: *But we started in university in the first year. Thank goodness!*

Nofelau

Dyma'r nofel Gymraeg gynta.

Dyma'r ail nofel Gymraeg.

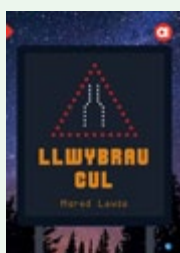
Dyma'r drydedd nofel Gymraeg.

Dyma'r bedwaredd nofel Gymraeg.

Dyma'r bumed nofel Gymraeg.

Llenwch y bylchau:**tŷ**

Mi brynes i fy nhŷ cynta yn Llandudno.

Mi brynes i fy dŷ yn

Mi brynes i fy tŷ yn

taith

Mi es i i ar fy nhaith dramor gynta.

Mi es i i ar fy daith dramor.

Mi es i i ar fy daith dramor.

Sgwrs 2 – Derbynfa Gwesty'r Cymro

- Derbynnnydd:** Croeso i Westy'r Cymro. Croeso Cymreig i bawb.
- Ceri:** Croeso Cymreig?
- Derbynnnydd:** Ia, mae pawb ar y staff yn siarad Cymraeg ac mae'r tyweli'n goch, gwyn a gwyrdd.
- Ceri:** Gwych! Dyma ein tro cynta ni yma.
- Derbynnnydd:** Dim y tro ola, gobeithio!
- Ceri:** O, rhaid i mi smwddio fy siaced i cyn ein cyfarfod ni yfory. Oes 'na haearn smwddio yn yr ystafell?
- Derbynnnydd:** Oes wrth gwrs, a bwrdd smwddio hefyd – yn y cwpwrdd ger y sinc efo'r tapiau aur.
- Ceri:** Ardderchog!
- Derbynnnydd:** Mae'r tŷ bwyta ar y pumed llawr ac mae'r bar ar y degfed llawr. Mae 'na olygfa hyfryd o'r to.
- Ceri:** Bendigedig!
- Derbynnnydd:** Dyma eich goriad chi. Ystafell 601. Dach chi ar y chweched llawr. Ewch lawr y coridor ac mae'r grisïau ar y chwith.
- Ceri:** Grisïau? Lle mae'r lliff?
- Derbynnnydd:** Mae'r lliff wedi torri, mae'n ddrwg gen i.
- Ceri:** O na, mi fydda i'n chwysu, yn mynd i fyny ac i lawr y grisïau. Felly, lle mae'r pwll nofio?
- Derbynnnydd:** Ar y llawr gwaelod, wrth gwrs. Ond yn anffodus, mae'r pwll ar gau ar hyn o bryd. Mwynhewch eich noson chi.
- Ceri:** Hmff.

Sgwrs 3 – Dw i ddim isio mynd i'r ysgol

- A:** Dw i ddim isio mynd i'r ysgol.
- B:** Am y trydydd tro – coda!
- A:** Mae'n gas gen i ginio ysgol – pwdin reis, ych a fi!
- B:** Dw i wedi pacio dy focs bwyd di, cariad.
- A:** Dw i wedi colli fy nghas pensiliau i hefyd!
- B:** Mae o yma, ar y bwrdd!
- A:** Ac mae'n gas gen i'r bumed wers heddiw – ffiseg, ych a fi. Dw i'n casáu'r ail wers hefyd. Cemeg – gwaeth na ffiseg!
- B:** Mae hi bron yn hanner tymor, cariad. Mi ddylet ti fynd.
- A:** A deud y gwir, dw i'n casáu'r gwersi i gyd. Wel, mae bioleg ychydig bach yn well – mae bioleg yn y drydedd wers.
- B:** Coda, neu mi fyddi di'n hwyr iawn!
- A:** Dw i ddim yn mynd heddiw, mae gen i boen bol!
- B:** Ond rhaid i ti fynd, ti ydy'r Pennaeth Gwyddoniaeth!

Dyddiau Ysgol

astudio
amserlen disgyblion
chwarae pêl-rwydrygbi gwasanaeth
campfa **dyddiau** pêl-droed ffrindiau
Almaeneg gwyliu gwersi lliwio paentio
daearyddiaeth cerddoriaeth **ysgol** athro
dosbarth gwnio arholiad athrawes
disgyblion nofio hanes cemeg llyfrau coginio
ysgrifennu pwnc celf gwyddoniaeth
egwyl Ffrangeg
bioleg

Siaradwch

- Be oedd enw eich ysgol gynta chi? Be dach chi'n gofio am yr ysgol?
- Be oeddech chi'n hoffi wneud yno?
- Lle aethoch chi i'r ysgol uwchradd? Be oedd maint yr ysgol?
- Be oedd eich hoff bwnc chi?
- Be oedd eich cas bwnc chi?
- Oeddech chi'n hoffi cinio ysgol? Oeddech chi'n mynd â bocs bwyd?
- Oeddech chi'n hoffi gwneud gwaith cartre? Oeddech chi'n copïo weithiau?
- Dach chi'n cofio rhyw drip ysgol yn arbennig?
- Aethoch chi ar wyliau efo'r ysgol? Oedd gynnoch chi hiraeth?
- Dach chi'n gweld eich ffrindiau ysgol chi rŵan?
- Dach chi'n nabod unrhyw blant sy wedi bod mewn Cylch Ti a Fi/Meithrin Cymraeg?
- Dach chi'n ddiolchgar i'ch athrawon chi?

Gwrando

Gwrandewch ar y negeseuon a llenwch y bylchau.

Neges 1

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae'r gwesty isio gwybod:

Faint o'r gloch _____?

Oes unrhyw un yn y grŵp sy ddim yn bwyta _____?

Mae hi'n gofyn iddo gysylltu drwy _____.

Neges 2

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae'r garej wedi dweud bod problemau efo'r car:

Mae angen teiars newydd, ac mae'r golau cefn _____.

Mi fydd y gwaith yn costio _____.

Os ydy o'n hapus, mi fydd y car yn barod erbyn _____.

Neges 3

Oddi wrth: _____ i: _____

Mae cwis tafarn yn y Llew Du nos Sadwrn, ac mae angen _____ o bobol mewn tîm.

Mae ei frawd yn gwybod llawer am _____.

Mi fydd y pres o'r cwis yn mynd at _____.

Ynganu – Daniel Owen

Mae 'na lawer o bobol yn ysgrifennu nofelau yn Gymraeg rŵan, fel Manon Steffan Ros a Bethan Gwanas. Ond Daniel Owen, oedd yn byw yn Yr Wyddgrug, oedd y nofelydd cynta. Roedd o'n ysgrifennu ar yr un pryd â Charles Dickens. Ac fel nofelau Charles Dickens, roedd Daniel Owen yn cyhoeddi rhannau o'i nofelau o mewn cylchgronau. *Rhys Lewis* oedd enw ei nofel gynta o. Hyd heddiw, mae pobol Yr Wyddgrug yn dathlu bywyd Daniel Owen mewn gŵyl bob mis Hydref. Mi ddechreuodd dysgwyr Cymraeg yr ŵyl yma.

@amgueddfeyddallyfrgelloeddsiryfflint

Be ydy:

at the same time

in magazines

until today

Robin Radio

a) Atebwch:

Be ddigwyddodd dydd Gwener diwetha?

Be mae'r plant swil yn hoffi wneud?

Pwy fydd yn mynd i Eisteddfod yr Urdd?

b) Gwrandewch am:

Llongyfarchiadau i bawb am
gymryd rhan.

*Congratulations to everyone for
taking part.*

gan gynnwys

including

Roedd 'na gystadlaethau da iawn.

There were very good competitions.

c) Cyfieithwch:

Some children are shy.

They like singing in a group.

two left feet

Help llaw

1. Ar lefel Sylfaen, rhaid i chi wybod y trefnolion o **1** i **10**.

Dyma bob rhif mewn mis calendr. Dach chi'n medru dysgu dyddiad eich pen-blwydd eich hun os dach chi isio. Mi fyddwn ni'n gwneud mwy o waith efo'r rhifau ar ôl deg yn y cwrs Canolradd.

1 af cynta(f)	2 il ail	3 ydd trydydd/ trydedd	4 ydd pedwerydd/ pedwaredd	5 ed pumed	6 ed chweched	7 fed seithfed
8 fed wythfed	9 fed nawfed	10 fed degfed	11 eg unfed ar ddeg	12 fed deuddegfed	13 eg trydydd ar ddeg	14 eg pedwerydd ar ddeg
15 fed pymthegfed	16 eg unfed ar bymtheg	17 eg ail ar bymtheg	18 fed deunawfed	19 eg pedwerydd ar bymtheg	20 fed ugeinfed	21 ain unfed ar hugain
22 ain ail ar hugain	23 ain trydydd ar hugain	24 ain pedwerydd ar hugain	25 ain pumed ar hugain	26 ain chweched ar hugain	27 ain seithfed ar hugain	28 ain wythfed ar hugain
29 ain nawfed ar hugain	30 ain degfed ar hugain	31 ain unfed ar ddeg ar hugain				

2. Mae ffurf fenywaidd (*feminine form*) gan **3** a **4**. Mae **treigladd meddal** efo'r benywaidd:

Y trydydd bachgen	Y drydedd ferch
Y pedwerydd bachgen	Y bedwaredd ferch
Y pumed bachgen	Y bumed ferch
Y chweched bachgen	Y chweched ferch
Y seithfed bachgen	Y seithfed ferch
Yr wythfed bachgen	Yr wythfed ferch
Y nawfed bachgen	Y nawfed ferch
Y degfed bachgen	Y ddegfed ferch

3. Mae popeth efo **2** yn treiglo'n feddal:

dau f achgen	dwyr f erch	yr ail f is
y dd au	y dd wy	

Uned 25 – Pan o'n i'n blentyn...

Nod yr uned ydy...

Adolygu gwahanol ffurfiau ar yr amser gorffennol

Revising different forms of the past tense

Geirfa

Enwau benywaidd/Feminine nouns

amlen(ni)	<i>envelope(s)</i>
breist(iau)	<i>chest(s), breast(s)</i>
bresychen (bresych)	<i>cabbage(s)</i>
doli(au)	<i>doll(s)</i>
Ewrop	<i>Europe</i>
ffa pob	<i>baked beans</i>
Prydain	<i>Britain</i>
selsigen (selsig)	<i>sausage(s)</i>
ysgwydd(au)	<i>shoulder(s)</i>

arlunio	<i>to draw</i>
blogio	<i>to blog</i>
bwrw cenllysg	<i>to hail</i>
crafu	<i>to scrape, to scratch</i>
cysylltu (â)	<i>to contact</i>
gwersylla/campio	<i>to camp</i>
llungopïo	<i>to photocopy</i>
palu	<i>to dig</i>
reidio	<i>to ride</i>
rhewi	<i>to freeze</i>
teipio	<i>to type</i>
tisian	<i>to sneeze</i>

Enwau gwrywaidd/Masculine nouns

blog(iau)	<i>blog(s)</i>
bwced(i)	<i>bucket(s)</i>
cwmwl (cymylau)	<i>cloud(s)</i>
gwersyll(oedd)	<i>camp(s)</i>
ofn(au)	<i>fear(s)</i>
salwch	<i>illness, sickness</i>
technegydd (technegwyr)	<i>technician(s)</i>
ymbarél (ymbarelau)	<i>umbrella(s)</i>

gweinyddol	<i>administrative</i>
mwyn	<i>mild</i>

adre	<i>at home</i>
ffwrdd â ni	<i>off we go</i>
rhywbryd	<i>sometime</i>
tu ôl (i)	<i>behind</i>
wrth fy modd	<i>in my element</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

Adolygu - Gêm o Gardiau

				
A	Lle brynoch chi ddillad ddiwetha?	Lle oeddech chi am saith o'r gloch neithiwr?	Lle dach chi'n hoffi mynd i siopa yng Nghymru? Pryd aethoch chi yno ddiwetha?	Pa waith tŷ wnaethoch chi ddiwetha?
2	Pen-blwydd pwy wnaethoch chi ddathlu ddiwetha?	Sut wnaethoch chi deithio ar wyliau ddiwetha?	Pryd wnaethoch chi wyllo chwaraeon ar y teledu ddiwetha? Be?	Efo pwy wnaethoch chi siarad ar y ffôn ddiwetha?
3	Be ddarllenoch chi ddiwetha? (llyfr/papur newydd/rhywbeth ar y we)	Be wnaethoch chi i ymlacio wythnos diwetha?	Oeddech chi'n brysur yn y gwaith/adre dydd Gwener diwetha?	Pa dechnoleg ddefnyddioch chi ddiwetha?
4	Be gaethoch chi i swper neithiwr?	Be wnaethoch chi i fyw'n iach dros y mis diwetha?	Pryd wnaethoch chi wrando ar y radio ddiwetha? Ar be?	Lle wnaethoch chi ddechrau dysgu Cymraeg?
5	Pryd wnaethoch chi siarad efo'r cymdogion ddiwetha?	Be oedd eich swydd gynta chi?	Lle wnaethoch chi eich prawf gyrru chi?	I le aethoch chi ar awyren ddiwetha?
6	Be doeddech chi ddim yn hoffi yn yr ysgol?	Oeddech chi'n byw mewn tŷ teras pan oeddech chi'n blentyn?	Lle aethoch chi i siopa am fwyd ddiwetha?	Be oedd y peth mwya diddorol wnaethoch chi yn yr ardal llynedd?
7	Lle oeddech chi'n byw pan oeddech chi'n 18 oed?	Pa raglen deledu oeddech chi'n hoffi sy ddim ar y teledu rŵan?	Oeddech chi'n hoffi mynd i'r ysgol?	Wnaethoch chi siarad Cymraeg wythnos diwetha?
8	Gaethoch chi frecwast heddiw?	I le aethoch chi ar fws ddiwetha?	Be oedd enw eich tiwtor Cymraeg cynta chi?	Dach chi wedi gwrandao ar y radio heddiw?
9	Pryd wnaethoch chi godi y bore 'ma?	Lle oeddech chi'n aros ar eich gwyliau diwetha chi?	Pryd oeddech chi ar lan y môr ddiwetha? Lle?	Be wnaethoch chi y penwythnos diwetha?
10	Be oedd ar y teledu neithiwr?	Lle gaeth eich mam chi ei geni?	Lle oeddech chi nos Galan ddiwetha?	I le aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?
Jac	Be oedd eich swydd ddiwetha chi?	Sut oedd y tywydd penwythnos diwetha?	Lle gaethoch chi eich geni?	Be oedd ar y teledu nos Sadwrn?
Brenhines	Lle wnaethoch chi eich siopa Nadolig chi llynedd?	Pryd oedd eich dosbarth Cymraeg cynta chi?	Pan oeddech chi'n blentyn, oeddech chi'n hoffi bwyd plaen?	Be oeddech chi'n wneud pan o'ch chi'n ugain oed?
Brenin	Be oedd eich car cynta chi?	Dach chi wedi teithio i Ffrainc trwy'r twnnel?	I le aethoch chi ar drên ddiwetha?	I le aethoch chi allan am bryd o fwyd ddiwetha?

Tipyn o gamp!

Efo'ch partner, sgwennwch frawddegau.

Dilynwch y patrwm:

Marie Curie – dynes 1 – ennill gwobr Nobel.

Marie Curie oedd y ddynes gynta i ennill gwobr Nobel.

1. Roger Bannister – person 1 – rhedeg milltir dan bedwar munud

2. Matthew Webb – person 1 – nofio'r Sianel

3. Catherine Zeta-Jones – Cymraes 1 – ennill Oscar

4. Yuri Gagarin – person 1 – mynd i'r gofod

5. Geraint Thomas – Cymro 1 – ennill y *Tour de France*

6. Neil Armstrong – person 1 – cerdded ar y lleuad

7. Buzz Aldrin – person 2 – cerdded ar y lleuad

8. Ray Milland – Cymro 1 – ennill Oscar

9. Hugh Griffiths – Cymro 2 – ennill Oscar

Pan o'n i'n blentyn

Mi ddysges i ddarllen pan o'n i'n blentyn.

Mi ddysges i ymru car pan o'n i'n oedolyn ifanc.

Pan o'n i'n blentyn, ro'n i wrth fy modd yn chwarae efo doliau.

Pan oedd hi'n blentyn, roedd mam wrth ei bodd yn arlunio.

Pan oedd o'n blentyn, roedd dad wrth ei fodd yn chwarae'r drymiau.

chwarae efo doliau	reidio beic	gwersylla	chwarae efo ceir bach
darllen	dawnsio bale	mynd i'r traeth	mynd i'r sinema
gwneud jig-so	lliwio	arlunio	chwarae pêl-droed
casglu sticeri	chwarae efo Lego	gwyllo cartwnau	chwarae yn y parc

Ynganu

Darllenwch y paragraff yn uchel efo'ch partner.

"Pan o'n i'n blentyn, ro'n i wrth fy modd yn mynd efo'r teulu i'r maes carafanau ger Pwllheli ac yn gwersylla ar fferm ger y traeth. Bob bore, ro'n i'n mynd i'r traeth, ro'n i'n chwilio am grancod, yn palu'r tywod am oriau ac yn adeiladu castell tywod. Ro'n i'n cario dŵr y môr yn fy mwced bach coch i roi dŵr o gwmpas y castell. Wedyn, ro'n i'n cael selsig a sgloodion bob dydd, mwy neu lai, o'r siop Pysgod a Sgloodion – ro'n i'n casáu pysgod! Ro'n i'n cysgu'n drwm bob nos ar ôl cael digon o awyr iach. Ro'n i'n deffro efo'r ceiliog bob bore. Roedd hi'n heulog bob dydd – dw i'n siŵr o hynny!"

Efo'ch partner, sgwennwch y paragraff eto:

Pan oedd Jac yn blentyn, roedd o

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Siaradwch

- Be oeddech chi'n hoffi wneud ar lan y môr pan oeddech chi'n blentyn?
- Lle oeddech chi'n mynd fel arfer?

Sgwrs rhwng nain, (80 oed) tad (50 oed) a merch (20 oed).

	Nain	Tad	Merch
bwyd			
darllen			
gwyllo			
trip ysgol			

[illegible]

Gwledydd a'r bobol sy'n byw yno

Y wlad	Y dyn	Y ddynes	Y bobol	Yr iaith
Sbaen	Sbaenwr	Sbaenes	Sbaenwyr	Sbaeneg
Yr Eidal	Eidalwr	Eidales	Eidalwyr	Eidaleg
Yr Almaen	Almaenwr	Almaenes	Almaenwyr	Almaeneg
America	Americanwr	Americanes	Americanwyr	Saesneg
Yr Alban	Albanwr	Albanes	Albanwyr	Gaeleg
Ffrainc	Ffrancwr	Ffrances	Ffrancwyr	Ffrangeg
Cymru	Cymro	Cymraes	Cymry	Cymraeg
Iwerddon	Gwyddel	Gwyddeles	Gwyddelod	Gwyddeleg
Lloegr	Sais	Saesnes	Saeson	Saesneg

Dysgwch y rhai sy'n ddefnyddiol i chi! Defnyddiol iawn os dach chi'n edrych ar rygbi neu bêl-droed ar S4C!

Llenwch y bylchau

Gofynnwch i'r tiwtor am help os dydy eich atebion chi ddim ar y rhestr.

Pan o'n i'n blentyn, ro'n i'n byw yn

Ro'n i'n siarad adre.

Rŵan, dw i'n byw yn

Dw i'n medru siarad a

Dw i'n hoffi mynd ar wyliau i

Gwyllo

Gwylwch y fideo o bobol yn siarad am pan oedden nhw'n blant.

1. Faint o'r bobol sy'n deud **wrth fy modd**? _____

2. Rhowch yr enw wrth y disgrifiad.

	helpu ar y fferm a chwarae pêl-droed
	chwarae ar y stryd, criced, pêl-droed, cuddio
	adrodd, canu, chwarae rownders
	gwneud llyfrau – gwneud llyfr allan o bapur, gwneud lluniau, wedyn sgwennu stori
	crwydro'r coed, cerdded, mynd â'r ci am dro, garddio, gwneud dens
	mynd ar feic, cerdded, chwarae'r piano
	mynd ar feic a gwneud karate
	chwarae efo'i brawd a'i chwaer, allan ac yn y tŷ

3. Pan oeddech chi'n blentyn, pa un o'r plant yma fasai eich ffrind chi? Pam?

Sgwrs – Corau Plant y Byd

Eryl: Mae cystadleuaeth Corau Plant y Byd yn dŵad i Gymru ym mis Tachwedd.

Ceri: Cyffrous!

Eryl: Ydy, mae 'na lawer o gorau yn cystadlu. Mi enillodd Côr Plant Abercastell yn Eisteddfod yr Urdd llynedd, felly ella bydd rhai o'r plant isio aros efo plant Abercastell.

Ceri: Syniad da. Ella bydd plant Abercastell yn medru mynd i aros efo nhw wedyn.

Eryl: Rhaid i ni gysylltu efo'r ysgolion ein hunain. Mae 'na restr o enwau'r athrawon yma: Claudine Macron o Bordeaux...

Ceri: Ffrances? Dw i ddim yn siŵr, dan ni ddim yn siarad llawer o Ffrangeg.

Eryl: Be am Franz Klinsmann o Berlin?

Ceri: Almaenwr? O na, dan ni ddim yn siarad Almaeneg o gwbl! Ydy pob côr yn dŵad o Ewrop?

Eryl: Wel, mae 'na rai o Brydain, ond dydyn nhw ddim angen aros dros nos. Be am Crystal Kerry o Galiffornia?

Ceri: Americanes! W... Mae hi'n braf iawn yng Nghaliffornia! Ond rhaid i ni fod yn ofalus, mi fasai trip yn ôl yn rhy ddrud.

Eryl: Be am Ciaran O'Docherty?

Ceri: O le mae o'n dŵad?

Eryl: O ardal Galway yn Iwerddon. Ac maen nhw'n siarad Gwyddeleg yn yr ysgol hefyd!

Ceri: Perffaith! A fasai Galway ddim yn rhy bell!

Eryl: Mi fedren ni hedfan o Lerpwl neu gael cwch o Gaergybi.

Ceri: Ffwrdd â ni i Iwerddon, 'ta!

Siaradwch

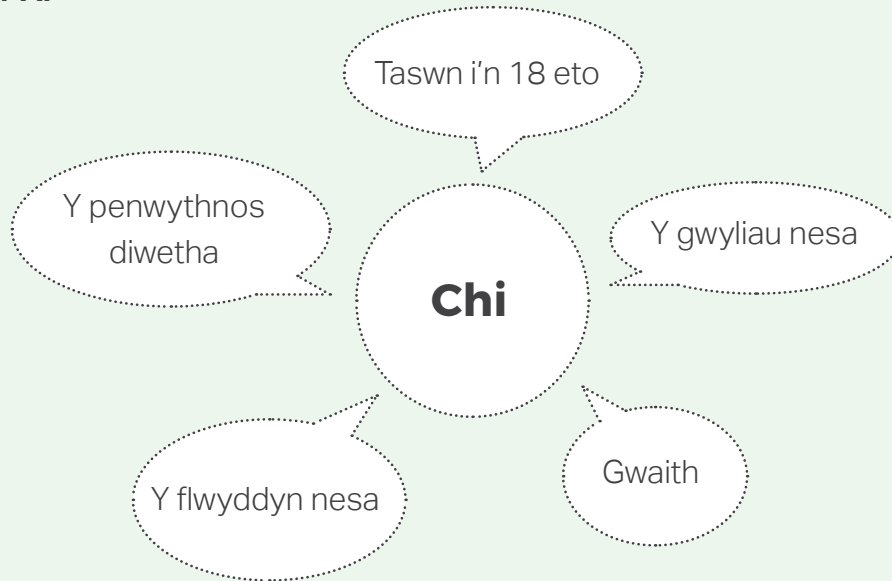

- Dach chi'n cofio trip ysgol neu daith i ffwrdd pan oeddech chi'n blentyn?
- Dach chi'n cofio plant o rywle arall yn aros efo chi?

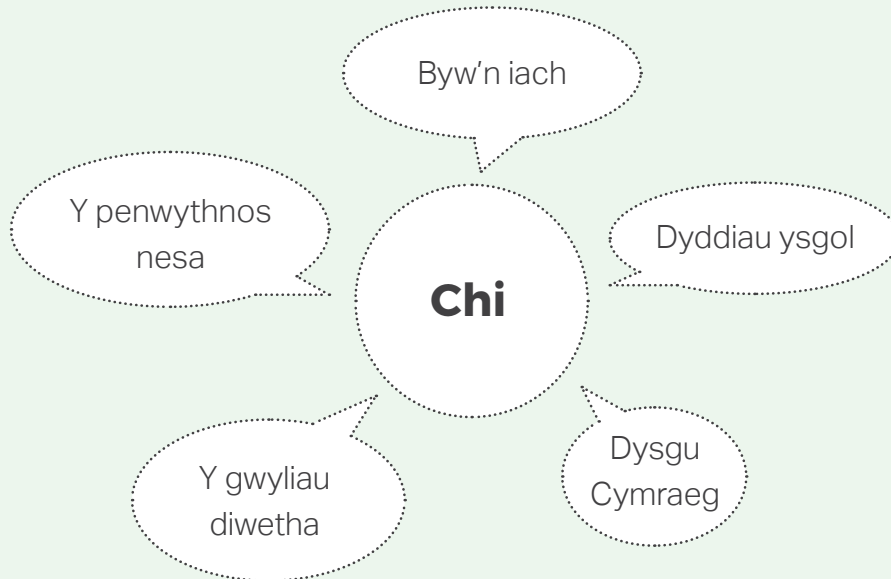
Siaradwch

Partner A:

Partner B:

Gwrando

Gwrandewch ar y deialogau ac atebwch y cwestiynau.

1. Rhaid i Sam... (Ticiwch un)

- a) fynd i'r ysbyty. ☐
- b) deipio'r agenda. ☐
- c) ffonio'r technegydd. ☐
- ch) fynd i'r llyfrgell. ☐

2. Be mae Sam isio?

3. Mae Aled isio...

- a) bwyta allan. ☐
- b) gweithio'n hwyr. ☐
- c) mynd i gyfarfod. ☐
- ch) mynd i nofio. ☐

4. Lle mae Siân yn gweithio? _____**5. Mae John...**

- a) wedi anghofio am ei gyfarfod. ☐
- b) wedi colli'r trê. ☐
- c) wedi cysgu'n hwyr. ☐
- ch) wedi prynu cloc larwm newydd. ☐

6. Sut fydd gwraig John yn helpu? _____**Gofyn am wybodaeth****Partner A**

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi i gael yr wybodaeth i lenwi'r bylchau am y Clwb Darllen Cymraeg. Atebwch gwestiynau eich partner chi am Gwrs Yoga'r Haf.

Clwb Darllen Cymraeg

i bobol sy'n _____
 Yn _____ Abercastell.
 Bob nos Fawrth am _____ o'r gloch.
 Cyfarfod 1af: _____
 Mi fyddwn ni'n darllen Llyfrau Amdani.
 Dim ond £_____ y sesiwn.
 Paned a bisged am ddim!
 Cofrestrwch ar www.darllen.cymru

Cwrs Yoga'r Haf

i bobol sy dros 50 oed.
 Ym Mharc Llanaber
 (yn y neuadd os bydd glaw!)
 Bob nos lau o 6pm tan 7pm.
 Dechrau nos lau gyntaf Mehefin.
 Ffi: Dim ond £10 am 6 sesiwn.
 Tiwtor: Tom Huws
 Cofrestrwch ar www.yoga.cymru

Partner B

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi i gael y wybodaeth i lenwi'r bylchau am Gwrs Yoga'r Haf. Atebwch gwestiynau eich partner chi am y Clwb Darllen Cymraeg.

Cwrs Yoga'r Haf

i bobol dros _____ oed.
Ym _____ Llanaber
(yn y neuadd os bydd glaw!)
Bob nos lau o 6pm tan _____
Dechrau nos lau gyntaf Mehefin.
Ffi: Dim ond £_____ am 6 sesiwn.
Tiwtor: _____
Cofrestrwch ar www.yoga.cymru

Clwb Darllen Cymraeg

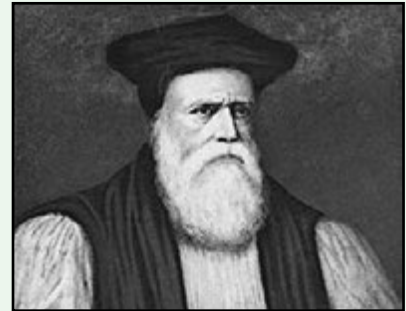
i bobol sy'n dysgu Cymraeg.
Yn Llyfrgell Abercastell.
Bob nos Fawrth am 7 o'r gloch.
Cyfarfod 1af: Mehefin 10fed
Mi fyddwn ni'n darllen llyfrau Amdani.
Dim ond £2 y sesiwn.
Paned a bisged am ddim!
Cofrestrwch ar www.darllen.cymru

Siaradwch

Dudwch ddau beth am bob un o'r pynciau yma, gan ddechrau eich brawddeg gynta chi efo "Pan o'n i'n blentyn...". Gofynnwch un cwestiwn i'ch partner chi am bob pwnc.

dillad	anifeiliaid	hoff le	y tŷ	pen-blwydd	gwyliau
chwaraeon	ffrindiau	darllen	diddordebau	gwaith	defnyddio technoleg
bwyd	teledu neu radio	yr ardal	do'n i ddim yn hoffi....	cymdogion	siopa

William Morgan

Radio Rocio: Pwy dach chi?

William Morgan: William Morgan dw i. Neu William Morgan o'n i. Dw i wedi marw ers 1604.

Radio Rocio: Lle gaethoch chi eich geni, William?

William Morgan: Mi ges i fy ngeni yn Nhŷ Mawr, Wybrnant yn ymyl Betws-y-Coed.

Radio Rocio: A dach chi'n bwysig iawn i'r Gymraeg. Diolch am gyfieithu'r Beibl i'r Gymraeg.

William Morgan: Mi gyhoeddodd William Salesbury y Testament Newydd yn Gymraeg yn 1567. Ond ro'n i isio cael y Beibl i gyd yn Gymraeg. Mi ddaeth fy Meibl i allan yn 1588.

Radio Rocio: Ac mae Huw Edwards ac eraill yn meddwl bod pobol Cymru'n siarad Cymraeg heddiw achos eich Beibl Cymraeg chi.

William Morgan: Mae'n dda clywed hynny. Be sy wedi digwydd i Dŷ Mawr Wybrnant, tybed?

Radio Rocio: Mae o ar agor i ymwelwyr. Mae pobol yn mynd yno i ddysgu am eich gwaith chi.

Atebwch y cwestiynau efo'ch partner chi:

1. Be ydy:

thank you for translating

the whole Bible

Huw Edwards and others

2. Cywirwch (*correct*) y brawddegau:

Mi gaeth o ei eni yn 1604.

Mi gaeth o ei eni yn ne Cymru.

Mi gyfieithodd William Salesbury y Beibl.

.....

Mi ddaeth Beibl William Morgan allan yn 1567.

.....

3. Be ydy barn Huw Edwards?

.....

Amdani

Rŵan, dach chi'n medru darllen *Samsara* gan Sonia Edwards. Dach chi'n medru prynu'r llyfr yn eich siop lyfrau leol chi neu ar www.gwales.com. Dyma'r clawr a'r paragraff cynta:

Mae'r peiriant coffi yn chwyrnu fel peth byw. Peth peryglus, sydd wedi bod yn cysgu'n rhy hir dan y ddaear. Rhywbeth sydd yn deffro tu ôl i'r cownter.

Robin Radio

a) Atebwch:

Sut mae'r tywydd yn Abercastell heddiw?

Lle oedd Anti Mair yn mynd ar wyliau pan oedd hi'n blentyn?

Pam?

b) Gwrandewch am:

does dim dwywaith
o'r diwedd
o hyn ymlaen

*there's no two ways about it
finally
from now on*

c) Cyfieithwch:

*every morning
Spring is coming.
I had no idea.*

.....

.....

.....

Help llaw

Dysgwch yr idiom. Yr ystyr ydy hoffi rhywbeth yn fawr iawn.

wrth fy modd
wrth dy fodd
wrth ei fodd
wrth ei bodd
wrth eu bodd

wrth ein bodd(au)
wrth eich bodd(au)
wrth eu bodd(au)

Uned 26 – Adolygu – Y Dyfodol

Nod yr uned ydy...

Adolygu'r dyfodol *Revising the future tense*

Geirfa

Enwau benywaidd/*Feminine nouns*

boch(au)	<i>cheek(s)</i>
fest(iau)	<i>vest(s)</i>
hances(i)	<i>handkerchief(s)</i>
modrwy(au)	<i>ring(s)</i>
poced(i)	<i>pocket(s)</i>
sianel(i)	<i>channel(s)</i>

canol dydd	<i>midday</i>
cyn bo hir	<i>before long</i>
heb sôn am	<i>not to mention</i>
hunan	<i>self</i>
rhyw fath	<i>some sort</i>
yn lle	<i>instead of, in the place of</i>

clir	<i>clear</i>
glân	<i>clean</i>

Enwau gwrywaidd/*Masculine nouns*

arian parod	<i>cash</i>
blaen	<i>front</i>
botwm (botymau)	<i>button(s)</i>
clwt (clytiau)	<i>nappy(-ies)</i>
dewin(iaid)	<i>wizard(s)</i>
dyfodol	<i>future</i>
dysgwr (-wyr)	<i>learner(s)</i>
gwaed	<i>blood</i>
gwegys(au)	<i>belt(s)</i>
math(au)	<i>type(s), kind(s)</i>
tafod(au)	<i>tongue(s)</i>
trôns	<i>underpants</i>
twmpath dawns	<i>barn dance</i>

ceisio	<i>to try</i>
llwgu	<i>to starve</i>

Geiriau pwysig i mi...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Y Dyfodol

Mi fydda i yn y tŷ heno.

Mi a i i'r dre yfory.

Mi ga i frechdan i ginio yfory.

Mi wna i ddarllen cofiant heno.

A: Lle ewch chi dydd Sadwrn?

A: Be wnewch chi yno?

A: Be gewch chi i yfed?

A: Be gewch chi i fwyta?

A: Lle wnewch chi eistedd?

B: Mi a i i'r dre.

B: Mi a i i Gaffi'r Cwm.

B: Mi ga i cappucino.

B: Mi ga i fara brith.

B: Mi wna i i eistedd wrth y ffenest.

Newidiwch y ddeialog i sôn am Nerys, ac yna am Nerys a Megan.

e.e. **A:** Lle eith Nerys dydd Sadwrn?

B: Mi eith hi 'r dre.

Y Dyfodol – Gêm o Gardiau

				
A	Lle ewch chi ar wyliau nesa?	Sut fyddwch chi'n dathlu eich pen-blwydd nesa chi?	Fyddwch chi'n prynu car yn y pum mlynedd nesa?	Fyddwch chi'n prynu rhywbeth newydd 'technolegol' cyn bo hir?
2	Lle ewch chi ar drên nesa?	Fyddwch chi'n brysur dros y penwythnos?	Be fyddwch chi'n ddarllen ar sgrin heno?	Fyddwch chi'n siarad efo cymdogion yn ystod y mis nesa?
3	Pryd ewch chi i Lundain nesa?	Fyddwch chi'n ceisio bwyta'n iach penwythnos yma?	Sgynnoch chi hoff le yng Nghymru? Fyddwch chi'n mynd yno cyn bo hir?	Dach chi'n meddwl byddwch chi'n rhedeg marathon yn y dyfodol?
4	Fyddwch chi'n ffonio rhywun heddiw?	Fyddwch chi'n mynd am dro penwythnos yma?	Fyddwch chi'n symud o'r ardal yn y dyfodol?	Pryd ewch chi allan nesa?
5	Pen-blwydd pwy fyddwch chi'n dathlu nesa?	Fyddwch chi'n siopa ar-lein wythnos yma?	Fyddwch chi'n coginio yfory?	Sut fyddwch chi'n cadw'n heini dros y mis nesa?
6	Fyddwch chi'n dringo'r Wyddfa yn y dyfodol?	Llun pwy fydd yn y papurau newydd yfory?	Fyddwch chi'n prynu car trydan yn y dyfodol?	Fyddwch chi'n garddio penwythnos yma?
7	Fyddwch chi'n edrych ar y teledu heno?	Be wnewch chi penwythnos nesa?	Fyddwch chi'n gweithio dydd Llun nesa?	Fyddwch chi'n gwylio gêm rygbi nesa Cymru?
8	Be gewch chi i swper nos yfory?	Pryd ewch chi ar wyliau nesa?	Fyddwch chi'n edrych ar eich ffôn/ tabled chi cyn mynd i gysgu heno?	Sut fyddwch chi'n dathlu'r Nadolig?
9	Fyddwch chi'n prynu paneli solar yn y dyfodol?	Fydd rhywun yn y teulu'n gwneud rhywbeth diddorol cyn bo hir?	Be wnewch chi yfed ar ôl y dosbarth?	Be wnewch chi weld ar y teledu dros y penwythnos?
10	Efo pwy ewch chi ar wyliau nesa?	Sut fyddwch chi'n byw'n fwy iach yn y dyfodol?	Lle fyddwch chi'n prynu dillad newydd nesa?	Be gewch chi i ginio dydd Nadolig?
Jac	Fyddwch chi'n gwneud gwaith ar y tŷ/fflat cyn bo hir?	Lle ewch chi ar ôl y dosbarth?	Fyddwch chi'n symud tŷ yn y deg mlynedd nesa?	Pryd fyddwch chi'n mynd i'r archfarchnad nesa? Pa un?
Brenhines	Pwy fydd yn y newyddion flwyddyn nesa?	Fydd rhywbeth newydd yn dŵad i'r ardal cyn bo hir?	Fyddwch chi'n edrych ar chwaraeon yn ystod y mis nesa?	Be fydd rhaid i chi wneud dros y penwythnos?
Brenin	Pryd fyddwch chi'n gwrando ar y radio nesa? Ar ba orsaf radio?	Fyddwch chi'n gwneud gwaith tŷ dros y penwythnos?	Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Canolradd nesa?	Be gewch chi i frecwast bore fory?

Gwrandewch ar y siaradwyr yn deud be fydd yn digwydd yn y dyfodol, maen nhw'n gobeithio. Ysgrifennwch enwau 3 o'r bobol a be maen nhw'n ddeud.

planed gwastraffu

Enw	Be maen nhw'n ddeud?

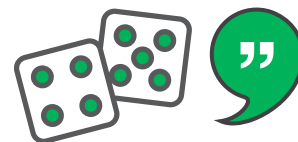
Mi fydd eich tiwtor chi'n gofyn i chi gyfieithu tair brawddeg. Ysgrifennwch nhw yma:

1.
2.
3.

Meddyliwch am gwestiwn am y dyfodol – Dach chi'n meddwl bydd?
Gofynnwch eich cwestiwn chi i bawb yn y dosbarth.

[illegible]

Siaradwch

cymdogion	anifeiliaid	hoff le	taswn i'n 18 oed eto....
chwaraeon	pan o'n i'n blentyn	darllen	diddordebau
bwyd	y gwyliau nesa	y dyfodol	dw i ddim yn hoffi....
byw'n iach	siopa	technoleg	dyddiau ysgol
y flwyddyn nesa	gwaith	dathlu	dillad
y penwythnos diwetha	teulu neu ffrindiau	yr ardal	teledu neu radio
y gwyliau diwetha	y tŷ	y penwythnos nesa	dysgu Cymraeg

Cyn y cwrs Canolradd

Gorffennwch y brawddegau yma efo'ch partner chi. Sut fyddwch chi'n gwella eich Cymraeg chi?

Mi wnawn ni siarad

Mi wnawn ni edrych

Mi wnawn ni ddarllen

Mi wnawn ni brynu

Mi ddylen ni

Mi fasen ni'n hoffi

Mi fedren ni

Deuddeg arwydd y Sidydd (The twelve signs of the Zodiac)

Darllenwch efo'ch partner chi.

Yr Hwrdd 21 Mawrth – 20 Ebrill Mi fyddwch chi'n hapusach ar ôl i chi dcluso popeth, ac mi fyddwch chi'n ffeindio'r ateb i broblem fawr.	Y Tarw 21 Ebrill – 21 Mai Triwch hobi newydd dros y misoedd nesa. Mi fydd o'n llawer o hwyl ac mi fyddwch chi'n cyfarfod ffrindiau newydd ella.	Yr Efeilliaid 22 Mai – 21 Mehefin Mi gewch chi syrpréis hyfryd cyn bo hir ond bydd rhaid i chi gysylltu â hen ffrind yn gyntaf.	Y Cranc 22 Mehefin – 22 Gorffennaf Tacluswch eich gwaith papur chi'n fuan. Peidiwch â phoeni am yfory, rhaid i chi fwynhau heddiw.
Y Llew 23 Gorffennaf – 22 Awst Tasech chi'n gweithio'n galetach, mi fasech chi'n fwy hyderus. Mi fydd neges ddiddorol yn cyrraedd yn fuan.	Y Forwyn 23 Awst – 22 Medi Rŵan ydy'r amser i ymweld â gwlad arall. Mi fydd yr haul yn gwenu ac mi fyddwch chi'n dysgu llawer ar y daith.	Y Fantol 23 Medi – 22 Hydref Mi fydd cyfle i brynu rhywbeth neis iawn cyn bo hir ond byddwch yn ofalus, fydd o ddim yn rhad. Gwnewch eich gwaith cartref chi'n gyntaf.	Y Sgorpion 23 Hydref – 22 Tachwedd Mi fasai rŵan yn amser da i ymddiheuro a chlirio'r awyr. Mi fydd pethau'n well mis nesa, efo dathliad mawr.
Y Saethydd 23 Tachwedd – 21 Rhagfyr Ewch amdani ac mi fyddwch chi'n teimlo ar ben y byd. Mi fydd y teulu a ffrindiau'n help mawr dros y penwythnos.	Yr Afr 22 Rhagfyr – 20 Ionawr Yfwch ddigon o ddŵr ac mi fydd eich pen chi'n glir. Rhaid i chi benderfynu beth i ddeud wrth y bôs.	Y Dyfrwr 21 Ionawr – 18 Chwefror Mi fyddwch chi wrth eich bodd yn edrych ar hen luniau cyn bo hir. Mi fasai pobol eraill yn hoffi eu gweld nhw hefyd.	Y Pysgod 19 Chwefror – 20 Mawrth Mi fyddwch chi'n sylwi ar anifeiliaid ym mhob man dros yr wythnosau nesa. Tasai gynnoch chi amser, mi fasai ffrind yn hoffi help.

Darllenwch y cardiau efo'ch partner chi eto. Y tro 'ma, newidiwch **chi i ti**, e.e. Taset ti'n gweithio'n galetach...

Siaradwch:

- Ym mha fis mae dy ben-blwydd di?
- Pa un o'r deuddeg arwydd wyt ti?
- Wyt ti'n darllen dy horosgop di o gwbl?

Gwranddo

Neges 1

Oddi wrth: i:

Mi fydd hi'n cael prawf gwaed

Ddylai hi ddim cyn y prawf.

Rhaid iddi hi fod yn y Ganolfan Iechyd erbyn

Neges 2

Oddi wrth: i:

Mae o wedi bod

Mae o isio

Rhaid iddi hi fynd i'r

Neges 3

Oddi wrth: i:

Mae wedi torri.

Mae hi angen i'r ymwelwyr.

Does gan John ddim

Neges 4

Oddi wrth: i:

Mae'r plant yn ar hyn o bryd.

Rhaid iddyn nhw yn y car.

Mi fydd angen prynu

Ysgrifennu

Ysgrifennwch y nodiadau yma efo'ch partner chi.

1. Annwyl,

Dw i isio esbonio pam dw i'n mynd i golli dy barti di,

mae'n ddrwg gen i. Dw i'n mynd ar wyliau iefo

Dw i'n dipyn o deithiwr ers ymddeol.

Mi wna i brynu yn anrheg i ti! A dan ni'n medru mynd

allan am pan fydda i adre!

Hwyl a mwynha'r dathlu,

.....

2. Annwyl ,

Sut wyt ti? Wyt ti'n medru dŵad i aros efo ni dros y penwythnos? Fydd dim rhaid i ti rannu

Mi fyddwn ni'n mynd i'r..... nos Wener ac yna'n cael bwyd yn os byddwn ni'n llwgu! Mi fasen ni'n hoffi mynd i'r sinema dydd Sadwrn. Dan ni'n trio mynd bob yn ail wythnos. Dan ni isio gweld wythnos yma.

Mi fydd ein ni'n dŵad allan efo ni nos Sadwrn. Ac wedyn, be am cyn i ti fynd adre dydd Sul?

Cofion,

.....

Sgwrs – Diwedd y cwrs

Tiwtor: Reit, dyma ni unwaith eto! Dosbarth ola'r cwrs Sylfaen. Llongyfarchiadau i bawb! Dan ni wedi gorffen y cwrs!

Dosbarth: Hwrê!

Tiwtor: Cyn i ni fynd i'r Twmpath Dawns i ddathlu, rhaid i chi lenwi ffurflen eto eleni am y cwrs.

Dosbarth: Oes rhaid i ni?

Tiwtor:! Ga i wneud ymarfer bach yn gynta?

Dosbarth: , os oes rhaid.

Tiwtor: Dach chi wedi mwynhau'r cwrs Sylfaen?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Wnaethoch chi fwynhau siarad am bob math o bynciau gwahanol?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Fasech chi'n deud wrth ddysgwr arall am wneud y Cwrs Sylfaen?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Oedd y cwrs yma'n ddiddorol?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Canolradd nesa?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Wnewch chi ymarfer Cymraeg cyn y cwrs nesa?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Ddylech chi edrych ar S4C bob wythnos?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Fydd Radio Cymru yn eich ceir chi bob dydd?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Sgynnoch chi gwestiwn?

Dosbarth: , dim byd. (✕)

Tiwtor: Dach chi isio ffurflen gofrestru i'r cwrs nesa?

Dosbarth: , wrth gwrs.

Tiwtor: Da iawn chi – ffwrdd â ni i'r Twmpath rŵan!

Shwmae Su'mae

Dach chi wedi clywed am Ddiwrnod Shwmae Su'mae? Dan ni'n dathlu bob blwyddyn ar 15 Hydref. Y syniad ydy dechrau pob sgwrs yn Gymraeg ar y diwrnod yma. Gwylwch y fideo o ddisgyblion ysgol yn dechrau pob sgwrs yn Gymraeg ar strydoedd Caerdydd.

Mae 'na lawer o ysgolion a grwpiau'n gwneud fideos i ddathlu Diwrnod Shwmae Su'mae.

Siaradwch

- Dach chi'n dechrau sgwrs yn Gymraeg weithiau?
- Dach chi'n gorffen sgwrs mewn siop efo 'diolch'?
- Lle dach chi'n defnyddio eich Cymraeg chi?
- Lle dach chi isio defnyddio eich Cymraeg chi?
- Lle siaradoch chi Gymraeg tu allan i'r dosbarth ddiwetha?

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Robin yn drist?

Pwy sy'n deud dylai Anti Mair ymddeol?

Be ydy newyddion Llinos?

b) Gwrandewch am:

Ga i air? *Can I have a word?*

ar glo *locked up*

Coda dy galon! *Cheer up! (lit: lift up your heart!)*

c) Cyfieithwch:

What's the matter?

There's not enough money.

It will be very sad.

Uned Arholiad

Mae 'na 4 rhan i'r arholiad Sylfaen.

1. Darllen a deall a bylchau (15%)
2. Ysgrifennu (15%)
3. Gwranddo (20%)
4. Siarad (50%)

Mae'r marciau allan o 400.

Mae'r arholiad fel arfer yn dechrau am 9.30 yn y bore. Mae tasgau 1-3 yn y bore, a 4 yn y prynhawn.

1. Darllen a deall a bylchau (40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud 3 tasg.

i. Darllen erthygl ac ateb cwestiynau.

Mae'r cwestiwn yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 16, 17, 18, 21, 23 a 25.

ii. Adnabod ergyd (*gist*) neges

Mae'r cwestiwn yma yn y **Gwaith cartref** yn unedau 19, 20, 22 a 24. Gweithiwch efo'ch partner chi i ddarllen y negeseuon yma ac i wneud y dasg.

Dewiswch y pennawd mwya tebygol i bob neges ebost.

Mae 'na ddau bennawd ychwanegol amherthnasol.

Choose the most likely heading for a subject for each email message.

There are two irrelevant headings.

	Pwnc	Rhif neges
a.	Newid dyddiad	
b.	Dathlu	
c.	Swyddfa'n cau	
ch.	Angen help	
d.	Cwrs newydd	
dd.	Casglu at achos da	

Neges 1

Oddi wrth: Catrin

At: Meic

Pwnc: _____

Bore da. Rhaid i mi fynd ar gwrs cyfrifiaduron yr wythnos nesa o ddydd Llun i ddydd Mercher, yn anffodus. Wnei di ofalu am y staff newydd am dri diwrnod? Sori bod hyn wedi codi, ond does 'na neb arall ar gael. Anfona neges os ydy hynny'n iawn. Diolch yn fawr. Mi fydda i'n dathlu pan fydd y cwrs 'ma wedi gorffen.

Cathryn

Neges 2

Oddi wrth: Elin

At: Y Staff

Pwnc: _____

Helô bawb. Mi fyddwch chi'n cofio bod 'na gyfarfod i siarad am ddyfodol y project i fod dydd Gwener nesa, ond mae parti dathlu pen-blwydd Gwyn ar y diwrnod hwnnw. Felly, mae'r pennaeth wedi penderfynu symud y cyfarfod i'r trydydd o Fai. Wnewch chi nodyn yn eich dyddiaduron, os gwelwch chi'n dda? Gan fod y swyddfa ar gau dydd Llun, mae hynny'n well i bawb, dw i'n meddwl.

Elin

Neges 3

Oddi wrth: Dafydd

At: Y Staff

Pwnc: _____

Prynhawn da. Dw i'n sgwennu ar ran cymdeithas y staff. Yn ein cyfarfod prynhawn ddoe, mi benderfynon ni godi pres i helpu'r bobl ddigartref yn y dre. Mi fydd Sam Jones yn dŵad o gwmpas efo amlen heddiw ac yfory, ac mae croeso i chi roi unrhyw beth. Fel dach chi'n gwybod, mae hyn yn broblem fawr yn Aberheli ar hyn o bryd. Diolch i Sam am ei help.

Dafydd

Neges 4

Oddi wrth: Alun

At: Y Staff

Pwnc: _____

Bore da. Dach chi isio dysgu mwy am eich pensiwn, a sut i reoli eich pres? Mae Enid Jones o *ThinkFinance* yn dŵad i wneud pedair sesiwn yma yn ein swyddfa ni i'n helpu ni i ddysgu mwy. Dyma'r tro cynta i ni wneud rhywbeth fel hyn, felly os dach chi isio dŵad i'r hyfforddiant, anfonwch ebost ata i. Mi fydd y sesiwn gynta ar fore dydd Gwener 3 Gorffennaf, rhwng 8 a 9 o'r gloch, yn yr ystafell gyfarfod.

Diolch! Alun

iii. Llenwi bylchau

Efo'ch partner, llenwch y bylchau.

1. Mae heddiw yn (oer) na ddoe.
2. Mae hi'n gweithio yno ers pum (blwyddyn).
3. (gwneud) nhw ddim byd neithiwr.
4. Twm ydy enw fy (brawd) i.
5. nhw yn yr ysgol yfory?
6. Edrychwch (ar) nhw!
7. Yng Nghaerdydd mae'r Senedd? (✓)
8. hi ddim yn braf ddoe.
9. (troi) i'r dde ar ôl yr ysbyty, os gwelwch chi'n dda.
10. John ydy'r person (hen) yn y dosbarth.
11. Aethoch chi i weld y cyngerdd ddoe? (✓)
12. Dw i'n hoffi pêl-droed... dw i wrth fy yn mynd i weld y tîm yn chwarae.

Rŵan, llenwch y bylchau yma.

1. Mae heddiw yn (sych) na ddoe.
2. Mae hi'n gweithio yno ers tair (blwyddyn)
3. (gwneud) ti ddim byd neithiwr.
4. Dafydd ydy enw fy (tad) i.
5. di yn yr ysgol yfory?
6. Gwrandewch (ar) hi!
7. Ydy'r plant yn yr ysgol heddiw? (✓)
8. hi ddim yn braf heddiw.
9. (rhedeg) ar ôl y bêl os dach chi isio sgorio.
10. Y Llew Du ydy'r bwyty (da) yn yr ardal.
11. Fasech chi'n hoffi paned? (✗)
12. Mae hi wrth ei yn mynd i'r theatr.

2. Ysgrifennu (40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud dwy dasg:

i. Ysgrifennu neges rhwng 40 a 50 o eiriau. Ysgrifennwch y neges bydd eich tiwtor chi'n deud yma:

.....

.....

.....

.....

ii. Tasg 2 ydy ysgrifennu ebost rhwng 70 ac 80 o eiriau.

You have received this email message. Answer the message, responding to all of the questions. Write between 70 and 80 words.

Helen

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3. Gwrando (tua 40 munud)

Mi fyddwch chi'n gwneud tair tasg. Mi fyddwch chi'n clywed pob eitem tair gwaith.

i. Negeseuon ffôn

Neges 1

Oddi wrth: i:

Mi fydd y teledu'n cyrraedd am 10 o'r gloch dydd

Os fydd neb adre, rhaid ffonio'r rhif yma

Mae angen iddo fo symud ei cyn y bore.

Neges 2

Oddi wrth: i:

Mi fydd y cwrs Sbaeneg yn dechrau...

Dyddiad

Amser

Ystafell

Neges 3

Oddi wrth: i:

Heno, mi fydd hi'n gweld

Mi fydd hi'n mynd i'r clwb mewn

Rhaid iddo fo gofio cadw'r drws cefn

ii. Eitem o'r radio

1. Y rhaglen nesaf fydd...

- a. y tywydd.
- b. bwletin traffig.
- c. newyddion.
- ch. chwaraeon.

☐

2. Mae Alan Davies yn...

- a. athro.
- b. chwaraewr rygbi.
- c. blismon.
- ch. chwaraewr pêl-droed.

☐

3. Ddoe, roedd hi'n...

- a. bwrw glaw.
- b. oer.
- c. wyntog.
- ch. braf.

☐

4. Y llynedd, roedd mab Alan Davies...

- a. yn gweithio efo'i dad.
- b. yn well.
- c. yn chwarae pêl-droed.
- ch. yn sâl.

☐

5. Ar Ynys Môn,...

- a. gaeth Alan ei eni.
- b. mi fydd o'n canu.
- c. mi fydd o'n dechrau'r daith.
- ch. mi fydd o'n chwarae pêl-droed.

☐

6. Mae o'n cerdded...

- a. efo ffrind.
- b. efo llawer o bobl eraill.
- c. ar ei ben ei hun.
- ch. efo'r ci.

☐

iii. Prif neges mewn sgwrs**Sgwrs 1****1.1** Mae'r dyn isio mynd...

a.	i dŷ ffrind.	
b.	i siop Oxfam.	
c.	i'r banc.	
ch.	i'r dafarn.	

1.2 Mi fydd o'n cyrraedd yno erbyn**Sgwrs 2****2.1** Does ganddyn nhw ddim llawer o bres achos...

a.	dydyn nhw ddim yn siŵr be i'w brynu.	
b.	mae pawb yn casáu Monica.	
c.	roedden nhw'n hwyr yn dechrau casglu.	
ch.	doedd 'na ddim llawer o bobol yn nabod Monica.	

2.2 Maen nhw wedi penderfynu prynu**Sgwrs 3****3.1** Roedd hi'n meddwl bod y cyngerdd...

a.	yn rhy ddrud.	
b.	yn ardderchog.	
c.	yn ofnadwy.	
ch.	yn rhy hir.	

3.2 Fasai hi ddim yn mynd eto achos**Sgwrs 4****4.1** Fydd Elisabeth ddim yn yr ysgol achos...

a.	mae hi'n mynd i weld ei nain.	
b.	mae hi'n sâl.	
c.	mae hi'n mynd i'r traeth.	
ch.	mae hi'n mynd i Blackpool.	

4.2 Faint o blant sgan y dyn?

4. Siarad (tua 10 munud)

Mi fyddwch chi'n cael amser i gael cyfweiliad 1-1 efo'r cyfwelydd yn y prynhawn. Mae 'na dair tasg:

- i. Cael gwybodaeth
- ii. Siarad amdanoch chi eich hun
- iii. Gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd

- i. Yn gyntaf, mi fyddwch chi'n edrych ar hysbyseb fel hon ac yn gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd i gael gwybod be sy yn y pum bwlch (*gap*). Dyma rai cwestiynau i'ch helpu chi.

Canolfan Hamdden Bryn Mawr

Mae Canolfan Hamdden Bryn Mawr wedi agor!

Mae'r pwll nofio ar gael.

● Erbyn mis , mi fydd y trac rhedeg yn barod.

Dydd Sadwrn nesa, mi fydd y chwaraewr tennis enwog, , yn agor y ganolfan hamdden.

Mi fydd y seremoni'n dechrau am o'r gloch.

Mynediad dydd Sadwrn:

● £

Mae'n hawdd ffeindio'r ganolfan – dim ond milltir o'r dre.

● Croeso!

● Pa mor bell ydy'r ganolfan hamdden o'r ysgol?

● Be ydy'r pris mynediad dydd Sadwrn?
Faint ydy'r pris mynediad dydd Sadwrn?

● Am faint o'r gloch fydd y seremoni'n dechrau?

Am faint o'r gloch mae'r seremoni'n dechrau?

● Pwy fydd yn agor y ganolfan hamdden?
Pwy sy'n agor y ganolfan hamdden?
Pwy ydy'r chwaraewr tennis enwog?

● Pryd fydd y trac rhedeg yn barod?

Erbyn pryd fydd y trac rhedeg yn barod?

ii. Wedyn, mi fydd y cyfwelydd yn gofyn i chi ddewis cerdyn. Mi fydd y cerdyn yn edrych fel hyn:

Cerdyn A

Rhaid i chi ddeud tipyn bach am bob un o'r pum pwnc. Mi fydd y pynciau'n dŵad o'r rhestr yma:

Anifeiliaid	Y gwyliau nesa
Bwyd	Hoff le
Byw'n iach	Pan o'n i'n blentyn...
Cymdogion	Siopa
Chwaraeon	Taswn i'n 18 oed eto...
Darllen	Technoleg
Dathlu	Teithio
Diddordebau	Teledu neu radio
Dillad	Teulu neu ffrindiau
Dw i ddim yn hoffi...	Y flwyddyn nesa
Dyddiau ysgol	Y penwythnos diwetha
Dysgu Cymraeg	Y penwythnos nesa
Gwaith	Y tŷ
Y gwyliau diwetha	Yr ardal

Dan ni wedi bod yn trafod y pynciau yma i gyd yn y dosbarth.

iii. Wedyn rhaid i chi ddewis **un** o'r pynciau ar y cerdyn a gofyn cwestiynau i'r cyfwelydd. Mae'n bwysig gwrando yn ofalus ar beth mae hi/o'n ei ddeud a gofyn cwestiynau call (*sensible*) sy'n codi yn naturiol o'r ateb.

Pob lwc yn yr arholiad!

Gwaith cartref

Gwaith cartref – Uned 1

1. Atebwch mewn brawddeg (*Answer in a sentence*):

- i. Be ydy dy enw di?
- ii. Lle wyt ti'n byw?
- iii. O le wyt ti'n dŵad?
- iv. Be ydy dy waith di?
- v. Be wyt ti'n hoffi?
- vi. Be dwyt ti ddim yn licio?
- vii. Lle est ti wythnos diwetha?
- viii. Be wnest ti yno?

2. Siopa – Gorffennwch y brawddegau (*Finish the sentences*):

Wythnos diwetha mi brynes i yn

Dw i'n siopa am fwyd fel arfer yn

Rhaid i mi brynu newydd.

Wythnos nesa mi fydda i'n prynu

3. Atebwch:

- Wyt ti'n siopa mewn archfarchnad? (✓)
- Ydy'r babi mewn meithrinfa? (✗)
- Oes gen ti sedd? (✓)
- Wnest ti gyrraedd y diwedd? (✓)
- Oedd hi'n gyfleus? (✗)
- Fyddwch chi'n dŵad i'r parti? (✗)

4. Geirfa

Be ydy Tesco a Lidl?

Be mae babi'n wneud cyn cerdded?

Be ydy lluosog lle?

Mae siop y gornel yn i brynu llefrith.

5. Sgwennwch baragraff am 'Siopa'.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 2

1. Parwch y cwestiwn a'r ateb.

i. Be sy'n digwydd dros y penwythnos?	a. Mae 'na deulu o bump.
ii. Wyt ti'n nabod rhywun sy wedi bod yn Las Vegas?	b. Mae tua phum deg yno fel arfer.
iii. Faint o bobol sy'n byw drws nesa?	c. Dw i ddim yn nabod neb sy wedi bod yno.
iv. Pwy sy'n dysgu'r dosbarth wythnos nesa?	ch. Mae pawb yn brysur.
v. Be sy'n bod ar Jac?	d. Mae 'na ffair yn neuadd y pentre.
vi. Wyt ti'n nabod rhywun sy'n medru helpu nos yfory?	dd. Mae gynno fo annwyd.
vii. Faint o bobol sy'n mynd i'r Sadwrn Siarad?	e. Mae 'na rywun newydd yn perfformio.
viii. Pwy sy'n canu yn y cyngerdd?	f. Mae 'na diwtor newydd yn dŵad.

2. Cyfieithwch (*Translate*)

- i. *Who comes from Aberystwyth?*

- ii. *I know someone who comes from Aberystwyth.*

- iii. *Who wants to work here?*

- iv. *I know someone who wants to work here.*

- v. *Who lived in London?*

- vi. *I have a cousin who lived in London.*

- vii. *Who will be working on Christmas Day?*

- viii. *I know someone who will be working on Christmas Day.*

3. Pwy dach chi'n nabod? Dilynwch y patrwm (*Follow the pattern*):

Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Mercedes. > Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Porsche.

i. Dw i'n nabod rhywun sy'n gyrru Mercedes.

.....

ii. Dw i'n nabod rhywun sy'n prynu bwyd yn Waitrose.

.....

iii. Mae gen i ffrind sy'n medru dawnsio salsa.

.....

iv. Mae gen i ffrind oedd yn nabod John Lennon.

.....

4. Sgwennwch baragraff personol 'Chwaraeon'.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 3

1. Be ydy'r cwestiwn?

- e.e. Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau? Majorca.
- i. Las Vegas.
- ii. Cinio rhost efo cig oen.
- iii. Prosecco, os gwelwch chi'n dda.
- iv. Yng Nghaerdydd.
- v. Flwyddyn nesa.
- vi. Ar drên.

2. Atebwch mewn brawddeg lawn yn defnyddio Mi faswn i ac ati:

i. Lle fasech chi'n hoffi mynd ar wyliau?

.....

ii. Pryd fasech chi'n hoffi codi bore fory?

.....

iii. Efo pwy fasech chi'n hoffi cael paned bore fory?

.....

iv. Lle fasech chi'n hoffi mynd allan i fwyta?

.....

v. Be fasech chi'n hoffi wneud dydd Sul nesa?

.....

vi. Be fasech chi'n hoffi weld yn y sinema?

.....

3. Sgwennwch frawddegau i ymarfer 'Mae'n well gen i...'

Dw i'n hoffi, ond mae'n well gen i

.....

.....

4. Sgwnnwch baragraff personol 'Dysgu Cymraeg'.

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref – Uned 4

1. Gorffennwch y brawddegau:

- i. Mi faswn i'n licio
- ii. Tasai gen i amser,
- iii. Taswn i'n ennill y loteri,

2. Cyfieithwch:

- i. *I would go to the class if I could.*
.....
- ii. *I'd come out if I had money.*
.....
- iii. *What would they do if it rained?*
.....
- iv. *We'd move if we retired.*
.....
- v. *If I had time, I would learn to dance salsa.*
.....

3. Sgwennwch dair brawddeg yn dechrau efo 'Taswn i'n un deg wyth eto...'

- i.
- ii.
- iii.

4. Edrychwch ar y pedair hysbyseb yn yr uned eto. Atebwch:

i. Pa ddosbarth sy **ddim** yn neuadd y ganolfan hamdden?

.....

ii. Pwy sy **ddim** yn medru mynd i'r cwrs ioga?

.....

iii. Pam dach chi **ddim** yn medru gwneud y dosbarth dawnsio bol a'r dosbarth nofio?

.....

iv. Pa un ydy'r cwrs hira (*longest*)? (wythnosau)

.....

v. Pa gwrs sy'n dechrau gynta? (y dyddiad/*the date*)

.....

5. Sgwennwch baragraff am eich diddordebau chi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 5

1. Atebwch

- i. Lle gest ti dy eni?
- ii. Pryd gest ti dy eni?
- iii. Lle gest ti dy fagu?
- iv. Lle gaeth dy fam di ei geni?
- v. Lle gaeth dy dad di ei eni?
- vi. Lle gaethon nhw eu magu?

2. Pwy ydy o?

Mi gaeth o ei eni yn Stratford upon Avon yn 1564.

Mi gaeth o ei fagu yno hefyd.

Mi wnaeth o briodi Anne Hathaway.

Roedd gynnyn nhw dri o blant.

Mi wnaeth o sgwennu tri deg naw o ddramâu.

Mi wnaeth o farw yn 1616.

Pwy ydy o?

3. Sgwennwch dair neu bedair brawddeg am rywun enwog yn deud lle gaeth o ei eni, ei fagu/gaeth hi ei geni, ei magu, ac un neu ddau beth arall.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Llenwch y grid. Ysgrifennwch y geiriau lluosog (*plural*).

mam	m..... u	t.... d	tadau
chwaer	ch..... dd	brawd	b..... r
merch	m..... d	mab	m..... n
c..... r	cyfnitherod	cefnder	c..... d

5. Sgwennwch **y** neu **yr** o flaen y geiriau yma:

..... acen

..... pwysau

..... ffeil

..... ysgariad

..... twpsyn

..... oes

..... ysgol

..... crys

Gair gan y tiwtor:

[illegible]

Gwaith cartref – Uned 6

1. Edrychwch eto ar fideo Aberdaron. Atebwch:

Be dach chi'n medru wneud yn(eich ardal chi)?

i. pan mae'r tywydd yn braf

ii. pan mae'r tywydd yn wlyb

iii. os oes gynnoch chi blant

iv. gyda'r nos

Be fasech chi'n hoffi weld yn eich ardal chi?

2. Erbyn wythnos nesa, meddyliwch am daith bws yn dechrau o le mae'r dosbarth, yn mynd i bedwar lle diddorol yn yr ardal ac yn ôl i'r dosbarth. Wythnos nesa mi fyddwch chi'n gweld lle mae pawb wedi dewis.

Y dosbarth

i.

ii.

iii.

iv.

Yn ôl i'r dosbarth

3. Atebwch yes bob tro:

i. Fasech chi'n hoffi symud tŷ?

ii. Fasen nhw'n hoffi aros adre?

iii. Dach chi'n hoffi aros adre?

iv. Ydy o'n hoffi mynd allan?

v. Aeth o allan neithiwr?

vi. Oeddet ti yn y tŷ neithiwr?

vii. Oedd hi'n oer?

viii. Fydd hi'n oer yfory?.....

ix. Fydd y plant yn yr ysgol?

x. Oeddech chi'n hoffi'r ysgol?.....

xi. Fasech chi'n hoffi paned rŵan?.....

xii. Sgynnoch chi bres?.....

4. Sgwennwch baragraff am yr ardal.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 7

1. Newidiwch yr enw yn rhagenw (**fo/hi/nhw**). Dilynwch y patrwm:

i. Dw i'n meddwl bod John yn gerddorol. > Dw i'n meddwl fod o'n gerddorol.

ii. Dw i'n meddwl bod Jac yn ddoniol.

iii. Dw i'n meddwl bod Rhian yn brysur heno.

iv. Dw i'n meddwl bod y plant yn swnllyd.

v. Dw i'n meddwl bod y tiwtor yn amyneddgar.

vi. Dw i'n meddwl bod Cara'n siarad Eidaleg.

vii. Dw i'n meddwl bod Gareth a Dafydd yn mwynhau gwyddoniaeth.

viii. Dw i'n meddwl bod Sam yn diwtor gwyh.

2. Cyfieithwch:

i. *I think the film is exciting.*

ii. *I think bara brith is tasty.*

iii. *I thought semolina was awful.*

iv. *I thought jelly was great.*

v. *I thought maths was easy.*

vi. *I thought art was difficult.*

vii. *I thought history was ok.*

viii. *I thought science was interesting.*

3. Atebwch y cwestiynau (tua thair brawddeg/about three sentences):

i. Be dach chi'n hoffi ar y teledu?

.....
.....

ii. Pryd aethoch chi i'r sinema ddiwetha?

.....
.....

iii. Dach chi'n gwrandio ar y radio?

.....
.....

iv. Be dach chi'n wyllo ar eich ffôn chi?

.....
.....

[illegible][illegible]

Gwaith cartref – Uned 8

1. Llenwch y bylchau:

i. Wyt ti'n gweithio Cyngor? Ydw, dw i'n gweithio
nhw ers 1990!

ii. Mi anfones i neges nhw neithiwr.

iii. Dwyt ti ddim yn gwrando i.

iv. Mi ofynnest ti hi am help, gobeithio.

v. Pan wyt ti'n anfon y cerdyn Ann, cofia fi hi.

vi. Dan ni'n medru dibynnu nhw.

vii. Gofynnwch hi, mae hi'n gwybod yr ateb!

viii. Wyt ti wedi gofyn fo eto?

ix. Mi ofynnes i nhw anfon y bil chi ddoe.

2. Cyfieithwch:

i. *I can ask him.*

ii. *Did he ask you?*

iii. *I wrote to him but he didn't answer.*

iv. *I will be sending you the bill tomorrow.*

v. *I would listen to them every day.*

This image shows a blank sheet of white paper with ten horizontal dashed lines spaced evenly apart, resembling notebook paper. The lines are thin and black, extending across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

[illegible]

Gwaith cartref – Uned 9

1. Gorffennwch:

- i. Gwenwch y camera os gwelwch chi'n dda!
- ii. Mi ddarllenes i nhw yn y papur.
- iii. Be ti?
- iv. Gwrandewch fo'n cwyno!
- v. Dwyd ti ddim yn edrych ni.
- vi. Mi ddeudes i ti ddoe.
- vii. Roedd o'n gwrando'n ofalus chi.
- viii. Wyt ti'n chwilio i?
- ix. Dach chi'n poeni waith cartref y plant?
- x. Lle mae'r goriadau? Mae o'n chwilio nhw.
- xi. Dw i ddim yn anghytuno chi.

2. Dilynwch y patrwm:

Dw i'n poeni am y gwaith. > Dw i'n poeni amdano fo hefyd.

- i. Dw i'n dibynnu ar Delyth.
- ii. Dw i'n gwrando ar y rhaglen.
- iii. Dan ni'n aros am y trê.
- iv. Dw i'n poeni am yr anifeiliaid.
- v. Mi anghofies i am y bil.
- vi. Dw i isio siarad am fy mhroblemau i.
- vii. Mi edryches i ar y rhaglenni.

3. Cyfieithwch:

- i. *I'm speaking to you.*
- ii. *Are you (ti) listening to me?*
- iii. *Look (chi) at us!*
- iv. *The school is searching for new staff.*
- v. *Listen to the programme tonight.*
- vi. *He is looking for her.*
- vii. *He is worried about you.*
- viii. *I paid for them last time.*
- ix. *Are you talking about me again?*

4. Be ydy'r lluosog (plural)?

- i. mwnci
- ii. cwnngen
- iii. buwch
- iv. dafad
- v. mochyn
- vi. oen
- vii. gafr
- viii. cynffon
- ix. gŵydd
- x. hwyaden

5. Be ydy babi iâr?
- Be ydy babi buwch?
- Be ydy babi dafad?

6. Sgwennwch baragraff am anifeiliaid.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 10

1. Llenwch y bylchau efo dyfodol 'gwneud':

- i. Be di nesa?
- ii. Be hi nesa?
- iii. Be nhw nesa?
- iv. Be chi nesa?
- v. Be ni nesa?
- vi. Be i nesa?

2. Gorffennwch y brawddegau:

- i.i'r cinio.
- ii.hi'r coffi.
- iii. Wnei diy ffenest?
- iv.ni ddim byd.
- v. Benhw rŵan?
- vi. Wnewchfy helpu i?

3. Cyfieithwch:

- i. *She won't refuse.*
- ii. *I'll make the tea.*
- iii. *Will you open the door? (ti)*
- iv. *Will you drive? (chi)*

4. Gorffennwch y frawddeg gan ofyn ffafr (asking a favour):

e.e. Mae hi'n gynnes iawn yma, wnei di agor y ffenest?

- i. Mae hi'n oer iawn yma, ?
- ii. Does gen i ddim pres, ?
- iii. Os wyt ti isio dŵad ar y bws, ?
- iv. Mae pen-blwydd Nain yfory, ?
- v. Mae'r bôs yn flin heddiw, ?

5. Atebwch:

i. Be wnewch chi bore fory?

.....

ii. Be wnewch chi prynhawn yfory?

.....

iii. Be wnewch chi nos yfory?

.....

iv. Be wnewch chi dros y penwythnos?

.....

6. Sgwennwch nodyn yn gofyn i'r cyndogion ofalu am eich tŷ chi.

Sgwennwch rhwng 40 a 50 o eiriau.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 11

1. Gorffennwch y brawddegau:

- i. Mi a yfory.
- ii. Mi eith ar ôl y gwaith.
- iii. Ân nhw eto.
- iv. Pryd di i'r parti?
- v. Sut chi i'r cyfarfod?
- vi. Lle awn ar wyliau?
- vii. Mi y plant ar drip ysgol yfory.
- viii. Lle di nesa?

2. Cyfieithwch:

- i. *I won't go now.*
- ii. *He'll go to the meeting.*
- iii. *We'll go swimming.*
- iv. *Where will they go?*
- v. *What time will she go?*
- vi. *What time will you go for a walk?*
- vii. *The staff will go to the meeting.*
- viii. *How will we go?*

3. Atebwch:

- i. Lle ewch chi ar ôl y dosbarth?
- ii. Lle ewch chi bore fory?
- iii. Lle ewch chi nos yfory?
- iv. Lle ewch chi dydd Sul?
- v. Pryd ewch chi ar wyliau nesa?
- vi. Pryd ewch chi i siopa nesa?

4. Sgwennwch lle ewch chi bob dydd wythnos nesa:

(Cofiwch: Os dach chi ddim yn mynd allan, dach chi'n medru deud **Mi wna i aros adre.**)

- i. Dydd Sul
- ii. Dydd Llun
- iii. Dydd Mawrth

- iv. Dydd Mercher
- v. Dydd Iau
- vi. Dydd Gwener
- vii. Dydd Sadwrn

5. Sgwenwch baragraff personol am deithio (dim ar wyliau!).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 12

1. Llenwch y bylchau efo'r ferf 'cael':

- i. Mi i rawnfwyd i frecwast yfory.
- ii. Mi nhw amser da yn y parti yfory.
- iii. Be di i swper yfory?
- iv. i fynd rŵan?
- v. Mi chi amser da ar eich gwyliau chi wythnos nesa.
- vi. Mi gân swper efo ni heno.
- vii. Mi di rawnffrwyth i frecwast yn y gwesty.

2. Gorffennwch y brawddegau. Dilynwch y patrwm:

Os a i i'r llyfrgell, mi ga i lyfr.

- i. hi i'r banc,
- ii. ni i'r garej,
- iii. di i lan y môr,
- iv. i at y doctor,
- v. chi i swyddfa'r post,
- vi. nhw i siop y cigydd,

3. Cyfieithwch:

- i. *May I have the salt?*
- ii. *May we leave?*
- iii. *We'll have a good time.*
- iv. *You'll have a letter in the post. (chi)*
- v. *She'll have a black coffee.*
- vi. *They'll have chips.*

4. Atebwch:

- i. Be gewch chi i frecwast yfory?
- ii. Be gewch chi i ginio yfory?
- iii. Be gewch chi i de yfory?
- iv. Be gewch chi i swper yfory?
- v. Be gewch chi yn y post yfory?

5. Sgwennwch baragraff personol am dechnoleg.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

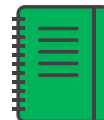
.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 13

1. Rhowch y ffurf gywir (blwyddyn/blynedd) yn y bylchau:

- i. Dan ni'n aros ers (1) am y bil treth.
- ii. Dw i'n dysgu Cymraeg ers tair
- iii. Dan ni'n byw yma ers pum
- iv. Dw i'n gyrru car ers
- v. Roedd y teulu'n byw drws nesa am chwe
- vi. Mae'r tiwtor yna'n dysgu Cymraeg ers un deg saith

2. Cyfieithwch:

- i. *How long have you been living in the area?*
- ii. *I retired five years ago.*
- iii. *How long did you work in the school for?*
.....
- iv. *We've been living in the area for years.*
- v. *We moved here ten years ago.*
- vi. *We went to Switzerland two years ago.*

3. Atebwch:

- i. Lle oeddet ti'n byw llynedd?
Llynedd,
- ii. Be oeddet ti'n wneud dair blynedd yn ôl?
Dair blynedd yn ôl,
- iii. Be oeddet ti'n wneud ddeg mlynedd yn ôl?
Ddeg mlynedd yn ôl,
- iv. Lle oeddet ti byw ddeg mlynedd yn ôl?
..... ddeg mlynedd yn ôl.
- v. Lle oeddet ti'n byw ugain mlynedd yn ôl?
Ugain mlynedd yn ôl,
- vi. Be oeddet ti'n wneud fel gwaith ugain mlynedd yn ôl?
..... ugain mlynedd yn ôl.
- vii. Be oeddet ti'n hoffi wneud ugain mlynedd yn ôl?
..... ugain mlynedd yn ôl.
- viii. Pryd wnest ti symud tŷ ddiwetha?
.....

4. Edrychwch eto ar y tri pharagraff darllen yn yr uned. Dach chi isio bod yn diwtor Cymraeg hefyd. Rhaid i chi sgwennu paragraff i drïo am y swydd. Does dim rhaid i chi ddeud y gwir!

5. Sgwenwch bum brawddeg am eich gwaith chi (rŵan a/neu yn y gorffennol).

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref – Uned 14

1. Atebwch:

- i. Sut ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa?
- ii. Efo pwy ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa?
- iii. Pryd ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa?
- iv. Am faint o'r gloch ddoi di i'r dosbarth wythnos nesa?

2. Llenwch y bylchau

- i. Pryd chi'n ôl?
- ii. 'r trên ddim rŵan.
- iii. Ddôn ddim adre cyn hanner nos.
- iv. i i'r dosbarth mewn tacsî wythnos nesa.
- v. ni ar ôl y dosbarth.

3. Cyfieithwch:

- i. *They won't come late next week.*
.....
- ii. *The letter won't come in the post today.*
.....
- iii. *We won't come to the office before the meeting.*
.....
- iv. *Will she come back to Wales after the holiday?*
.....

4. Rhowch y brawddegau yn eu trefn:

- i. ôl swyddfa i'n ar cinio i'r ddo ôl mi.
.....
- ii. fod brysur mae i hi'n flwyddyn mynd yn.
.....
- iii. lifft gweli cyfarfod i'r dda ga os di'n i?
.....

iv. i'r adre papur wna gwaith mynd cyn mi.

v. chi Awstralia wyliau i pryd ar ewch?

vi. anodd yr bod yn Ffrangeg ysgol yn ro'n meddwl i'n.

5. Rhaid i chi fynd allan. Sgwenwch nodyn at rywun yn eich tŷ chi yn deud lle dach chi'n mynd, pam, a phryd ddowch chi'n ôl adre. Sgwenwch rhwng 40 a 50 o eiriau.

6. Sgwenwch baragraff am be fyddwch chi'n wneud dros y 12 mis nesaf. Does dim rhaid i chi sôn am bob mis!

y gwanwyn yr haf yr hydref y gaeaf

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 15

1. Atebwch y cwestiynau:

i. Pa mor dda dach chi'n cysgu fel arfer?

.....

ii. Pa mor dda dach chi'n cofio rhifau ffôn?

.....

iii. Pa mor bell dach chi/oeddech chi'n teithio i'r gwaith?

.....

iv. Pa mor iach dach chi'n bwyta?

.....

v. Pa mor brysur dach chi wythnos nesa?

.....

2. Gofynnwch gwestiwn yn dechrau efo 'Pa mor...?'

i.?	Deg milltir.
ii.?	Bob deg munud.
iii.?	Dw i'n anobeithiol.
iv.?	Fel Bryn Terfel.
v.?	Pedwar cilogram.
vi.?	Chwe throedfedd.
vii.?	Fel pysgodyn.
viii.?	Byth!
ix.?	Unwaith y flwyddyn.
x.?	Bob pedair blynedd.

3. Sgwennwch frawddegau. Dilynwch y patrwm:

mis Chwefror – heulog – mis Mai	Dydy mis Chwefror ddim mor heulog â mis Mai.
te – drud – coffi	
mis Awst – gwlyb – mis Tachwedd	
bara – blasus – cacen	
cawl – sbeislyd – cyrri	
cath – blewog – ci	

4. Disgrifiwch un ffrind/aelod o'r teulu/cydweithiwr neu berson enwog.
Dw i'n mynd i ddisgrifio _____.

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 16

1. Dilynwch y patrwm:

i.	Mae hipo yn fawr.	Mae eliffant yn fwy.
.....
ii.	Mae BBC1 yn dda.	
iii.	Mae traffig yr M4 yn ofnadwy.	
iv.	Mae pwdin reis yn ddiflas.	
v.	Mae tatws yn rhad.	
vi.	Mae Sir Benfro yn hardd.	
vii.	Mae dysgu Cymraeg yn hawdd.	
viii.	Mae seidr yn ddrud.	
ix.	Mae Huw yn teipio'n gyflym.	
x.	Mae Carys yn teimlo'n hapus.	
xi.	Mae llais alto yn isel.	

2. Rhatach neu drutach? Dilynwch y patrwm:

	cwrw/gwin	Mae cwrw'n rhatach na gwin.
.....
i.	dŵr/petrol	
ii.	gwin/cwrw	
iii.	te/coffi	
iv.	coffi/te	

3. **Cymharwch:** (e.e. dwy wlad – Mae Cymru yn llai na Lloegr)

- i. dwy dref
- ii. dau ganwr/dwy gantores
- iii. dau fath o fwyd
- iv. dwy ffilm
- v. dau actor/dwy actores

4. **Cymharwch eich hun â phobl eraill:** (5 brawddeg) *Compare yourself with other people: (5 sentences)*

e.e. Dw i'n hŷn na fy mhlant i.
Dw i'n canu'n well na fy mrawd i.

.....

.....

.....

.....

.....

5. **Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau.**

Hanes Juri

Pan ddaeth Juri Tayama i Brifysgol Bangor i astudio Busnes, doedd o ddim yn gwybod dim byd am Gymru, a doedd gynno fo ddim syniad o gwbl fod pobl yn siarad Cymraeg.

Roedd o wedi bod yng Nghaerdydd am un bore pan aeth o ar wyliau efo'i rieni o gwmpas Ewrop, ond dim ond tair oed oedd o ar y pryd, felly doedd o ddim yn cofio hynny o gwbl. Roedd cyrraedd Bangor yn 2010 yn

dipyn o sioc iddo fo, felly. Mi gaeth o ei fagu yng nghanol dinas brysur Tokyo. Ar ôl y daith fawr o gwmpas Ewrop, aeth ei rieni o ddim ar wyliau efo'r teulu o gwbl wedyn. Pan ddaeth Juri i Fangor, felly, dyna'r tro cynta iddo fo weld mynyddoedd a môr. Roedd o wrth ei fodd. Mi ddechreuodd o nofio yn y môr bob dydd, beicio neu redeg yn y mynyddoedd bob penwythnos a dechrau cymryd rhan mewn cystadlaethau triathlon. Mi enillodd o Triathlon Cymru am y tro cynta yn 2011 ac eto'r llynedd. Mae o'n gobeithio ennill y fedal gynta erioed i Siapan yn y triathlon yn y Gemau Olympaidd nesa.

Y sioc fawr arall i Juri oedd yr iaith Gymraeg. Roedd o wedi dysgu siarad Saesneg yn rhugl mewn dosbarth nos yn Tokyo, ond pan gaeth o le i fyw mewn fflat ym Mangor efo tair merch o dde Cymru oedd yn siarad Cymraeg, doedd o ddim yn clywed Saesneg o gwbl! Roedd o isio mynd i ddosbarth Cymraeg neu wneud cwrs ar y we, ond doedd gynno fo ddim amser achos ei waith coleg. Ond achos ei fod o'n clywed Cymraeg drwy'r amser yn y tŷ, roedd o'n dalit mwy a mwy bob dydd. Erbyn hyn, mae o'n siarad Cymraeg yn rhugl heb fod ar gwrs o gwbl, ac mae gynno fo dipyn o acen Llanelli hefyd!

Mae Juri wedi gorffen ei gwrs yn y Brifysgol rŵan, ond dydy o ddim isio mynd yn ôl i Siapan eto. Ar hyn o bryd, mae o'n dysgu dosbarthiadau karate a jiwdo bob nos ym Mangor ac Ynys Môn, ac mae o'n dysgu bron pob dosbarth yn Gymraeg! Mi fydd ei fisa fo'n dŵad i ben ddiwedd mis Awst, felly dydy o ddim yn gwybod eto beth fydd yn digwydd wedyn. Mae o'n gobeithio'n fawr y bydd o'n cael aros yng Nghymru am flwyddyn arall, ac ennill Triathlon Cymru eto'r flwyddyn nesa, wrth gwrs!

1. Pam ddaeth Juri i Gymru gynta?

a. ar wyliau	b. i fynd i'r Brifysgol	☐
c. i gymryd rhan mewn triathlon	ch. i ddysgu Cymraeg	

2. Gaeth Juri ei fagu...

a. ar lan y môr	b. yn y mynyddoedd	☐
c. mewn dinas	ch. mewn cartref plant	

3. Faint o weithiau mae Juri wedi ennill Triathlon Cymru?

a. unwaith	b. dwywaith	☐
c. tair gwaith	ch. pedair gwaith	

4. Dysgodd Juri Gymraeg...

a.	ar y we.	b.	mewn dosbarth nos.	☐
c.	yn y coleg.	ch.	trwy wrando ar bobol yn siarad.	

5. Lle mae Juri'n defnyddio ei Gymraeg ar hyn o bryd?

a.	ar y cwrs Busnes	b.	yn ei waith fel tiwtor	☐
c.	yn Llanelli	ch.	yn Siapan	

6. Sgwennwch baragraff personol yn dechrau efo 'Dw i ddim yn hoffi...'

7. Dach chi isio mynd ar gwrs yn y gwaith. Ysgrifennwch nodyn (40–50 o eiriau) at eich pennaeth yn esbonio pam.

You want to go on a course at work. Write a note (40–50 words) to your boss explaining why.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 17

1. Dilynwch y patrwm:

Mae criced yn gyffrous, mae pêl-droed yn fwy cyffrous, ond rygbi ydy'r mwya cyffrous.

i. mis Tachwedd – mis Rhagfyr – mis Ionawr (oer)

.....

ii. beic – beic modur – car (cyflym)

.....

iii. reis – bara – tatws (diflas)

.....

iv. afal – oren – mefus (melys)

.....

v. Ffrainc – Rwsia – Awstralia (pell)

.....

vi. adar – cŵn – plant (swnllyd)

.....

vii. darllen Cymraeg – gwrando – siarad (pwysig)

.....

2. Llenwch y bylchau:

- i.** Fi ydy'r yn y teulu.
- ii.** ydy'r lle i siopa am fwyd.
- iii.** ydy'r rhaglen orau ar y teledu.
- iv.** Caerdydd ydy'r lle yng Nghymru.
- v.** Yr Wyddfa ydy'r mynydd yng Nghymru.
- vi.** ydy'r ffilm fwya
- vii.** ydy'r lle dela yn y byd.
- viii.** ydy'r peth am y cwrs.

3. Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau.

Agor Tŷ Bwyta yn Chicago

Mae dwy chwaer o Gymru, Llinos a Bethan Bowen, wedi agor tŷ bwyta newydd... yn Chicago! Roedd Llinos, y chwaer hyna, yn arfer rhedeg tŷ bwyta yng Nghymru ac wedi gweithio mewn tafarn fel cogydd, ond roedd ei chwaer yn gweithio mewn banc. Mae'r ddwy wedi gadael Cymru, ac wedi symud i fyw yn Chicago erbyn hyn.

Mae gynnyn nhw deulu yn Chicago, ac roedd hynny'n help mawr. Mi aeth Llinos i America gynta, ac roedd hi'n aros efo'i chefnider. Ar ôl mynd draw, mi wnaeth hi gymryd chwe mis i ffeindio'r lle, a chwe mis arall i gael y lle'n barod i'r cwsmer cynta. Roedd llawer o waith i'w wneud! O fewn tair wythnos iddi agor y tŷ bwyta, mi wnaeth Bethan ddŵad draw i helpu ei chwaer hi. Mi wnaethon nhw agor 'Celtitasty' yn 2017.

Pa fath o dŷ bwyta sy gynnyn nhw? Yn ôl Llinos, "mae 'na ddigon o dai bwyta yn Chicago, yn gwneud bwyd o'r Eidal, bwyd Tseineaidd, bwyd Thai, felly roedd rhaid i ni fod yn wahanol. Dim ond pysgod oedd ar y fwydlen i ddechrau, ond erbyn hyn dan ni'n gwneud bwyd o Gymru. Roedd hi'n amhosib cael pysgod ffres yn Chicago! Mae Americanwyr yn licio pethau 'gwahanol' ac mae llawer o'r cwsmeriaid yn meddwl ein bod ni'n dŵad o lwerddon. Ond mae 'na ddigon o luniau o fynyddoedd Cymru ar y waliau i gyd, a thipyn o Gymraeg ar y fwydlen. Does gynnyn ni ddim gwefan eto, ond mi fydd honno yn Saesneg a Chymraeg hefyd, pan fydd hi'n barod."

Be am y dyfodol? Lle fydd Llinos a Bethan ymhen pum mlynedd, tybed? "Dw i ddim yn gwybod!" meddai Bethan, "dan ni'n rhy brysur i feddwl am hynny. Mi fasai'n braf medru dechrau tŷ bwyta arall mewn dinas arall yma. Dw i na fy chwaer ddim isio symud yn ôl adre, ac mi fasai'n anodd i ni wneud dim byd arall. Mae'r busnes yn mynd yn dda ar hyn o bryd, felly dan ni ddim yn cwyno o gwbl!"

Pob lwc i Llinos a Bethan, ac os byddwch chi yn y 'ddinas wyntog', cofiwch alw heibio!

1. Yng Nghymru, roedd Bethan yn gweithio...

a. mewn tŷ bwyta.	b. fel cogydd.
c. mewn tafarn.	ch. mewn banc.

2. Ar ôl symud i Chicago, faint o amser wnaeth Llinos ei gymryd i agor y tŷ bwyta newydd?

a. 3 wythnos	b. 6 mis
c. blwyddyn	ch. 18 mis

3. Rŵan, maen nhw'n gwneud bwyd...

a. Eidalaid.	b. môr.
c. Tseineaidd.	ch. Cymreig.

4. Ar hyn o bryd, mae cwsmeriaid yn medru darllen Cymraeg...
- a. ar wefan y tŷ bwyta. b. ar y waliau.
- c. ar y fwydlen. ch. mewn papurau newydd Cymraeg.
5. Mi fasai'r ddwy chwaer yn hoffi...
- a. agor lle arall yn America. b. symud yn ôl i Gymru.
- c. gwneud rhywbeth arall. ch. agor tŷ bwyta yn y 'ddinas wyntog'.
4. **Sgwenwch adolygiad** (*review*) o dafarn neu gaffi bendigedig neu ofnadwy – gwir neu ddychmygol (*imaginary*).

5. **Sgwenwch baragraff personol: Fy hoff le i.**

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 18

1. Atebwch y cwestiynau:

i. Faint o'r gloch ydy hi?

.....

ii. Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn gorffen?

.....

iii. Lle mae'r dosbarth?

.....

iv. Be sy yn eich poced chi?

.....

v. Be ydy'ch enw chi?

.....

vi. Be ydy maint eich traed chi?

.....

2. Dyma'r ateb – be ydy'r cwestiwn? (defnyddiwch ydy/sy/mae)

i.? Yn Neuadd y Sir.

ii.? Am hanner nos.

iii.? Mam, Dad a'r plant.

iv.? Ugain punt.

v.? Mae tiwtor yn gweithio mewn dosbarth.

vi.? 17 Stryd y Bont, Porthmadog.

3. Darllenwch y darn yma ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anti Margaret yn 106

Mae Anti Margaret yn gant a chwech oed! Roedd 'na ddathlu mawr ym mhentre Mynachlog Fawr nos lau diwetha, achos roedd person hyna'r ardal, Margaret Jones, yn cael ei phen-blwydd y diwrnod hwnnw. Dros y penwythnos wedyn, mi ddaeth llawer o'r teulu i'r pentre i ddymuno 'pen-blwydd hapus' iddi hi. Mae pawb yn ei nabod hi fel Anti Margaret.

Erbyn hyn mae hi'n byw efo'i merch Hanna, sy'n gofalu amdani, er bod Hanna ei hun yn wyth deg oed. Wrth gwrs, mae pobl yn dŵad i'r tŷ i helpu bob dydd. Mae Margaret yn cerdded i'r pentre o hyd, ond roedd pethau'n anodd yn ystod yr eira ym mis Ionawr. Doedd hi ddim yn medru mynd am dro i dafarn y pentre fel arfer i gael sgwrs a choffi yn y bore.

Mi gaeth Margaret ei geni ym Mynachlog Fawr, a dyna lle mae hi wedi byw y rhan fwy o'i bywyd. Mi aeth hi a'i gŵr i fyw yn Lloegr am flwyddyn neu ddwy yn y tridegau i weithio, ond caeodd y ffatri, felly roedd rhaid iddyn nhw ddŵad adre unwaith eto. Mae hi'n byw yma'n hapus ers hynny.

"Dw i'n lwcus iawn," meddai Margaret, "dw i'n iach, a dyna be sy'n bwysig." Be mae hi'n mynd i'w wneud dros y flwyddyn sy'n dŵad? "Wel... mi faswn i'n hoffi mynd i Awstralia i weld fy mab i a'i deulu fo, ond mae'n rhy ddrud. Dw i'n hoffi edrych ar y lluniau mae o'n eu hanfon dros y we, ond dydy hynny ddim yr un peth," meddai hi.

Pob lwc i Margaret, ac mae pawb yn edrych ymlaen at ddathlu ei phen-blwydd yn gant a saith y flwyddyn nesa.

i. Pryd oedd pen-blwydd Margaret?

a. Dydd lau diwetha.

b. Dydd Gwener diwetha.

c. Dydd Sadwrn diwetha.

ch. Dydd Sul diwetha.

☐

ii. Efo pwy mae Margaret yn byw?

a. Ar ei phen ei hun.

b. Efo hen bobol mewn cartre.

c. Efo ffrind.

ch. Efo un o'r teulu.

☐

iii. Doedd hi ddim yn medru mynd i'r dafarn ar ddechrau'r flwyddyn achos...

a. y tywydd.

b. roedd hi'n sâl.

c. roedd hi'n rhy bell.

ch. doedd gynni hi ddim lifft.

☐

- iv.** Pam symudodd Margaret a'i gŵr yn ôl i fyw yn y pentre? ☐
- a.** Roedd gynnyn nhw hiraeth. **b.** Roedden nhw isio magu teulu.
- c.** Doedden nhw ddim yn hoffi Lloegr. **ch.** Doedd ganddyn nhw ddim gwaith yn Lloegr.
- v.** Pam fydd hi ddim yn mynd i Awstralia? ☐
- a.** Dydy hi ddim yn cael hedfan. **b.** Mae hi'n rhy hen.
- c.** Does gynni hi ddim digon o bres. **ch.** Mae'n well gynni hi weld y lluniau ar y we.

- 4. Erbyn wythnos nesa, gwrandewch ar Robin Radio, a dewiswch berson enwog.** Disgrifiwch y person – be ydy hoff liw, hoff fwyd, hoff ddiod, a hoff ffordd o deithio y person? Wythnos nesa, mi fydd y dosbarth yn gofyn cwestiynau i chi ac mi fyddwch chi'n ateb.

- 5. Sgwennwch baragraff personol am ddathlu.**

6. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Sgwennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Heulwen Haf, Gwyliau Cymru.

Dan ni'n casglu gwybodaeth am wyliau yng Nghymru. Dan ni isio gwybod am eich gwyliau diwetha:

- Lle aethoch chi?
- Be oedd y peth gorau am y gwyliau?
- Be fasech chi'n hoffi newid?

Diolch yn fawr am eich help.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 19

1. Cyfieithwch:

- i. *Drive slowly!* (ti)
- ii. *Go now, please!* (chi)
- iii. *Pay the bill!* (chi)
- iv. *Don't worry!* (ti)
- v. *Go past the school.* (chi)
- vi. *Turn left!* (ti)
- vii. *Put the ice cream on the table.* (chi)
- viii. *Buy a paper on the way home!* (ti)
- ix. *Remember to buy milk.* (chi)

2. Trowch o 'ti' i 'chi':

- i. Bydd yn ofalus!
- ii. Stopia!
- iii. Helpa fi!
- iv. Bwyta dy frecwast di!
- v. Tyrd efo fi!
- vi. Dos adre!

3. Trowch o 'chi' i 'ti':

- i. Gwnewch eich gwaith cartref chi!
- ii. Penderfynwch rŵan!
- iii. Peidiwch â chwyno!
- iv. Gorffennwch eich swper chi!
- v. Dewch yma!

4. Sgwenwch bum gorchymyn (*command*) i blentyn yn y tŷ.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

5. Sgwennwch rysáit syml.

6. Sgwennwch baragraff personol: Bwyd.**7. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Sgwennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.****At:**

Oddi wrth: Buddug Roberts, Papur Bro y Castell.

Dan ni'n chwilio am bobl i sgwennu am eu hoff dŷ bwyta.

DACH CHI WEDI BWYTA ALLAN YN DDIWEDDAR?

Dudwch

- lle aethoch chi?
- sut oedd y bwyd?
- fasech chi'n mynd yno eto?

Anfonwch y darn at papurbro@ycastell.com

Mi fydd 'na wobr o £50 am y darn gorau!

8. **Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae 'na ddau bennawd amherthnasol.**
Choose the most likely heading for a subject for each email message. Two of the headings are irrelevant.

	Pwnc	Rhif neges
a.	Ar wyliau	
b.	Newid dyddiad	
c.	Swyddfa ar gau	
ch.	Damwain	
d.	Angen help	
dd.	Trefnu cyfarfod	

Neges 1

Oddi wrth: Siân Jones

At: Gwesty'r Traeth

Pwnc:

Bore da.

Helo. Dw i wedi bwcio ystafell yn eich gwesty yr wythnos nesa, ond yn anffodus, fyddwn ni ddim yn medru dŵad. Mae Gareth ein mab, wedi cael damwain, a fydd o ddim yn medru cerdded am chwech wythnos. Dw i'n gwybod fy mod i'n hwyr yn gofyn, ond fasai hi'n bosib i ni ddŵad i'r gwesty ym mis Medi yn lle'r wythnos nesa?

Diolch,

Siân Jones

Neges 2

Oddi wrth: Siôn

At: Y Staff

Pwnc:

Helo, bawb. Fel dach chi'n gwybod, dw i'n siŵr, mae Gwyn yn ymddeol mewn pythefnos a dan ni'n trefnu parti i ddeud hwyl fawr wrtho. Dw i'n chwilio am hen luniau o'i amser o efo'r cwmni. Wnewch chi gysylltu os oes gynnoch chi luniau diddorol, os gwelwch chi'n dda? Dw i'n gobeithio casglu'r lluniau erbyn dydd lau nesa.

Diolch yn fawr,

Siôn

Neges 3**Oddi wrth:** Ceri**At:** Carys**Pwnc:**

Heia Carys, gobeithio dy fod ti'n iawn. Mi fydda i i ffwrdd yr wythnos nesa, a dw i'n edrych ymlaen at gael amser i ymlacio, rhaid i mi ddeud. Dw i wedi gadael neges ar y peiriant ateb ar y ffôn yn fy swyddfa. Mi fydda i mewn cyfarfod ar y dydd Llun ar ôl i mi ddwâd yn ôl, felly mi welo i di ar y dydd Mawrth.

Hwyl,
Ceri

Neges 4**Oddi wrth:** Eryl**At:** Y Staff**Pwnc:**

Helo bawb.

Yr wythnos nesa, mi fydd yr adeiladwyr yn y swyddfa yn rhoi ffenestri newydd i mewn. Os dach chi'n medru gweithio adre dydd Llun a dydd Mawrth, mi fydd hynny'n help mawr. Os dach chi ddim yn medru gweithio adre, wnewch chi anfon ebost ata i, ac mi wna i drefnu desg i chi yn y llyfrgell. Sori am hyn, ond gobeithio bydd y swyddfa'n fwy cynnes ar ôl i'r gwaith orffen!

Cofion,
Eryl

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 20

1. Atebwch 'Yes':

- i. Oes gynnoch chi atig yn y tŷ?
- ii. Ydy'r boeler wedi torri eto?
- iii. Dach chi'n byw mewn tŷ ar wahân?
- iv. Sychest ti'r dillad ar y lein?
- v. Fasech chi'n hoffi byw ger y môr?
- vi. Fyddwch chi'n prynu dodrefn newydd?
- vii. Newyddiadurwr wyt ti?
- viii. Oedd yr ystafell wydr yn gynnes?
- ix. Ga i dacluso'r gegin?
- x. Wnei di dacluso'r lolfa?

2. Atebwch 'No':

- i. Ydy'r plant wedi tacluso?
- ii. Oes 'na wres canolog olew yn y tŷ?
- iii. Oedd o ar-lein yn hwyr eto neithiwr?
- iv. Fyddwch chi'n peintio fyny grisiau?
- v. Trydanwr ydy hi?
- vi. Ydy hi'n byw yn y fflat uwchben?
- vii. Fasech chi'n hoffi blasu cig cangarw?
- viii. Daflest ti'r bêl?
- ix. Ga i sychu fy ngwallt i yma?
- x. Wyt ti'n mynd i hwfro heddiw?

3. Y tro 'ma, atebwch yn onest ac sgwennwch frawddeg, e.e.

Oes gynnoch chi gymdogion da? Oes, mae gynnnon ni gymdogion da iawn.

- i. Dach chi'n nabod eich cymdogion chi'n dda?
- ii. Fasech chi'n hoffi byw dramor?
- iii. Ydy eich hoff le chi yng Nghymru?
- iv. Ddathloch chi rywbeth mis diwetha?
- v. Fyddwch chi'n bwyta allan dros y penwythnos?
- vi. Oes gynnoch chi ddiddordeb mewn chwaraeon?

- vii.

Oeddech chi'n byw mewn pentre pan oeddech chi'n blentyn?
- viii.

Dach chi wedi darllen llyfr Cymraeg?

4. Sgwennwch un peth wnaethoch chi bob dydd wythnos diwetha:

Dydd Llun

Dydd Mawrth

Dydd Mercher

Dydd Iau

Dydd Gwener

Dydd Sadwrn

Dydd Sul

5. Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost.
Mae 'na ddau bennawd amherthnasol.

Choose the most likely heading for a subject for each email message.
Two of the headings are irrelevant.

	Pwnc	Rhif y neges
a.	Cwrs newydd	
b.	Cwrs yn llawn	
c.	Dim digon o ystafelloedd	
ch.	Isio ystafell fwy	
d.	Newid dyddiad cyfarfod	
dd.	Swyddfa ddim yn agor	

Neges 1**Oddi wrth:** John**At:** Y Staff**Pwnc:**

Mae'n ddrwg iawn gen i ond rhaid i ni newid dyddiad y cyfarfod staff nesa. Does 'na ddim un ystafell ar gael ar Fehefin 3ydd, felly dan ni'n mynd i symud y cyfarfod ymlaen un wythnos tan y 10fed. Gobeithio bod y dyddiad newydd yn iawn i chi. Mae'n ddrwg gen i eto.

Neges 2**Oddi wrth:** Mari**At:** Dafydd**Pwnc:**

Ydy hi'n bosib cael ystafell wahanol ar gyfer y dosbarth Cymraeg, os gwelwch chi'n dda? Roedden ni'n meddwl basai 'na ddeuddeg yn y dosbarth ond mae gynnon ni un deg saith o enwau. Mi fydd y dosbarth yn cyfarfod bob bore Mawrth a bore lau rhwng 10am a 12pm. Gobeithio bydd hyn yn bosib – dan ni ddim isio troi pobl i ffwrdd.

Neges 3**Oddi wrth:** Ben**At:** Y Staff**Pwnc:**

Dach chi isio help i ddefnyddio rhaglen PowerPoint yn well? Mi fydd 'na gwrs am ddau ddiwrnod yma yn y swyddfa dydd lau a dydd Gwener nesa. Dw i'n gwybod bod 'na ddim llawer o amser i drefnu cyn wythnos nesa ond dan ni wedi cael pris da gan y cwmni sy'n dŵad i wneud y cwrs. Enwau i mi erbyn diwedd y dydd heddiw, os gwelwch chi'n dda.

Neges 4**Oddi wrth:** John**At:** Dafydd**Pwnc:**

Ar ôl edrych a gwrando'n ofalus ar y bwletinau tywydd, dan ni wedi penderfynu cau'r swyddfa yfory. Mae gofalu am ein staff yn bwysig i ni. Ond, ydy hi'n bosib i chi ateb eich ebyst o'r tŷ, os gwelwch chi'n dda? Gobeithio bydd yr eira wedi mynd erbyn dydd Llun.

You're moving house. Write a note (40–50 words) to a friend asking for help.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Gwaith cartref – Uned 21

1. Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma:

- i. Be (gwneud) nhw neithiwr?
- ii. hi ddim yn bwrw glaw yfory.
- iii. Ydy'r tiwtoriaid yn deall Sbaeneg? (✓)
- iv. Dw i'n gwrando y radio bob nos.
- v. Wnes i byd o gwbl neithiwr, dim ond cysgu!
- vi. Ydy John yn (tal) na Jim?
- vii. Faint o blant gen ti erbyn hyn?
- viii. (troi) i'r chwith, yna cerddwch yn syth ymlaen.
- ix. Fy hoff fwyd i pasta.
- x. Dw i'n byw yn Llanilar ar hyn o

2. Atebwch yr ebost, gan ateb pob un o'r cwestiynau. Ysgrifennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Joanna

Pwnc: Nos Wener Diwetha

.....
Sut wyt ti!

Sori... do'n i ddim yn medru mynd i'r dathlu nos Wener diwetha. Roedd hi'n noson dda, dw i'n siŵr!

- Pwy oedd yno i gyd?

- Beth oedd y peth gorau am y noson?

- Beth wnaeth pawb ar ddiwedd y noson?

Dw i'n edrych ymlaen at glywed yr hanes.

Joanna

3. Darllenwch y darn yma ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Gwyneth yn Codi Pres

Mae merch ddeuddeg oed o Blas Mynydd, Gwyneth Jones, wedi codi wyth cant o bunnoedd i achosion da dros y ddwy flynedd diwetha. Cododd Gwyneth y pres drwy wneud llawer o bethau gwahanol, yna rhoi hanner y pres i Oxfam, a'r hanner arall i ysgol yn Kenya. Mae'r ysgol yn Kenya wedi cysylltu â Gwyneth i ddweud diolch. Ydy, mae Gwyneth wedi bod yn brysur iawn!

Pam felly aeth merch ysgol ddeuddeg oed ati i godi'r pres yma? Wel, does gan ei theulu hi ddim teledu adre, ond darllenodd hi am be oedd Oxfam yn ei wneud ac am yr ysgol yn Kenya yn un o'r papurau dydd Sul. Roedd rhaid iddi hi wneud rhywbeth. Mi aeth hi i'r farchnad bob bore Sadwrn â stondin fach yn gwerthu cacennau a phethau ail-law. Roedd pobol yn hapus iawn i roi pres, meddai hi.

Wythnos diwetha, mi ddaeth llythyr o ysgol fach ger Makindu yn Kenya i ddeud diolch arbennig i Gwyneth am y pres. "Doedd gynnyn nhw ddim llawer o bethau yn yr ysgol, ond rŵan mae gynnyn nhw gyfrifiadur ym mhob dosbarth. Mae'n help iddyn nhw ddysgu Saesneg," meddai Gwyneth. "Gofynnodd pennaeth yr ysgol i mi fynd allan i Kenya i'w gweld nhw. Mi faswn i'n hoffi mynd un dydd, ond dw i ddim yn ddigon hen eto. Dw i isio mynd dros barc y Maasai Mara mewn awyren!"

Llongyfarchiadau i Gwyneth ar godi'r pres yma. Mae hi'n mynd i godi rhagor o bres i'r ysgol yn Kenya y flwyddyn nesa, i'w helpu nhw i brynu bws mini newydd. Pob lwc iddi hi!

- i. Mae Oxfam wedi cael...
- a) £400.
 - b) £800.
 - c) £1,200.
 - ch) £2,000.

☐

- ii. Roedd Gwyneth yn gwybod am waith Oxfam trwy'r
- a) teledu.
 - b) ysgol.
 - c) we.
 - ch) papur newydd.

☐

iii. Mi aeth Gwyneth i'r farchnad i werthu pethau...

☐

- a) bob dydd.
- b) bob penwythnos.
- c) unwaith.
- ch) o Kenya.

iv. Efo'r arian, talodd yr ysgol yn Kenya am...

☐

- a) gyfrifiaduron.
- b) athro Saesneg.
- c) lyfrau.
- ch) fws mini.

v. Fydd hi ddim yn mynd i Kenya rwan, achos...

☐

- a) mae hi ofn hedfan.
- b) does gynni hi ddim arian.
- c) mae hi'n rhy ifanc.
- ch) mae hi'n rhy brysur.

4. **Sgwenwch baragraff personol am wyliau**, e.e. lle roeddech chi'n mynd pan oeddech chi'n blentyn, eich gwyliau diwetha chi, eich gwyliau nesa chi, a lle fasech chi'n hoffi mynd yn y dyfodol.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 22

1. Atebwch:

i. Be ddylech chi wneud heno?

ii. Be ddylech chi wneud yfory?

iii. Be ddylech chi wneud dros y Sul?

iv. Be ddylech chi wneud wythnos nesa?

v. Be ddylech chi wneud cyn y dosbarth Cymraeg?

vi. Be ddylech chi wneud cyn dringo mynydd?

2. Cyfieithwch:

i. *She should learn to drive a car.*

ii. *We should send the message.*

iii. *We should leave tomorrow.*

iv. *What should I do now?*

v. *I should write a letter.*

vi. *I shouldn't stay.*

vii. *They should pay the bill.*

3. Gorffennwch:

i. Ddylai taid wneud naid bynji? (X)

ii. Mae Dewi'n (tal) na Gareth.

iii. hi'n braf penwythnos nesa?

iv. Rhaid hi fynd i'r gwaith yfory.

- v.

..... (golchi) eich dwylo chi cyn bwyta!
- vi.

Lle mae fy (papur) i?
- vii.

Oedd hi'n wyntog ddoe? (✓)
- viii.

Llanaber ydy'r tîm (drwg) yn y sir.
- ix.

Dim ond (2) ferch sy yn y dosbarth.
- x.

..... (gwneud) nhw'r gwaith cartref neithiwr?
- xi.

Dw i'n hoffi â'r ci am dro.
- xii.

Est ti i'r cyngerdd neithiwr? (✗)

4. Darllen

Dewiswch y pennawd mwy tebygol fel pwnc i bob neges ebost. Mae dau bennawd ychwanegol amherthnasol. Rhowch y 'rhif neges' (1., 2., ac ati) wrth y pedwar pennawd mwy addas yn y tabl yma:

Choose the most likely heading as a subject for each email message. There are two extra irrelevant headings. Put the 'message number' (1., 2., etc) next to the four most appropriate headings in this table:

	Pwnc	Rhif neges
a.	Aros yn y gwaith yn hwyr	
b.	Trefnu cyfweliad	
c.	Gwybodaeth am swydd	
ch.	Gwyliau da	
d.	Apwyntiad ysbyty	
dd.	Awyren ddim yn hedfan	

Oddi wrth: Gwyn Griffiths**Neges 1****At:** Glesni Haf Jones**Pwnc:**

Dw i wedi gweld eich hysbyseb chi am swydd efo eich cwmni chi. Mae gen i lawer o ddiddordeb ond mi ddylwn i ddeud cyn gwneud cais ei bod hi'n amhosib i mi weithio dydd Sadwrn a gweithio ar ôl pedwar o'r gloch bob dydd. Dw i'n dad sengl ac mae gen i dri o blant bach. Fasai gwyliau'r Pasg a'r haf ddim yn ormod o broblem, ond faswn i ddim ar gael i weithio yn ystod gwyliau'r Nadolig. Fasech chi'n medru ateb fy ebost i ddeud oes 'na bwynt i mi wneud cais am y swydd? Hefyd pryd fydd y cyfweiliad? Dw i ddim ar gael wythnos nesa o gwbl, dan ni'n mynd ar wyliau i Eurodisney.

Diolch, Gwyn Griffiths

Oddi wrth: Alex**Neges 2****At:** Pat**Pwnc:**

Pat, dan ni'n dal yn Barcelona! Mae 'na broblem efo'r awyren. Felly rhaid i ni aros mewn gwesty dros nos. Paid â dŵad i'n nôl ni o'r maes awyr! Gobeithio byddi di'n gweld yr ebost yma! Dw i ddim isio i ti fod yn aros dros nos yn y maes parcio! Dan ni wedi cael gwyliau da beth bynnag ac mae gen i botel o Cava i ti.

Alex

Oddi wrth: Anwen Roberts**Neges 3****At:** Mr Huw Hughes**Pwnc:**

Helô, Mr Hughes. Nodyn i ddeud bod popeth yn iawn i chi ddŵad i mewn am naw bore Llun. Ga i eich atgoffa chi, ddylech chi ddim bwyta dim byd ar ôl amser cinio dydd Sul ac mi ddylech chi yfed litr o ddŵr yn y bore ar ôl codi, cyn dŵad i mewn. Mae'n debyg byddwch chi adre ddiwedd y prynhawn. Ond mi ddylech chi ddŵad â bag o ddillad nos a phethau ymolchi efo chi rhag ofn bydd rhaid i chi aros dros nos. Ebostiwch fi yn ôl os oes gynnoch chi gwestiwn, neu ffoniwch 07841 62375 a gofynnwch am Anwen Roberts ar ward saith.

Diolch, Anwen Roberts

Oddi wrth: Llinos**Neges 4****At:** Carys**Pwnc:**

Dw i'n dal yn y gwaith. Mae hi'n ofnadwy o brysur yma. Rhaid i ti gael bws adre o'r swyddfa, mi ddylet ti gael un o neuadd y dre. Wyt ti'n medru nôl llefrith o'r siop ar y ffordd adre hefyd? Wela i ti wedyn. Diolch, cariad! Gwyliau wythnos nesa, diolch byth!

Llinos

5. **Ysgrifennwch neges (rhwng 40 a 50 o eiriau).** *Write a message (between 40 and 50 words).*

Dach chi isio mynd ar daith. Ysgrifennwch nodyn i berswadio ffrind i ddŵad efo chi.

6. **Ysgrifennwch baragraff personol: Dillad**

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 23

1. Gorffennwch: (Rhaid i chi ddefnyddio **hoffi** neu **medru**.)

- i. Mi i helpu.
- ii. ti aros?
- iii. Mi nhw adael yn gynnar.
- iv. chi dalu'r bil?
- v. ni ddim aros dros nos.
- vi. i ddim dysgu gwnïo.
- vii. hi ofyn cwestiwn i chi.
- viii. Mi 'r plant gael beiciau newydd.

2. Cyfieithwch:

- i. *I would like to travel more.*
- ii. *He could help.*
- iii. *She could send a card.*
- iv. *She couldn't ask.*
- v. *We couldn't pay.*
- vi. *Would you like to collect the money?*
- vii. *They wouldn't like to go.*

3. Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau.

Byw'n iach wedi newid bywyd

Mae Kevin Benjamin wedi colli llawer o bwysau. Nid pwys neu ddau, nid hanner stôn, ond saith stôn. Mae o wedi ennill cystadleuaeth 'Slimming World' hefyd ac mae o'n teimlo'n fwy iach o lawer.

Roedd ei feddyg a'i deulu wedi dweud wrtho fo dylai fo golli pwysau, ond nid dyna'r rheswm, yn ôl Kevin. "Ro'n i isio codi pres i helpu Ysbyty Plant Cymru," meddai, "ac roedd sawl person wedi dweud basen nhw'n rhoi pres i mi, taswn i'n colli pwysau. Dw i byth yn gwrando ar fy meddyg!"

Ond sut aeth o ati? "Dw i'n casáu rhedeg, a dw i'n casáu ymarfer corff. Dw i'n hoff iawn o fwyta pitsas a byrgers hefyd, felly roedd hi'n anodd. Yr ateb i mi oedd: cerdded. Dw i'n mynd â Smotyn y ci am dro ar y traeth bob nos. Dw i'n lwcus iawn, dw i'n byw mor agos i'r môr ac mae 'na ddigon o lwybrau hardd."

Mae pethau eraill wedi digwydd i Kevin ers iddo fo golli pwysau. Wrth gerdded ar y traeth, mi wnaeth o gyfarfod Siân. Roedd hi hefyd yn mynd â'i labrador, Meg, am dro. Cyn hir, dechreuodd Kevin a Siân sgwrsio, ac ar ôl saith wythnos, symudodd Siân i mewn, ac mae hi a Kevin yn mynd i briodi yn yr haf!

Felly, mae byd Kevin wedi newid. Mae o, Smotyn, Siân a Meg yn byw ar lan y môr ac wedi codi dwy fil o bunnoedd i'r Ysbyty Plant. Roedd y bobol oedd yn gweithio efo Kevin yn swyddfa'r heddlu yn arfer chwerthin am ei ben. Ond ddim rŵan; mae pawb yn falch iawn ohono fo.

Cwestiynau

Dewiswch yr ateb cywir, gan nodi llythyren y dewis cywir yn y blwch. *Choose the correct answer, noting the letter of the correct option in the box.*

i. Mae Kevin wedi colli...

a. hanner stôn. **b.** pwys neu ddau. **c.** 7 stôn. **ch.** ei waled.

☐

ii. Mi gollodd o bwysau...

a. i gadw'n iach. **b.** i wneud ffrindiau. **c.** i ffitio yn ei ddillad. **ch.** i godi pres.

☐

iii. Mi gollodd o bwysau drwy...

a. fynd â'r ci am dro. **b.** fynd ar ddeiet. **c.** redeg. **ch.** fwyta'n iachach.

☐

fo/

4. **Dach chi'n mynd i redeg marathon i godi pres at achos da. Ysgrifennwch nodyn (40–50 gair) at eich ffrind chi yn gofyn iddo fo/iddi hi eich noddi chi.** *You're going to run a marathon to raise money for a good cause. Write a note to your friend asking him/her to sponsor you.*

[illegible]

5. Ysgrifennwch baragraff personol: Byw'n iach

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref – Uned 24

1. Cyfieithwch:

- i. *The first car*
- ii. *The second plane*
- iii. *The third train*
- iv. *The third daughter*
- v. *The fourth party*
- vi. *The fourth cat*
- vii. *The fifth person*
- viii. *The sixth player*
- ix. *The seventh storm*
- x. *The eighth Easter egg*
- xi. *The ninth swimmer*
- xii. *The tenth dentist*

2. Atebwch:

- i. Pryd mae eich pen-blwydd chi?
- ii. Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi?
- iii. Pryd mae Dydd Calan?
- iv. Pryd mae Dydd Guto Ffowc?

3. Llenwch y bylchau:

- i. Mae Alun yn (da) na'i frawd.
- ii. (gwneud) ti ddim byd o gwbl ddoe.
- iii. hi'n wyntog y penwythnos nesa?
- iv. Dw i'n meddwl y ffilm yn dda.
- v. i'n ennill y raffl, mi faswn i'n dewis y siocledi.
- vi. Roedd pawb yn siarad (am) hi.
- vii. Oedd y tywydd yn oer ddoe? (✓)
- viii. Mae fy mhen-blwydd i ar y(1af) o fis Mawrth.
- ix. Dw i'n gweithio ysgol fach.
- x. Faset ti'n hoffi paned? (✗)
- xi. Fi ydy'r (3) ferch yn y teulu.

4. Dewiswch y pennawd mwya tebygol fel pwnc i bob neges ebost.
Mae 'na ddau bennawd amherthnasol.
Choose the most likely heading for a subject for each email message.
Two of the headings are irrelevant.

	Pwnc	Rhif neges
a.	Cyfle i ddysgu nofio	
b.	Dim staff ar gael achos storm	
c.	Dydy'r gampfa ddim ar gael	
ch.	Mae gormod o bobl isio dysgu ioga	
d.	Rhaid dewis amser newydd	
dd.	Rhaid talu i fod yn aelod o'r gampfa	

Oddi wrth: John Williams**Neges 1****At:** Aelodau'r gampfa**Pwnc:**

Mae'n ddrwg iawn gen i, ond yn ystod y storm neithiwr daeth llawer o law i mewn i'r gampfa a dan ni ddim yn medru agor. Mae gynnon ni lawer o waith clirio ac felly dw i ddim yn siŵr pryd fyddwn ni'n medru agor nesa. Peidiwch â dŵad yma cyn i ni anfon ebost i ddeud pryd fydd y gampfa ar agor.

Diolch!

Oddi wrth: Mari Roberts**Neges 2****At:** Dafydd Evans**Pwnc:**

Diolch yn fawr iawn am gofrestru ar y cwrs ioga am 6.30pm bob nos lau. Mae 'na lawer iawn o bobol isio gwneud ioga eleni, felly dan ni'n mynd i gael dau gwrs – un am 6pm ac un am 7pm. Dach chi'n medru anfon ebost i ddeud be ydy'r amser gorau i chi os gwelwch chi'n dda?

Diolch!

Oddi wrth: John Williams**Neges 3****At:** Amy Price**Pwnc:**

Mae'n ddrwg gen i, ond fyddwch chi ddim yn aelod o'r gampfa y flwyddyn nesa os dach chi ddim yn talu eich ffi cyn diwedd y dydd heddiw. Mae'n costio can punt am y flwyddyn. Mae croeso i chi ffonio a thalu dros y ffôn.

Oddi wrth: Mari Roberts**Neges 4****At:** Siân Dafis**Pwnc:**

Newyddion da. Ar ôl bod ar y rhestr aros am dros chwe mis, dan ni rŵan yn medru cynnig lle i Rhys. Mi fydd dau ddosbarth nofio yn dechrau dydd Sadwrn nesa. Mi fydd y gwersi yn Gymraeg am 9am ac yn Saesneg am 9.45am. Mae enw Rhys ar y rhestr i fynd i'r dosbarth Cymraeg. Felly, dewch i'r pwll erbyn 8.45am dydd Sadwrn nesa. Dan ni'n edrych ymlaen at weld Rhys yn y dosbarth.

5. Dach chi wedi derbyn yr ebost yma. Atebwch yr ebost gan ymateb i'r cwestiynau i gyd. Ysgrifennwch rhwng 70 ac 80 o eiriau.

At:

Oddi wrth: Llinos Rhys, Cymdeithas Rhieni Ysgol Gynradd Bryncastell

Dan ni'n ysgrifennu llyfr i ddathlu pen-blwydd Ysgol Bryncastell yn 50 oed.

Dach chi'n medru helpu drwy ysgrifennu tua 50–60 gair am eich amser chi yn yr ysgol?

- Pryd oeddech chi yno?
- Be dach chi'n gofio?
- Be oedd y pethau gorau a'r pethau gwaetha?

Diolch yn fawr i chi am eich help chi!

6. Ysgrifennwch ddau baragraff personol: Dyddiau'r ysgol gynradd a dyddiau'r ysgol uwchradd.

Gair gan y tiwtor

Gwaith cartref – Uned 25

1. Atebwch:

i. Lle oeddech chi'n byw pan oeddech chi'n blentyn?

.....

ii. Be oeddech chi'n hoffi wneud pan oeddech chi'n blentyn?

.....

iii. Pa fath o gemau oeddech chi'n hoffi pan oeddech chi'n blentyn?

.....

2. Llenwch y bylchau:

i. Oedd hi'n bwrw cenllysg ddoe? (✗)

ii. Mae Catrin yn (hapus) na Lowri.

iii. Maen nhw'n gweithio yma ers pum (blwyddyn)

iv. (gwneud) nhw ddim byd dros y penwythnos.

v. Ceri ydy enw fy (partner).

vi. nhw yn yr ysgol yfory?

vii. Edrycha (ar) nhw!

viii. Est ti i'r dosbarth wythnos diwetha? (✓)

ix. (troi) i'r dde wrth y Ganolfan Chwaraeon os gwelwch chi'n dda!

x. hi ddim yn brysur yn y gwaith ddoe.

xi. Yng Nghaerdydd mae'r Senedd? (✓)

xii. (gweld) ti'r ffilm neithiwr?

3. Ysgrifennwch ateb i'r ebost yma:

Oddi wrth: Jac

Pwnc: Gwyliau yn y gorffennol!

Helô! Wyt ti'n medru helpu Catrin efo'i gwaith cartre? Rhaid iddi hi flogio am wyliau plant heddiw a phlant yn y gorffennol. Faset ti'n medru ysgrifennu 50–60 gair yn disgrifio un gwyliau pan oeddet ti'n blentyn?

Wyt ti'n medru deud:

Lle est ti?

Be wnest ti yno?

Pam wyt ti'n cofio'r gwyliau yma?

Diolch!

Hwyl, Jac

4. Darllenwch yr erthygl a dewiswch yr ateb cywir.

Ffrindiau'n cyfarfod o'r diwedd

Yn 1953, pan oedd hi'n ddeg oed, ysgrifennodd Nansi Jones llythyr i gylchgrawn i ferched o'r enw *Ffrindiau* yn gofyn am 'ffrind drwy'r post' neu 'pen-pal'. Ar ôl mis neu ddau, gaeth hi amlen drwy'r post o'r Alban efo llythyr yn ôl gan ferch o'r enw Moira. Roedd y ddwy yr un oedran. Roedd y ddwy'n hoffi cerddoriaeth glasurol, ac roedden nhw'n ysgrifennu at ei gilydd yn aml efo newyddion am yr ysgol, y teulu a'u diddordebau nhw.

Ar ôl gadael yr ysgol, roedd y ddwy'n dal i ysgrifennu llythyrau, ond yn llai aml ella. Mi aeth y ddwy i weithio: Nansi fel nyrs, a Moira mewn canolfan waith. Mi briododd Nansi a chael teulu yng Nghymru, a phriododd Moira yr un flwyddyn ag Albanwr, yn Glasgow. Mae gan Nansi un mab erbyn hyn, ac mae gan Moira un ferch. Yn rhyfedd iawn, mi wnaeth mab Nansi gyfarfod merch Moira mewn hostel yn Bangkok bum mlynedd yn ôl.

Un tro, mi aeth Nansi ar ei gwyliau efo'r teulu i'r Alban i aros yn nhŷ Moira, ond roedd Moira yn Sbaen ar y pryd efo'i theulu hi! Felly, wnaethon nhw ddim cyfarfod yr adeg yna. Flwyddyn arall, roedd Moira wedi dŵad i Gaerdydd i weld gêm rygbi, ond doedd Nansi ddim yn medru dŵad yno i gyfarfod Moira achos bod hi wedi torri ei choes.

Mae'r ddwy wedi ymddeol erbyn hyn, ac ar ôl chwe deg mlynedd o ysgrifennu at ei gilydd, mi wnaethon nhw benderfynu bod rhaid iddyn nhw gyfarfod, cyn mynd yn rhy hen. Felly, ym mis Awst eleni, mi ddaeth Moira a'i gŵr i aros yn Llangrannog efo Nansi a'i gŵr, a chael amser bendigedig. "O'r diwedd," meddai Nansi, "dan ni wedi cyfarfod. Dach chi ddim yn dŵad i nabod pobol yn iawn drwy ysgrifennu llythyrau... mae'n well cyfarfod wyneb yn wyneb."

Mae Nansi wedi cadw'r cannoedd o llythyrau gaeth hi oddi wrth Moira, ac maen nhw'n mynd i ddal ati i ysgrifennu. Ond, o hyn ymlaen, mi fyddan nhw'n ysgrifennu llythyrau ebost at ei gilydd!

Cwestiynau

Dewiswch yr ateb cywir, gan nodi llythyren y dewis cywir yn y blwch. *Choose the correct answer, noting the letter of the correct option in the box.*

i. Yn 1953, roedd Moira'n...

a. ddwy oed.

b. ddeg oed.

☐

c. un ar ddeg oed.

ch. ddeuddeg oed.

ii. Roedd Nansi'n gweithio...

a. mewn swyddfa bost.

b. mewn llyfrgell.

☐

c. mewn siop.

ch. mewn ysbyty.

iii. Mae plant Nansi a Moira wedi cyfarfod...

a. wrth deithio.

b. yn Llangrannog.

☐

c. mewn gêm rygbi.

ch. wrth sgio.

iv. Mi wnaeth Moira a Nansi gyfarfod am y tro cynta...

a. yn Llangrannog.

b. yn yr Alban.

☐

c. yng Nghaerdydd.

ch. yn Bangkok.

v. Yn y dyfodol...

a. mi fyddan nhw'n gweld ei gilydd yn aml.

☐

b. mi fyddan nhw'n mynd ar wyliau efo'i gilydd.

c. mi fyddan nhw'n cysylltu drwy'r cyfrifiadur.

ch. fyddan nhw ddim yn ysgrifennu at ei gilydd.

5. Ysgrifennwch baragraff personol yn dechrau efo'r geiriau 'Pan o'n i'n blentyn...'

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor

.....

.....

.....

.....

[illegible]

Geirfa

ans. – *adj.*, ben. – *fem.*, gwr. – *masc.*, gw. – *see*, bôn – *stem*

A

acen (ben.) – *an accent*; acenion – *accents*

actio – *to act* (bôn: acti-)

achos (gwr.) – *a cause, a case (legal)*;

achosion – *causes, cases (legal)*

achub – *to save, to rescue* (bôn: achub-)

adar – *birds* (gw. aderyn)

adeilad (gwr.) – *a building*;

adeiladau – *buildings*

aderyn (gwr.) – *a bird*; adar – *birds*

adloniant (gwr.) – *entertainment*;

adloniannau – *entertainments*

adroddiad (gwr.) – *a report*;

adroddiadau – *reports*

addas – *suitable*

addurno – *to decorate* (bôn: addurn-)

addysg (ben.) – *education*

aelod (gwr.) – *a member*; aelodau – *members*

agos – *near*

anghytuno (â) – *to disagree (with)* (bôn: anghytun-)

angladd (gwr./ben.) – *a funeral*;

angladdau – *funerals*

Albanes (ben.) – *Scottish woman*;

Albanesau – *Scottish women*

Albanwr (gwr.) – *Scot*;

Albanwyr – *Scots*

Almaen, yr (ben.) – *Germany*

Almaeneg (ben.) – *German (language)*

Almaenes (ben.) – *German woman*;

Almaenesau – *German women*

Almaenwr (gwr.) – *German (man)*;

Almaenwyr – *Germans*

allwedd (ben.) – *a key*;

allweddi – *keys* (De Cymru)

Americanes (ben.) – *American woman*;

Americanesau – *American women*

Americanwr (gwr.) – *American (man)*;

Americanwyr – *Americans*

amlen (ben.) – *an envelope*; amlenni – *envelopes*

amserlen – (ben.) – *a timetable*;

amserlenni – *timetables*

amyneddgar – *patient* (ans.)

anabl – *disabled*

anfon – *to send* (bôn: anfon-)

anhygoel – *incredible*

anobeithiol – *hopeless*

antur (ben.) – *an adventure*; anturiau – *adventures*

anturus – *adventurous*

ar ben fy hun (Gogledd Cymru) – *on my own*

ar bwys – *near* (De Cymru)

archebu – *to book, to reserve, to order* (bôn: archeb-)

archfarchnad (ben.) – *a supermarket*;

archfarchnadoedd – *supermarkets*

ardal (ben.) – *an area*; ardaloedd – *areas*

ar fai – *to blame, at fault*

arfordir (gwr.) – *a coast*; arfordiroedd – *coasts*

ar fy mhen fy hun (De Cymru) – *on my own*

arian (gwr.) – *money; silver*

arian parod (gwr.) – *cash*

ar-lein – *online*

arlunio – *to draw, to paint (a picture)* (bôn: arluni-)

ar ran – *on behalf of*

arswyd (gwr.) – *horror*

ar wahân – *separate* (ans.)

ar yr un pryd – *at the same time*

astudio – *to study* (bôn: astudi-)

atig (ben.) – *an attic*; atigau – *attics*

awr ginio (ben.) – *lunch hour*

awyr (ben.) – *air; sky*

B

balch – *proud, pleased*
 bale (gwr.) – *ballet*
 balŵn (gwr.) – *a balloon*; balwnau – *balloons*
 baner (ben.) – *a flag, a banner*; baneri – *flags, banners*
 bant â ni – *off we go* (De Cymru)
 bardd (gwr.) – *a poet*; beirdd – *poets*
 barf (ben.) – *a beard*; barfau – *beards*
 bas (gwr.) – *bass*; (ans.) – *shallow*
 bedd (gwr.) – *a grave*; beddau – *graves*
 beicio – *to cycle, to ride a bicycle* (bôn: beici-)
 beirdd – *poets* (gw. bardd)
 bin (gwr.) – *a bin*; biniau – *bins*
 bioleg (ben.) – *biology*
 blaen (gwr.) – *front*
 blasu – *to taste* (bôn: blas-)
 blasus – *tasty*
 blawd (gwr.) – *flour*
 blewog – *hairy*
 blog (gwr.) – *a blog*; blogiau – *blogs*
 blogio – *to blog* (bôn: blogi-)
 blows (ben.) – *a blouse*; blowsus – *blouses*
 bob yn ail – *every other, alternate*
 bocs bwyd (gwr.) – *a food box*; bocsys bwyd – *food boxes*
 boch (ben.) – *a cheek*; bochau – *cheeks*
 bochdew (gwr.) – *a hamster*; bochdewion – *hamsters*
 bodlon – *willing, contented, satisfied*
 boeler (gwr.) – *a boiler*; boeleri – *boilers*
 bôn (gwr.) – *a base, a stem*; bonion – *stems* (gw. yn y bôn)
 botwm (gwr.) – *a button*; botymau – *buttons*
 braidd – *rather, scarcely*
 brest (ben.) – *a chest*; brestiau – *chests*
 bresychen (ben.) – *a cabbage*; bresych – *cabbages, cabbage*
 busnes (gwr.) – *a business*; busnesau – *businesses*

buwch (ben.) – *a cow*; buchod – *cows*
 bwced (gwr.) – *a bucket*; bwcedi – *buckets*
 bwcio – *to book* (bôn: bwci-)
 bwrw cesair – *to hail* (De Cymru)
 bwrw cenllysg – *to hail* (Gogledd Cymru)
 bwthyn (gwr.) – *a cottage*; bythynnod – *cottages*
 bwydo – *to feed* (bôn: bwyd-)
 bwystfil (gwr.) – *a monster*; bwystfilod – *monsters*
 bythynnod – *cottages* (gw. bwthyn)
 byw (ans.) – *alive; live*
 bywyd (gwr.) – *a life*; bywydau – *lives*

C

cadair olwyn (ben.) – *a wheelchair*; cadeiriau olwyn – *wheelchairs*
 cadno (gwr.) – *a fox*; cadnoid – *foxes* (De Cymru)
 cadw mewn cysylltiad – *to keep in touch* (bôn: cadw- mewn cysylltiad)
 cae (gwr.) – *a field*; caeau – *fields*
 cais (gwr.) – *an application*; ceisiadau – *applications*
 cais (gwr.) – *a rugby try*; ceisiau – *rugby tries*
 caled – *hard*
 calon (ben.) – *a heart*; calonnau – *hearts*
 call – *sensible*
 camp (ben.) – *a feat*; campau – *feats*
 campio – *to camp* (bôn: campi-)
 cangarŵ (gwr.) – *a kangaroo*; cangarŵod – *kangaroos*
 canol dydd – *midday*
 canolog – *central*
 canrif (ben.) – *a century*; canrifoedd – *centuries*
 canslo – *to cancel* (bôn: cansl-)
 cantores (ben.) – *a female singer*; cantoresau – *female singers*
 canwr (gwr.) – *a singer*; cantorion – *singers*

carafán (ben.) – *a caravan*; carafanau – *caravans*
 cardiau credyd – *credit cards* (gw.
 cerdyn credyd)
 cardigan (ben.) – *a cardigan*;
 cardiganau – *cardigans*
 caredig – *kind*
 carped (gwr.) – *a carpet*; carpedi – *carpets*
 cartŵn (gwr.) – *a cartoon*; cartwnau – *cartoons*
 cas beth (gwr.) – *a pet hate*; cas bethau – *pet hates*
 cas pensiliau (gwr.) – *a pencil case*;
 casys pensiliau – *pencil cases*
 castell (gwr.) – *a castle*; cestyll – *castles*
 castell neidio (gwr.) – *a bouncy castle*
 cefn gwlad (gwr.) – *the countryside*
 cefndir (gwr.) – *background*;
 cefndiroedd – *backgrounds*
 ceiliog (gwr.) – *a cockerel*; ceiliogod – *cockerels*
 ceisiadau – *applications* (gw. cais)
 ceisiau – *rugby tries* (gw. cais)
 ceisio – *to try, to attempt* (bôn: ceisi-)
 celf (ben.) – *art*; (y) celfyddydau – *(the) arts*
 celfi – *furniture* (gw. celficyn) (De Cymru)
 cemeg (ben.) – *chemistry*
 cerdyn credyd (gwr.) – *a credit card*;
 cardiau credyd – *credit cards*
 cerddorol – *musical* (ans.)
 cestyll – *castles* (gw. castell)
 cewyn (gwr.) – *a nappy*; cewynau – *nappies* (De Cymru)
 cigydd (gwr.) – *a butcher*; cigyddion – *butchers*
 cimwch (gwr.) – *a lobster*; cimychiaid – *lobsters*
 cinio (gwr.) – *a dinner*; ciniawau – *dinners*
 cinio rhost (gwr.) – *a roast dinner*;
 ciniawau rhost – *roast dinners*
 ciwb (gwr.) – *cube*; ciwbiau – *cubes*

clasurol – *classical*
 clecs – *gossip*
 clir (ans.) – *clear*
 clirio – *to clear* (bôn: cliri-)
 cloi – *to lock* (bôn: cloi-)
 coeden (ben.) – *a tree*; coed – *trees*
 coeden deuluol (ben.) – *a family tree*
 coedwig (ben.) – *a forest*;
 coedwigoedd – *forests*
 cofiant (gwr.) – *a biography*; cofiannau – *biographies*
 cofion – *regards*
 cofion cynnes – *warm regards*
 cofrestru – *to register* (bôn: cofrestr-)
 coleg (gwr.) – *a college*; colegau – *colleges*
 coll – *lost* (ans.)
 colli – *to lose* (bôn: coll-)
 comedi (ben.) – *a comedy*; comedïau – *comedies*
 copïo – *to copy* (bôn: copi-)
 corff (gwr.) – *a body*; cyrff – *bodies*
 coridor (gwr.) – *a corridor*; coridorau – *corridors*
 cornel (ben.) – *a corner*; corneli – *corners*
 coron (ben.) – *a crown*; coronau – *crowns*
 corryn (gwr.) – *a spider*; corynnod – *spiders* (De Cymru)
 cost (ben.) – *a cost*; costau – *costs*
 costio – *to cost* (bôn: costi-)
 crafu – *to scrape, to scratch* (bôn: craf-)
 craig (ben.) – *a rock*; creigiau – *rocks*
 cranc (gwr.) – *a crab*; crancod – *crabs*
 creisionen (ben.) – *a crisp*; creision – *crisps*
 creulon – *cruel*
 crïo – *to cry* (bôn: crï-)
 croen (gwr.) – *skin*; crwyn – *skins*
 croesair (gwr.) – *crossword*; croeseiriau – *crosswords*
 cropian – *to crawl* (bôn: cropi-)
 crwyn – *skins* (gw. croen)

- crys (gwr.) – *a shirt*; crysau – *shirts*
 crys T (gwr.) – *a T shirt*
 cusan (ben.) – *a kiss*; cusanau – *kisses*
 cusanu – *to kiss* (bôn: cusan-)
 cwch (gwr.) – *a boat*; cychod – *boats*
 cwmwl (gwr.) – *a cloud*; cymylau – *clouds*
 cwningen (ben.) – *a rabbit*; cwningod – *rabbits*
 cwpan (gwr.) – *a cup*; cwpanau – *cups*
 cwpwrdd (gwr.) – *a cupboard*;
 cypyrddau – *cupboards*
 cwrdd (â) – *to meet (with)* (bôn: cwrdd-) (De Cymru)
 cwrt (gwr.) – *court (sports)*; cyrtiau – *courts (sports)*
 cwsmer (gwr.) – *a customer*;
 cwsmeriaid – *customers*
 cwt (gwr.) – *a hut*; cytiau – *huts*
 cwmpo – *to fall* (bôn: cwmp-) (De Cymru)
 cwyno – *to complain* (bôn: cwyn-)
 cychod – *boats* (gw. cwch)
 cydweithiwr (gwr.) – *a colleague*;
 cydweithwyr – *colleagues*
 cydweithwraig (ben.) – *fem. colleague*;
 cydweithwagedd – *fem. colleagues*
 cyfarfod – *to meet*
 cyfarwyddo – *to direct, to instruct* (bôn: cyfarwydd-)
 cyfeillgar – *friendly*
 cyfeirio – *to direct* (cyfeiri-)
 cyfle (gwr.) – *an opportunity, a chance*;
 cyfleoedd – *chances, opportunities*
 cyfleus – *convenient*
 cyflog (gwr.) – *a salary*; cyflogau – *salaries*
 cyfoethog – *rich*
 cyfreithiwr (gwr.) – *a solicitor*;
 cyfreithwyr – *solicitors*
 cyfrwng (gwr.) – *a medium*; cyfryngau – *media*
 cyfryngau cymdeithasol – *social media*
 cyffredin – *common*
 cyffrous – *exciting*
 cyhoeddi – *to announce, to publish*
 (bôn: cyhoedd-)
 cyhoeddiad (gwr.) – *an announcement*;
 cyhoeddiadau – *announcements*
 cylch (gwr.) – *a circle*; cylchoedd – *circles*
 cylch meithrin – *a pre-school nursery*
 cylchfan (ben.) – *a roundabout*;
 cylchfannau – *roundabouts*
 cylchgrawn (gwr.) – *a magazine*;
 cylchgronau – *magazines*
 cylllell (ben.) – *a knife*; cyllyll – *knives*
 cymdeithas (ben.) – *a society*;
 cymdeithasau – *societies*
 cymdeithas rieni (ben.) – *parents' association*
 cymdeithasu – *to socialise*
 cymeriad (gwr.) – *a character*;
 cymeriadau – *characters*
 Cymreig (ans.) – *Welsh*
 cymuned (ben.) – *a community*;
 cymunedau – *communities*
 cymylau – *clouds* (gw. cwmwl)
 cynffon (ben.) – *a tail*; cynffonnau – *tails*
 cynnig (gwr.) – *an offer*; cynigion – *offers*
 cynulleidfa (ben.) – *an audience*; a
 congregation; cynulleidfaoedd – *audiences, congregations*
 cypyrddau – *cupboards* (gw. cwpwrdd)
 cyrff – *bodies* (gw. corff)
 cyrllog – *curly*
 cysylltiad (gwr.) – *a contact, a connection*;
 cysylltiadau – *contacts, connections*
 cysylltu (â) – *to contact, to connect (with)* (bôn: cysyllt-)
 cytiau – *huts* (gw. cwt)
 cytundeb (gwr.) – *a contract*;
 cytundebau – *contracts*
 cyw (gwr.) – *a chick*; cywion – *chicks*
 cywir – *correct*

Ch

chwarae teg – *fair play*
 chwaraewr (gwr.) – *a player*;
 chwaraewyr – *players*
 chwerw – *bitter*
 chwilio (am) – *to search (for)* (bôn: chwili-)
 chwyrnu – *to snore* (bôn: chwyrn-)
 chwys (gwr.) – *sweat*
 chwysu – *to sweat* (bôn: chwys-)
 chwythu – *to blow* (bôn: chwyth-)

D

daear (ben.) – *earth*
 daearyddiaeth (ben.) – *geography*
 dafad (ben.) – *a sheep*; defaid – *sheep*
 dart (gwr.) – *a dart*; dartiau – *darts*
 datblygu – *to develop*
 dathliad (gwr.) – *a celebration*;
 dathliadau – *celebrations*
 dawn (ben.) – *a dance*; dawnsfeydd – *dances (events, balls)*, dawnsiau – *dances (types of dances)*
 dawnus – *talented*
 dechreuwr (gwr.) – *a beginner*;
 dechreuwr – *beginners*
 defaid – *sheep* (gw. dafad)
 derbyn – *to receive, to accept* (bôn: derbyni-)
 derbynfa (ben.) – *a reception*;
 derbynfeydd – *receptions*
 dibynnu (ar) – *to depend (upon), to rely on* (bôn: dibynn-)
 difetha – *to spoil, to destroy* (bôn: difeth-)
 diffodd – *to switch off, to extinguish* (bôn: diffodd-)
 digartref – *homeless*
 digidol – *digital*
 dilyn – *to follow* (bôn: dilyn-)
 dinas (ben.) – *a city*; dinasoedd – *cities*
 diolch byth – *thank goodness*
 diolchgar – *thankful, grateful*

disgrifio – *to describe* (bôn: disgrifi-)
 disgwyl – *to expect* (disgwyli-)
 disgybl (gwr.) – *a pupil*; disgyblion – *pupils*
 distaw – *quiet* (Gogledd Cymru)
 diswyddo – *to make redundant* (bôn: diswydd-)
 diwedd (gwr.) – *end*; diweddion – *ends*
 diweddar – *recent*
 dod draw – *to come over*
 dogfen (ben.) – *a document*;
 dogfennau – *documents*
 doli (ben.) – *a doll*; doliau – *dolls*
 doniol – *funny, comical, amusing*
 draig (ben.) – *a dragon*; dreigiau – *dragons*
 dreigiau – *dragons* (gw. draig)
 drôr (gwr.) – *a drawer*; droriau – *drawers*
 dros – *over*
 drwm (gwr.) – *a drum*; drymiau – *drums*
 dŵad draw – *to come over*
 dwlu (ar) – *to love, to dote upon* (bôn: dwl-) (De Cymru)
 dwylo – *hands* (gw. llaw)
 dwywaith – *twice*
 dydd (gwr.) – *a day*; dyddiau – *days* (gw. y dyddiau hyn)
 dyddiad (gwr.) – *a date (as on a calendar)*; dyddiadau – *dates*
 dyddiadur (gwr.) – *a diary*; dyddiaduron – *diaries*
 dyfodol (gwr.) – *future*
 dyffryn (gwr.) – *a valley*; dyffrynnoedd – *valleys*
 dyna i gyd – *that's all*

E

ebostio – *to email* (bôn: ebosti-)
 egwyl (ben.) – *a break, break time*
 Eidal, yr (ben.) – *Italy*
 Eidalaidd – *Italian* (ans.)
 Eidaleg – (ben.) *Italian (language)*
 Eidales (ben.) – *Italian woman*;
 Eidalesau – *Italian women*

Eidalwr (gwr.) – *Italian man*; Eidalwyr – *Italians*
 eiliad (ben./gwr.) – *a second (of time)*;
 eiliadau – *seconds*
 eitem (ben.) – *an item*; eitemau – *items*
 eleni – *this year*
 eli haul (gwr.) – *suncream*
 eliffant (gwr.) – *an elephant*; eliffantod – *elephants*
 elusen (ben.) – *a charity*; elusennau – *charities*
 emyn (gwr.) – *a hymn*; emynau – *hymns*
 er enghraifft – *for example*
 erbyn – *by (time)*
 erbyn hyn – *by now*
 Eryri (ben.) – *Snowdonia*
 esbonio – *to explain* (bôn: esboni-)
 Ewrop (ben.) – *Europe*

F

fest (ben.) – *a vest*; festiau – *vests*
 fyny grisiau – *upstairs* (Gogledd Cymru)

Ff

ffa – *beans* (gw. ffeuen)
 ffa pob – *baked beans*
 ffafr (ben.) – *a favour*; ffafrau – *favours*
 ffaith (ben.) – *a fact*; ffeithiau – *facts*
 ffansïo – *to fancy* (bôn: ffansi-)
 ffantasi (gwr.) – *a fantasy*; ffantasïau – *fantasies*
 ffasiwn (gwr.) – *a fashion*; ffasiynau – *fashions*
 ffasiynol – *fashionable*
 ffeithiol – *factual*
 fferi (ben.) – *a ferry*; fferis – *ferries*
 fferm (ben.) – *a farm*; ffermydd – *farms*
 ffermdy (gwr.) – *a farmhouse*; ffermdai – *farmhouses*
 ffeuen (ben.) – *a bean*; ffa – *beans*
 ffi (ben.) – *a fee*; ffioedd – *fees*
 ffiseg (ben.) – *physics*

ffitio – *to fit* (bôn: ffiti-)
 fforc (ben.) – *a fork*; ffyrc – *forks*
 ffordd (ben.) – *a road, a way*; ffyrdd – *roads, ways*
 ffordd osgoi (ben.) – *a bypass (road)*;
 ffyrdd osgoi – *bypasses*
 Ffrangeg (ben.) – *French (language)*
 Ffrainc (ben.) – *France*
 Ffrances (ben.) – *French woman*;
 Ffrancesau – *French women*
 Ffrancwr (gwr.) – *Frenchman*; Ffrancwyr – *French(men)*
 ffres – *fresh*
 ffrio – *to fry* (bôn: ffri-)
 ffrog (ben.) – *a dress, a frock*; ffrogiau – *dresses, frocks*
 ffwl (gwr.) – *a fool*; ffyliaid – *fools*
 ffwrn (ben.) – *an oven*; ffyrnau – *ovens* (De Cymru)
 ffyrc – *forks* (gw. fforc)
 ffyrdd – *roads, ways* (gw. ffordd)
 ffyrnau – *ovens* (gw. ffwrn)

G

gafr (ben.) – *a goat*; geifr – *goats*
 gair o gyngor – *a word of advice*
 galwad (ben.) – *a call*; galwadau – *calls*
 gartre – *at home* (De Cymru)
 geifr – *goats* (gw. gafr)
 gem (ben.) – *a gem*; gemau – *gems*
 gemwaith (gwr.) – *jewellery*
 geni – *to be born*
 ger – *near*
 glân – *clean*
 glanhäwr (gwr.) – *a cleaner*; glanhawyr – *cleaners*
 glo (gwr.) – *coal*
 glöwr (gwr.) – *collier*; glowyr – *colliers*
 gofalu (am) – *to look after, to care (for)* (bôn: gofal-)
 Gog (gwr.) – *a North Walian*; Gogs – *North Walians*
 gôl (ben.) – *a goal*; goliau – *goals*

golygfa (ben.) – *a view, scenery*;
 golygfeydd – *views*
 golygus – *handsome*
 gorchymyn (gwr.) – *a command*;
 gorchmynion – *commands*
 gorffennol (gwr.) – *past*
 gosod – *to put, to set* (bôn: gosod-)
 gradd (ben.) – *a degree*; graddau – *degrees*
 gratio – *to grate* (bôn: grati-)
 grawnfwyd (gwr.) – *cereal*;
 grawnfwydydd – *cereals*
 grawnffrwyth (gwr.) – *a grapefruit*;
 grawnffrwythau – *grapefruits*
 gris (gwr.) – *a step, a stair*; grisiau – *steps, stairs*
 grŵp (gwr.) – *a group*; grwpiau – *groups*
 gwaed (gwr.) – *blood*
 gwael – *poor (quality); not well, ill*
 gwaelod (gwr.) – *bottom, base*;
 gwaelodion – *bases*
 gwag – *empty*
 gwahanol – *different*
 gwahoddiad (gwr.) – *an invitation*;
 gwahoddiadau – *invitations*
 gwarchod – *to protect, to babysit* (bôn: gwarchod-)
 gwario – *to spend (money)*
 (bôn: gwari-)
 gwartheg (ben.) – *cattle/cows*
 gwawr (ben.) – *a dawn*; gwawriau – *dawns*
 gweddio – *to pray* (bôn: gweddi-)
 gwefan (ben.) – *a website*; gwefannau – *websites*
 gweiddi – *to shout* (bôn: gwaedd-)
 gweinidog (gwr.) – *a minister*;
 gweindogion – *ministers*
 gweinyddol – *administrative*
 gweld eisiau – *to miss, to yearn for*
 (De Cymru) (bôn: gwel- eisiau)
 gwella – *to improve, to get better* (bôn: gwell-)
 gwersyll (gwr.) – *a camp*; gwersylloedd – *camp*s
 gwersylla – *to camp* (bôn: gwersyll-)
 gwirfoddol – *voluntary*

gwisg (ben.) – *a costume, an uniform*;
 gwisgoedd – *costumes, uniforms*,
 gwisg ffansi (ben.) – *fancy dress*;
 gwisgoedd ffansi – *fancy dresses*
 gwiwer (ben.) – *a squirrel*; gwiwerod – *squirrels*
 Gwlad Groeg (ben.) – *Greece*
 gwnïo – *to sew* (bôn: gwnï-)
 gwregys (gwr.) – *a belt*; gwregysau – *belts*
 gwres (gwr.) – *temperature, heat, heating*
 gwres canolog (gwr.) – *central heating*
 gwrthod – *to refuse* (bôn: gwrthod-)
 gwybodaeth (ben.) – *information*
 gwyach – *excellent*
 gwydr (gwr.) – *glass; a glass*; gwydrau – *glasses (drinking)*
 gwydraid (gwr.) – *a glassful*
 gŵydd (ben.) – *a goose*; gwyddau – *geese*
 Gwyddel (gwr.) – *Irishman*;
 Gwyddelod – *Irish (people)*
 Gwyddeleg (ben.) – *Irish (language)*
 Gwyddeles (ben.) – *Irish woman*;
 Gwyddelesau – *Irish women*
 Gwyddelig – *Irish (ans.)*
 gwyddoniaeth (ben.) – *science*
 Gŵyl San Steffan (ben.) – *Boxing Day (The Feast of St Stephen)*
 gwylltio – *to lose one's temper* (bôn: gwyllti-)

H

haearn (gwr.) – *iron*
 hamdden (gwr.) – *leisure*
 hardd – *beautiful*
 heb sôn am – *not to mention*
 heibio – *past*
 heini – *fit*
 hen ffasiwn – *old-fashioned*
 heulwen (ben.) – *sunshine*
 hiraeth (gwr.) – *longing (nostalgia)*
 hofrennydd (gwr.) – *a helicopter*;
 hofrenyddion – *helicopters*

holl – *all, whole*
 hollol – *complete*
 hosan (ben.) – *a sock*; hosanau – *socks*
 hunan – *self*
 hunangofiant (gwr.) – *autobiography*;
 hunangofiannau – *autobiographies*
 hwfro – *to Hoover* (bôn: hwfr-)
 Hwntw (gwr.) – *a South Walian*; Hwntws – *South Walians*
 hwyaden (ben.) – *a duck*; hwyaid – *ducks*
 hwylio – *to sail* (bôn: hwyli-)
 hyd yn oed – *even*
 hyderus – *confident*
 hyfforddi – *to train* (bôn: hyffordd-)
 hyfforddiant (gwr.) – *training, coaching*
 hyfforddwr (gwr.) – *a coach, a trainer*;
 hyfforddwyr – *coaches, trainers*
 hysbysebu – *to advertise* (bôn: hysbyseb-)

I

iach – *healthy*
 iaith (ben.) – *a language*; ieithoedd – *languages*
 iâr (ben.) – *a hen*; ieir – *hens*
 ieithoedd – *languages* (gw. iaith)
 iogwrt (gwr.) – *a yoghurt*
 isel – *low*

J

jar (ben.) – *a jar*; jariau – *jars*
 jeli (gwr.) – *jelly*
 jiráff (gwr.) – *a giraffe*; jiraffod – *giraffes*

L

lan lofft – *upstairs* (De Cymru)
 lawnt (ben.) – *a lawn*; lawntydd/lawntiau – *lawns*;
 lawr grisiau – *downstairs* (Gogledd Cymru)

lawr llawr – *downstairs* (De Cymru)
 lefel (ben.) – *a level*; lefelau – *levels*
 lein (ben.) – *a line*; leiniau – *lines*
 lori (ben.) – *a lorry*; lorïau – *lorries*

LI

llall – *other*; lleill – *others*
 llaw (ben.) – *a hand*; dwylo – *hands*
 lle (gwr.) – *a place*; llefydd/lleoedd – *places* (gw. yn lle)
 llefain – *to cry* (bôn: llef-) (De Cymru)
 lleill – *others* (gw. llall; gw. y lleill)
 lleol – *local*
 lleuad (ben.) – *a moon*
 llew (gwr.) – *a lion*; llewod – *lions*
 lliwgar – *colourful*
 lliwio – *to colour* (bôn: lliwi-)
 llo (gwr.) – *a calf (cattle)*; lloi – *calves*
 llogi – *to hire, to rent* (bôn: llog-)
 llonydd (ans.) – *still, tranquil*
 llonydd (gwr.) – *peace and quiet*
 llosgi – *to burn* (bôn: llosg-)
 llungopio – *to photocopy* (bôn: llungopi-)
 llwgu – *to starve* (bôn: llwg-)
 llwy (ben.) – *a spoon*; llwyau – *spoons*
 llwybr (gwr.) – *a path*; llwybrau – *paths*
 llwynog (gwr.) – *a fox*; llwynogod – *foxes*
 llygoden (ben.) – *a mouse*; llygod – *mice*
 llygoden fawr (ben.) – *a rat*; llygod mawr – *rats*
 llym – *strict, sharp*
 llysfam (ben.) – *stepmother*;
 llysfamau – *stepmothers*
 llysieuol – *vegetarian* (ans.)
 llystad (gwr.) – *stepfather*;
 llystadau – *stepfathers*
 llythyr (gwr.) – *a letter*
 (correspondence); llythyrau – *letters*
 llywodraeth (ben.) – *a government*;
 llywodraethau – *governments*

M

mab (gwr.) – *a son*; meibion – *sons*
 mae'n debyg – *it's likely, apparently*
 maes (gwr.) – *a field, an area*; meysydd – *fields*
 maes awyr (gwr.) – *airport*; meysydd awyr – *airports*
 maint (gwr.) – *a size*; meintiau – *sizes*
 malwen (ben.) – *a snail*; malwod – *snails*
 marw – *to die*; hefyd (ans.) – *dead*
 materion cyfoes – *current affairs*
 mathemateg (ben.) – *mathematics*
 meddai – *s/he said*
 meddwi – *to get drunk* (bôn: meddw-)
 meibion – *sons* (gw. mab)
 meicrodon (gwr.) – *a microwave*
 meintiau – *sizes* (gw. maint)
 meithrinfa (ben.) – *a crèche, a nursery*;
 meithrinfeydd – *crèches, nurseries*
 melys – *sweet* (ans.)
 merch (ben.) – *a girl, a daughter*;
 merched – *girls, daughters*
 meysydd – *fields* (gw. maes)
 milfeddyg (gwr.) – *a vet*; milfeddygon – *vets*
 milfeddygfa (ben.) – *veterinary surgery*;
 milfeddygfeydd – *veterinary surgeries*
 milltir (ben.) – *a mile*; milltiroedd – *miles*
 mochyn (gwr.) – *a pig*; moch – *pigs*
 mochyn cwta (gwr.) – *a guinea pig*;
 moch cwta – *guinea pigs*
 modfedd (ben.) – *an inch*; modfeddi – *inches*
 modrwy (ben.) – *a ring*; modrwyau – *rings*
 moel – *bald*
 mwg (gwr.) – *smoke*
 mwnci (gwr.) – *a monkey*; mwncïod – *monkeys*
 mwstas (gwr.) – *a moustache*;
 mwstas his – *moustaches*
 mwy neu lai – *more or less*
 mwyn – *mild*

myfyriwr (gwr.) – *a male student*;
 myfyrwyr – *male students*
 myfyrwraig (ben.) – *a female student*;
 myfyrwagedd – *female students*
 mynd ati (i wneud rhywbeth) – *to go about (doing something)*
 mynedfa (ben.) – *an entrance*;
 mynedfeydd – *entrances*
 mynydd (gwr.) – *a mountain*;
 mynyddoedd – *mountains*

N

nadredd – *snakes* (gw. neidr)
 nadroedd – *snakes* (gw. neidr)
 naid (ben.) – *a jump, a leap*; neidiau – *jumps, leaps*
 natur (ben.) – *nature*
 naturiol – *natural*
 neges (ben.) – *a message*; negeseuon – *messages*
 neidiau – *jumps* (gw. naid)
 neidio – *to jump* (bôn: neidi-)
 neidr (ben.) – *a snake*; nadroedd – *snakes*; hefyd, nadredd – *snakes*
 newid – *to change* (bôn: newidi-)
 newyddiadurwr (gwr.) – *a journalist*;
 newyddiadurwyr – *journalists*
 nifer (gwr.) – *a number*
 niwl (gwr.) – *fog, mist*; niwloedd – *fogs, mists*
 nodyn (gwr.) – *a note*; nodiadau – *notes (written)*, nodau – *notes (musical)*
 noddi – *to sponsor* (bôn: nodd-)
 nofel (ben.) – *a novel*; nofelau – *novels*
 Norman (gwr.) – *a Norman*; Normaniaid – *Normans*
 Noswyl Nadolig (ben.) – *Christmas Eve*
 nwyddau – *goods, merchandise*

O

o dro i dro – *from time to time*
o hyd – *still, yet*
oddi wrth – *from (a person)*
oedolion – *adults* (gw. oedolyn)
oedolyn (gwr.) – *an adult*; oedolion – *adults*
oen (gwr.) – *a lamb*; ŵyn – *lambs*
oergell (ben.) – *a refrigerator*;
oergelloedd – *refrigerators*
oes (ben.) – *an age (time)*; oesoedd – *ages*
ofn (gwr.) – *fear*; ofnau – *fears*
olew (gwr.) – *oil*; olewau – *oils*
olwyn (ben.) – *a wheel*; olwynion – *wheels*
opsiwn (gwr.) – *an option*; opsiynau – *options*
optegydd (gwr.) – *an optician*; optegwyr – *opticians*
o'r blaen – *before, previously*
o'r diwedd – *at last, finally*

P

palu – *to dig* (bôn: pal-)
pam lai? – *why not?*
panel (gwr.) – *a panel*; paneli – *panels*
papur (gwr.) – *a paper, a newspaper*;
papurau – *papers, newspapers*
papur bro (gwr.) – *a community newspaper*
papuro – *to paper (decorating)* (bôn: papur-)
parsel (gwr.) – *a parcel*; parseli – *parcels*
pasio – *to pass* (bôn: pasi-)
peiriannydd (gwr.) – *an engineer*;
peirianwyr – *engineers*
pêl-fasged (ben.) – *basketball*
pêl-rwyd (ben.) – *netball*
pen ôl (gwr.) – *bottom (body part)*;
penolau – *bottoms*
pen-blwydd priodas (gwr.) – *a wedding anniversary*

penderfynu – *to decide* (bôn: penderfyn-)
penelin (gwr.) – *an elbow*; penelinoedd – *elbows*
pen-glin (gwr.) – *a knee*; pengliniau – *knees*
pennill (gwr.) – *a verse*; penillion – *verses*
Penrhyn Gŵyr (gwr.) – *the Gower Peninsula*
perlysieuyn (gwr.) – *a herb*; perlyisiau – *herbs*
personol – *personal*
perygylus – *dangerous*
pilio – *to peel* (bôn: pili-)
plaen – *plain* (ans.)
plât (gwr.) – *a plate*; platiau – *plates*
plicio – *to peel* (bôn: plici-)
pluen (ben.) – *a feather*; plu – *feathers*
plwg (gwr.) – *a plug*; plygiau – *plugs*
plymwr (gwr.) – *a plumber*; plymwyr – *plumbers*
pobi – *to bake* (bôn: pob-)
poblogaidd – *popular*
poced (ben.) – *a pocket*; pocedi – *pockets*
poenus – *painful*
poeth – *hot*
popty (gwr.) – *an oven*; poptai – *ovens* (Gogledd Cymru)
porthladd (gwr.) – *a port, a harbour*;
porthladdoedd – *ports, harbours*
postio – *to post* (bôn: posti-)
potel (ben.) – *a bottle*; poteli – *bottles*
powdr (gwr.) – *powder*
powlen (ben.) – *a bowl*; powlenni – *bowls*
pren – *wooden*
presennol (gwr.) – *(the) present*
preswyl – *residential*
prifddinas (ben.) – *capital city*;
prifddinasoedd – *capital cities*
priodas (ben.) – *a wedding*; priodasau – *weddings*
pris (gwr.) – *a price*; prisiau – *prices*

pry copyn (gwr.) – *a spider*; pryfaid cop – *spiders* (Gogledd Cymru)

Prydain (ben.) – *Britain*

prydfferth – *beautiful*

pupur (gwr.) – *pepper*

pwdin (gwr.) – *a pudding*; pwдинаu – *puddings*

pwnc (gwr.) – *a subject*; pynciau – *subjects*

pwrs (gwr.) – *a purse*; pyrsiau – *purses*

pyynt (gwr.) – *a point*; pwyntiau – *points*

pwys (gwr.) – *pound* (dim arian);

pwysi/pwysau – *pounds*

pwysau (gwr.) – *weight, weights*

pysgota – *to fish* (bôn: pysgot-)

pythefnos (gwr.) – *a fortnight*

R

realiti (ben.) – *reality*

reidio – *to ride* (bôn: reidi-)

reis (gwr.) – *rice*

rysâit (ben.) – *a recipe*; ryseitiau – *recipes*

Rh

rhaeadr (gwr.) – *a waterfall*; rhaeadrau – *waterfalls*

rhag ofn – *(just) in case*

rhan fwy (ben.) – *a majority*

rhannu – *to share, to divide* (bôn: rhann-)

rhagi – *to swear, to curse* (bôn: rhag-)

rheilffordd (ben.) – *a railway*; rheilffyrdd – *railways*

rhentio – *to rent* (bôn: rhenti-) (Gogledd Cymru)

rhentu – *to rent* (bôn: rhent-) (De Cymru)

rhewm (gwr.) – *a reason*; rhesymau – *reasons*

rhesymol – *reasonable*

rhewgell (ben.) – *a freezer*;

rhewgelloedd – *freezers*

rhewi – *to freeze* (bôn: rhew-)

rhiant (gwr.) – *a parent*; rhieni – *parents*

rhiwbob (gwr.) – *rhubarb*

rhoi gwybod (i) – *to inform*

rhugl – *fluent*

rhydd – *free, loose, available*

rhyngwladol – *international*

rhyw fath – *some sort*

rhywbryd – *sometime*

S

safle bws (gwr.) – *a bus stop*; safleoedd

bws – *bus stops*

salwch (gwr.) – *illness, sickness*

sandal (ben.) – *a sandal*; sandalau – *sandals*

sawdl (gwr.) – *a heel*; sodlau – *heels*

sawl – *several, many*

Sbaeneg (ben.) – *Spanish (language)*

sbectol (ben.) – *spectacles, glasses*;

sbectolau – *pairs of glasses*

sbectol haul (ben.) – *sunglasses*;

sbectolau haul – *pairs of sunglasses*

sbeislyd – *spicy*

sboncen (ben.) – *squash* (chwaraeon)

sebon (gwr.) – *soap*

sedd (ben.) – *a seat*; seddi – *seats*

sef – *i.e. (that is to say)*

seler (ben.) – *a cellar*; seleri – *cellars*

selsigen (ben.) – *a sausage*; selsig – *sausages*

senedd (ben.) – *a parliament, a senate*;

seneddau – *parliaments*

seremoni (ben.) – *a ceremony*;

seremonïau – *ceremonies*

sgarff (ben.) – *a scarf*; sgarffiau – *scarves*

sgert (ben.) – *a skirt*; sgertiau – *skirts*

sgrin (ben.) – *a screen*; sgriniau – *screens*

sgwrs (ben.) – *a conversation, a chat*;

sgysiau – *conversations, chats*

sgwrsio – *to converse, to chat* (bôn: sgysi-)

siaced (ben.) – <i>a jacket</i> ; siacedi – <i>jackets</i>	tafarnwr (gwr.) – <i>an innkeeper</i> ; tafarnwyr – <i>innkeepers</i>
sianel (ben.) – <i>a channel</i> ; sianeli – <i>channels</i>	taflu – <i>to throw</i> (bôn: tafl-)
sied (ben.) – <i>a shed</i> ; siediau – <i>sheds</i>	tafod (gwr.) – <i>a tongue</i> ; tafodau – <i>tongues</i>
sinc (ben.) – <i>a sink</i> ; sinciau – <i>sinks</i>	tair gwaith – <i>three times</i>
siomedig – <i>disappointing, disappointed</i>	tal – <i>tall</i>
siwmpwr (ben.) – <i>a sweater, a jumper</i> ; siwmpwr – <i>sweaters, jumpers</i>	taldra (gwr.) – <i>height, stature, tallness</i>
siwt (ben.) <i>a suit</i> ; siwtiau – <i>suits</i>	tap (gwr.) – <i>a tap</i> ; tapiau – <i>taps</i>
sliper (ben.) – <i>a slipper</i> ; sliperi – <i>slippers</i>	tawel – <i>quiet, calm</i>
sodlau – <i>heels</i> (gw. sawdl)	tebot (gwr.) – <i>a teapot</i> ; tebotau – <i>teapots</i>
sôn (am) – <i>to mention</i> (bôn: soni-)	technegydd (gwr.) – <i>a technician</i> ; technegwyr – <i>technicians</i>
sosban (ben.) – <i>a saucepan</i> ; sosbenni – <i>saucepans</i>	technoleg (ben.) – <i>technology</i>
soser (ben.) – <i>a saucer</i> ; soseri – <i>saucers</i>	teigr (gwr.) – <i>a tiger</i> ; teigrod – <i>tigers</i>
stadiwm (gwr.) – <i>a stadium</i> ; stadiymau – <i>stadiums</i>	teipio – <i>to type</i> (bôn: teipi-)
stori (ben.) – <i>a story</i> ; storïau – <i>stories</i>	teithiwr (gwr.) – <i>a traveller</i> ; teithwyr – <i>travellers</i>
storm (ben.) – <i>a storm</i> ; stormydd – <i>storms</i>	telyn (ben.) – <i>a harp</i> ; telynau – <i>harps</i>
straen (ben.) – <i>a strain, a stress, tension</i> ; straeniau – <i>strains, stresses, tensions</i>	tenau – <i>thin</i>
stumog (ben.) – <i>a stomach</i> ; stumogau – <i>stomachs</i>	tew – <i>fat</i> (ans.)
suddo – <i>to sink</i> (bôn: sudd-)	tisian – <i>to sneeze</i> (bôn: tisi-)
swil – <i>shy, bashful</i>	tlawd – <i>poor, poverty-stricken</i>
Swistir, y (ben.) – <i>Switzerland</i>	ton (ben.) – <i>a wave</i> ; tonnau – <i>waves</i>
sŵn (gwr.) – <i>a sound, a noise</i> ; synau – <i>sounds, noises</i>	torheulo – <i>to sunbathe</i> (bôn: torheul-)
swyddog (gwr.) – <i>an officer</i> ; swyddogion – <i>officers</i>	tra – <i>while, whilst</i>
sychu – <i>to dry</i> (bôn: sych-)	tractor (gwr.) – <i>a tractor</i> ; tractorau – <i>tractors</i>
sychwr gwallt (gwr.) – <i>a hairdryer</i>	traddodiadol – <i>traditional</i>
sylwi (ar) – <i>to notice (something)</i> (bôn: sylw-)	trafferth (ben.) – <i>trouble, bother</i> ; trafferthion – <i>troubles</i>
syml – <i>simple</i>	traffordd (ben.) – <i>a motorway</i> ; traffyrdd – <i>motorways</i>
	trais (gwr.) – <i>violence</i>
	tramor – <i>overseas, abroad</i>
	trawiadol – <i>striking</i> (ans.)
	trefnus – <i>organised, orderly</i>
	treth (ben.) – <i>a tax</i> ; trethi – <i>taxes</i>
	treulio – <i>to spend (time)</i> (bôn: treuli-)
	triongwl (gwr.) – <i>a triangle</i> ; trionglau – <i>triangles</i>
	troedfedd (ben.) – <i>a foot</i> (<i>measurement</i>); troedfeddi – <i>feet</i>
T	
ta beth – <i>anyway</i> (De Cymru)	
tacluso – <i>to tidy</i> (bôn: taclus-)	
tacsi (gwr.) – <i>a taxi</i> ; tacsis – <i>taxis</i>	

trôns (gwr.) – *underpants*
 trowsus (gwr.) – *trousers*
 trwm – *heavy*
 trwsio – *to repair, to mend* (bôn: trwsi-)
 trydanwr (gwr.) – *an electrician*;
 trydanwyr – *electricians*
 trydar – *to tweet, to twitter* (bôn: trydar-)
 tu ôl (i) – *behind*
 tun (gwr.) – *a tin, a can*; tuniau – *tins, cans*
 twll (gwr.) – *a hole*; tyllau – *holes*
 twmpathawns (gwr.) – *a barn dance*;
 twmpathauawns – *barn dances*
 twnnel (gwr.) – *a tunnel*; twnelau – *tunnels*
 twpsyn (gwr.) – *a silly person, a stupid person*; twpsod – *silly people*
 târ (gwr.) – *a tower*; tyrau – *towers*
 twrci (gwr.) – *a turkey*; twrcïod – *turkeys*
 twristiaeth (ben.) – *tourism*
 tŷ ar wahân – *detached house*; tai ar wahân – *detached houses*
 tŷ gwydr (gwr.) – *a greenhouse*; tai gwydr – *greenhouses*
 tŷ pêr – *semi-detached house*; tai pêr – *semi-detached houses*
 tŷ teras (gwr.) – *a terraced house*; tai teras – *terraced houses*
 tybed? – *I wonder?*
 tywel (gwr.) – *a towel*; tywelion – *towels*
 tywod (gwr.) – *sand*
 tywyll – *dark*

Th

theatr (ben.) – *a theatre*; theatrau – *theatres*

U

uchel – *high*
 unig – *lonely, only*
 union – *exact, direct* (gw. yn union)

W

wedi'r cyfan – *after all*
 wrth fy modd – *in my element*
 wrth ochr – *by the side of*
 ŵyn – *lambs* (gw. oen)
 ŵyr (gwr.) – *grandson*; wyrion – *grandsons, grandchildren*
 wyres (ben.) – *granddaughter*;
 wyresau – *granddaughters*

Y

ychwanegol – *additional*
 ychwanegu (at) – *to add (to)* (bôn: ychwaneg-)
 y dyddiau hyn – *these days*
 y lleill – *the others*
 ymarfer corff (gwr.) – *physical education*
 ymbarél (gwr.) – *umbrella*; ymbarelau – *umbrellas*
 ymddiheuro – *to apologise* (bôn: ymddiheur-)
 ymuno (â) – *to join* (bôn: ymun-)
 ymweld – *to visit* (bôn: ymwel-)
 ymwelydd (gwr.) – *visitor*; ymwelwyr – *visitors*
 ymyl (gwr.) – *an edge, rim*; ymylon – *edges, rims* (gw. yn ymyl)
 yn lle – *instead of, in place of*
 yn union – *exactly, directly*
 yn y bôn – *basically*
 yn ymyl – *near, beside*
 yn ystod – *during*
 yn y pen draw – *eventually*
 Yr Eidal (ben.) – *Italy*
 y rhan fwy – *the majority*
 ysgafn – *light (of weight)* (ans.)
 ysgariad (gwr.) – *a divorce*; ysgariadau – *divorces*
 ysgol fabanod (ben.) – *an infant school*;
 ysgolion babanod – *infant schools*

ysgol gyfun (ben.) – *a comprehensive school*; ysgolion cyfun – *comp. schools*

ysgol gynradd (ben.) – *a primary school*; ysgolion cynradd – *primary schools*

ysgol uwchradd (ben.) – *a secondary school*; ysgolion uwchradd – *sec. schools*

ysgwydd (ben.) – *a shoulder*;
ysgwyddau – *shoulders*

ysmygu – *to smoke* (bôn: ysmyg-)

ystafell (ben.) – *a room*; ystafelloedd – *rooms*

ystafell wydr (ben.) – *a conservatory*;
ystafelloedd gwydr – *conservatories*

ystod (ben.) – *range* (gw. yn ystod)

yswiriant (gwr.) – *insurance*

Y Swistir (ben.) – *Switzerland*

Canllaw gramadegol/A grammar guideline

Mae cynnwys y cwrs Mynediad mewn adran yn y Cwrs Mynediad. Mae 'na gopi yma: <https://dysgucymraeg.cymru/dysgu/cwrslyfrau-cwricwlwm/>

The Mynediad/Entry level grammar is a section in the Cwrs Mynediad. There is a copy here:

<https://learnwelsh.cymru/learning/curriculum-and-course-books/>

Termau/Terms

Berf	Verb	(mynd, gyrru, cerdded)
Ansoddair	Adjective	(da, gwyntog, prysur)
Enw	Noun	(car, tŷ, llyfr)
Rhagenw	Pronoun	(ti, ni, nhw)
Bôn	Stem	(rhed-, gwel-, cyrhaedd-)
Gwrywaidd	Masculine	
Benywaidd	Feminine	
Lluosog	Plural	

Berfau/Verbs

1. Bod

Mae'r ferf **bod** yn bwysig iawn. Dan ni'n defnyddio **bod** i wneud yr amser presennol, yr amherffaith, y dyfodol, yr amodol a'r perffaith: **y ferf bod + yn/wedi + berf (dim treigladd)**. Mae'r amodol yn newydd yn lefel Sylfaen.

*The verb **bod** is very important. We use **bod** to create the present, the imperfect, the future, the conditional and the perfect tenses: **the verb bod + yn/wedi + verb (no mutation)**. The conditional is new at Sylfaen level.*

Yr Amser Amodol/The conditional tense

Mi faswn i'n talu. <i>I would pay.</i>	Faswn i ddim yn talu. <i>I wouldn't pay.</i>	Faswn i'n talu? <i>Would I pay?</i>
Mi faset ti'n talu. <i>You would pay.</i>	Faset ti ddim yn talu. <i>You wouldn't pay.</i>	Faset ti'n talu? <i>Would you pay?</i>
Mi fasai fo/hi'n talu. <i>He/she would pay.</i>	Fasai fo/hi ddim yn talu. <i>He/she wouldn't pay.</i>	Fasai fo/hi'n talu? <i>Would he/she pay?</i>
Mi fasen ni'n talu. <i>We would pay.</i>	Fasen ni ddim yn talu. <i>We wouldn't pay.</i>	Fasen ni'n talu? <i>Would we pay?</i>
Mi fasech chi'n talu. <i>You would pay.</i>	Fasech chi ddim yn talu. <i>You wouldn't pay.</i>	Fasech chi'n talu? <i>Would you pay?</i>
Mi fasen nhw'n talu. <i>They would pay.</i>	Fasen nhw ddim yn talu. <i>They wouldn't pay.</i>	Fasen nhw'n talu? <i>Would they pay?</i>

2. Rhedeg y ferf/Conjugating the verb

Yr Amser Dyfodol Cryno/The concise future

Yn y Cwrs Sylfaen, dach chi'n dysgu pedair berf afreolaidd yn y dyfodol cryno:

gwneud, mynd, cael, dŵad.

In the Sylfaen course, you learn four irregular verbs in the concise future:

gwneud, mynd, cael, dŵad.

Gwneud

Mi wna i. <i>I'll do/make.</i>	Wna i ddim. <i>I won't do/make.</i>	Wna i? <i>Will I (do)?/Will I make?</i>
Mi wnei di. <i>You'll do/make.</i>	Wnei di ddim. <i>You won't do/make.</i>	Wnei di? <i>Will you (do)?/Will you make?</i>
Mi wneith o/hi. <i>He/she'll do/make.</i>	Wneith o/hi ddim. <i>He/she won't do/make.</i>	Wneith o/hi? <i>Will he/she (do)?/Will he/she make?</i>
Mi wnawn ni. <i>We'll do/make.</i>	Wnawn ni ddim. <i>We won't do/make.</i>	Wnawn ni? <i>Will we (do)?/Will we make?</i>
Mi wnewch chi. <i>You'll do/make.</i>	Wnewch chi ddim. <i>You won't do/make.</i>	Wnewch chi? <i>Will you (do)?/Will you make?</i>
Mi wnân nhw. <i>They'll do/make.</i>	Wnân nhw ddim. <i>They won't do/make.</i>	Wnân nhw? <i>Will they (do)?/Will they make?</i>

Mynd

Mi a i. <i>I'll go.</i>	A i ddim. <i>I won't go.</i>	A i? <i>Will I go?</i>
Mi ei di. <i>You'll go.</i>	Ei di ddim. <i>You won't go.</i>	Ei di? <i>Will you go?</i>
Mi eith o/hi. <i>He/she'll go.</i>	Eith o/hi ddim. <i>He/she won't go.</i>	Eith o/hi? <i>Will he/she go?</i>
Mi awn ni. <i>We'll go.</i>	Awn ni ddim. <i>We won't go.</i>	Awn ni? <i>Will we go?</i>
Mi ewch chi. <i>You'll go.</i>	Ewch chi ddim. <i>You won't go.</i>	Ewch chi? <i>Will you go?</i>
Mi ân nhw. <i>They'll go.</i>	Ân nhw ddim. <i>They won't go.</i>	Ân nhw? <i>Will they go?</i>

Cael

Mi ga i. <i>I'll have.</i>	Cha i ddim. <i>I won't have.</i>	Ga i? <i>Will/May I have?</i>
Mi gei di. <i>You'll have.</i>	Chei di ddim. <i>You won't have.</i>	Gei di? <i>Will/May you have?</i>
Mi geith o/hi. <i>He/she'll have.</i>	Cheith o/hi ddim. <i>He/she won't have.</i>	Geith o/hi? <i>Will/May he/she have?</i>
Mi gawn ni. <i>We'll have.</i>	Chawn ni ddim. <i>We won't have.</i>	Gawn ni? <i>Will/May we have?</i>
Mi gewch chi. <i>You'll have.</i>	Chewch chi ddim. <i>You won't have.</i>	Gewch chi? <i>Will/May you have?</i>
Mi gân nhw. <i>They'll have.</i>	Chân nhw ddim. <i>They won't have.</i>	Gân nhw? <i>Will/May they have?</i>

Dŵad/Dod

Mi ddo i. <i>I'll come.</i>	Ddo i ddim. <i>I won't come.</i>	Ddo i? <i>Will I come?</i>
Mi ddoi di. <i>You'll come.</i>	Ddoi di ddim. <i>You won't come.</i>	Ddoi di? <i>Will you come?</i>
Mi ddaw o/hi. <i>He/she'll come.</i>	Ddaw o/hi ddim. <i>He/she won't come.</i>	Ddaw e/hi? <i>Will he/she come?</i>
Mi ddown ni. <i>We'll come.</i>	Ddown ni ddim. <i>We won't come.</i>	Ddown ni? <i>Will we come?</i>
Mi ddowch chi. <i>You'll come.</i>	Ddowch chi ddim. <i>You won't come.</i>	Ddowch chi? <i>Will you come?</i>
Mi ddôn nhw. <i>They'll come.</i>	Ddôn nhw ddim. <i>They won't come.</i>	Ddôn nhw? <i>Will they come?</i>

Dan ni hefyd yn defnyddio'r ffurfiau yma (**gwneud**) efo berfenwau i greu brawddegau yn y dyfodol cryno.

*We also used these forms (**gwneud**) with verb-nouns to create sentences in the short form future.*

Mi wna i dalu. <i>I'll pay.</i>	Wna i ddim talu. <i>I won't pay.</i>	Wna i dalu? <i>Will I pay?</i>
Mi wnei di dalu. <i>You'll pay.</i>	Wnei di ddim talu. <i>You won't pay.</i>	Wnei di dalu? <i>Will you pay?</i>

Mi wneith o/hi dalu. <i>He/she'll pay.</i>	Wneith o/hi ddim talu. <i>He/she won't pay.</i>	Wneith o/hi dalu? <i>Will he/she pay?</i>
Mi wnawn ni dalu. <i>We'll pay.</i>	Wnawn ni ddim talu. <i>We won't pay.</i>	Wnawn ni dalu? <i>Will we pay?</i>
Mi wnewch chi dalu. <i>You'll pay.</i>	Wnewch chi ddim talu. <i>You won't pay.</i>	Wnewch chi dalu? <i>Will you pay?</i>
Mi wnân nhw dalu. <i>They'll pay.</i>	Wnân nhw ddim talu. <i>They won't pay.</i>	Wnân nhw dalu? <i>Will they pay?</i>

3. Yr Amser Amodol/The conditional tense

Mae 'na ddwy ffordd o ddeud yr amodol: y ffurf efo'r ferf **bod** (Mi faswn i'n hoffi/Mi faswn i'n medru) ond hefyd, dan nî'n medru rhedeg y berfau **hoffi** a **medru**.

*There are two ways of expressing the conditional: the form using **bod** (Mi faswn i'n hoffi/Mi faswn i'n medru) but also, we have short forms when using **hoffi** and **medru**.*

Mi hoffwn i dalu. <i>I would like to pay.</i>	Hoffwn i ddim talu. <i>I wouldn't like to pay.</i>	Hoffwn i dalu? <i>Would I like to pay?</i>
Mi hoffet ti dalu. <i>You would like to pay.</i>	Hoffet ti ddim talu. <i>You wouldn't like to pay.</i>	Hoffet ti dalu? <i>Would you like to pay?</i>
Mi hoffai fo/hi dalu. <i>He/she would like to pay.</i>	Hoffai fo/hi ddim talu. <i>He/she wouldn't like to pay.</i>	Hoffai fo/hi dalu? <i>Would he/she like to pay?</i>
Mi hoffen ni dalu. <i>We would like to pay.</i>	Hoffen ni ddim talu. <i>We wouldn't like to pay.</i>	Hoffen ni dalu? <i>Would we like to pay?</i>
Mi hoffech chi dalu. <i>You would like to pay.</i>	Hoffech chi ddim talu. <i>You wouldn't like to pay.</i>	Hoffech chi dalu? <i>Would you like to pay?</i>
Mi hoffen nhw dalu. <i>They would like to pay.</i>	Hoffen nhw ddim talu. <i>They wouldn't like to pay.</i>	Hoffen nhw dalu? <i>Would they like to pay?</i>

Mi fedrwn i dalu. <i>I could/would be able to pay.</i>	Fedrwn i ddim talu. <i>I couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedrwn i dalu? <i>Could/Would I be able to pay?</i>
Mi fedret ti dalu. <i>You could/would be able to pay.</i>	Fedret ti ddim talu. <i>You couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedret ti dalu? <i>Could/Would you be able to pay?</i>
Mi fedrai fo/hi dalu. <i>He/she could/would be able to pay.</i>	Fedrai fo/hi ddim talu. <i>He/She couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedrai fo/hi dalu? <i>Could/Would he/she be able to pay?</i>
Mi fedren ni dalu. <i>We could/ would be able to pay.</i>	Fedren ni ddim talu. <i>We couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedren ni dalu? <i>Could/Would we able to pay?</i>
Mi fedrech chi dalu. <i>You could/would be able to pay.</i>	Fedrech chi ddim talu. <i>You couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedrech chi dalu? <i>Could/Would you be able to pay?</i>
Mi fedren nhw dalu. <i>They could/would be able to pay.</i>	Fedren nhw ddim talu. <i>They couldn't/wouldn't be able to pay.</i>	Fedren nhw dalu? <i>Could/Would they be able to pay?</i>

I ddeud 'I should', does 'na ddim dewis. Rhaid i ni ddefnyddio'r ffurf gryno.
To say 'I should', we have no choice. We have to use the concise form.

Mi ddylwn i dalu. <i>I should pay.</i>	Ddylwn i ddim talu. <i>I shouldn't pay.</i>	Ddylwn i dalu? <i>Should I pay?</i>
Mi ddylet ti dalu. <i>You should pay.</i>	Ddylet ti ddim talu. <i>You shouldn't pay.</i>	Ddylet ti dalu? <i>Should you pay?</i>
Mi ddylai fo/hi dalu. <i>He/she should pay.</i>	Ddylai fo/hi ddim talu. <i>He/She shouldn't pay.</i>	Ddylai fo/hi dalu? <i>Should he/she pay?</i>
Mi ddysten ni dalu. <i>We should pay.</i>	Ddysten ni ddim talu. <i>We shouldn't pay.</i>	Ddysten ni dalu? <i>Should we pay?</i>
Mi ddylech chi dalu. <i>You should pay.</i>	Ddylech chi ddim talu. <i>You shouldn't pay.</i>	Ddylech chi dalu? <i>Should you pay?</i>
Mi ddysten nhw dalu. <i>They should pay.</i>	Ddysten nhw ddim talu. <i>They shouldn't pay.</i>	Ddysten nhw dalu? <i>Should they pay?</i>

4. Y Goddefol/The Passive Voice

Weithiau, dan ni isio deud bod rhywbeth yn digwydd i ni, neu i rywun arall. Yn y cwrs Sylfaen, dan ni'n edrych ar y berfau **geni** a **magu**. Dyma sut dan ni'n gwneud ein brawddegau ni:

*Sometimes, we want to say that something is happening to us, or to someone else. In the Sylfaen course, we look at the verbs **geni** and **magu**. This is how we form the sentences:*

cael + rhagenw (i gyfateb i'r person yn y ferf) + berfenw (gyda'r treigladd cywir)
cael + pronoun (to correspond to person of cael) + verbnoun (with correct mutation)

Mi ges i fy ngeni. <i>I was born.</i>
Mi gest ti dy eni. <i>You were born.</i>
Cafodd/ Mi gaeth o ei eni. <i>He was born.</i>
Cafodd/ Mi gaeth hi ei geni. <i>She was born.</i>
Mi gaethon ni ein geni. <i>We were born.</i>
Mi gaethoch chi eich geni. <i>You were born.</i>
Mi gaethon nhw eu geni. <i>They were born.</i>

5. Bonau/Stems

Rhai bonau anodd yn y Cwrs Sylfaen/*Some more difficult stems introduced in the Cwrs Sylfaen:*

gweiddi	gwaedd-	mi waeddes i
newid	newidi-	mi newidies i
sôn	soni-	mi sonies i
ymweld	ymwel-	mi ymweles i (fel gweld)

Mwy o Atebion/More answers

Mae atebion lefel Mynediad yn y cwrs Mynediad, ond mae 'na set newydd ar gyfer pob amser yn y ferf. Dyma atebion lefel Sylfaen.

The Mynediad level answers are in the Mynediad course, but there is a new set for each tense. Here are the Sylfaen level answers.

Yr Amser Amodol/The conditional tense

Baswn. <i>Yes, I would.</i>	Na faswn. <i>No, I wouldn't.</i>	Faset ti'n talu? <i>Would you pay?</i>	Baswn. <i>Yes.</i>
Baset. <i>Yes, you would.</i>	Na faset. <i>No, you wouldn't.</i>	Faswn i'n talu? <i>Would I pay?</i>	Baset. <i>Yes.</i>
Basai. <i>Yes, he/she would.</i>	Na fasai. <i>No, he/she wouldn't.</i>	Fasai fo/hi'n talu? <i>Would he/she pay?</i>	Basai. <i>Yes.</i>
Basen. <i>Yes, we would.</i>	Na fasen. <i>No, we wouldn't.</i>	Fasech chi'n talu? <i>Would you pay?</i>	Na fasen. <i>No</i>
Basech. <i>Yes, you would.</i>	Na fasech. <i>No, you wouldn't.</i>	Fasen ni'n talu? <i>Would we pay?</i>	Na fasech. <i>No.</i>
Basen. <i>Yes, they would.</i>	Na fasen. <i>No, they wouldn't.</i>	Fasen nhw'n talu? <i>Would they pay?</i>	Na fasen. <i>No.</i>

Hoffwn./Medrwn./Dylwn. <i>Yes, I would like to/could/should.</i>	Na hoffwn./Na fedrwn./Na ddylwn. <i>No, I wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Hoffet ti yrru? <i>Would you like to drive?</i>	Hoffwn. <i>Yes.</i>
Hoffet./Medret./Dylet <i>Yes, you would like to/could/should.</i>	Na hoffet./Na fedret./Na ddylet. <i>No, you wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Hoffwn i fynd? <i>Would I like to go?</i>	Hoffet. <i>Yes.</i>

Hoffai./Medrai./Dylai. <i>Yes, he/she would like to/could/should.</i>	Na hoffai./Na fedrai./ Na ddylai. <i>No, he/she wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Fedrai hi redeg marathon? Medrai. <i>Could she run a marathon? Yes.</i>
Hoffen./Medren./Dylen. <i>Yes, we would like to/could/should.</i>	Na hoffen./Na allen./ Na ddylan. <i>No, we wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Fedrech chi weithio? Na fedren. <i>Could you work? No.</i>
Hoffech./Medrech./Dylech. <i>Yes, you would like to/could/should.</i>	Na hoffech./Na fedrech./Na ddylech. <i>No, you wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Ddylen ni dalu? Dylech. <i>Should we pay? Yes.</i>
Hoffen./Medren./Dylen. <i>Yes, they would like to/could/should.</i>	Na hoffen./ Na fedren./Na ddylan. <i>No, they wouldn't like to/couldn't/shouldn't.</i>	Ddylen nhw alw? Na ddylan. <i>Should they call? No.</i>

Yr Amser Dyfodol Cryno/The concise future tense

Gwneud

Wna i. <i>Yes, I will (do).</i>	Na wna i. <i>No, I won't (do).</i>	Wnei di helpu? <i>Will you help?</i>	Wna i. <i>Yes.</i>
Gwnei. <i>Yes, you will (do).</i>	Na wnei. <i>No, you won't (do).</i>	Wna i helpu? <i>Will I help?</i>	Gwnei. <i>Yes.</i>
Gwneith. <i>Yes, he/she will (do).</i>	Na wneith. <i>No, he/she won't (do).</i>	Wneith o/hi helpu? <i>Will he/she help?</i>	Gwneith. <i>Yes.</i>
Gwnawn. <i>Yes, we will (do).</i>	Na wnawn. <i>No, we won't (do).</i>	Wnewch chi helpu? <i>Will you help?</i>	Na wnawn. <i>No</i>
Gwnewch. <i>Yes, you will (do).</i>	Na wnewch. <i>No, you won't (do).</i>	Wnawn ni helpu? <i>Will we help?</i>	Na wnewch. <i>No.</i>
Gwnân. <i>Yes, they will (do).</i>	Na wnân. <i>No, they won't (do)</i>	Wnân nhw helpu? <i>Will they help?</i>	Na wnân. <i>No.</i>

Cael

Caf. <i>Yes, I may/will have.</i>	Na chaf. <i>No, I may not/won't have.</i>	Gei di adael? <i>May you leave?</i>	Caf. <i>Yes.</i>
Cei. <i>Yes, you may/will have.</i>	Na chei. <i>No, you may not/won't have.</i>	Ga i adael? <i>May I leave?</i>	Cei. <i>Yes.</i>
Ceith. <i>Yes, he/she may/will have.</i>	Na cheith. <i>No, he/she may not/won't have.</i>	Geith o/hi adael? <i>May he/she leave?</i>	Ceith. <i>Yes.</i>
Cawn. <i>Yes, we may/will have.</i>	Na chawn. <i>No, we may not/won't have.</i>	Gewch chi adael? <i>May you leave?</i>	Na chawn. <i>No.</i>
Cewch. <i>Yes, you may/will have.</i>	Na chewch. <i>No, you may not/won't have.</i>	Gawn ni helpu? <i>May we help?</i>	Na chewch. <i>No.</i>
Cân. <i>Yes, they may/will have.</i>	Na chân. <i>No, they may not/won't have.</i>	Gân nhw helpu? <i>May they help?</i>	Na chân. <i>No.</i>

Yr Amser Gorffennol Cryno/The concise past tense

Cofiwch, yn yr amser gorffennol, dan ni'n ateb **do/naddo** bob tro.
*In the concise past tense, we answer **do/naddo** every time.*

Gest ti dy eni yn y tŷ?	Do.	Naddo.
<i>Were you born in the house?</i>	Yes.	No.
Gaethoch chi eich magu yng Nghymru?	Do.	Naddo.
<i>Were you brought up in Wales?</i>	Yes.	No.

Y Treigladau/Mutations

Y Treiglad Meddal <i>The Soft Mutation</i>	Y Treiglad Trwynol <i>The Nasal Mutation</i>	Y Treiglad Llaes <i>The Aspirate Mutation</i>
t > d d > dd m > f	t > nh d > n	t > th
c > g g > / ll > l	c > ngh g > ng	c > ch
p > b b > f rh > r	p > mh b > m	p > ph

Rhai rheolau/Some rules

Mae rheolau lefel Mynediad yn y Cwrs Mynediad ond dyma rai rheolau/enghreiffiau newydd.
The Mynediad level rules are in the Mynediad course but here are some new rules/examples.

Y Treigladd Meddal/The Soft Mutation

Ar ôl y i ddisgrifio person/ gwrthrych benywaidd unigol yng ngradd eithaf yr ansoddair.	<i>After y to describe a singular feminine person/noun when using the superlative form of an adjective.</i>	(Hi ydy'r d ala; Y g adair yna ydy'r f wya.)
Ansoddair ar ôl yn	<i>Adjective after yn</i>	(Mae hi'n d alach.)
Ar ddechrau cwestiwn uniongyrchol	<i>At the beginning of a direct question</i>	(F aset ti'n mynd? Wnei di helpu?)
Mewn brawddeg negyddol (dim t, c, p)	<i>In a negative sentence (not t, c, p)</i>	(F aswn i ddim; Wna i ddim)
Berf neu wrthrych ar ôl ffurf gryno berf	<i>Verb or object following concise verbs</i>	(Hoffwn i f ynd.; Wnei di yrru?; Prynwch f ara!)
Ar ôl y rhagenwau dy ac ei (gwrywaidd)	<i>Following the pronouns dy and ei (masculine)</i>	(Mi gest ti dy f agu.; Mi gaeth o ei f agu.)
Ansoddair yn dilyn mor .	<i>Adjective following mor.</i>	(mor f awr)
Pan fydd ansoddair yn dŵad cyn enw.	<i>When an adjective precedes a noun.</i>	(yr holl waith; hen d ŷ)
Efo trefnolion ac enwau benywaidd unigol.	<i>With ordinals and feminine singular nouns.</i>	(Y f erch g ynta; y d rydedd f erch; y b edwaredd f erch; y b umed f erch)

Y Treigladd Trwynol/The Nasal Mutation

Blynedd ar ôl pum, saith, wyth, naw, deg.	Blynedd following pum, saith, wyth, naw, deg.	(pum m lynedd; naw m lynedd)
---	---	--

Y Treigladd Llaes/The Aspirate Mutation

Ar ddechrau brawddeg negyddol	<i>At the beginning of a negative sentence</i>	(Cha i ddim.)
Ar ôl na .	<i>Following na.</i>	(Mae Llundain yn fwy na Ch aerdydd.)
Ar ôl â .	<i>Following â.</i>	(Dw i wedi parcio mor agos â ph osib.)

Rhagenwau + treigladau

Dyma'r rhagenwau a'r treigladau sy'n eu dilyn nhw.

Here are the pronouns and the mutations they cause.

Rhagenw/Pronoun	Treiglad/Mutation	Enghreifftiau/Examples
fy <i>my</i>	Treiglad trwynol <i>Nasal mutation</i>	fy nhad i fy nrws i fy nghar i fy ngwaith i fy mhen i fy mrawd i
dy <i>your</i>	Treiglad meddal <i>Soft mutation</i>	dy dad di dy ddrws di dy fam di dy gar di dy waith di dy lyfr di dy ben di dy frawd di dy rieni di
ei <i>his</i>	Treiglad meddal <i>Soft mutation</i>	ei dad o ei ddrws o ei fam o ei gar o ei waith o ei lyfr o ei ben o ei frawd o ei rieni o
ei <i>her</i>	Treiglad llaes a h o flaen llafariad <i>Aspirate mutation and h before a vowel</i>	ei thad hi ei char hi ei phen hi ei henw hi
ein <i>our</i>	Dim treiglad ond h o flaen llafariad <i>No mutation but h before a vowel</i>	ein henw ni
eich <i>your</i>	Dim treiglad	eich tad chi
eu <i>their</i>	Dim treiglad ond h o flaen llafariad <i>No mutation but h before a vowel</i>	eu henw nhw

Arddodiaid/Prepositions

Mae arddodiaid yn rhedeg. Mi ddysgoch chi **ar** ac **i** yn lefel Mynediad. Dyma arddodiaid newydd lefel Sylfaen.

*Prepositions conjugate. You learned **ar** and **i** at Mynediad level. Here are the Sylfaen prepositions.*

At	<i>To</i>	Mi ysgrifennodd o at Sam.	<i>He wrote to Sam.</i>
ata i	<i>to me</i>	Mi ysgrifennodd o ata i.	<i>He wrote to me.</i>
atat ti	<i>to you</i>	Mi ysgrifennodd o atat ti.	<i>He wrote to you.</i>
ato fe	<i>to him</i>	Mi ysgrifennodd o ato fe.	<i>He wrote to him.</i>
ati hi	<i>to her</i>	Mi ysgrifennodd o ati hi.	<i>He wrote to her.</i>
aton ni	<i>to us</i>	Mi ysgrifennodd o aton ni.	<i>He wrote to us.</i>
atoch chi	<i>to you</i>	Mi ysgrifennodd o atoch chi.	<i>He wrote to you.</i>
atyn nhw	<i>to them</i>	Mi ysgrifennodd o atyn nhw.	<i>He wrote to them.</i>

Dan ni'n defnyddio **at** yn aml pan dan ni'n siarad am bobol. *We often use at when we are speaking about people* (mynd at berson, ysgrifennu at berson, anfon at berson ond mynd i le, ysgrifennu i le, anfon i le).

Am	<i>About</i>	Mae hi'n gwybod am Sam.	<i>She knows about Sam.</i>
amdana i	<i>about me</i>	Mae hi'n gwybod amdana i.	<i>She knows about me.</i>
amdanat ti	<i>about you</i>	Mae hi'n gwybod amdanat ti.	<i>She knows about you.</i>
amdano fo	<i>about him</i>	Mae hi'n gwybod amdano fo.	<i>She knows about him.</i>
amdani hi	<i>about her</i>	Mae hi'n gwybod amdani hi.	<i>She knows about her.</i>
amdanon ni	<i>about us</i>	Mae hi'n gwybod amdanon ni.	<i>She knows about us.</i>
amdanoch chi	<i>about you</i>	Mae hi'n gwybod amdanoch chi.	<i>She knows about you.</i>
amdanyn nhw	<i>about them</i>	Mae hi'n gwybod amdanyn nhw.	<i>She knows about them.</i>

Dydy **am** ddim yn golygu *about* bob tro. **Am** *doesn't always mean about* (chwilio am, aros am).

Wrth	<i>By</i>	Mi ddeudodd o wrth Sam.	<i>He told Sam.</i>
wrtha i	<i>by me</i>	Mi ddeudodd o wrtha i.	<i>He told me.</i>
wrthat ti	<i>by you</i>	Mi ddeudodd o wrthat ti.	<i>He told you.</i>
wrtho fo	<i>by him</i>	Mi ddeudodd o wrtho fo.	<i>He told him.</i>
wrthi hi	<i>by her</i>	Mi ddeudodd o wrthi hi.	<i>He told her.</i>
wrthon ni	<i>by us</i>	Mi ddeudodd o wrthon ni.	<i>He told us.</i>
wrthoch chi	<i>by you</i>	Mi ddeudodd o wrthoch chi.	<i>He told you.</i>
wrthyn nhw	<i>by them</i>	Mi ddeudodd o wrthyn nhw.	<i>He told them.</i>

Dydy **wrth** ddim yn golygu *by* bob tro. **Wrth** *doesn't always mean by* (deud wrth).

Â

Dydy **â** ddim yn rhedeg.

â fi	â ni
â ti	â chi
â fo/hi	â nhw

Arddodiaid ar ôl berfau/Prepositions following verbs

â/efo	am	ar
siarad efo (<i>to speak to</i>)	siarad am (<i>to talk about</i>)	edrych ar (<i>to look at</i>)
cytuno efo (<i>to agree with</i>)	cwyno am (<i>to complain about</i>)	gwrando ar (<i>to listen to</i>)
anghytuno efo (<i>to disagree with</i>)	darllen am (<i>to read about</i>)	gwenu ar (<i>to smile at</i>)
ymweld â (<i>to visit</i>)	meddwl am (<i>to think about</i>)	dibynnu ar (<i>to depend on</i>)
ymuno â (<i>to join</i>)	clywed am (<i>to hear about</i>)	
	gwybod am (<i>to know about</i>)	
	poeni am (<i>to worry about</i>)	
	chwilio am (<i>to look for</i>)	
	aros am (<i>to wait for</i>)	
	sôn am (<i>to mention</i>)	
at	i	wrth
ysgrifennu at (<i>to write to</i>)	gofyn i (<i>to ask</i>)	deud wrth (<i>to tell</i>)
anfon at (<i>to send to</i>)	mynd i (<i>to go to</i>)	
edrych ymlaen at (<i>to look forward to</i>)	rhoi i (<i>to give to</i>)	
	prynu i (<i>to buy for</i>)	
	rhoi gwybod i (<i>to inform</i>)	

Cymharu Ansoddeiriau/Comparison of Adjectives**Mor...â.../As...as...**

Mor (+ treigladd meddal) + â/ag (+ treigladd llaes ar ôl â)

Mor (+ soft mutation) + â/ag (+ aspirate mutation following â)

Dw i'n siarad Cymraeg mor aml â phosib.

I speak Welsh as often as possible.

Mae Wrecsam mor brysur ag Abertawe.

Wrexham is as busy as Swansea.

Dydy hi ddim mor wlyb heddiw â ddoe.

It is not as wet today as yesterday.

Yn dalach na/Yn fwy gofalus na/Taller than/More careful than

Os bydd ansoddeiriau'n fyr, dan ni'n ychwanegu **-ach**, e.e. talach. Os bydd ansoddeiriau'n hir (mwy na dwy sillaf fel arfer), dan ni'n defnyddio **mwyy**, e.e. yn fwy gofalus. Dan ni'n defnyddio **na/nag** ar ôl y ffurfiau yma. Mae treigladd llaes ar ôl **na**. Mae **nag** yn dŵad o flaen llafariad.

If adjectives are short, we add -ach, e.g. talach. If adjectives are longer, usually more than two syllables, we use mwyy, e.g. yn fwy gofalus. We use na/nag after these forms. There is an aspirate mutation after na. Nag will precede a vowel.

Dw i'n dalach na phawb.

I'm taller than everyone.

Mae Sian yn fwy gofalus nag Aled.

Siân is more careful than Aled.

Mae 'na rai ansoddeiriau afreolaidd. Maen nhw yn y tabl isod.
Some adjectives are irregular. They are in the table below.

Y tala(f)/Y mwya(f) gofalus/*The tallest/The most careful*

Os bydd ansoddeiriau'n fyr, dan ni'n ychwanegu **-a(f)**, e.e. tala(f). Os bydd ansoddeiriau'n hir (mwy na dwy sillaf fel arfer), dan ni'n defnyddio **mwya(f)**, e.e. y mwya(f) gofalus. Dan ni'n aml yn defnyddio patrwm pwysleisiol efo'r ffurfiau yma: Dafydd ydy'r tala(f). Os byddwn ni'n disgrifio un person neu wrthrych benywaidd, mi fydd yr ansoddair yn treiglo'n feddal: Mari ydy'r dala(f).

If adjectives are short, we add -a(f), e.g. tala(f). If adjectives are longer, usually more than two syllables, we use mwya(f), e.g. y mwya(f) gofalus. We often use an emphatic pattern with these forms: Dafydd ydy'r tala(f). If we are describing a singular feminine person or object, the adjective will take the soft mutation: Mari ydy'r dala(f).

Dafydd ydy'r tala(f).	<i>Dafydd is the tallest.</i>
Mari ydy'r dala(f).	<i>Mari is the tallest.</i>
Y plant ydy'r tala(f).	<i>The children are the tallest.</i>
Dafydd ydy'r mwya(f) gofalus.	<i>Dafydd is the most careful.</i>
Mari ydy'r fwya(f) gofalus.	<i>Mari is the most careful.</i>
Y plant ydy'r mwya(f) gofalus.	<i>The children are the most careful</i>

Mae 'na rai ansoddeiriau afreolaidd. Maen nhw yn y tabl isod.
Some adjectives are irregular. They are in the table below.

tal mor dal â talach tala(f)	da mor dda â gwell gorau	drwg mor ddrwg â gwaeth gwaetha(f)	mawr mor fawr â mwy mwya(f)	bach mor fach â llai lleia(f)
uchel mor uchel â uwch ucha(f)	isel mor isel â is isa(f)	drud mor ddrud â drutach druta(f)	gwlyb mor wlyb â gwlypach gwlypa(f)	teg mor deg â tecach teca(f)

Cymalau/Clauses

Sy

Dan ni'n defnyddio **sy** i uno dau gymal pan dan ni isio deud *who is/are* neu *which is/are*.

We use **sy** to join two clauses when we want to say 'who is/are' or 'which is/are'.

Mae gen i blentyn.	Mae o'n ddwy oed.	Mae gen i blentyn sy'n ddwy oed.
<i>I have a child.</i>	<i>He is two years old.</i>	<i>I have a child who is two years old.</i>
Dw i'n nabod rhywun.	Mae hi'n ysgrifennu llyfrau.	Dw i'n nabod rhywun sy'n ysgrifennu llyfrau.
<i>I know someone.</i>	<i>She writes books.</i>	<i>I know someone who writes books.</i>
Wyt ti wedi gweld y llun?	Mae o ar y wal.	Wyt ti wedi gweld y llun sy ar y wal?
<i>Have you seen the picture?</i>	<i>It is on the wall.</i>	<i>Have you seen the picture which is on the wall?</i>
Wyt ti'n gweld y ceir?	Maen nhw yn y maes parcio.	Wyt ti'n gweld y ceir sy yn y maes parcio?
<i>Do you see the cars?</i>	<i>They are in the car park.</i>	<i>Do you see the cars which are in the car park?</i>

Os byddwn ni isio deud *which was/were* neu *which will be*, dan ni'n defnyddio **oedd** a **fydd**.

If we want to say 'which was/were' or 'which will be', we use **oedd** and **fydd**.

Mae gen i ffrind.	Roedd hi'n byw yn Sbaen.	Roedd gen i ffrind oedd yn byw yn Sbaen.
<i>I have a friend.</i>	<i>She lived in Spain.</i>	<i>I have a friend who lived in Spain.</i>
Mae gen i ffrind.	Mi fydd hi'n byw yn Sbaen.	Mae gen i ffrind fydd yn byw yn Sbaen.
<i>I have a friend.</i>	<i>She will live in Spain.</i>	<i>I have a friend who will live in Spain.</i>

Bod

Pan fydd cymal ar ôl y ferf **meddwl**, dan ni'n defnyddio **bod** yn y presennol a'r amherffaith. Mi fydd 'na fwy o enghreifftiau'n codi yn y cwrs Canolradd.

*When a clause follows the verb **meddwl**, we use **bod** in the present and imperfect. There will be more examples at Canolradd level.*

Dw i'n meddwl	Mae Sam yn dda.	Dw i'n meddwl bod Sam yn dda.
Dw i'n meddwl	Mae o'n dda.	Dw i'n meddwl fod o/ei fod o'n dda.
Dw i'n meddwl	Mae hi'n dda.	Dw i'n meddwl bod hi/ei bod hi'n dda.
Dw i'n meddwl	Mae'r plant yn dda.	Dw i'n meddwl bod y plant yn dda.
Dw i'n meddwl	Maen nhw'n dda.	Dw i'n meddwl bod nhw/eu bod nhw 'n dda.
Ro'n i'n meddwl	Roedd Sam yn dda.	Ro'n i'n meddwl bod Sam yn dda.
Ro'n i'n meddwl	Roedd o'n dda.	Ro'n i'n meddwl fod o/ei fod o'n dda.
Ro'n i'n meddwl	Roedd hi'n dda.	Ro'n i'n meddwl bod hi/ei bod hi'n dda.
Ro'n i'n meddwl	Roedd y plant yn dda.	Ro'n i'n meddwl bod y plant yn dda.
Ro'n i'n meddwl	Ro'n nhw'n dda.	Ro'n i'n meddwl bod nhw/eu bod nhw 'n dda.

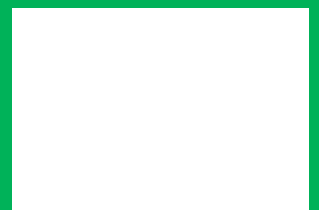
Nodiadau

Nodiadau

Nodiadau

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

www.dysgucymraeg.cymru